H. F. Ewald

Lisbeth Torbensdatter

Danmarks blomst

Bibliotek 1800

H. F. Ewald

Lisbeth Torbensdatter

Danmarks blomst

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af H. F. Ewald: *Lisbeth Torbensdatter* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of H. F. Ewald: *Lisbeth Torbensdatter* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Nu stander løvsalen med ære

Sidst i juni måned i det Herrens år 1460 var en større kreds af frænder og venner samlede på Nielstrup Hovedgård på Lolland. Der sad hr. Tyge Ovesen Lunge med sin hustru, Anna Nielsdatter Kabel, deres fire unge døtre og deres store husstand. Det var gæstfrie folk, således som det sømmede sig et herskab af så stor anseelse og rigdom. Trygt sad hr. Tyge med sine på den stærkt befæstede og efter tidens lejlighed vel indrettede gård, og de af hans venner, der kom indenfor Nielstrups voldgrave, var vel hyttede og sikre på overdådig beværtning. For tiden var der dog fred i landet og ingen fejde på færde. De gode mænd og kvinder kunne trygt og fornøjeligt gæste hinanden på deres gårde.

Dog var det en særegen foranledning, som denne gang havde samlet så mange gæster på Nielstrup. Tyge Lunges svoger hr. Torben Bentsen Bille, der var gift med hans ældste søster Cæcilie, eller Sidsel, som hun sædvanligt kaldtes, var kommet med sin hustru for at hente deres yngste datter Lisbeth, der var blevet opfostret på Nielstrup hos sin morfader, den for to år siden afdøde Ove Lunge og hans hustru, Maren Tygesdatter Basse, som endnu var i live og boede på gården. Det var jo i hine tider skik, at børnene blev givet i bedsteforældrenes varetægt, for at forældrene i deres kraftige og virksomme år kunne bevæge sig friere.

Imidlertid var unge Lisbeth efter sin morfaders død blevet sendt til Maribo Kloster for at få skik på sig og blive bedre oplært, end det lod sig gøre på Nielstrup. Hun var nemlig et

noget vanskeligt barn, som den godmodige mormoder efter hendes forældres mening ikke rigtig kunne tumle.

Nu var hun imidlertid blevet taget ud af klosterskolen og befandt sig atter på Nielstrup, men det var kun et afskedsbesøg. Hun var nu seksten år gammel og betragtedes som giftefærdig. Hendes forældre var da nu kommet for at føre hende tilbage til hjemmet.

De medbragte Lisbeths ældre ugifte søster Kristine og hendes yngre broder, Steen Basse. Men i følge med dem kom Laurents Thott, den yngste af de mægtige Axelsønner. Torben Bille var nemlig på to måder kommet i forbindelse med Thotternes ansete slægt, først derved, at han første gang havde været gift med den tidligt afdøde Beate Axeldatter, og Laurents Axelsen var altså hans svoger, dernæst derved, at hans ældste afdøde datter Maren havde været gift med den navnkundigste af Axelsønnerne, Laurents' ældre broder Iver.

Hr. Torben kom fra sit nuværende opholdssted, Abrahamstrup, det senere Jægerspris, hvor han sad som pantelensmand. Men han ejede mange gårde Sjælland rundt, som han dels havde fået ved arv, dels erhvervet sig ved sin vindskibelighed, for han var en af landets grådigste godssamlere.

Så havde han gjort et slag gennem Sjælland for at se til noget af sit gods og var på vejen taget ind på Næsbyholm, som ejedes af Laurents Thott, og hvor han efter forudgået aftale traf sin svoger, og så var de af grunde, som de selv bedst kendte, i forening draget ned til Nielstrup.

Imidlertid havde Tyge Lunge til ære for sine gæster indbudt flere af sine naboer med opfordring til at blive der i nogen tid,

deriblandt nogle medlemmer af slægten Blaa på det nærliggende Orebygård. Men selskabet fik den største tilgang fra Krenkerup, det nuværende Hardenberg. Der sad den muntre Eskild Gøye med sin tungsindige hustru, Mette Rosenkrantz. Han var altid glad, når han fik selskab, og det havde han i denne sommer fået i rigeligt mål.

Allerede for nogen tid siden havde han gæstfrit åbnet sit hus for sin unge frænde, Herluf Pedersen Gøye, der i løbet af et par år havde forødt sin fædrenearv, som rigtignok ikke var meget stor, men det var dog godt gjort på så kort en tid. Han måtte gå fra fædrenegården, Ryde, som lå nede ved Rødby og var så med ikke mange dalere i lommen tyet til sin rige frænde på Krenkerup, hvor han nu spiste nådsensbrødet. Han var der altså ikke for sine dyders skyld, men han var en munter selskabsbroder og sin frænde og vært til megen tidkort. I øvrigt var han ingen ny mand der på egnen, for han havde indtil han blev myndig, i egenskab af smådreng tjent hos gamle Ove Lunge på Nielstrup, som havde gjort ham værgagtig. Nielstrup havde altså i flere år været hans hjem og han havde kendt Lisbeth Torbensdatter fra dengang hun var barn.

Men for en måned siden var selskabet på Krenkerup blevet stærkt forøget, idet Herlufs broder Sten, som boede på Ingelstad i Skåne, var draget til Lolland for at gæste sine frænder der, men især for at erfare, hvorledes det gik Herluf, om hvis ruin han havde hørt. Han havde medbragt sin hustru, Anne Pedersdatter Bille og hendes yngre søster Margrethe. De hørte til den gren af Billeslægten, som allerede i et par menneskealdre havde været bosat på Lyngbygård i Skåne, men

som dog havde vedligeholdt forbindelsen med deres fjernere frænder på Sjælland.

Da således Eskild Gøye fulgte Tyge Lunges indbydelse, kom han selv sjette til Nielstrup, men hr. Tyge sagde: jo flere des bedre, og man priste hans store gæstfrihed. Men i dette tilfælde fortjente han dog ikke den ros fuldt ud. Han frydede sig nemlig ikke over sin nærige svogers nærværelse på Nielstrup, fordi hr. Torben, på sin hustrus, Tyges søsters vegne havde part i gården og var medejer. Altid havde han noget at udsætte på Tyges styrelse af gården, og det gav anledning til strid. Derfor befandt Tyge Lunge sig bedst ved at have mange gæster, hvis nærværelse lagde bånd på den griske svogers onde lune.

Besøget havde varet over en uge, og dagene var gået muntert, uagtet herskaberne dog ikke havde undladt Skt. Hansdag at give møde i Våbensted kirke og overværet den messe, som altid blev holdt på Johannes den Døbers dag. Heller ikke havde de unge holdt sig for gode til, i forening med gårdens tyende og de nærmest boende bønder, Skt. Hans nat at blusse for heksene, og de havde således gjort, hvad de kunne, for at bortjage de onde ånder og hidkalde de gode. Men nu nærmede herligheden sig sin ende, for den 27. juni, de syv hellige soveres dag var oprunden, og da hr. Torben havde bestemt at ville bryde op den næste dag og drage bort med sine, fandt de andre gæster det passende at følge hans eksempel. Der blev da pokuleret bravt den sidste dag, og alle var så muntre og lysvågne, at de syv hellige sovere, om de kunne have set herned, måtte have forarget sig over, at deres mindedag blev fejret på den måde.

Da vejret var meget varmt, tilbragtes største parten af dagen i det fri. Der var lummert i de små rum på borgen, der, som alle

herreboliger dengang, var indrettet mindre til lyst, mere med den personlige sikkerhed for øje. Fjender, røvere og ulve skulle holdes borte. Men nu huserede der hverken fjender eller røvere i disse egne, og ulvene plejede først at indfinde sig ved vintertid, når isen lagde bro over sundene. Borgen lignede da, som den lå der i sommerdisen med sine knejsende tårne og stærke mure, en vel rustet kriger, der var faldet i søvn på sin post. Vindebroen var nedladt hele dagen, og borgens beboere gik ud og ind efter behag.

Men henad aften samledes de gerne, ikke i urtegården, som var lille og tarvelig, men i den nærliggende skov. Der stod ved en grønning en vældig, lavstammet eg, en af de skovens kæmper, af hvilke Lollands frugtbare jordbund i tidernes løb har frembragt så mange, men af hvilke der i vore dage kun er enkelte til rest. Dens vidtstrakte grene dannede et herligt, ikke alt for uigennemtrængeligt løvtag.

Dette sted var familiens sædvanlige sommerpaulun. Der var anbragt en kreds af jordfaste træbænke, også nogle græsbænke og i midten stod der et stort stenbord, hvor øl- og vinkander med tilhørende krus og bægere kunne hensættes. Der sad nu de ældre medlemmer sladrende og læskede sig med en drik, mens de unge tumlede sig ude på grønningen, legede, dansede og sang, så det gav genlyd i skoven.

Det var et broget skue, for både ynglingenes og pigernes dragter spillede efter den tids mode i alle regnbuens farver. De korte trøjer og de stramme hoser fremhævede de velskabte ynglinges fortrin, men blottede også legemsfejlene hos dem, som naturen havde behandlet mere stedmoderligt. Pigerne var jo bedre hyttet i deres skørter, men når de løb og sprang, kom

der dog mere til syne af deres ben, end de ældre kvinder, som sad og så til, fandt sømmeligt. De stramt siddende korsetter kom de af jomfruerne til gode, som havde en smal midje, håret flagrede frit, kun sammenholdt for oven af et perlestukket silkebånd over panden og om baghovedet.

Der var syv jomfruer med i den leg, Tyge Lunges fire unge døtre, Margrete Pedersdatter fra Skåne, Lisbeth Torbensdatter og hendes søster Kristine, men kun fem ungersvende, Herluf Gøye, Laurits Kabel, en yngre halvbroder af husets frue og tjente for tiden som smådreng på Nielstrup, endelig de to brødre fra Orebygård, Jakob og Erik Olufsen Blaa.

Herluf Gøye var mester for legene og styrede dem efter sit tykke, hvilket ikke behagede alle hans fæller, navnlig ikke Jakob Blaa. Han var jævnaldrende med Herluf og havde været i lære sammen med ham på Nielstrup, men de to kunne aldrig forliges, eller rettere sagt Jakob kunne ikke tåle Herluf, der var mere velskabt og stærk end han og overvandt ham i en enhver våbenleg og brydekamp; men især var Jakob nidkær, fordi Herluf stak ham ud hos pigerne. De kunne ikke modstå Herlufs indtagende smil, blikket fra hans funklende brune øjne og hans dårende tale. Der var noget ridderligt ved ham, som ganske fattedes den rå og hidsige Jakob Blaa. I dette er der trolddom, tænkte Jakob i sin forbitrelse, når han forsøgte at nærme sig Lisbeth, men blev ganske upåagtet af hende.

Ja, det lignede trolddom, så let Herluf drog ethvert pigehjerte til sig, men over ingen af dem, som han nu tumlede med ude på den grønne eng, syntes han at have fået sådan en magt, som over Lisbeth Torbensdatter. Rigtignok havde Margrethe Bille straks følt sig draget til ham, og hun brugte den måned, de

havde tilbragt sammen på Krenkerup, godt og mente at have fængslet ham, men nu så hun til sin harme, at hun måtte vige pladsen for et enfoldigt barn, andet var Lisbeth ikke i hendes øjne, for hun var selv fire år ældre og mente sig at være langt overlegen i kløgt. Dog var Herluf gået så vidt med hende, at hans bejlen til Lisbeth i hendes øjne måtte se ud som et sort forræderi. Ja, det var et forræderi, men dog kun ringe i sammenligning med det, Herluf havde gjort sig skyldig i ved at lefle med Margrethe, for "barnet" havde større og ældre rettigheder.

Herluf havde kendt Lisbeth fra dengang hun, kun otte år gammel, kom til Nielstrup. Først havde han kærtegnet hende broderligt og gjort sig til barn for at lege med hende, men da hun blev større, havde han hvisket hende ømme ord i øret, og de kys, han gav hende, blev mere brændende. Tidligt udviklet som hun var og sværmerisk og lidenskabelig af natur, havde hun snart forstået, hvad det betød. Således havde elskov tidligt listet sig ind i skøn Lisbeths hjerte og slået dybe rødder der. Herluf var aldrig ude af hendes tanker, og nu, da hun efter to års adskillelse genså ham, blussede flammen op med fornyet kraft.

Legen var endt med en vild tagfat. Margrethe fløj forbi, så skørterne fløj om hende, og Herluf var efter hende, da han blev standset ved egen af et tilråb. "Stop, Herluf!" råbte Tyge Lunge, "bliver I sådan ved, da render I os til sidst af bænken. Se at få skik på det igen og før op en sømmelig dans efter en god vise!"

Herluf var en mester både i at danse, og i at synge, så at han havde let ved at efterkomme opfordringen. Han lod Margrethe løbe og vendte tilbage til Lisbeth, som han havde forladt ude på

engen, og som med stor misfornøjelse havde set ham løbe efter Margrethe. Så greb han Lisbeths hånd og gik frem med hende, idet han istemmede visen om kong Gjørel og hans datter jomfru Ellensborg. Efter dem fulgte Jakob Blaa med Margrethe Bille, hans broder Erik med husets ældste datter, unge Maren Lunge, Steen Basse tog den yngste, Kirsten, som var jævnaldrende med ham, og de to mellemste Lungedøtre, Elsebe og Karen tog hinanden i hånden og fulgte efter. Laurits Kabel sluttede toget med Kristine Bille, der som den ældste af jomfruerne havde fået det hverv at vogte på de unge.

Med menuetlignende dansetrin bevægede de sig rundt, idet de sang visen. Den handler om det gamle, evigt unge emne, en jomfru, der ikke må få den ungersvend, hun elsker. Jomfru Ellensborg er nemlig højt på strå, da hun er en kongedatter, og hendes fader, kong Gørel, mener, at hendes hjertenskær, unge grev Henrik, ikke er god nok til hende. For at sikre datteren mod den unge greves efterstræbelser, lader han da bygge en hytte i skovens tykning og gemmer datteren der.

De ældre, som sad under egen og så til, hørte med stor fornøjelse på visen, der begynder således:

Kong Gørel haver en datter,
hun er en jomfru så skøn
hendes fader vil ej hende give bort,
men hun elsker grev Henrik i løn.
Nu stander løvsalen med ære.

Kongen lader en hytte gøre
så dybt alt neder i jorde,
han sætter deri den væne mård,
som mangen mand efter spurgte.

Kongen sidder over sit bord,
og svor han på sin sand,
nu haver jeg gemt min datter så vel,
at hende finder ingen mand.

Men grev Henrik finder hende dog, da en liden småsvend røber hendes opholdssted for ham. Han forklæder sig som en jomfru og udgiver sig for at være en nabokonges datter, som er sendt af sin fader for at lære jomfru Ellensborg at sy og sømme. Kong Gørel fører da selv den formentlige jomfru til løvhytten for at skaffe sin datter og de jomfruer, som er hos hende, tidkort. Men det fører til, at grev Henrik hviler en nat ved jomfru Ellensborgs side, og da hendes tjenestekvinde underretter kong Gørel om sagernes stilling, så mener han, at det dog er bedst at gøre et par af dem.

Der var fryd i skovsal
og lyst at høre derpå.
Kongen gav sin datter bort,
grev Henrik hende tog.
Nu stander løvsalen med ære.

Nu haver begge de unge to,
forvundet deres angst og harme,
de sove nu så gladeligt
udi hinandens arme.
Nu stander løvsalen med ære.

Der var gledet et smil over Lisbeths læber, da Herluf sang for, og det viste sig, at han havde valgt visen om kong Gørel. Den havde de fordum ofte sunget, og han vidste, at den var hende kær. Men hun tænkte ikke over, hvad Herluf var sig fuldt bevidst, nemlig at hans egen stilling havde stor lighed med unge grev Henriks i visen. Den rige hr. Torben måtte mene, at en fattig bejler, som han, Herluf, ikke var god nok til hans datter.

Laurents Axelsøn sad alene på en af græsbænkene og så til. Uagtet han var ung nok dertil og Lisbeths fader havde opfordret ham til at gå med i legen, holdt han sig dog tilbage. Han var en lavstammet, ikke videre skøn ungersvend med et sindigt væsen, men hans blik var mildt, og af hans øjne lyste både retsind og forstand. I øjeblikket var udtrykket i hans åsyn dog mistrøstigt, som om det, han så foregå ude på engen ikke behagede ham. Da kom gamle Oluf Daa, Jakobs og Eriks fader, hen til ham og satte sig hos ham på bænken.

"Et fagert syn," sagde den gamle, idet han pegede på Herluf og Lisbeth, som just dansede forbi. "Hvor så I en skønnere jomfru, end Lisbeth Torbensdatter eller en flinkere ungersvend til at træde en dans, end Herluf Pedersen?"

"Såmænd," svarede Laurents koldsindigt.

"Såmænd?" gentog Oluf Daa i en spørgende tone. "Nu det gjaldt vel kun svenden, ikke jomfruen. Hun er slank som et rør

og dog smidig som en vidje. Hun svæver over engen som en elverpige, så let og fin er hun. Så de ædle træk, de øjne blå som kærminder og det rige hår, der flyder ned ad hendes ryg som guld."

"Der malede I hende kønt nok af," svarede Laurents med usikker røst.

"Herluf er efter hende," vedblev Oluf. "Sig mig, tror I, det vil lykkes ham at fange den guldfisk?"

"Nej," svarede Laurents i en skarp tone. "Det føler jeg mig forvisset om, at aldrig giver Torben sin datter bort til en stodder, som Herluf Pedersen."

"Nu siger jeg såmænd," sagde gamle Oluf med lune: "det er der noget i. Og dertil kommer, at den Herluf er upålidelig. Min søn Jakob siger, at Herluf også er ude efter Margrethe Pedersdatter, og når man har to strenge på sin bue skyder man gerne forbi."

Da Laurents ikke gav noget svar, vedblev gamle Oluf:

"Se, i det sidste er der mere fornuft, al den stund Margrethe dog ikke er så rig en brud, som Lisbeth, og hendes fader ligger i sin grav og kan ikke gøre vanskeligheder. Så er også hun fager nok, og der er krummer i hende. Se, hvor fuld hun er om sin barm og hvor bred om sine hofter. De fyrige brune øjne og smilehullerne i hendes kinder er dårende nok, ja, den Herluf er en allerhelvedes karl, alle piger løber efter ham." –

"Hun vorder askebrud, aldrig kirkeprud," lød det fra en anden bænk.

Der sad Tyges hustru fru Anne og fru Mette Rosenkrantz. De var de eneste tilstedeværende kvinder, da Lisbeths moder, fru

Cæcilie, havde fået hovedværk og lå i sengen. Det var fru Mette, der talte; hun havde den vane at tænke højt.

"Om hvem taler I?" spurgte fru Anne.

"Sagde jeg noget?" udbrød fru Mette, idet hun blev lidt rød i kinderne. "Nu," vedblev hun efter et øjebliks tavshed, "I må gerne erfare, hvem det var, mine tanker gjaldt, det var Lisbeth Torbensdatter."

"Ej så!" udbrød fru Anne, idet hun kastede et blik ud på den strålende Lisbeth, og så stak hun i at le. "Nej, hør nu Mette," sagde hun derpå, "vel ved jeg, at I gerne ser al ting sort, men dette går dog over stregen. Hvorlunde har I dog båret eder ad med at få skøn Lisbeth til en askebrud?"

"Nu," svarede fru Mette med sin dybe røst, "den seergave jeg, Gud nåde mig, fik på vuggen, den lader mig til min egen kvide læse i hjerterne og skue frem i tiden. Dog, hvad der har til huse i Lisbeth Torbensdatters hjerte, det ligger ved Guds moder klart nok for dagen."

"Hvortil sigter I?" spurgte fru Anne.

"Ej," udbrød fru Mette, "er I da så blind, at I ikke kan se, at Herluf Pedersen har troldgjort hende, og at hendes hjerte ligger i hans hånd?"

"Ej hvad," sagde fru Anne, "det har intet på sig, det er kun børnestreger."

"Da er Herluf dog intet barn," svarede fru Mette, "og var det heller ikke, da dette begyndte. Skam få gamle Ove, hvis sjæl Gud have, for han var ellers en god mand, og Maren da især, fordi de ikke vogtede bedre på Lisbeth og tillod Herluf at drive sit spil med hende, da han var her på gården. Lisbeth er hentet hid fra Maribo for at sige oldemoder levvel og takke hende for

modtagne velgerninger, men jeg mener, at hun ikke har stort at takke hende for, og end mindre sin egen moder, som sendte hende bort og lod hende komme sig af syne. Oldemoder sidder deroppe i sin hyndestol og mener at have en god samvittighed og Lisbeths forældre tror, at der er fred og ingen fare, men pyt, de vil få noget andet at fornemme!"

"Nu ser I atter syner," sagde fru Anne. "Lisbeth kan da ikke give sig selv bort, og hun er god og from, hun vil føje sig efter sine forældres vilje."

"God nok måske," svarede fru Mette, "men ikke from. Jeg har kendt hende lige fra dengang hun som barn kom hertil og set og hørt nok til at kunne skønne, at hun har en vilje som stål."

"Som det lader," sagde fru Anne lidt spidst, "er I blevet langt mere vidende end nogen af os andre."

"Ja, det er jeg," svarede fru Mette, "for nu skal I høre! Kristine betroede mig i går, at da hun formanede Lisbeth til at holde sig fra Herluf, fik hun det svar: "Kan jeg ikke få Herluf, da vil jeg ingen mand have, men forbliver ugift til min død". – Se det var rene ord for pengene!"

"Det er mig såre ukært at høre, at det står således til med Lisbeth," sagde fru Anne, "men de nykker vil nok forgå hende."

"Og så indbilder hun sig," vedblev fru Mette, som om hun slet ikke var blevet afbrudt, "at Herluf bejler til hende for hendes egen skyld og skønner ikke, det tossede barn, at det er den store medgift, han tager sigte på."

"Det bør vi ikke laste ham for, om det forholder sig så," sagde fru Anne, "al den stund han er arm og trængende til formue. Dog ønsker heller ikke jeg, at Lisbeth skal gives til ham, for det vil blive et ulige parti. Det giver sjældent lykke, at hustruen

bringer hele formuen. Ellers tykkes mig, er Herluf god nok, en vakker, godlidende ungersvend og altid munter. Stedse var han flink i tjenesten, mens han var her og ingen sinde faldt der, det jeg ved af et ondt ord mellem ham og de gamle."

"En usselryg er han," svarede fru Mette i sin skarpeste tone, "løber efter enhver køn pige, han træffer på. I skulle have set ham og Margrethe sammen på Krenkerup! Han gør ingen gavn her i verden, og har han penge, da smelter de bort mellem hænderne på ham. Længe har jeg været led ved at se ham gå og drive i vort hus. Men Eskild tænker kun på at skaffe sig tidkort og kerer sig ikke om resten. Til at lege tavlbræt og synge en vise kan Herluf være god nok."

"Nu Mette," sagde fru Anne med et lille smil, "heller ikke jeg har store tanker om Herluf. At han er let i det, ved vi alle. Men jeg ville ikke sætte ham for stærkt ned af den årsag, at han er eders frænde, og jeg måtte tro, at det ville krænke eder."

"Min husbonds frænde, ikke min," sagde fru Mette, idet hun slog ud med hånden, som om hun kastede Herluf fra sig.

"Ej," udbrød fru Anne, "det bedrøver mig, at I sålunde skiller eders sag fra eders husbonds."

"Ha, ha," lo fru Mette kort. Og bittert, "i det tilfælde er Eskild og jeg tit og ofte, men det vedrører jo ikke andre."

I det samme lød der højrøstet tale henne fra stenbordet. Det var Torben Bille og Tyge Lunge, som var røget sammen. Fru Anne ville derhen for at stifte fred, men de andre lagde sig imellem, så at faren blev afværget for den gang. Fru Anne betænkte sig da og blev siddende.

"Ret så," sagde fru Mette, "hold eder derfra og bland eder ikke i mændenes stridigheder. Det er takkeløs gerning for os

kvinder."

"Dog gad jeg vidst, hvad det gjaldt," sagde fru Anne. "Torben og Tyge, de kunne så ilde sammen. Derfor frydede jeg mig ikke til de Billers besøg."

"Nu," svarede fru Mette, idet hun dæmpede sin stemme, "hvem kan enes med Torben Bentsen, den snyder og tyran? Han er en af de værste, skønt ikke mange gode mænd i disse tider holder deres fingre rene. I deres begærlighed efter guld og gods trættes de om alt. Enten det gælder en gård, et grænseskel, en eg eller kun et lam, så volder det retstrætte. De plyndrer enker for at berige sig, og når de har fået en mand i deres vold ved at låne ham penge, stævner de ham og sende ham straksbreve, indtil de har fået gjort det af med ham. Ak, Anne, det er en ond verden, vi lever i! Jeg misunder ved Guds moder de hellige syv sovere, hvis mindedag det er i dag. Gerne lagde jeg mig i en hule, for at sove der i hundrede år."

Fru Anne tænkte, at der dømte hendes mørktsynede veninde mændene for hårdt. Men hun skulle til sin tid erfare, at fru Mette ikke havde malet for sort, for hendes egen slægt skulle til sidst blive ganske ruineret af fru Mettes egen mand, der handlede med de Kabeler som en ågerkarl og blodsuger, og dog blev Eskild Gøye anset for at være en hæderlig mand.

"Men hvad er dette?" udbrød fru Anne pludseligt, idet hun rejste sig og så ud over engen.

Den var tom. Hele den dansende skare var forsvundet, ikke en af de unge var at se.

2. Kys, eder og håndslag

Det var netop mens Tyge Lunge og Torben Bille røg sammen, og de andre var optaget deraf, at dansen på engen hørte op.

"Nu har vi danset og kvædet nok," sagde Herluf, da de havde klaret den henved halvtredsindstyve vers lange vise, "og de gamle henne ved egen agter ikke mere på os. Lad os nu til en forandring atter lege og gøre et mummespil af den vise, den er god dertil. Hvem af eder vil være kongens datter, jomfru Ellensborg?" spurgte han, idet han henvendte sig til pigerne, og da ingen af dem meldte sig, sagde han: "Jeg slår for, at Margrethe Pedersdatter skal være det."

"Såmænd," svarede Margrethe, "om I så vil være grev Henrik?"

Lisbeths øjne vogtede på Herluf med et spændt blik. Hun havde godt mærket, at Margrethe havde sine garn ude efter ham, og at han nu og da lod sig lokke. Margrethe var lige så sanselig og ublu, som Lisbeth var ren og bly. Dog lod det til at hendes hjerte nu for alvor var fanget, og forholdt det sig end således, at Herluf hidtil kun havde leget med hende, så tænkte hun dog, at den leg engang kunne blive til alvor. Hun kendte sine personlige fortrins dårende magt og mente ligesom de andre, at når alt kom til alt, var det dog den store medgift, som drog Herluf til Lisbeth.

"Nej," svarede Herluf, og det Nej væltede en sten fra Lisbeths hjerte. "Jeg vil være kong Gørel selv, men hvad tykkes du, Jakob, om at være grev Henrik? Om da jomfru Margrethe vil antage dig som bejler."

"Vist vil jeg så," sagde Margrethe spydigt, "jeg kan ikke ønske mig nogen bedre makker i legen."

"Men hvad skal Lisbeth være?" spurgte Maren Lunge, hvis hjerte hang ved hendes søskendebarn og fordums legesøster.

"Kun en af kongedatterens terner, om hun vil nedlade sig dertil," svarede Herluf med et blik til Lisbeth, som lod hende ane, at han havde sine hensigter med legen, og at det gjaldt hende. Hun gjorde derfor ingen indvending imod den foreslåede ordning.

"Men hvorledes skal det mummespil stilles an?" spurgte Laurids Kabel, der var en munter ungersvend og gik med lyst til enhver leg.

"Nu," svarede Herluf, "ret meget kunne vi ikke få gjort ud deraf, men jeg har tænkt mig det sålunde: Alle jomfruerne går ind i skoven til venstre og skjuler sig med jomfru Ellensborg i en tykning. Vi ungersvende går til højen og bier, indtil en af jomfruerne lader høre et kukkuk til tegn på, at de er i orden. Da bryder vi frem, grev Henrik først alene. Når han har opdaget skjulestedet, skal han trænge derind for at tage jomfru Ellensborg. Og da må alle hendes terner udstøde et nødskrig. Så kommer jeg, kong Gørel, farende med mine svende og tager grev Henrik til fange."

"Det er min tro ikke ilde udtænkt," sagde Erik Blaa, "enddog svendenes antal er lovlig ringe, kun to og en halv."

"Tak for den," udbrød den halve svend, unge Steen Basse, der var i lømmelalderen og derfor følte sig højlig krænket ved at regnes for et barn.

"Ha, ha," lo Laurits Kabel, "jeg borger for Steen. Er han end ikke gjort værgagtig, har han dog kræfter som en bjørn."

"Nu, kære venner," sagde Herluf, "I forglemmer, at det hele er en leg, og vi gør os alle til børn ved at tage del i den."

"Men det tykkes mig, at dette går over stregen, Herluf Pedersen," sagde Lisbeths søster Kristine. "Jeg har ansvar for de unge og giver ikke mit minde til, at de løber gal i skoven nu, da aftenen falder på. Kom Lisbeth, lad os gå til huse!"

"Tak for din omhu, Kristine," sagde Margrethe, "men nogle af os er gamle nok til at vogte på sig selv."

Kristine gav et skarpt svar, og mens de mundhuggedes, tog Herluf Lisbeth til side og hviskede hende i øret:

"Når legen er til ende, da list dig fra de andre og søg ind til den tørre eg, der skal jeg snart være hos dig."

"Jeg går med i legen," udbrød Lisbeth, idet hun rev sig løs fra Kristine, som havde taget hende i hånden, "så kan du gøre, hvad du vil."

Derpå løb hun efter de fire unge Lungedøtre, som i deres glade forventning om legen allerede havde givet sig på vej. Dog holdt den ældste, Maren, sig noget tilbage, og hun blev glad, da hun så Lisbeth komme.

"Det må jeg lide, Lisbeth," sagde hun, "at du ikke blev fortrydelig over, at Herluf valgte Margrethe til kongedatter. Jeg følte mig så sikker på, at han ville vælge dig og selv være grev Henrik."

"Ej, hvorfor det?" spurgte Lisbeth med påtagen forundring.

"Det nytter ikke, du lader så fremmed," sagde Maren. "Det er åbenbart nok, at Herluf og du har hinanden kær. Se, nu bliver du rød! Gid det må gå dig efter ønske, Lisbeth, og du må få den mand, du har kær! Men det bæres mig for, at du spiller højt spil. Margrethe spår ilde og siger, at dine forældre aldrig giver dig til

så arm en bejler, som Herluf er. Så holdt også Kristine forgangen dag en prædiken for os om at vare vel på vore hjerter. Elskov, sagde hun, har ej blot sødt men også surt og giver til slut mere galde end honning. Nu, jeg haver min samvittighed fri, da jeg trolover mig efter mine forældres vilje." – Hun var nemlig lovet bort til Axel Brahe ovre i Skåne.

"Ej, Maren," udbrød Lisbeth, "hvor du er klog og from, men vi er ikke alle så gode, som du."

Marens tre søstre viste sig dog at være lige så kloge og fromme, som hun, for de lod sig alle give bort på samme vis og blev gift med rige og ansete mænd. Tyge Lunges venner beklagede ham, fordi hans hustru ikke havde skænket ham en søn, for han var den sidste mand af sin slægt, og våbenskjoldet skulle altså nedlægges i graven med ham. Men de fire unge jomfruer, som nu legede i skoven, gjorde deres til at redde æren. De blev stammødre til fire ansete slægter, og Lungernes gyldne liljer vedblev i mere end et århundrede at prange i deres talrige afkoms våbenskjolde.

Men den ukloge jomfru, om hvis skæbne disse blade handler, og som satte sit hjertes trang over timelig fordel og ære, hun gik glad til legen med et hjerte, som bankede af elskov og sød forventning. Hun fik dog sin årvågne søster i hælene på sig, for da alle de unge løb fra hende, havde Kristine intet valg og måtte følge efter.

Legen gik så ganske efter aftalen. Da kukkesignalet var givet, kom Jakob, fandt let skjulestedet, som ikke var langt borte, brød derind, splittede jomfruerne ad, greb Margrethe og gav hende i sin egenskab af grev Henrik et varmt kys, hvad jomfru Ellensborg lod sig vel behage. Kort efter kom kong Gørel

farende med sine halvtredje svende og kastede sig over grev Henrik, som efter en kort brydekamp blev overvældet.

"Men hvorfra får vi nu en strikke til at binde ham med?" spurgte kong Gørel.

Da gav Lisbeth det silkeklæde, hun havde knyttet om sin hals, til pris, og den fangne greves hænder blev lempeligt bundet.

"Gid alle fanger havde så blød en lænke at bære, som denne!" sagde han, idet han sendte silkeklædets ejerinde et varmt blik.

Kong Gørel løste ham imidlertid straks af det milde fangenskab, knælende bad grev Henrik om nåde, kongen tilgav ham og tilsagde ham sin datter.

"Nu," udbrød så Laurits Nielsen, "det var ved min helgen en skøn leg, og den blev vel udført."

"Men nu må vi se snarest at komme til huse," sagde Kristine, idet hun tog lille Kirstine ved hånden og straks begav sig på vej.

De andre fulgte efter; Herluf gik ved Margrethes side og sladrede muntert med hende. Hun så tilbage og undrede sig over, at Lisbeth, som ellers plejede at søge derhen, hvor Herluf var, slet ikke lod til at bekymre sig om ham. Lisbeth gik bagest i flokken med Maren Lunge, og de sakkede stedse mere agter ud.

"Jeg har tabt mit silkeklæde." udbrød Lisbeth, idet hun pludseligt standsede og greb sig om halsen. "Jeg vil løbe tilbage efter det, gå du kun, jeg skal straks være hos dig igen."

Så løb hun og forsvandt i et nu. Maren råbte: "Tag mig med!" og løb efter, men hendes ben var ikke nær så lette og rappe som Lisbeths, hvorfor hun snart opgav forsøget og satte sig på en træstub for at vente på hende. Det anede ikke den ellers så kloge Maren, at der stak noget bag ved dette. Denne i elskov ganske uerfarne ungmø vidste ikke, hvilke listige påfund, gud Amor

kan indgive en ærlig jomfru. Det forholdt sig nemlig således, at Lisbeth, da hun efter legens slutning fik sit tørklæde igen, ikke havde knyttet det om sin hals, men beholdt det i hånden. Da hun som den sidste var kommet ud af krattet, lod hun det med forsæt falde og fik således nu et påskud til at fjerne sig.

Derom vidste Herluf intet, men da han ved at se tilbage havde forvisset sig om, at Lisbeth ikke var med i toget, antog han, at hun lykkeligt var sluppet bort. Han forlod derfor Margrethe under påskud af, at han havde et ord at sige Laurids Nielsen, som gik bagest. Jakob Olufsen indtog hans plads ved Margrethes side, og de gik videre, mens Herluf blev stående, indtil Laurids var nået hen til ham.

"Gå kun, Laurids," sagde han, idet han slog ud med hånden, "jeg kommer straks!" Hvorpå han fjernede sig, og da stien ikke langt derfra gjorde en brat drejning, kunne Laurids ikke se, hvor han blev af. Han havde imidlertid forladt stien og var ilet tværs igennem skoven til det aftalte mødested.

Der fandt han Lisbeth siddende på en vindfælde, som lå i udkanten af grønningen i nærheden af den tørre eller udgåede eg. Hun havde haft kortere vej til stedet end han og havde måttet sidde i nogen tid og vente på ham. Ensomheden og synet af egen, der strakte sine nøgne grene ud imod hende, havde indjaget hende skræk, for det gamle, hule træ havde ord for at huse ellefolk, og med angsten kom eftertanken. Hun indså, hvor voveligt det skridt var, hun havde indladt sig på. Barnligheden gik af hende, og den jomfruelige blufærdighed kom til sin ret. Herluf fandt hende derfor ikke glad og blussende af elskov, men bleg og skælvende. I et nu var han hos

hende, satte sig ved hendes side, og lagde sin arm om hendes liv.

"Gud være priset, at du kom," sagde hun og drog et dybt suk, "nær var jeg løbet herfra."

"Hvad nu, Lisbeth," udbrød Herluf, "når var du ræd?"

"Jeg blev det dog nu, da jeg måtte sidde og vente så længe på dig," svarede Lisbeth, idet hun skottede til egen. "Så vågnede min samvittighed, og jeg bebrejdede mig selv, at jeg var løbet fra de andre og nåede endda kun målet ved en ublu list."

Så fortalte hun ham om sit påskud med silketørklædet.

"Ha, ha," lo Herluf. "Mandens list er vel behænde, men kvindens list er uden ende. Priset være du for din snildhed! Uden den ville det næppe være lykkedes. Nu har Kristine hver dag vogtet på dig som en drage, så at vi ikke har kunnet komme til at veksle et ord i enrum, men nu vil vi tage oprejsning."

Så drog han hende til sig og gav hende et langt, brændende kys, men hun rev sig løs, idet hun sagde:

"Herluf, det må gå skikkeligt til imellem os. Meget har jeg vovet ved at gå til dette møde med dig."

Hvor Margrethe ville have lét, om hun havde fået held til at se dette træk af blufærdighed hos Lisbeth. Selv forstod hun kunsten bedre, for Herluf havde også haft armen om hendes liv, og når han kyssede hende, havde hun vel vogtet sig for at gyde kulde i hans blod ved at gøre modstand. Men det var kun som en sanserus for Herluf. Trods al hans letsindighed hang dog hans hjerte ved Lisbeth. Så stor en usselryg, som fru Mette ville gøre ham til, var han dog ikke. Hans lette sind hævede ham endogså på en måde over de fleste af hans standsfæller, nemlig for så vidt som hans hjerte ikke hang ved guld og gods. Havde

han end muligt fra først af tænkt på den store medgift, så gjorde han det ikke nu. Hans svar til Lisbeth blev et nyt kys, og det gav hun ham villigt. Kærligheden gød atter varme i hendes hjerte, og hun genvandt sit mod og sin frejdighed.

"Lisbeth," sagde Herluf, efter at de afvekslende havde kyssedes og siddet og set hinanden ind i øjnene, "lad det nu blive afgjort imellem os. Mange ord er ikke fornødne. Mit hjerte har hængt ved dig og dit ved mig, siden du var barn. Vil du give mig din tro?"

"Ja," svarede hun med tårefyldte øjne. Hele hendes hjerte lå i det blik og det ømme smil, som ledsagede det lille afgørende ord. "Længe," føjede hun til, "har jeg tænkt og håbet, at således ville det ende mellem os."

Så rakte hun ham sin hånd, som han trykkede og kyssede inden han slap den, han var stærkt bevæget og mere alvorsfuld, end hun nogen sinde før havde set ham. Der gik som en sky over hans smukke, livlige åsyn, idet han sagde:

"Nu har du givet mig håndslag derpå, men evner du at stå ved dit ord? Din fader er mig ikke god, og din moder ser knap til mig. En fattig dattermand er ikke efter deres sind, og du vil blive eftertragtet af mange bejlere. Gid jeg var rig eller du fattig!"

"Mener du det for alvor," svarede Lisbeth glad, "da er alt vel. Jeg kunne ønske det første, fordi det ville jævne vejen for os, men ikke det sidste. Jeg fryder mig ved at tænke på, at min rigdom kan komme dig til gode. Og hvad de mange bejlere angår, da har hidtil ingen meldt sig. Heller ikke ved jeg noget om, at min fader tænker på at give mig bort. Jeg er i hans øjne kun et barn."

"Lid ikke på det, mit hjerte," svarede Herluf. "Sig mig, af hvad årsag tror du, at Laurents Axelsøn er her? Har du ikke gjort dig nogen tanke om det?"

"Laurents, den klods!" udbrød Lisbeth, idet hun slog med nakken, "han stirrer kun på mig og mæler aldrig et ord."

"Han tænker vel som så," svarede Herluf, "at ikke ret meget af den sort er fornødent! Hans byrd, hans rigdom og slægtens store anseelse og magt taler højlydt nok."

"Hans byrd?" sagde Lisbeth. "Din æt er så gammel og god som nogen her i riget, min egen med indbefattet."

"Men dermed stopper det op," svarede Herluf i en mismodig tone. "At tænke sig, hvor meget de Axelsønner er ejende eller har pantet sig til både i Danmark og Sverrig, og endda har de Gotland og næsten det ganske Finland inde. De er i magt at regne for fyrster."

"O, jeg er lige glad, om de så ejede den ganske verden og bar kejserkroner alle til hobe," udbrød Lisbeth.

"Men jeg minder dig derom," sagde Herluf, "fordi jeg forudser, at sligt vil blive dig sagt af din fader og lagt som et tungt lod i vægtskålen, når Laurents Axelsøn har gjort sit tilbud!"

"Nej, hør nu Herluf!" udbrød Lisbeth i en utålmodig tone, "jeg føler mig forvisset om, at du kun ser syner. Vor æt har jo alt to gange været indgiftet i de Thotters slægt, men begge gange overskar døden båndet. Det tykkes mig da lidet rimeligt, at fader vil prøve det én gang til."

"Men det er netop det, han vil," sagde Herluf, "jeg har fået forvisning derom ved et par skæmtefulde ord, som Tyge lod falde til din fader i morges, og som jeg fik held til at høre: "Jeg

mærker, Torben," sagde han, "at du igen vil i lag med de Thotter. Nu, alle gode gange er tre!" Din fader rystede på hovedet og lo, men han sagde ikke imod. Føl dig derfor ikke tryg! Dine forældre vil ikke kyse dig i utide, men bi, til de har fået dig bort herfra. Den dag i morgen drager I jo hjem med Laurents Axelsøn i følge, mens jeg må blive her tilbage, og du bliver uden værn og trøst."

"Ker dig ikke derom," sagde Lisbeth, idet hendes øjne funklede af trods, "jeg lader mig ikke sætte i knæ og tvinge til at ægte en mand, som ikke står mig an. Kender du mig ikke bedre? Når opgav jeg, selv da jeg var barn, et forsæt, som jeg havde fattet? Men vid desuden, at faren ikke er så stor, som du tror. Jeg har faders hjerte i min hånd, han vil ikke handle mig imod, og så er det lige meget, hvad moder vil. Fader er dog, når alt kommer til alt, herre i sit hus."

I det samme raslede det i krattet bag dem.

"Hvad var det?" råbte Lisbeth, idet hun forskrækket sprang op og så sig om. Herluf gik et par skridt ind i krattet, men vendte straks tilbage og sagde:

"Det var intet, sagtens kun en omstrejfende hjort."

"Nej," sagde Lisbeth blegnende og med dæmpet røst, "det var en elverpige. Jeg så et glimt af hende. Nu, da dagen hælder, er det jo snart deres tid at komme frem af egen og danse på grønningen. En af dem kunne komme og lamslå dig. Af hvad årsag satte du mig dog stævne på dette usalige sted?" – Og så slog hun kors for sig.

"Jeg gjorde det," svarede Herluf, "fordi jeg måtte tro, at netop her ville vi være i sikkerhed og uforstyrrede. Ingen vover sig ind til den tørre eg, når aftenen falder på, og det stunder mod

natten. Men jeg er ikke sådan en nar, at jeg lader mig kyse af al den snak om elverfolk og trolde. Kom, sæt dig igen!"

Men lige som de atter havde taget plads på vindfælden, hørtes der råb i skoven.

"Hør," udbrød Lisbeth, idet hun greb Herluf i armen, "de er ude for at søge efter os!"

"Lad dem kun det," sagde Herluf, idet han trak Lisbeth, som havde rejst sig, atter ned på vindfælden, slog sin arm om hendes liv og holdt hende fast.

"Men hvad skal vi sige og gøre når de dog finder os?" spurgte Lisbeth.

"De finder os ikke," svarede Herluf, "her sidder vi trygt. Lad os dvæle her lidt endnu, forkort ikke denne søde stund, Lisbeth! Men hjem må vi jo til sidst, og når vi mødes med de andre, da vil vi sige, at du løb tilbage for at søge efter dit silkeklæde, men forvildede dig i skoven, og da du ikke kom igen, løb jeg ud efter dig og fandt dig omsider."

"Vær vis på," sagde Lisbeth, idet hun så ned for sig, "at Margrethe vil udfritte os skarpt."

"Ej," udbrød Herluf, "jeg giver hende og hendes fritten en god dag!"

Men ved tanken om mødet med Margrethe, som forestod, var Lisbeths hjerte blevet grebet af uro. Hun mindedes pludselig, at Herluf nu og da havde ladet sig lokke fra hende af Margrethe.

"Jeg bør tro, at du nu mener, hvad du der sagde," svarede Lisbeth, idet hun så på Herluf med et forskende blik, "men du kan dog ikke nægte, at du til tider har været hende god. Vogt dig for hende, hun er listig som en slange!"

"Ej hvad," sagde Herluf i en usikker tone og uden at møde Lisbeths blik, "hun er munter og skaffede mig tidkort, mens vi var sammen på Krenkerup. Vi blev gode venner, men videre har det ikke på sig, derom tykkes det mig, at du nu må føle dig forvisset, da jeg har givet dig min tro."

"Men nu," svarede Lisbeth, "drager du atter tilbage til Krenkerup med hende, og hun vil nok sørge for at skaffe dig tidkort. Du talte før om, hvorledes jeg vil blive stedet, når vi nu snart skilles, og sagde, jeg da vil være uden hjælp og trøst, men det bæres mig for, at Margrethe vil gøre sit for at trøste dig."

"Lisbeth," udbrød Herluf harmfuldt, idet han sprang op, "du krænker mig hårdt ved din mistro. Riv den nidkærhedens djævel ud af dit hjerte og lid trygt på mig! Hvilken dyr ed skal jeg sværge for at bringe dit hjerte til ro? Før jeg sviger dig, vil solen gå ned i øst og stå op i vest."

Lisbeth sank til hans bryst, fældede tårer og bad ham om tilgivelse. Han gav hende et forsoningskys, de brød op og søgte ad en genvej tilbage til gården. –

Men da de var borte, raslede det atter i busken, og de formentlige ellefolk kom for dagen. Det var to kødelige mennesker, Margrethe Bille og Jakob Blaa.

"Så Jakob Olufsen," udbrød Margrethe, idet hun slog hænderne sammen, "nu er vi blevet meget vidende! Dette er bedre, end om I havde fået eders vilje og var buset på, så mundene var blevet lukket på disse to kurrende og næbbende duer. Den gamle tjørnebusk bag vindfælden var et godt skjul, endskønt jeg fik rifter både i mine klæder og mine fingre, da Herluf brød frem, og vi måtte derind."

"I fik vel også en rift, som gik dybere," svarede Jakob i en spydig tone. "Mener I, at jeg er så blind, at jeg ikke er blevet klog på, at I har været ude efter Herluf? Fanden må vide og ikke jeg, hvad der er ved den pjalt, som kan dåre pigerne. Ikke havde jeg troet om eder, at I var så stor en tåbe. Men det lader jo så, og da fatter jeg ikke, at I kan have glæde af den kundskab, I nu erhvervede eder, al den stund I nu har fået at vide, at han ganske er sluppet eder af hænderne."

"Gode greve," svarede Margrethe smilende, "mon det ikke forholder sig så, at I på eders vis befinder eder i samme kår, som jeg? Eders hu står til Lisbeth Torbensdatter, men nu har en anden taget hende bort lige for eders næse."

"Nu," sagde Jakob i en fortrædelig tone, "da er visen jo ude for os begge."

"Det lader så," svarede Margrethe, "men lad os dog først se, hvad ende det vil tage med denne pagt, som er sluttet i smug på en vindfælde i skoven."

"Forholder det sig, som Lisbeth sagde," gensvarede Jakob, "og hun har sin faders hjerte i sin hånd, da vil enden blive, som hun ønsker det."

"Jakob," sagde Margrethe, efter et øjebliks tavshed, "lad os være oprigtige imod hinanden. I hader Herluf af hjertens grund, ej så?" Og da Jakob svarede med et bekræftende nik, vedblev hun: "Nu, mit hjertes følelser for Lisbeth er ej synderlig blidere end eders for Herluf. Vi mødes da på hadets grund. Lad os hjælpe hinanden til hævn!"

De stod nogle øjeblikke og stirrede på hinanden, idet Jakobs skarpe træk blev endnu skarpere, og hans mørke øjne glødede. Der lå mord i det blik.

"Ja," sagde han med lav røst, "hellere ville jeg vide Herluf i sorten jord, end i Lisbeths favn."

"Hvad siger I der!" udbrød Margrethe forskrækket. "Tager I Herlufs liv, da bliver jeg eders dødelige uven, og det vil straffe sig for eder selv. Jeg havde bedre tanker om eders forstand. Al overvættes ting fanger gerne en ond ende. Nej, kunne vi få Herluf og Lisbeth skilte ad, det må være hævn nok."

"Ha, ha," lo Jakob kort og bittert, "der lagde I sagen skønt til rette! I tager så Herluf, men hvad får jeg? Lisbeth bliver dog aldrig min."

Han stod og stirrede på Margrethe med et blik, som huede hende endnu mindre, end da hans øjne lyste af had og varslede mord. Pludselig greb han hende i armen.

"Margrethe, vær min!" sagde han vildt. "Vel er hævnen sød, men når dertil kommer kærligheds lyst, da bliver den endnu sødere."

"Ej hør!" udbrød Margrethe, idet hun rev sig løs. "Hvorlunde kommer dog den galskab over eder på en studs?"

"Det kys, I gav mig i engen, gød elskovs ild i mit blod. Giv mig et til!"

"Vær nu god," svarede Margrethe, idet hun så på ham med et ængsteligt blik. "Det kys blev jo givet i leg og var ikke kærligheds bud, enddog det ikke mishagede mig."

Da drog han hende til sig og kyssede hende af hjertens grund. Uagtet Margrethe følte, at dette ikke var leg, gjorde hun dog ingen modstand, men da han omsider slap hende, lo hun og sagde:

"Ej, hvor hurtigt I dog skifter sind! I har alt glemt den gamle elskov og fattet en ny til mig. Det er lige som når man skifter en

handske."

"Kald det, hvad I vil," svarede Jakob barsk. "Men et er sikkert, også her står Herluf mig i vejen. Viser I mig af, da skal han ikke gå ram forbi."

Margrethe stod og så på ham med et tilsløret, lurende blik, idet hun overvejede, hvorledes hun skulle få tæmmet denne tiger, i hvis kløer hun havde givet sig.

"Nu, Jakob Olufsen," sagde hun i en indsmigrende tone, "hver ting til sin tid. Lad os nu først få det udrettet, hvorom vi er kommet til enighed, og imens lade det stå hen, hvorledes det muligt til sidst kan blive mellem os. Kanske I, når I vågner i morgen, vil tænke, at I i aften har været en dåre. Men, hvordan det end går, så vil vi dog blive venner, ej så?"

Hun rakte ham sin hånd, som han knugede, idet der lyste et ildevarslende glimt fra hans lumske øjne. Så gik de tilbage til gården, hvor de forefandt alle de andre, og Margrethe hyklede glæde over, at Lisbeth var blevet fundet og kommet hjem i god behold.

3. Margrethe gør sin pligt

Det blev ikke til noget med at bryde op den næste dag. Fru Cæcilie led ilde og mente, at hun måtte holde sengen nogle dage. Hr. Torben måtte altså blive med alle sine, hvorimod gæsterne fra Krenkerup og Orebygård agtede at blive ved bestemmelsen og drage hjem.

Men denne sagernes stilling mishagede i høj grad Tyge Lunge. Han var ikke lysten efter at hendrage tiden i sin stridbare svogers selskab, uden at have nogle andre gæster mellem ham og sig, og det havde jo endda knebet med at bevare freden. Allerede ved skiftet efter gamle Ove Lunge var Torben Bille raget uklar med sin svoger, men mindre kunne gøre det. Blandt de småting, der kunne volde strid, havde fru Mette nævnet en eg, og det var netop en sådan, hvorom det nu drejede sig og som den foregående aften havde foranlediget mundhuggeriet mellem de to svogre. Hr. Torben var rasende over, at svogerens foged et sted, hvor noget af deres strøgods stødte sammen, havde ladet en eg i hans eng fælde og en svinesti anlægge der. Tyge følte sig forvisset om, at når de andre gæster var borte, da ville krigen bryde ud på ny, hvorfor han gjorde sit muligste for at holde på dem. De var da også gået ind på at blive til efter middag.

Efter at have nydt davren oppe i hallen, sad mændene ude under egen, sladrede og læskede sig med øl.

"Hvi haster det så med at komme hjem," sagde Tyge til Eskild Gøye. "Bliv og hold min gode svoger og os andre med selskab,

indtil Sidsel er blevet karsk. Det plejer kun at stå på et par dage med hendes hovedve."

"Jeg siger tak," svarede Eskild, "men jeg må nu hjem og se til mit. Har vi nu også dvælet her i over en uge, Tyge. Vi æder dig til sidst ud af huset, så mange som vi er med alle vore svende og heste."

"O, det har ingen nød med det," sagde husets frue, som i det samme kom til. Svendene var nemlig blevet bortsendte, da de havde udbåret ølkanden og krusene, da herrerne ville samtale ubelurede, og nu kom fru Anne for at se, om de intet savnede.

"Jeg har fetalje nok i fadeburene, kældrene er vel forsynede med våde varer, og lofterne bugner af havre. Selv om en fjende kom lagde sig for borgen, ville han ikke kunne udhungre os, varede belejringen end i måneder."

"Det vil jeg gerne tro," sagde gamle Oluf Daa, "men dog kunne vel nogen hvile være eder tjenlig, kære frue! Hør nu, hvad jeg slår for," vedblev han, idet han henvendte sig til de andre, "drag med mig over til Orebygård og vær der vore gæster et par dage. Det vil fornøje os, og I ville ikke komme til at mangle tidkort, al den stund vi har god jagt at byde eder. En utallig flok hejrer har slået sig ned i Berritsgårds skove og bygget reder der. De lægger nogle af vore skønneste træer øde. Kom nu og hjælp os med at få has på de skadelige fugle og udrydde dem og deres yngel."

"Ej, det lader sig høre," udbrød Herlufs broder Steen. "Jeg for min part går gerne med til det. Den jagt har vi ikke ovre på Ingelstad."

"Hav tak for det gode tilbud, Oluf," sagde Tyge. "Jeg drager gerne over til jert og går løs på de hejrer, om da de andre ville

gøre mig følgeskab."

"Lad gå da," sagde Eskild Gøye muntert.

"Jeg går med til den spas og lader så Krenkerup være Krenkerup så længe."

"Men jeg må melde mig fra," sagde hr. Torben. "Jeg har nu fyldt de tre snese; jagt er ikke mere noget for mig."

"Ej hvad," indvendte Oluf Blaa, "blot at se derpå vil forlyste eder."

"Jeg vil endnu kun sige det, Torben," sagde Tyge Lunge, "at bliver du til huse, da binder du mig. Ikke drager jeg af gårde og lader min nærmeste frænde være her uden vært." Men han havde den bagtanke: drager jeg bort og lader ham blive her alene, da nytter han lejligheden, går omkring og snuser på gården, udfritter tyendet og sætter ondt for mig.

"Drag helst med, Torben," sagde endelig Laurents Axelsøn. "Det tykkes mig lidet venligt at afvise Oluf Lauridsens gæstmilde indbydelse. Mig lyster det desuden at prøve den jagt. Men helst vil jeg have dig med. Jeg siger lige som Tyge, at bliver du her, da binder du mig."

Torben Bille var altid føjelig og from i forholdet til sin rige svoger og forhåbentlig vordende dattermand. Han gav sig da.

"Nu, Oluf Lauridsen," sagde han, "jeg siger da tak og drager med, om I vil have så lidet villig en gæst, som jeg har vist mig at være; men I kyste mig med den jagt. Dog ville det være synd at hindre min gode, unge svoger i at følge sin lyst. Hans hu stod stedse til jagt mere end til noget andet."

"Ja, ved min helgen," udbrød Laurents med usædvanlig livlighed, "armbrøstens hvinen og falkenes skrig tykkes mig at være en bedre musik, end den, vi fik at høre her på engen i går."

Idet han sagde dette, så han hen til Herluf, som dog ikke lod sig anfægte af den skose. Han så blot op med et drillende smil.

"Nu," sagde Tyge, idet han rejste sig, "så er sagen i orden. Sørg for, Anne, at middagsmaden snart kan være rede. Når vi har spist, vil vi bryde op."

"Hvorlunde går det Sidsel?" spurgte hr. Torben fru Anne, da de gik op til gården.

"Ret vel," svarede fru Anne. "Hun er faldet i en tryg søvn. Gå helst ikke ind og væk hende."

Det gjorde hr. Torben dog, inden han drog af; men da han havde forvisset sig om, at hans hustrus søvn var rolig og sund, fjernede han sig i stilhed og overdrog fru Anne at sige hende, at han var taget med de andre til Orebygård, men ville være tilbage igen den næste dags aften.

Middagsmåltidet var imidlertid blevet hurtigt fortæret, og jagtselskabet brød op; men da de skulle af sted, savnedes Herluf. De ventede lidt på ham, men da han intet steds var at finde, red de, efterladende den besked til ham, at han skulle skynde sig at komme efter. Han var en skytte, som sjældent fejlede sit mål, hvorfor Oluf Blaa nødigt lod ham blive tilbage.

Kort efter at herrerne var draget bort, vågnede fru Cæcilie. Ved hendes seng sad unge Lucie, Lisbeths kammerpige, som var blevet taget i brug, fordi fru Cæcilies egen kammerpige havde måttet våge den foregående nat og nu havde fået lov til at lægge sig og sove ud. I øvrigt havde Lucie været Lisbeths legesøster og var blevet opdraget sammen med hende. Lucie var nemlig en datter af Lisbeths amme, Sara, som havde fulgt sit fosterbarn til Nielstrup og fået lov til at tage sit eget barn med.

Fru Cæcilie bød Lucie at gå ned og hente hr. Torben, men fik nu at vide, at han med de andre herrer var redet til Orebygård for at jage hejrer.

"Hvad siger du barn," udbrød fru Cæcilie, højlig forbavset. "Hvad er det for snak?" Men da Lucie forsikrede, at det var tilfældet, fik hun påbud at gå og hente fru Anne, som hurtigt indfandt sig.

"Forholder det sig virkelig så," råbte fru Cæcilie, "at min gamle husbond er løbet herfra uden at kere sig om mig, som ligger her og lider ilde? Han må være gået fra vid og samling."

Hun fik nu forklaring om, hvorledes det hele var gået til, og tillige blev hun vidende om, at hendes husbond ikke havde vist sig så ligegyldig, eftersom han havde set ind til hende, inden han drog af, men ikke havde fundet det rådeligt at vække hende af hendes gode søvn. Men fru Cæcilie lod sig ikke formilde.

"Tag dig dog ikke den ringe ting så nær," sagde fru Anne til sidst. "I morgen vil Torben jo være her igen. Af en liden skade bør man aldrig gøre en stor. Se nu at komme til ro igen og få mere søvn, det trænger du til."

Men det blev der ikke noget af, for ikke længe efter at fru Anne var gået, åbnedes døren atter og Margrethe trådte ind. Hun havde talt med fru Anne og fået at vide, at den syge var vågen og at det lod til, at hun havde det bedre, men at hun var meget vred over hr. Torbens fraværelse, og at hendes sindsoprør sagtens atter ville gøre det værre med hende. "Lad mig gå derop og prøve på at få hende god igen," sagde Margrethe. "Ja gør det da," svarede fru Anne, "måske vil det lykkes dig, for du har jo en høj stjerne hos hende."

Da Margrethe trådte ind, fandt hun fru Cæcilie siddende op i sengen, som om hun ville forlade den.

"Hvor lider I, kære fru Sidsel?" spurgte Margrethe med sit blideste smil.

"Ganske vel," svarede fruen noget barskt. "Jeg kunne godt være draget bort i dag, hvis mændene ikke var blevet galne og løbet herfra som narre."

"Nu," sagde Margrethe, idet hun gik hen til sengen og satte sig på den løjbænk, som Lucie havde rejst sig fra, da hun trådte ind, "det var ikke let at forudse, at det så hurtigt ville gå over, men jeg må tilstå, at det lige fuldt forundrer mig, at hr. Torben forlod eder. Men han vil jo snart være her igen, og da vil det fryde ham at finde eder karsk. Det kendes på eders øjnes klarhed, at eders hoved nu er frit."

Ja, disse øjne var meget klare og skønne, Lisbeth havde taget dem i arv, og fru Cæcilies åsyn havde trods hendes syv og fyrretyve år holdt sig friskt nok, men så fager som Lisbeth havde hun aldrig været. De fine, ædle træk havde Lisbeth fra sin fader, og da naturen således havde taget det skønneste både fra faderen og moderen og deraf dannet hendes åsyn og yndefulde skikkelse, var det intet under, at hun var kommet fuldkommenheden så nær.

"Så meget mere," vedblev Margrethe, "er det et held, at jeg traf eder så vel, som jeg har noget at meddele eder, der kræver et roligt sind og eftertanke."

"Hvad kan det vel være?" spurgte fru Cæcilie, idet hun så op. "Sig frem, hvad det er?"

"Men det er ikke for andres øren," sagde Margrethe. "Om I vil lade Lucie gå af stuen."

"Gå, Lucie," sagde fru Cæcilie, "men hold dig i nærheden!"

Lucie gik langsomt, idet hun tilkastede Margrethe et mistænksomt blik. Hun vidste at den jomfru ikke var hendes herskab god, og da Lisbeth, som delte kammer med hende, i nattens løb havde betroet hende, hvad der den foregående aften var sket, anede det hende, at der var fare på færde. Ud af stuen måtte hun, men hun holdt sig påbuddet om at blive i nærheden bogstaveligt efterretteligt, for hun stillede sig lige ved døren, lagde øret til og hørte således hvert ord, der blev talt.

"Det var en ulykke," begyndte Margrethe, da Lucie havde lukket døren efter sig, "at I måtte holde sengen i går aftes. Havde I været ude med os, da ville sikkert det blevet afværget, som nu skete. Lisbeth løb i skoven med Herluf, og de havde der et stævne med hinanden."

Fru Cæcilie vidste intet om legen på engen, og hvad der var fulgt på. Vel havde hr. Torben set ind til hende inden han begav sig ind i sit eget kammer, for at gå til ro der, men dels tillagde han det ikke nogen betydning, at Lisbeth havde faret vild i skoven, og at hun var blevet fundet af Herluf, dels var fru Cæcilie dengang i en sådan tilstand, at der ikke blev lejlighed til nogen samtale. Hun modtog da meddelelsen uventet koldsindigt.

"Ej hvad," sagde hun, "det ved vi jo, at Lisbeth har været vant til at løbe med Herluf fra dengang hun var barn. Ikke mener jeg, at det burde have været så, men med det for øje, må jeg dog tro, at denne løben i skoven med ham kun har været leg."

"I er fejl på det," svarede Margrethe med et overlegent smil. "Lisbeth er intet barn længere, og den leg med Herluf er blevet til fuld alvor, derom er jeg nu blevet overbevist."

"På hvad vis?" spurgte fru Cæcilie i en utålmodig tone. "Tal rent ud af posen, jeg lider ikke halvskrattes tale."

"Nu, kære fru Cæcilie," svarede Margrethe med påtaget bekymring i blik og tone, "jeg ville jo helst have skånet eder, men min samvittighed byder mig tale, da jeg ved, at det, Lisbeth har gjort, må være hendes forældre hårdt imod og desuden kan blive til ulykke for hende selv. Vid, at hun i går aftes har givet Herluf sin tro. Siddende på en vindfælde i skoven med ham, lod hun sig omfavne og kysse, og de tilsvor hinanden evig troskab. Jeg var i nærheden og så og hørte alt. Nu skal jeg fortælle eder, hvorledes det gik til."

Så fik fru Cæcilie en omstændelig beretning om gårsaftenens hændelser, naturligvis med udeladelse af alt, som vedrørte Margrethe personligt. Men for Lisbeths part i eventyret gjorde hun grundigt rede og var i stand dertil, for af Maren Lunge havde hun fået at vide, af hvad årsag Lisbeth havde fjernet sig, og det var ikke svært at gætte, at det kun var et påskud for at komme til mødet med Herluf.

Fru Cæcilie hørte Margrethe tålmodigt til ende. Der kom ikke noget udbrud af overraskelse eller forbitrelse, hvilket højligt undrede Margrethe.

"Nu, Margrethe," sagde hun omsider, "jeg må vel tro, at du taler sandhed, enddog jeg kunne have årsag til at tvivle. Jeg tiltror ikke Lisbeth så stor dristighed og ublufærdighed. Du kan have hørt fejl og –"

"Nej, ved Guds moder, om jeg gjorde," faldt Margrethe heftigt ind. "Spørg Jakob Olufsen ad, han var med mig og hørte det hele."

"Jakob Olufsen!" udbrød fru Cæcilie. "Nej, med ham vil jeg intet have at skaffe. De Blaa'er er nyfigne og trættekære folk. Ilde nok er det, at han er blevet så meget vidende og kan nu løbe med sladder."

"Nej, det vil han ikke gøre," svarede Margrethe, idet hun så på fru Cæcilie med et af sine tilslørede blikke. "I kan trygt stole på hans tavshed."

"Mon?" udbrød fru Cæcilie. "Nu, lige meget! Han skal ikke kunne prale af, at jeg har lånt ham øre og vist ham fortrolighed. Men hør nu, Margrethe, hvad jeg vil sige dig. Selv om det virkelig forholder sig så, at Lisbeth har givet Herluf Pedersen sin tro, da er dog den ed, hun svor, kun at regne for et mundsvejr. Aldrig giver Lisbeths fader sit minde til den trolovelse og jeg ikke heller. Desuden ville det højligt undre mig, om Herluf dristede sig til at fremkomme med et tilbud."

"Hvad I der siger," svarede Margrethe med et hånligt smil, "viser, at I ikke kender eders egen datter. Lisbeth vil have sin krig frem, lid på det! I bliver vred? Ja, sandhed er en sur kost, men nu skal I få den hele, så at I ikke længere kan beskylde mig for at have ført halvskrattes tale. Jeg ville skåne eder, men kan det nu ikke længere. Vid, at da Herluf ytrede tvivl om, at så arm en bejler, som han er, ville være velkommen i Billernes rige æt, og han frygtede for, at hun ikke ville kunne holde sit givne ord, da svarede Lisbeth, om han ikke kendte hende bedre? "Når," sagde hun, "opgav jeg, selv da jeg var barn, et fattet forsæt?" – sagde derpå noget om, at hans æt var lige så gammel og god, som nogen æt her i riget, og føjede så de ord til: "Jeg har faders hjerte i min hånd, og så er det lige meget, hvad moder vil. Fader er herre i sit hus."

"Sagde hun det, det skarn," udbrød fru Cæcilie, idet hun fo'r op i sengen, og hendes øjne lyste af forbitrelse. "Jeg vil straks have hende for, og da skal hun ved Guds moder ikke komme til at dø i synden!"

Men i det samme gik døren i den modsatte ende af kammeret, som førte ind til fruerstuen, op, og fru Anne trådte ind.

"Men hvad er dette?" udbrød hun, idet hun gik hen til sengen. "Er der noget i vejen med Lisbeth?"

"Ak, Anne," sagde fru Cæcilie, idet hun sank tilbage i puderne, "det er en ond verden, vi lever i! Mens børnene er små, træder de moderen på forklædet, men når de bliver store, træder de hende på hjertet. Lisbeth er løbet gal i skoven med Herluf og har der i smug givet ham sin tro, hvad tykkes du?"

"Det kan jeg ikke tro," svarede fru Anne. "Hvoraf ved du det?"

"Spørg hende ad!" sagde fru Cæcilie, idet hun pegede på Margrethe.

Margrethe meddelte så i korthed fru Anne, hvorledes hun var kommet efter sagen.

"Ej," udbrød fru Anne, da hun havde hørt forklaringen, "så I har luret, lille jomfru! Det var ikke smukt, men værre er det, at I har plaget Lisbeths syge moder med det. Så det var på den vis, I ville berolige hende! Havde jeg vidst det, da skulle døren være blevet stænget for eder."

"Jeg har kun gjort min pligt," svarede Margrethe, idet hun rejste sig. "Det måtte til Lisbeths gavn siges, og jeg skulle da mene, at Lisbeths egen moder var nærmest til at få kundskab derom. Det var ikke min mening, at andre skulle indvies i sagen. Også ønsker jeg, det skal forties, at jeg har gjort

opdagelsen. Jeg vil helst skilles venligt fra Lisbeth, men kan det ikke være andet, da er jeg rede til at aflægge mit vidnesbyrd."

Derpå gik hun knejsende ud af stuen, og Lucie fik kun akkurat tid til at springe væk fra døren og ty ind i det nærliggende klædekammer.

"Nu sidder vi smukt i det," sagde fru Cæcilie i en klagende tone. "Det banker i mine tindinger, som om mit hoved skulle sprænges, og aldrig har jeg mere trængt til brugen af min forstand, end i denne stund. Noget må der gøres."

"Ej hvad," svarede fru Anne, "det har ikke så stor hast. Først må vi have dig karsk. Skån dit stakkels hoved, så længe du kan."

"Blæse være med den hovedve," sagde fru Cæcilie. "Den forsvinder vel, men den hjerteve, som følger efter dette, den vil blive værre at døje."

"Hvad vil du da gøre?" spurgte fru Anne.

"Først må jeg have Lisbeth fat," svarede fru Cæcilie, "og når hun går til bekendelse, hvad hun nok gør, for ærlig og sanddru plejer hun dog at være, da vil jeg underrette Torben om sagen, straks når han i morgen kommer hjem."

"Gør for al ting ikke det!" udbrød fru Anne, idet hun advarende løftede hånden. "Lad din husbond drage herfra, uvidende om dette. Ellers vil der ligge et hus, og vor samværen vil ende i ufred og forvirring. Og på den vis vil du muligt netop fremme det, du ønskede at hindre, og hindre det, hvortil åbenbart Torbens og din hu står: Herluf vil fremkomme med sit tilbud, Eskild vil støtte ham, og det kan bevirke, at Laurents Axelsøn, hovmodig og ømtålig som han er, trækker sig tilbage og lader Lisbeth fare."

Mens fru Anne gav sin svigerinde disse gode råd, sad Lisbeths moder og stirrede på hende, uden at mæle et ord.

"Også mener jeg," vedblev fru Anne, "at du vil gøre klogest i at lade Lisbeth gå ram forbi, mens I er her. Gem det, indtil I er kommet til Allindemagle, hvorhen det jo er eders agt at drage herfra, og hvor I vil være alene. Det er ikke godt at vaske sit skidne linned i så manges overværelse."

"Da længes, ved Guds moder, mine fingre efter at varme Lisbeths øren," udbrød fru Cæcilie med blussende åsyn, og idet hendes øjne udskød et lyn.

"Far helst med lempe, kære Sidsel," svarede fru Anne. "Vrede og hidsighed gavner ingen sag. Tænk nu over det!"

Fru Cæcilie gav intet svar på det, men bad kun fru Anne om at hidkalde Lucie, inden hun gik. Da det var gjort, og Lucie atter sad ved sengen, lå fru Cæcilie og tænkte over det. Lisbeths ord til Herluf: "Jeg har faders hjerte i min hånd, og så er det lige meget, hvad moder vil, fader er herre i sit hus," sad som en brod i Lisbeths moders hjerte. De havde krænket hende så dybt, at hun ikke havde kunnet bekvemme sig til at fortælle fru Anne noget derom. "Jeg skal vise hende noget andet," sagde fru Cæcilie til sig selv. Derpå bød hun Lucie at gå og hidkalde Lisbeth. Det gjorde Lucie hellere end gerne, for hun brændte at længsel efter at meddele Lisbeth, hvad der var forefaldet, og at Margrethe havde forrådt hende.

"Ej, det er vel!" udbrød Lisbeth til Lucies store forundring. "Så spares der mig en lang forklaring."

Dog gik det ikke så glat dermed, for det viste sig, at hendes moder alligevel havde lagt sig fru Annes formaning, at fare med lempe, noget på hjerte.

Der var en egen glans over Lisbeths fagre åsyn, da hun trådte ind. Hendes øjne strålede af hendes kærligheds lykke, men der var en tilsætning af trods i hendes blik. I hendes moders øjne var det frækt. Hun forargedes over det frejdige i Lisbeths væsen, men hun tænkte, det kom af, at Lisbeth ingen anelse havde om, at hendes hemmelighed var røbet. Hun beherskede derfor foreløbig sin vrede.

"Hvor lider I, kære moder?" spurgte Lisbeth med sømmelig deltagelse.

"Det går an," lød svaret. "Jeg havde ellers ventet, at du ville have set ind til mig af dig selv, men du kerer dig nok ikke stort om din moder. Du har haft andet at tænke på. Du havde nok stor moro i aftes af den dans på engen og den leg i skoven. Fortæl mig, hvorledes det gik til dermed?"

Lisbeth følte stor lyst til at springe over skranken og spørge sin moder, hvorfor hun satte den fælde for hende, da hun jo vidste besked, men det kunne hun jo ikke gøre uden at røbe Lucie, der så ville blive straffet for sin luren.

"Der er ikke stort at melde om det," svarede hun da, idet hun så på sin moder med et spændt blik.

"Heller ikke," spurgte fru Cæcilie i en spydig tone, "om den leg, du derefter selvanden opførte med Herluf Pedersen i skoven?"

"Jo, kære moder," svarede Lisbeth uventet frimodigt og roligt, "derom er der noget at sige, og jeg er glad over, at I giver mig lejlighed til at gøre det straks; men det var ellers ikke vor mening ret længe at forholde fader og eder kundskab derom. Jeg har givet Herluf min tro, og jeg håber, at I vil give eders minde dertil, så at vor trolovelse kan blive fuldbyrdet."

"Jo!" udbrød fru Cæcilie i den samme spydige tone, "du kan tro, at det vil gå glat! Din fader vil fryde sig over at få til dattermand så rig en ungersvend, i hvis hænder han trygt kan lægge forvaltningen af din medgift. Han vil velsigne dig og din udkårede, og dermed er sagen i orden, al den stund det er lige meget, hvad din moder vil, om hendes velsignelse kerer du dig ikke."

"Nu, moder," svarede Lisbeth ganske uforbløffet, "jeg skønner at den, der har beluret Herluf og mig, mens vi sad sammen i skoven, hvem det så er, har brugt sine øren vel. Han eller hun har gjort mig så stor skade som muligt ved at røbe for eder, hvad jeg i et ubevogtet øjeblik udlod mig med. Det angrer mig, at jeg sagde det, men at jeg skulle lade hånt om eders velsignelse, det har jeg ikke sagt."

"Men dog ment!" udbrød fru Cæcilie, idet hun så på sin datter med et iskoldt blik.

"Om jeg havde ment det," svarede Lisbeth heftigt, "da ville det ikke have været til at undre sig over. Aldrig, så langt jeg kan huske tilbage, har I vist eder blid imod mig, mens fader stedse var mig god. Og da I så skikkede mig bort fra eder, gjorde den lange adskillelse eder så fremmed for mig, at jeg ofte var i hu, som om jeg ingen moder havde. At åbne mit hjerte for eder, det var det, jeg allersidst tænkte på."

"Guds moder se i nåde til dig, så frækt et barn du er!" udbrød fru Cæcilie. "Dit tankesæt viser, at du er opvokset uden tugt. Herren tilgive oldemoder det! Men det skal du have ret i, at jeg handlede ilde i at skikke dig bort fra mig. Havde jeg beholdt dig hos mig, da skulle du blevet bedre tugtet. Vid, den rendemaske du er," vedblev fru Cæcilie, idet hendes forbitrelse brød løs, "at

hvad du har gjort, er ganske uskikkeligt. At løbe i skoven med en mand, som ikke er din fæstemand, og lade dig omfavne og kysse af ham, hvad skal man kalde det!"

"Herluf," faldt Lisbeth ind, "var min ven fra barndommen af, det må I betænke, moder!"

"Ja," vedblev fru Cæcilie, "og han holdt dig, Gud bedre det, i kyssevanen, når I var sammen. Du er opvokset i utugt. Og nu har du sat kronen på værket ved egenmægtig at give ham din tro, mens du burde henvist ham til dine forældre. Det er ugudeligt oprør. Ær din fader og din moder, på det at du må leve længe i landet, således lyder budet."

Lisbeths åsyn glødede af forbitrelse. Hun gjorde mine til at tale, men hun kunne ikke komme til orde.

"Og til hvem er det så, at du har kastet dig hen," vedblev hendes opbragte moder. "Til en usselryg, en spiller, pigejæger og ødeland, som –"

"Moder," udbrød Lisbeth, idet al farve veg fra hendes kinder, "last mig så meget I vil, men på slige ukvemsord om Herluf vil jeg ikke høre. Herluf er god og trofast, intet skal rokke min tillid til ham. Han har styret sine sager slet, andet er der ikke at sige på ham."

"Ikke?" udbrød fru Cæcilie. "Nu, det kan kun et barn tro."

"Intet af alt det, I kan falde på at sige, skal rokke min tro på mit hjertes ven," vedblev Lisbeth, idet hun så sin moder kækt ind i øjnene. "Herlufs hustru vil jeg være eller ingens. I skal komme til at sande, at min vilje er så fast og god som eders egen. Men endnu håber jeg, at fader vil bønhøre mig. Når han er kommet hjem, da tyer jeg til ham."

"Ja gør kun det, min dukke," svarede fru Cæcilie koldsindigt. "Vil du endelig rende panden mod muren, så kan jeg jo ikke hindre dig deri. Men du vil finde, at fader og jeg, vi har kun én vilje. Og skulle Herluf driste sig til at fremkomme med et tilbud, da vil han blive så fyndigt afvist, at dermed er sagen ganske til ende."

Da brast Lisbeth i gråd og løb af stuen. Men da hun var borte, stod hendes moder op, kastede nogle klæder om sig og satte sig til at skrive. Det var et brev til hr. Torben, hvori hun korteligt lod ham vide, hvad der var på færde og bad ham snarest, helst inden aften, vende tilbage til Nielstrup. Brevet blev straks med et ridende bud sendt til Orebygård.

4. Hos oldemoder

Da Lisbeth kom ud på gangen, traf hun på Lucie, som gjorde et forsøg på at standse og tiltale hende, men hun blev skudt til side. Lisbeth ilede forbi hende og videre fort, mens Lucie løb efter hende og kom tidsnok til at se, at hun forsvandt gennem den dør, som førte ind til oldemoders kammer. Oldemoder, som Ove Lunges efterleverske, gamle fru Maren Basse, kaldtes, uagtet hun kun var bedstemoder, havde jo været Lisbeths opdragerinde og anden moder og tillige en mildere moder end fru Cæcilie, så at det var naturligt nok, at Lisbeth nu i sin nød tyede til hende.

Den gamle sad i sin hyndestol tæt ved kaminen, hvori der selv om sommeren hver morgen tændtes et lidet bål, for hun frøs altid. Hendes magre, rynkede åsyn, der omsluttedes af det hvide enkelin, havde i dette øjeblik et mildt udtryk. Hendes tanker færdedes mest i fortiden, og da hun på grund af sit skrøbelige helbred næsten aldrig forlod sin stue, havde hun tid og ro nok til at pleje sine minder, og det var gode minder, hun havde at fremdrage. Hun havde nemlig levet et lykkeligt liv ved sin hedengangne husbonds side, dels på Basnæs, som var hendes fædrenegård, og som hun havde bragt hr. Ove, dels på Nielstrup, og der yndede hun helst at være.

Men hvor nu end hendes tanker i denne morgenstund havde ærinde i fortiden, så blev de pludseligt og voldsomt kaldt tilbage til det nuværende øjeblik. Døren gik op, Lisbeth kom styrtende ind, løb hen til hende, sank i knæ foran hende, lagde sit hoved i hendes skød og udgød en tårestrøm. Vel vidste den

gamle, at der boede en lidenskabelig sjæl i hendes skønne datterdatter, men hun havde dog aldrig før set hende i en så fortvivlet sindstilstand.

"Barn, hvad er der løs?" udbrød hun, idet hun lagde sin rystende hånd på Lisbeths hoved, "du er jo rent fra sans og samling."

"Oldemoder," sagde Lisbeth, idet hun løftede sit hoved og så på den gamle med sine tåreblændede øjne, "jeg er nu den usaligste jomfru på jorden."

"Ej så!" svarede oldemoder, idet hun klappede Lisbeth på kinden. "Det er kommet sært hastigt på. Da du så ind til mig i går morges, var du glad som en lærke. Men rejs dig nu, sæt dig på løjbænken og sig mig, hvad det er."

Lisbeth rejste sig, fik bugt med sin gråd, og siddende på løjbænken med sammenknugede hænder, gjorde hun oldemoder på en afbrudt, men derfor ikke mindre tydelig måde bekendt med årsagen til sit sindsoprør. Det vekslende minespil i den gamles udtryksfulde åsyn viste, at hun følte sig stærkt betaget af det, hun nu fik at høre, men hun hørte Lisbeth til ende uden at afbryde hende.

"Jeg ved, oldemoder," sagde Lisbeth til sidst, "at I har mig kær, mere kær end moder. I vil ikke bryde staven over mig, vel?"

"Nu, Lisbeth," svarede oldemoder sindigt, "du må jo vide med dig selv, at du har fejlet, idet du gav din tro bort uden dine forældres minde. Ved Guds moder, ingen sinde har jeg forestillet mig, at Herluf havde noget bag øret ved sin legen med dig."

"Ja," udbrød Lisbeth, "moder laster eder, fordi I ikke holdt ham fra mig, men jeg, oldemoder," tilføjede hun, idet hun så på

den gamle med et strålende blik, "jeg takker eder af hjertens grund, fordi I lod mig have min frihed. Ellers ville jeg aldrig kommet til at kende den lyksalighed, som jeg endogså nu midt i min kvide føler i mit hjerte."

"Ak, barn," svarede oldemoder hovedrystende, "jeg frygter, at den dag vil komme, da du vil ønske, at du aldrig havde set Herluf Pedersen."

"Ej, hvorfor det?" udbrød Lisbeth. "Herluf har mig inderlig kær og om andet spørger jeg ikke."

"Men jeg," sagde oldemoder, "må spørge mig selv, om han ikke, arm og ussel som han er, bejler til dig for den store medgifts skyld og vil elske den højere end dig selv."

"Nej," svarede Lisbeth, "kom ikke til mig med det! Jeg kender ham bedre."

"Nu," sagde oldemoder, "jeg laster ham ikke, fordi han lægger sig efter en rig brud, en sådan har han hårdt nødig, men fordi han bilder dig andet ind."

"Nu," udbrød Lisbeth med et smil, "er der da intet andet ved mig end min rigdom, som kan drage en mand til mig? Er jeg pukkelrygget, skeløjet og grim som en ugle?"

"Hovmod dig ikke af din skønhed, barn," sagde oldemoder strengt, "den vil forgå med årene. Men selv om du var, som du der sagde, ville Herluf dog have bejlet til dig, det er min tro."

"Men oldemoder, hvor kan I dog mene det," sagde Lisbeth, idet hun blev rød, "det, jeg sagde om min fagerhed, var kun spøg. Der gives vist mange jomfruer, som er mere fagre end jeg, men i Herlufs øjne er jeg den fagreste. Og hvor kan I nære slige tanker om Herluf? Hvor kan I tro at han vil drive falsk spil med

mig? Drag eder til minde, at både oldefader og I selv engang havde Herluf kær og satte eders fulde lid til ham."

"Vist gjorde vi så," svarede oldemoder, "og der var dengang ikke årsag til andet, vakker og snild, som han var, gjorde sin skyldighed og var os til vilje i enhver ting. Men, Lisbeth, da han forlod os, drog ud i verden og skulle stå på egne ben, da viste det sig jo, at der ikke er hold i ham."

"Jo, der er," sagde Lisbeth, "det skal nok vise sig! Af skade bliver man klog. Men lige meget, oldemoder, jeg tager ham gerne, som han er, med alle hans skrøbeligheder. Mit hjerte er vokset fast til ham, jeg kan ikke leve uden ham."

"Men Guds død, barn," udbrød oldemoder, "når du ikke kan få ham, da må du vel lade ham fare. Du vil da vel ikke sætte dig op imod dine forældres vilje og løbe af gårde med ham?"

Lisbeth studsede og så hen for sig med et usikkert blik.

"Nej," sagde hun derpå, idet hendes blik klaredes, "med ære vil jeg stå brud. Heller ikke tænker Herluf på at forlede mig til at gøre noget uskikkeligt, skønt det skal Gud vide, at jeg gerne ofrede alt for hans skyld, kun ikke æren."

"Ret så," sagde oldemoder, "hold fast ved det! Men så stærkt et tag har Herluf, som det lader, nu fået i dig, at man kunne fristes til at tro, at han kan få dig til hvad det skulle være."

"Nej, oldemoder," svarede Lisbeth i en fortrøstningsfuld tone, "Herluf vil fremkomme sømmeligt med sit tilbud, og lad os så først se, hvad svar fader vil give ham. Men moder spår det værste, og derfor beder jeg eder, kære oldemoder om at tage eder af vor sag og lægge et ord ind for os."

"Nej, Lisbeth," svarede den gamle i stor sindsbevægelse, "det kan jeg ikke forsvare for min samvittighed at gøre. Jeg må ønske

dig en bedre mand, end Herluf er. Desuden har jeg ingen magt i den sag. Dine forældre lader sig ikke vride, når de engang har taget deres beslutning."

"Da skal jeg vise dem," svarede Lisbeth, bleg af harme, "at jeg er deres ægtefødte barn og slægter dem på i det stykke. Ikke havde jeg tænkt om eder, oldemoder, at I så ganske ville svigte mig."

Så brød tårerne atter frem, hun rejste sig brat og gik af stuen uden at se til den gamle, der løftede hænderne, som om hun ville holde hende tilbage og så efter hende med tårefyldte øjne.

5. Bag hyldebusken

Da Lisbeth kom ud fra oldemoder, løb hun atter lige i armene på Lucie, som denne gang fik held til at standse hende. Lucie havde imidlertid ikke været der ret længe. Hun måtte igen ind til fru Cæcilie, men kort efter var hun blevet afløst af fruens kammerpige, som nu var kommet på benene, og straks var hun ilet derfra for at søge Lisbeth.

"Hvad vil du, Lucie?" spurgte Lisbeth i en trøstesløs tone. "Jeg har intet godt at betro dig. Det er gået mig ilde både her og der. Moder truer med det værste, og oldemoder vil ikke antage sig min sag, så nu er jeg ganske råd- og hjælpeløs."

Lucie så på Lisbeth med et snu blik fra sine små grå øjne. Det var ellers et par gode, milde øjne, og en trofast sjæl lyste ud af dem. Hun var sin ædelbårne plejesøster inderlig hengiven, og det var det, der gjorde hende værdig til at være Lisbeth Torbensdatters kammerpige. Af ydre fortrin, som kunne anbefale hende til den tjeneste, besad hun kun få.

"Lisbeth," sagde hun, idet hun trak hende med sig, "gå fluks med mig, og du vil blive glad."

"Bild mig det ind," svarede Lisbeth, idet hun standsede. "Du får mig ikke af pletten, førend du siger mig, hvor det er, du vil have mig hen."

"Herluf er her," sagde Lucie med dæmpet røst.

"Jeg tror, du primer," svarede Lisbeth studsende, "han red jo til Orebygård med de andre."

"Nej," sagde Lucie, "det gjorde han ingenlunde. Han var intet steds at finde, og så drog de af uden ham. Mens du var inde hos

din fru moder, kom Ditlev med hilsen og bud til dig."

Ditlev var Herlufs svend, den eneste tjener, han havde beholdt i sin armod.

"Lad jomfru Lisbeth vide, at jeg er ude ved hyldebusken og bed hende komme på stand derud, således lød budskabet," vedblev Lucie, "og havde du været at få i tale før, da ville du fået det budskab straks og kunne sparet dig din gang ind til fru Maren, som til ingen nytte tog så meget af den kostbare tid."

"Jeg må derud," udbrød Lisbeth med glædesklang i sin røst. Der faldt hende som en sten fra hjertet ved udsigten til så uventet, og da hun allermest trængte til det, at få sin ven i tale og søge råd og trøst hos ham. Dog bad hun Lucie følge med. De ilede op på deres kammer og tog deres sommer-hættekåber på. Derpå skyndte de sig ned ad tårntrappen, men da de var kommet ned i borggården, sagtnede Lucie sin gang og greb Lisbeth i armen.

"Vi må gå smukt sindigt," sagde hun, "så at vi ikke får både folk og hunde efter os." Lisbeth fandt sig deri, uagtet jorden brændte under fødderne på hende. De kom uden hindring over vindebroen og nåede snart hyldebusken, som ikke var langt borte. Det var en kæmpebusk med flere svære stammer og løvkrone som et træ. Der stod en bænk under den, og Lisbeth havde ofte som barn gæstet den både med Herluf og sine legesøstre. Men da de kom til stedet, fandt de ingen Herluf.

"Så," udbrød Lucie, "lejligheden er forspildt, fordi vi tøvede så længe."

Da lød der et kukuk fra det nærliggende krat, Herluf sprang frem, og et øjeblik efter lå Lisbeth i hans arme. Han dækkede hendes hånd, hendes mund og hendes øjne med kys, mens

Lucie stod hos og med forundring var vidne til det heftige udbrud af en flamme, som aldrig havde været tændt i hendes eget bryst. Vel havde Ditlev prøvet på at gøre sine hoser grønne hos hende, og da han var en ret velhavende bondes søn, havde hun ikke helt vist ham af, men hun havde forstået at holde ham i afstand. Hun syntes derfor, at dette var for meget af det gode, og at Herluf Pedersen ikke opførte sig rigtig sømmeligt, især da han ikke var alene med sin hjertenskær, men han regnede sagtens ikke hendes nærværelse for noget. Nu blev de elskende imidlertid erindrede om den og vækket af deres rus, idet hun sagde til dem:

"Nyt nu tiden til noget bedre end at kysses! Jeg vil gå afsides, mens I taler med hinanden, og holde vagt."

"Du giver Lucie for stor frihed Lisbeth," sagde Herluf, "hun bliver næsvis."

"Ej hvad, ven," svarede Lisbeth, "du ved jo, hvad Lucie altid har været for mig og nu er hun, må jeg tro, den eneste sande veninde, jeg har og det eneste menneske næst dig, som jeg kan sætte min lid til. Desuden har hun ret. Nu er det ikke tid til at gantes og kysses, men til at handle, og jeg ville straks have sagt dig hvorfor, hvis du ikke så uskikkeligt havde lukket munden på mig," tilføjede hun rødmende og smilende, idet hun rev sig løs fra ham. "Ak, Herluf," tilføjede hun, idet smilet forsvandt, "vor sag står så slet som vel muligt: Kom, lad os sætte os på bænken og hør mig uden at afbryde mig."

Det gjorde Herluf, men uden at den ildevarslende indledning skræmmede ham, og da han fik at vide, at de den foregående aften var blevet belurede, spurgte han i en spøgende tone: "Af en elverpige?" Men da han blev underrettet om, at Margrethe var

den skyldige, og at hun havde stået på lur i selskab med Jakob Olufsen, blev han dog alvorlig.

"Se," sagde Lisbeth, "deraf kom den raslen, vi hørte og som kyste mig, fordi jeg troede, at det var en elverpige. Men nu siger jeg, give Gud, at det havde været en sådan, for hun ville blevet i skoven med sin hemmelighed, men den heks i kød og blod, som belurede os, hun gik i morges til moder og forrådte os. Hun har hørt hvert ord, der blev talt imellem os, og når du drager dig til minde, hvad jeg sagde om moders magtesløshed, så kan du tænke, hvad virkning det har gjort."

Herluf fik nu fuld besked om alt, hvad der var foregået mellem Lisbeth og hendes moder, og hvilket udfald hendes besøg hos oldemoder havde fået. Han hørte beretningen uden at sige et ord, og da Lisbeth var kommet til ende med den, blev han i nogle øjeblikke siddende, hensunken i tanker, og de var ikke behagelige. Han følte med sig selv, at hvis han ikke havde leflet med Margrethe, kunne dette ikke være kommet over Lisbeth og ham. Hans vrede på Margrethe var da adskilligt ringere end Lisbeths, og det kendtes da også på hans svar.

"Det var ikke smukt af Margrethe at gå så underfundigt til værks," sagde han, "men nidkærhedens djævel er nu engang faret i hende. Jeg har vel ikke været varsom nok i min adfærd imod hende og er således ikke selv ganske uden skyld."

Denne åbne tilståelse huede i og for sig Lisbeth godt, men hun skimtede dog en fare deri, at han så på Margrethe med så milde øjne.

"Jeg vil helst tro," svarede hun, idet hun så ned for sig, "at din skyld kun er ringe, ellers ville du ikke så ærligt have gjort den tilståelse. Men nu må du da være blevet klog af skade. Nu har du

fået bevis for, hvor megen ondskab der bor i Margrethes hjerte og i fremtiden sky hende som pesten."

"Det kan du trygt lide på," svarede Herluf, "og forinden jeg skilles fra hende, skal hun få at vide, hvad jeg tænker om hende."

Lisbeth skønnede af den faste tone, hvori det blev sagt, at han mente det for alvor og følte sig rolig.

"Men hvad gør vi nu?" spurgte hun så.

"Ej, det ligger lige for," svarede Herluf, som med sit lette, spænstige sind hurtigt genvandt ligevægten. "Vi må nu tage kampen op, og jeg er snarest glad over, at vi nu drives dertil. Straks i overmorgen, når din fader med de andre er kommet tilbage fra Orebygård, begærer jeg dig af din fader, men ikke personlig. Jeg vil bede Eskild om at gå til ham og tale min sag. Eskild er mig god, jeg føler mig forvisset om, at han vil gøre det. Vi få da se, om din fader vil have så let ved at knække den nød. Det ved jeg om ham, at lige så bydende og glubsk han kan være, hvor han har magten, lige så bøjelig, hvor klogskaben tilråder ham dette. Jeg vil dog se det, inden jeg tror det, at han viser en mand af Eskilds anseelse, og som er ejende tre så skønne gårde som Krenkerup, Gisselfeldt og Tundbyholm, af med hånhed, selv når Eskild kun bejler for en frænde."

"Nej, måske ikke, men han kan gøre det med fagre ord," svarede Lisbeth. "Mere ville jeg bygge på faders kærlighed til mig, hvis ikke moder var blevet så ophidset, men nu venter jeg det værste. Hun tilgiver mig aldrig, at jeg regnede hendes vilje for intet. Hun vil sætte alt ind på at hindre fuldbyrdelsen af vor trolovelse."

"Trøst dig med, at det ville hun lige fuldt have gjort," svarede Herluf. "Jeg har læst det i hendes øjne og mærket det på hele hendes adfærd, hvad hun tænker om mig."

Nu kom Lucie og bad Lisbeth om at bryde af og vende tilbage med hende til gården, inden de blev opdaget og overrumplet.

"Ja, vi må vel nu skilles," sagde Herluf, idet han rejste sig. "Men hør dog først endnu et! Når du ser Margrethe, da lad helst som intet. Lad hende tro, at vi ikke er kommet efter hendes rænker. Ryger du sammen med hende, da vil det give alarm og kan kun gøre skade."

Lisbeth lovede, at hun skulle gøre sit bedste, skønt hun tilstod, at det ville knibe for hende.

"Gå så med Lucie, mit hjerte!" sagde Herluf. "Jeg kommer efter, men først om et par timer. Jeg vil jage en stund her i skoven. Ditlev sidder ikke langt herfra med en armbrøst og nogle bolte."

"Men hvad," spurgte Lisbeth, "vil du sige, når du bliver spurgt om, hvorfor du blev til huse og ikke drog med de andre til Orebygård?"

"Ej," svarede Herluf muntert, "det skal jeg let hitte på. Jeg vil sige, at jeg ikke ynder hejrejagt, og at jeg endnu mindre ynder de folk på Orebygård, og den sidste årsag er min tro ingen løgn."

Så gav han Lisbeth til afsked et varmt kys, og Lucie var glad over, at det blev ved ét. Lisbeth gik hjem med et langt lettere hjerte, end hun var kommet og med styrket mod. Hun anede ikke, hvad der ventede hende. Rigtignok blev det ikke ganske, hvad hendes moder havde tiltænkt hende, en revselse af hendes fader, inden solen gik ned, men dog slemt nok.

Fru Cæcilies brev gjorde nemlig ikke den tilsigtede virkning på hendes ægteherre. Det ridende bud traf ham i nærheden af Berritsgård, mens hejrejagten var i fuld gang. Hr. Torben blev naturligvis overrasket ved at se en af sine svende, greb det brev, han rakte ham, rev det op, løb det igennem og stak det til sig.

"Er der noget løs?" spurgte Tyge Lunge, som i det samme kom til.

"Det er intet," svarede Torben. "Sidsel lader mig vide, at hun nu er karsk, så at vi kan drage afsted i morgen. Hun beder mig fluks bryde af og vende tilbage til Nielstrup med buddet. Men derpå kan jeg ikke indlade mig. Jeg bliver her til i overmorgen og vender smukt tilbage med eder andre."

"Ret så!" svarede Tyge. "Vi mænd bør ikke sålunde lade os vride af de kære kvinder, der har så korte sind under deres lange klæder."

"Men svar må hun dog have," sagde Torben. "Jeg vil gå ind på gården og skrive det."

Det blev en stor skuffelse for fru Cæcilie, da svenden ud på natten kom tilbage uden sin herre, men det brev, han bragte hende, gav hende dog trøst.

"Det var et usindigt forslag, du der gjorde mig, mit hjerte," skrev hr. Torben. "Højligt forundrede ville alle være blevet, om jeg nu var løbet herfra på en studs, al den stund jeg jo var nødsaget til at holde den sande årsag fordulgt. Vi bør undgå alt, som kan sætte klik på Lisbeths ære. Dette med Herluf bør da forties og undertrykkes. Men for at hun ikke skal løbe til flere stævnemøder med ham, da spær hende inde og giv hende stuearrest, indtil jeg kommer. Lid på, at da skal jeg tage hende i skole og bringe hende til fornuft."

I en efterskrift stod der:

"Nu falder der som skæl fra mine øjne, og jeg skønner, at Herluf har haft en ræv bag øret ved at skulke fra jagten. Han har villet nytte lejligheden til at lokke Lisbeth ud til flere elskovsmøder. Men jeg håber, at denne skrivelse kommer tids nok til at forebygge det."

Nu, tænkte fru Cæcilie, da hun havde læst brevet, det var så dog ikke så usindigt af mig, at jeg straks lod ham vide, hvorledes sagerne står. Når dagen gryr, vil jeg skride til værket.

Det første, hun gjorde den næste morgen, var at lade Lucie hidkalde og udspørge hende om, hvad Lisbeth havde foretaget sig den foregående dag, og hvor hun havde været. Lucie følte sig overrumplet, og da hun antog, at fru Cæcilie måtte være blevet underrettet om Lisbeths og hendes vandring ud i skoven, tænkte hun, at det ville være rådeligst ikke at nægte det.

"Vi var til huse hele dagen," svarede hun. "Kun efter middag gik vi en lille lystvandring i skoven."

"Og der traf I Herluf Pedersen, ej så?" spurgte fru Cæcilie.

"Nu ja, det gjorde vi," svarede Lucie efter et øjebliks betænkning, "men vi blev højligt overraskede ved at se ham, al den stund vi måtte tro, at han var draget med de andre herrer til Orebygård."

"Nu have du tak, min dukke," svarede fru Cæcilie med et isnende smil, "dine øjne og blusset på dine kinder siger mig, at du lyver. Det møde har været et aftalt spil. Kom nu og følg mig!"

Så gik fru Cæcilie med Lucie op på kammeret, hvor de fandt Lisbeth endnu liggende i sengen. Dog var hun lysvågen. Hun rejste sig halvt op og stirrede på sin moder med et spændt blik.

"Lisbeth," sagde fru Cæcilie koldt og fast, "jeg skikkede i går bud til Orebygård og lod din fader i et brev vide, hvorledes det er fat med dig. Han sendte mig svar tilbage med buddet, og det lyder på, at du skal spærres inde og have stuearrest, indtil han er kommet hjem. Da vil han sige dig besked."

"Moder," udbrød Lisbeth, "du farer hårdt og grusomt frem imod mig!"

"Da skulle jeg dog mene," svarede Lisbeths moder, "at noget må der gøres, således som du løber gal. Jeg er kommet efter, at du i går havde et nyt møde i skoven med Herluf. Kan du nægte det? Du svarer intet, altså forholder det sig så. Men nu får du ikke flere ord af mig. Din fader vil selv sige dig resten. Du, Lucie, skal også blive her. Maden skal blive eder tilbragt. "

Derpå gik fru Cæcilie, lukkede og låsede for døren, mens Lisbeth sank tilbage på hoveddynen og vædede den med sine tårer.

6. Store ord og faste

Den næste dags aften vendte jagtselskabet tilbage fra Orebygård. Alle herrerne syntes at være i det bedste lune. Endogså hr. Torben viste sig mere munter og snaksom, end det ellers var hans vane.

Herluf kom ud for at tage imod de hjemvendende og lod som intet.

"Ej Herluf," sagde Tyge Lunge, da han blev ham var, "af hvad årsag undte du os ikke dit muntre selskab på den fart? Du må tro, at det var en herlig jagt."

Herluf ville svaret fuldt ud, således, som det havde været hans forsæt at gøre, men han fik ikke sagt mere, end at han ikke yndede hejrejagt, for i det samme fik han øje på Jakob, der stod og så på ham med et spydigt smil. Egentlig skulle Jakob være blevet hjemme med sin fader, men ved unge Steen Basses mellemkomst fik han det maget så, at Tyge Lunge opfordrede ham til at ride med tilbage til Nielstrup. En dæmonisk magt drog ham derhen, og uagtet han var ti år ældre end Lisbeths unge broder, var de dog blevet perlevenner.

Hr. Torben havde svært ved at komme af hesten. Uagtet han i sine yngre år havde været slank nok, var han dog nu vel ved magt. Herluf ilede til og hjalp ham af sadlen.

"Hav tak, Herluf Pedersen," sagde hr. Torben venligt, da han havde nået jorden, og klappede ham på skulderen.

Denne mildhed hos Lisbeths fader oplivede Herluf. Han ville nu helst tro det bedste og betænkte ikke, at venlighed hos den herre ofte kun var et skalkeskjul for hans sande mening. At fare

med list og lempe og undgå enhver blottelse, det var jo hans vel overvejede plan.

"Din fader synes at være Herluf god," sagde Jakob til unge Steen.

"Det kan jeg ikke tro," svarede Steen, idet han så på Jakob med sine kloge øjne. "Giver fader Lisbeth til en slig stodder, da må han være blevet sig selv ganske ulig."

"Det skal vise sig," sagde Jakob med påtaget ligegyldighed, men skyndte sig derpå ind for at få Margrethe i tale. Det lykkedes ham, han fik at vide, at hævnværket var godt begyndt, roste sin snilde forbundsfælle og gav hende til løn et par kys, som hun lod ham tage af frygt for, at det skulle gå ud over Herluf, hvis hun brød med ham.

Hr. Torben var imidlertid gået lige op til sin hustru. Han fandt hende i sengen og ilde tilpas. Den stærke sindsbevægelse, som hun havde gennemgået, havde givet hende et tilbagefald, og den samtale med hendes husbond, som nu påfulgte, og som jo var uundgåelig, forbedrede ikke hendes tilstand. Hun frygtede, at hun ikke ville blive i stand til at bryde op den næste dag og ytrede stor utålmodighed derover.

"Tag det mere roligt," sagde hr. Torben til hende, inden han bød hende godnat, "da vil du hurtigst blive karsk. Om vi nødsages til at blive her en dag eller to længere, det gør intet til sagen, og hvad Lisbeth angår, da kan du trygt lægge den sag i mine hænder. Jeg skal vide at klare den."

Sandt at sige, så var han ret tilfreds med, at hans hustru nu var hindret i at blande sig i sagen, for han var bange for, at hun med sin heftighed kun ville gøre ondt værre. Han fandt det også klogest, ikke straks at falde med døren ind i stuen til Lisbeth.

Han nød nadveren med de andre, underrettede sin svoger og vært om, at hans hustru led ilde, og at de derfor næppe ville kunne bryde op den næste dag, hvorpå han gik op på sit kammer og begav sig til ro.

Først den næste morgen gik han op til Lisbeth. Han fandt hende siddende med et baldyreklæde mellem hænderne, rolig og stolt, som en dronning, men hendes åsyn var meget blegt. Da hun så sin statelige fader træde ind og havde hans strenge åsyn for sig, rejste hun sig dog og gik ham i møde. Hans blik formildedes, han gav hende et morgenkys, klappede hende på kinden og satte sig på den løjbænk, som hun havde forladt, mens hun blev stående foran ham og så på ham med et trodsigt blik.

"Lisbeth," begyndte han, "jeg er kommet for at tale et alvorsord med dig, men det skal ske i kærlighed og uden vrede."

"Da tykkes det mig dog, fader," svarede Lisbeth uformildet, "at det ikke tyder på stor kærlighed, at I lod mig forkynde stuearrest."

"Det var nødagtigt," sagde Lisbeths fader. "Du har selv forskyldt det. En jomfru, som ikke kan vogte på sig selv, hende må man gemme bag lås og lukke."

"Til hvad gavn?" svarede Lisbeth heftigt. "I kunne have sparet eder det, for hvad I ville hindre, er jo sket. Med velberåd hu har jeg givet Herluf Pedersen min tro, og det bliver jeg ved, om I så murer mig inde. Dog har jeg vogtet på mig selv og ikke gjort noget uskikkeligt. Herluf vil på ret og sømmelig vis begære mig af eder, men viser I ham af, da vil det blive uskikkeligt, som ikke var det før."

"Ved min helgen, Lisbeth," udbrød hendes fader, "har du ikke lært andet i Maribo, så dog det at bruge din tunge snildeligt og gøre vrangt til ret. Men du snakker ikke mig af bænken. Jeg vil dog helst tro, at dette med Herluf kun er en barnestreg fra din side. Men hvad skal jeg tænke om ham, som har lokket dig til at give dit løfte?"

"Nu, fader," svarede Lisbeth, "er det da så fordømmeligt, at en bejler forud forvisser sig om jomfruens mening? Det er vist sket mangen god gang før."

"Det er muligt," sagde hr. Torben, "og er ikke at laste, hvor kårene er lige, og bejleren ved, at han er antagelig og forældrene velkommen. Men Herluf må vide med sig selv, at ganske det modsatte er tilfældet med ham. Og din samvittighed burde have sagt dig, at den jomfru, som således kaster sig bort uden sine forældres minde, ja, vil trodse den sag igennem, handler både usindigt og ukristeligt."

"Ak, fader," udbrød Lisbeth med gråd i halsen, "hvad kan jeg gøre for, at Guds moder bøjede mit hjerte til Herluf, lige fra jeg var barn?"

"Ja," svarede Lisbeths fader i en skarp tone, "et ungt godtroende pigehjerte er et bytte, som enhver skalk kan løbe med. Skam få de, der skulle have vogtet på dig og ikke gjorde det bedre."

"Kalder du Herluf en skalk, fader," udbrød Lisbeth med blussende kinder og et lyn fra sine stolte øjne.

"Vist ikke," svarede hr. Torben. "Kun for så vidt som han i denne sag er gået underfundigt til værks og har villet tilliste sig, hvad han vidste, at han ikke på åben og ærlig vis kunne erholde. Men han har regnet fejl. Der bliver intet af det, det er svoret

mellem din moder og mig. Du må derfor slå ham af tankerne, barn. Vi har desuden fået et tilbud af en anden mand, som i alle måder er ti gange bedre end –"

"Jeg gætter, hvem det er," faldt Lisbeth ind, "Laurents Axelsøn."

"Just ham, Lisbeth, og til hans ros er det ikke fornødent at sige noget."

"Vel muligt," svarede Lisbeth i en spydig tone, "der er kun det i vejen, at jeg ikke lider ham. Jeg ser hellere hans hæl end hans tå."

"Å hvad, barn, det giver sig nok! Vid desuden, at jeg har givet Laurents løfte om dig, og det kan jeg ikke gå fra."

"Det undrer mig ved Guds moder højligt," svarede Lisbeth med et smil, "at I, kære fader, vil befatte eder mere med de Thotter. Tvende gange har jo vor æt været knyttet til dem ved ægteskab, første gang ved eder selv, anden gang ved Maren, hvis sjæl Gud har, men begge gange har jo døden overskåret båndet. Det er da tydeligt nok, at der ikke er nogen lykke ved det."

"Men denne gang vil det holde," sagde Lisbeths fader barskt. "Din ungdom og sundhed er os, næst Guds bistand, en borgen derfor."

"Nu," svarede Lisbeth med ilde varslende koldsindighed, "det bånd vil aldrig blive knyttet, og så kan det heller ikke briste. Før jeg giver mig hen til Laurents Axelsøn, vil jeg dø."

"Ej, det var store ord og faste! De vil ikke smage dig godt, min dukke, når du skal æde dem i dig igen."

"Fader," udbrød Lisbeth, "I vil da ikke bruge vold imod mig?"

"Vist ikke," svarede han, idet han rystede på hovedet, "og det vil heller ikke gøres nødigt. Du vil nok besinde dig og komme til fornuft."

Da sank Lisbeth på knæ, greb hans hænder, kyssede dem og sagde med rørende ømhed i tonen:

"Fader, hidtil var I mig stedse god, og jeg har elsket eder og ofte bedet for eder og takket Gud, fordi han gav mig en sådan fader. Vil I nu være mig imod i det, hvoraf al lykke for mig hænger?"

"Jeg kan ikke andet, barn," svarede hr. Torben, øjensynlig dog ikke ganske ubevæget af denne appel til hans faderhjerte.

"Betænk dog," vedblev Lisbeth, "at Herluf er mig jævnbyrdig. Hans æt er lige så god og gammel, som vor egen. I vil krænke hans frænder ved et afslag."

"Å hvad," svarede hr. Torben, rød i kammen af vrede, "god byrd kan ikke dække over armod og usselhed. Herluf er desuden i foragt hos sin egen slægt, ingen af hans frænder vil røre en finger for hans skyld."

Derpå rejste han sig brat, gik hastigt ud af stuen og slog døren i efter sig.

7. Herluf ser til duerne

Hr. Torben gik ind på sit kammer for at sunde sig lidt, inden han begav sig ind til sin hustru. Det var hans agt at give hende en sminket beretning om det nederlag, deres genstridige datter havde tilføjet ham. På den måde reddede han sin værdighed og undgik tillige yderligere at ophidse sin pirrelige hustru. Men inden han var kommet til ende med sine overvejelser, gik kammerdøren op, og Eskild Gøye trådte ind til ham.

"En god morgen," sagde Eskild. "Har I sovet vel og udhvilet eder efter jagtens strabadser?"

"Jo, jeg takker," svarede hr. Torben med påtagen munterhed. "Jeg kom vel fra den spas. Tag sæde, Eskild, og lad os sladre lidt om den jagt! Gæstfri nok er de folk på Orebygård, hvorledes de end ellers er."

"Ja nok," sagde Eskild, "men det er ellers ikke for at snakke om det, at jeg er kommet så årle ind til eder. Jeg har en sag af vigtighed at forebringe eder. Dog går jeg ikke mit eget ærinde, men min frænde Herlufs, og så, må jeg tro, ved I også, hvad det gælder."

"Nej," svarede hr. Torben, idet han påtog sig en uskyldig mine. "Hvori kan jeg være eders frænde til tjeneste?"

"Ha, ha," lo Eskild kort og tørt. "Jeg havde ventet større oprigtighed af eder, Torben!"

"Men Guds blod, mand," sagde hr. Torben, "hvor kan jeg give svar, inden I har gjort noget spørgsmål?"

"Det er til tjeneste," sagde Eskild. "Herluf Pedersens hu står til eders datter Lisbeth og han agter at begære hende af eder.

Hvad siger I til det?"

"Nu skal jeg vise eder fuld oprigtighed, Eskild!" svarede hr. Torben. "Vel havde jeg en formodning om, af hvad art eders ærinde var, men jeg trykkede mig ved at gå ind på sagen, al den stund jeg vidste, at den besked, jeg har at give eder, ikke vil behage eder. Nej, Eskild, den bejler til min datter står mig ingenlunde an. I kender jo Herluf og hans kår og må kunne forstå, af hvad årsag jeg ikke ønsker ham til dattermand. Ved min helgen, det undrer mig højligt, at I har påtaget eder at gå hans ærinde i den sag."

"Nu, Torben," svarede Eskild sindigt, "Herluf indså selv, at hans uformuenhed ville gøre ham lidet velkommen hos eder. Just derfor bad han mig om at lægge et ord ind for sig, og I skal vide, at det gør jeg hjertens gerne, for jeg har ham såre kær, og jeg nærer ingenlunde så ringe tanker om ham, som I og måske flere gør."

"Det forundrer mig at høre," sagde hr. Torben, "at I kan nære andet end ringe tanker om en mand, som på to år forødte sin fædrenearv, som viste sig letfærdig i enhver henseende, og som ikke har undset sig ved at falde eder til byrde og ligge på Krenkerup og spise nådsensbrødet uden så meget som at gøre gavn for føden."

"Det sidste bliver min sag," svarede Eskild barskt. "Hans selskab er mig såre kært, og det er mig betaling nok. Den sag vedkommer ikke andre. Men," vedblev han i en roligere tone, "ellers må jeg give eder ret i noget af det, I sagde Herluf på. Jeg kender hans svagheder og må tilstå, at han har været noget let i det; men han er jo ung og kan rette sig. Også må jeg mene, at selv om han havde haft sin fædrenegård i behold, da ville den,

lille og lidet indbringende, som den er, ikke have vejet stort i eders øjne. Desuden skal I vide, at hvis I giver ham gehør, da vil jeg støtte ham, og jeg føler mig forvisset om, at vore frænder ville spæde til, så at han ikke vil komme til at gå ganske tomhændet ind til det ægteskab."

"Nu," svarede hr. Torben uformildet, "vil I og eders frænder øde penge på Herluf, da bliver det eders sag. Det vil være som at øse i et kar uden bund. Ikke kan jeg ønske, at min datters gode medgift skal forsvinde i det."

"I viser mig altså glat af?" udbrød Eskild i stor harme. "Dette er en stor krænkelse for vor æt, den største, der længe er overgået den."

"Ved min helgen," svarede hr. Torben ivrigt, "det ville have været os en stor ære at forbindes med eders gode, gamle æt, havde Herluf kun været en anden mand, end han er."

"Søde ord fylder kun lidt i sækken," sagde Eskild, idet han rejste sig. "Får vi ikke andet, da vil fra nu af alt venskab være brudt mellem os. Herefter må I vente i enhver sag at finde en modstander i mig."

Det stod at læse i hr. Torbens åsyn, at denne undsigelse overraskede ham og var ham højst uvelkommen.

"Kære Eskild," sagde han venligt, "tag nu ikke sagen så hidsigt! I må dog kunne forstå mine betænkeligheder. Sæt eder i mit sted! Havde I en datter, ville I da give hende til en ungersvend, der har vist sig så lidet pålidelig som Herluf?"

"Ja," svarede Eskild spydigt, "på den knage hænger I nu eders hat. Men det er ingenlunde det, der gør sagen af for eder. Var Herluf rig, da ville vejen være banet for ham, hvorledes han så ellers var."

"Det har I ikke ret til at sige mig på," svarede hr. Torben. "Jeg skal nok sørge for at skaffe min datter en mand, som med rigdom forener anseelse og værdighed. Men det tilstår jeg, at formue er fornøden, for at partiet kan blive lige. Og I vil da vel ikke påstå," tilføjede han med et smil, "at guld og gods skulle være som strå i eders øjne? Eders gerninger beviser det modsatte, og det tjener til eders ros. Tog vi ikke vare på vore sager som gode husholdere og stræbte at forøge vort gods, når lejlighed dertil gives, hvad ende ville det da tage med os? Men eders godhed for eders unge frænde har gjort eder blind og uretfærdig imod mig."

Eskild Gøye følte sig ramt, men han gav sig alligevel ikke.

"Vel," sagde han, "I har ret i noget af det, I dér sagde. Men just fordi jeg ikke agter formue ringe, vil jeg hjælpe Herluf dertil. Og jeg tror ikke, I har nødig at frygte for, at Herluf vil forøde sin hustrus medgift. Det skal nok vise sig, at han er blevet klog af skade. Jeg siger god for ham. Han er dertil en dannis ungersvend, vel en god jomfrus kærlighed værd. Og eders datters hjerte hænger nu engang ved ham. Dette bør I fornemmelig betænke, inden I beslutter eder. Kender jeg hende ret, da giver hun sig ikke."

Ihukommende den fasthed og trods, Lisbeth nylig havde udvist imod sin fader, fik denne en pinlig følelse af, at det sidste argument kunne få større vægt, end han havde villet tillægge det. Dog agtede han ingenlunde at forandre sin beslutning, skønt han nu gav sig mine deraf. Efter at have betænkt sig nogle øjeblikke sagde han:

"Nu, Eskild, af hensyn til eder vil jeg på ny tage sagen under overvejelse. Jeg kan ikke give svar på en studs, jeg må først

rådføre mig med min hustru."

"I siger altså ikke rent ud nej?" spurgte Eskild.

"Hverken ja eller nej," svarede hr. Torben. "Vi får lade sagen stå hen en stund og først se, hvorledes tingene ellers gestalter sig."

"Nu," sagde Eskild, "det svar må jeg så nøjes med for denne sinde. Jeg kan altså sige til Herluf, at han ikke er helt afvist, men kan gøre sig håb?"

"Ja, sig kun det," svarede hr. Torben med et usikkert blik, "men jeg har den betingelse at stille, at Herluf holder sig rolig og ikke yderligere efterstræber Lisbeth. Gør han det, da er vi ganske færdige med hinanden. Han får vente. Bliver der årsag dertil, da skal vi skikke bud efter ham."

"Ej hør!" udbrød Eskild. "Jeg forstår. I vil nytte tiden til at vende Lisbeths hjerte fra Herluf, og jeg ved, hvilken bejler det er, I har i baghånden til hende. Men nu vil jeg lægge eder noget på sinde. Bruger I vold imod hende, da handler I skammeligt og uforsvarligt."

"Sligt er ikke kommet i min tanke," svarede hr. Torben, idet han afværgende løftede hånden.

"Ikke det?" udbrød Eskild. "Da tegner det ikke godt, at I har forkyndt hende stuearrest og spærret hende inde. Lad eder nu ikke af eders hustru ophidse til flere voldsgerninger, det er mit råd til eder!"

Derpå gik han, men straks udenfor stødte han på Herluf, som længtes efter at vide besked.

"Nu, hvad svar fik du?" spurgte han ivrigt. "Ja eller nej?"

"Hverken ja eller nej," svarede Eskild i en fortrædelig tone, "den gamle ræv sneg sig derfra med udflugter."

Da Herluf havde fået alt at vide, sagde han:

"Nu have du tak, Eskild! Dette er dog bedre end et rent nej."

"Ikke et hår bedre," svarede Eskild. "Bild dig det ind, at der nogen sinde, hvorledes tingene end gestalte sig vil blive skikket bud efter dig. Jeg er led ved den hele sag. Det fortryder mig, at jeg indlod mig på at gå den tiggergang. Giv sagen op, Herluf, og lad den jomfru fare! Du vinder hende dog ikke."

"Vi får se!" sagde Herluf i en fortrøstningsfuld tone. "Men godvilligt opgiver jeg hende ikke. Det ville være troløst og skammeligt om jeg svigtede hende. Hr. Torben skal få en lang næse med det vilkår, han ved dig pålagde mig, at jeg skal holde mig fra Lisbeth. Du har sagtens ret i, at han går på rævekløer, men således lader jeg mig ikke pudse. Nu gælder det at holde Lisbeths mod oppe, for det må jeg nu tro, at af hendes fasthed hænger hele sagen. Jeg blæser da ad hr. Torbens vilkår og går nu for at søge hende op og lade hende vide, hvorledes sagen står."

"Men betænk dog, Herluf," sagde Eskild, "at du derved kan nedkalde nye ulykker over hendes hoved."

"Vist ikke," svarede Herluf, "det skal blive gjort i smug, så at ingen moders sjæl får det at vide."

Derpå fjernede han sig hurtigt, mens Eskild blev stående og så hovedrystende efter ham. Han løb op ad tårntrappen til den gang, som førte til Lisbeths kammer. Der mødte han straks Lucie, og det var ingen tilfældighed, for Lisbeth havde sendt hende ud for at opsøge Herluf. Hr. Torben havde nemlig ikke låset døren efter sig, da han forlod Lisbeth, og da Margrethe, hvis kammer lå i nærheden, var gået ned, var lejligheden gunstig.

"Kom," sagde Lucie til ham, "jomfru Lisbeth længes svarligen efter at få eder i tale."

"Da bed hende træde udenfor," sagde Herluf. "Ikke vil jeg sætte klik på hendes rygte ved at bryde ind til hende i hendes kammer."

"Men her på gangen er utrygt," sagde Lucie. "Dog, tøv lidt, jeg ved et tilflugtssted for eder."

Så førte hun Herluf til et loftsrum, hvor kasser og færdesskrin var hensatte, og hvortil der var adgang fra Lisbeths kammer. Snart var hun hos ham og, siddende på et skrin, udøste de deres hjerter for hinanden. Denne gang spildte de ikke tiden med at kysses. Herluf fik underretning om, hvad der var forefaldet mellem Lisbeth og hendes fader, og hun fik at vide, hvad svar Eskild havde hentet sig.

"Du fik ret," sagde Herluf derpå, "din fader sneg sig derfra med fagre ord, som intet gavner os."

"Nu," svarede Lisbeth, "vor sag står da, som før, ikke værre. Jeg lader mig ikke bøje, lid på det!"

"Gud signe dig for din troskab, mit hjerte," udbrød Herluf. "Men det bedrøver mig at tænke på, hvor meget ondt, du kan komme til at døje for min skyld."

"Nu," svarede Lisbeth, "det bliver næppe så slemt, som du tænker dig det. Fader ser sig nok for, hvad han gør, og står jeg fast ved mit forsæt, da vil han til sidst give sig."

"Men hvis ikke, hvad gør vi da?" spurgte Herluf.

"Kommer tid, kommer råd," svarede Lisbeth. "Sagen står dog nu således, at du ikke er helt afvist. Vi må bie og se, hvad der siden vil ske."

"Det bliver tænkeligt den sidste udvej," sagde Herluf, "at jeg må voldføre dig og du må løbe af gårde med mig, om vi to skal komme sammen."

"Frist mig ikke, kære ven," svarede Lisbeth med usikker røst. "Oldemoder lod mig forstå, at hun tiltror mig sligt, men jeg svarede hende, at det ville jeg aldrig gøre. Jeg vil stå brud med ære. Heller ikke, føjede jeg til, tiltroede jeg dig, at du ville forlede mig til at gøre noget uskikkeligt."

"Da er sligt dog gjort før af andre," sagde Herluf, "og enden er endda blevet god. Ak, Lisbeth, gid du var lidt mindre højsindet!"

"Det var et skønt ønske, det!" udbrød Lisbeth harmfuldt.

"Jeg sagde det ikke for at krænke dig," svarede Herluf, "kun drevet dertil af kærligheds længsel."

"Nu, da bør det være dig tilgivet," sagde Lisbeth, drog et suk og blev så siddende nogle øjeblikke hensunket i tanker. "Herluf," sagde hun så, "jeg vil skrifte for dig, du skal læse til bunds i mit hjerte, og vil jeg end så synke noget ned fra den højde, hvorpå du har stillet mig, da kan jeg nu trøste mig med, at da vil jeg blive dig end mere kær. Vid da, kære ven, at fra det øjeblik af, da oldemoder sagde det om at løbe af gårde med dig, noget, som hidtil ikke var kommet i min tanke, da har det huseret slemt i mit hoved. Jeg har tænkt over sagen, må du tro, og redet den ganske ud."

"Hvem skulle dog tro," udbrød Herluf, "at en ung elskende jomfru som du, kunne tænke så meget! Det avler kulde i hjertet, Lisbeth!"

"O," svarede Lisbeth med et smil, "vi unge jomfruer tænker meget mere, end I kloge mænd forestiller eder. Men nu skal du tie og høre mig til ende! Jeg forsøgte da at udmale, hvorledes

det skulle gå for sig og skønnede straks, at det vil blive svært at sætte i værk, da jeg, det kan du lide på, vil blive strengt bevogtet. Da kom jeg i tanke om, at, efter hvad jeg har hørt, når sligt vovespil blev prøvet og sagen fik en god ende, da forholdt det sig gerne så, at nogle af slægten stod med de unge og hjalp dem til rette. Men dertil har jeg ingen udsigt, for faders myndighed i slægten er så overvættes stor, at ingen vil vove at række os en hjælpende hånd. Men uanset alt dette, da er der noget i mit hjerte, som forbyder mig at gøre, hvad du ønsker. Jeg vil ofre dig alt, undtagen æren, sagde jeg til oldemoder, og jeg stræber at holde fast ved det. Vil du nu tage æren fra mig? Ak, kære ven, det kan måske lykkes dig til sidst, men det vil koste bitre tårer. Det bæres mig for, at på den vis bjærger vi ikke lykken. Mener du, at der er kulde i det?"

Herluf mente det, men han sagde det ikke.

"Nu," svarede han efter et øjebliks tavshed, "lad os ikke bryde vore hoveder med det. Det ligger jo ikke for."

Og da Lisbeth derefter lidt selvmodsigende klagede over, at de så snart skulle skilles uden udsigt til at mødes igen, svarede han:

"Måske førend du tror. Jeg skal vide at finde dig, hvor du så er. Vid, at jeg har taget den beslutning ikke at drage med de andre tilbage til Krenkerup. Jeg vil gå mine egne veje, og de fører derhen, hvor du er."

Den erklæring beroligede og glædede Lisbeth mere end alt andet. Han fik et varmt kys til tak, og derpå skiltes de.

Men da Herluf var kommet ud af loftsrummet og gik ned ad tårntrappen, mødte han Margrethe, som ville op på sit kammer.

"Ej se," udbrød hun studsende, "hvor har I været? Oppe på jomfrugangen?"

"Nej," svarede Herluf muntert, "højere oppe, på loftet for at se til mine gamle venner fra fordum, duerne."

"Ej så!" svarede Margrethe, idet hun så på ham med et mistænksomt blik. "Der sidder ellers en due ikke langt derfra. I forvildede eder da ikke på vejen ind i hendes bur?"

"I mener Lisbeth?" spurgte Herluf, "på det lav nej! Jeg har ikke sat min fod ind til hende, kunne ikke heller, eftersom der jo er låset for hendes dør."

"Får vi snart at høre om trolovelse?" spurgte Margrethe spydigt.

"Jeg håber ja," svarede Herluf, "når I vil bie en liden stund. Eskild har i denne morgenstund talt min sag, og hr. Torben viste os ikke ganske af, forlangte kun betænkningstid."

"Nu til lykke," sagde Margrethe. "Når kun ikke ventetiden, mens hr. Torben overvejer den sag, må falde eder for lang!"

Derpå lo hun, gik forbi ham og løb op ad trappen.

8. En mod halvanden

Endnu i to dage forblev selskabet samlet på Nielstrup. Rigtignok ville Eskild Gøye have været afsted, men han lod sig overtale til at blive af Herluf, som naturligvis helst så længe som muligt ville være i Lisbeths nærhed. Heller ikke Eskilds hustru, fru Mette, havde noget imod at forlænge opholdet på Nielstrup. Hun følte sig vel der, og nu, da Lisbeth var i færd med at opfylde den gamle, sortseende frues spådom om "at vorde askebrud", behøvede hun ikke længere at nøjes med at tænke højt. Alle var blevet vidende om, hvad der var foregået, og sagen blev grundigt drøftet både ved fru Cæcilies sygeseng og oppe hos oldemoder. Endelig var Herlufs broder Steen Pedersen af den mening, at det ville være uværdigt for de Gøyer at vige pladsen og fortrække i utide. Hans hustru, fru Anne, var af samme mening, og hvad Margrethe angik, da svælgede hun med dæmonisk lyst i fortsættelsen af sin hævngerning. Hun havde underrettet fru Cæcilie om Herlufs gang op til duerne og påtaget sig at vogte på hvert skridt, Lisbeth gjorde. Stuearresten var nemlig på hr. Torbens befaling blevet hævet.

"Gud se i nåde til mig, så vanmægtig jeg ligger her og kan intet gøre eller hindre!"

Således lød fru Cæcilies hjertesuk, men nu, da Margrethe lovede at stå hende bi, blev hun mere rolig. Margrethe havde imidlertid besluttet at drive sagen på sin vis, og derom underrettede hun Jakob.

"Vel vil jeg vogte på Lisbeth," sagde hun til ham, "men således, at hun intet mærker. Jeg vil gøre hende tryg. Lad hende kun

løbe til møder med Herluf. Kunne det lykkes os at gribe dem på fersk gerning, da vil spillet være ganske ude for Herluf. Jeg skal passe på her hjemme, om I så nu og da vil gøre et slag ud i skoven. Tag vare på hyldebusken med bænken. Ved at lytte ved døren i går, kom jeg ved at høre nogle ord, som faldt mellem Lisbeth og Lucie, til kundskab om, at der mødtes de, da Herluf skulkede fra jagtfarten og blev hjemme."

Jakob hørte på hende med en tvær mine. Han havde ingen flere kys fået, end dem, han tilranede sig lige efter hjemkomsten fra Orebygård. Margrethe havde siden afvist hans påtrængende kærtegn, og han skønnede, at han blev holdt for nar. Men han var ikke mindre snu end hun. Han skjulte sine tanker og lovede at stå hende bi, men besluttede samtidig at benytte den første lejlighed til at fuldbyrde den hævn, som han havde ruget over lige fra det øjeblik af, da han blev vidende om, at Lisbeth havde givet Herluf sin tro. Han gik da nu ud i skoven med mordtanker i sit hjerte og uden at overveje de mulige følger, hvis han havde held med sig og fik Herluf lagt i sorten muld, eller at han selv kunne blive på pladsen. Han overvejede slet ikke, lidenskaben drev ham frem.

Han fik imidlertid ikke held til at gå alene, for unge Steen Basse kom løbende og sluttede sig til ham, og det var ikke let at vise ham af. Desuden var Lisbeths broder den mindst uvelkomne ledsager, Jakob kunne få, da de ganske samstemmede, og Steen hadede Herluf af hjertens grund. Den myndighed og overlegenhed, hvormed Herluf optrådte, havde krænket ham, og han mente, at Lisbeth havde nedværdiget sig ved at bønhøre så fattig en bejler. Godskærheden stak ham i blodet, og han var en ærgerrig, fremadstræbende yngling,

sjæleligt lige så tidligt udviklet som Lisbeth, men Jakobs påvirkning havde rigtignok bidraget sit til at skærpe hans had til Herluf. Steen var glad i Jakobs selskab, for til ham kunne han sige alt, hvad han tænkte og lette sit hjerte for meget, som han ikke turde komme med til sine forældre eller søskende.

De slentrede nu sammen ind i skoven, Steen uden anelse om, at Jakob styrede efter et bestemt mål. Talen faldt straks på det senest foregåede, at Eskild havde bejlet for Herluf og ikke var blevet helt afvist.

"Se kuns nu, Steen," sagde Jakob, "din fader viste sig dog ikke der så fast, som du havde troet."

"Nej," svarede Steen, "fader er stundom ikke let at blive klog på. Han kan lade sig vride, hvor man mindst skulle ventet det, hvad jeg har fået at fornemme."

"Hvorledes det?" spurgte Jakob,

"Jo," svarede Steen, "min moder fik en uformodet stor arv efter sin morbroder, gamle hr. Steen Basse, som døde barnløs, og deriblandt var det skønne Søholm."

"En herlig arv," udbrød Jakob, "især da den kom uformodet."

"Det gjorde den vel ikke ganske," svarede Steen, "men min moder ville dog have fået mindre, hvis det var gået efter hr. Steens første bestemmelse. Han havde tiltænkt sin hustrus søstersønner, Oluf og Anders Godov, en stor part af arven, men de forspildte den ved en dum streg. Gamle hr. Steen havde nemlig den største afsky for katte, og så lod Oluf Godov en dag, da den gamle var til gæst hos dem, et fad med et låg over sætte på bordet. Men da låget blev taget af, viste det sig, at der lå en kat i fadet. Den fo'r ud og lige i synet på hr. Steen. Derover blev han så rasende, at han gjorde de Godover arveløse."

"Ha, ha," lo Jakob, "det var sandelig en dyr spas, men den var god. Jeg tror, jeg kunne have følt mig fristet til at gøre ligeså."

"Men hør nu videre," vedblev Steen ivrigt. "Gamle hr. Steen ville begunstige mig, hans gudsøn, som bar hans navn, hvilket han ønskede opretholdt, da han var den sidste mand af sin slægt. Derfor bestemte han, at Søholm skulle tilfalde mig. Men så kom min broder Bent og begærede som den ældste søn det bedste, og nu har fader givet ham løfte om Søholm, hvilket er et groft brud på overenskomsten med min afdøde velgører. Sålunde fik jeg ikkun navnet, men ikke gården."

"Ej," udbrød Jakob, "da må du have et horn i siden på din broder Bent, og du vil vel vide at sige ham tak for sidst, når du når myndighedsalderen."

"Ej hvad," svarede Steen, "det nytter ikke at stampe imod bråden. Jeg tænker nu kun lidt på det, men faders svaghed mod Eskild bragte det frem i min hukommelse."

"Lad os håbe," sagde Jakob, "at din fader kun har givet sig på skrømt."

"Ja, lad os det," svarede Steen. "Får jeg Herluf til søstermand, da flyver jeg i flint. Margrethe siger, at det kan ende med, at Lisbeth løber af gårde med Herluf. Hun er troldgjort."

"Ja, vel er hun det," sagde Jakob. "Uagtet jeg har kendt hende lige så længe som Herluf, og stedse var hende til vilje i alt, kan jeg nu ikke få et venligt ord, eller så meget som et smil af hende. Herluf, den lumsker, har nyttet lejligheden godt. Som der står i visen om grev Ribold og jomfru Guldborg:

> Han gilled hende fra hun var barn,
> og siden til hun voksen var.

Og, Steen," vedblev Jakob med mørkt lune, "da Herluf er et stykke af en skjald, forestiller jeg mig, at han vil male det ud for Lisbeth, lige som grev Ribold gør i visen, sigende:

Guldborg, giv mig eders tro,
i et bedre land så skal I bo.
Jeg skal føre eder til et land,
hvor aldrig sorrig kommer for hånd."

"Jakob," udbrød Steen, "I gør mig ganske ræd på Lisbeths vegne!"

"Nu," svarede Jakob med et skummelt smil, "hun må vel svare lige som jomfru Guldborg:

Hvor skulle jeg vel komme af gårde med dig,
der er så mange, som vogte på mig.

Og nu skal jeg sige dig noget," vedblev han, idet han dæmpede sin stemme, "just i det ærinde er jeg gået herud i dag. Ikke langt herfra, ved den gamle hyldebusk, der har Herluf været før med Lisbeth. Det ville være rimeligt, om de ønskede at veksle nogle afskedskys, inden de nu snart skal skilles. Lad os liste os derhen. Er de der, da vil vi tage dem med overrumpling. Vil du være med til det?"

"Ej," udbrød Lisbeths ubarmhjertige broder med drengeagtig glæde, "det vil blive en spas!"

Derpå gik de ind i det krat, som strakte sig næsten helt hen til hyldebusken, og hvorfra Herluf var sprunget frem, da han mødtes med Lisbeth. De listede sig hen til udkanten og kiggede ud. Ganske rigtigt, Herluf sad der på bænken, men han var alene.

Han vendte ryggen til og syntes ganske hensunken i tanker. Pupillerne i Jakobs øjne udvidedes, mens han stod og stirrede på sin intet anende medbejler og uven. Minderne om alle de ydmygelser, Herluf havde beredt ham, blev levende i hans sjæl og ville som lygtemænd lokke ham ud i forbrydelsens sump. Altid havde Herluf været ham en anstødssten og en hindring på hans vej, men det sidste var dog det værste, at Herluf samtidig med at han havde vundet Lisbeth, holdt Margrethes hjerte fanget i sine snarer. Det satte kronen på værket, og hvor let lod det sig ikke gøre nu at falde over ham og støde ham ned bagfra!

Han gjorde et skridt fremad, men Steen greb ham i armen og sagde: "Lad os vente og se, om Lisbeth ikke kommer!" Derved blev Jakob mindet om, at han ikke var alene, hvad han i sit raseri ikke havde betænkt, og han kom til besindelse. Ved den stimandsdåd, hvortil hans hu stod, måtte der ikke være vidner. Men han formåede dog ikke helt at tæmme sig. Hans forbitrelse måtte have luft.

"En god morgen, Herluf," sagde han idet han gik frem af krattet, fulgt af Steen. "Din hjertenskær tøver nok og gør dig tiden lang. Men hun har vel fået forhindring, for på lyst til at løbe gal med dig i skoven, fattes det hende ved min helgen ikke, det er kundbart nok."

"Det er uskikkeligt af eder, Herluf Pedersen," busede Steen løs, "så skammeligt at efterstræbe min søster."

Herluf, som havde rejst sig, så først på den ene, så på den anden. Endelig sagde han til Steen:

"Så du vil også gale, din kylling! Det er ellers skønt, at du går på lur efter din egen søster for at bringe hende i fortræd. Du er en slet broder."

"Nej," sagde Jakob, "det gør han just for at fri sin søster for den fortræd, du vil bringe over hende."

"Tak," svarede Herluf, "jeg talte ellers ikke til dig. Til dig, Steen, vil jeg endnu sige dette, at hvis du giver dig den lurendrejer og usling, som står der, i vold, da vil det gå dig ilde."

"Sig helst ikke mere," udbrød Jakob, idet han lagde hånden på sit sværdfæste.

"Ha, ha," lo Herluf. "Tror du, at jeg er ræd for dig? De Blaa'er var rigtignok engang drabelige karle, men det er længe siden. Din forfader Helmer Blaa, om hvem der står i visen: Han rider så fri i sadlen, han var en helt og vog sin hustrus syv brødre, men nu råder der kun trællesind i din æt."

"Træk!" råbte Jakob, idet han drog sit sværd, og Herluf gjorde ligeså.

Jakob fo'r ind på Herluf med blindt mod, i den hensigt at overvælde ham i et nu, men hidsighed fører kun sjældent til målet lige overfor en så øvet fægter, som Herluf var. Han undveg behændigt det første rasende hug, og da Jakob kom igen, lykkedes det ham i paraden at slå ham sværdet ud af hånden, så at det fløj langt bort.

Men nu fo'r Steen, som havde draget den kniv, han bar i sit bælte, ind på Herluf. Han fik imidlertid en modtagelse, som overraskede ham meget. Herluf slap sit sværd, greb ham med et sikkert tag om håndleddet, vristede kniven fra ham og kastede ham til jorden.

"Guds kors, hvad går her for sig," sagde en stemme tæt ved, og Laurents Axelsøn stod for dem.

"Ej, er I der, Laurents Axelsøn," udbrød Herluf. "Jeg har kun afgjort et mellemværende med en slyngel og tugtet en uvorn

dreng. En imod kun halvanden, det var ikke så svært."

"Herluf Pedersen," svarede Laurents alvorsfuldt, "I er i enhver henseende på gale veje. Skikker I eder ikke, da vil det gå eder ilde."

"Da var jeg ved min helgen for denne sinde på ret vej," svarede Herluf koldsindigt. "Jeg sidder her og aner intet ondt, da kommer Jakob Olufsen farende ud af krattet, krænker mig og fordrer mig ud. Men hvad berettiger ellers eder, Laurents Axelsøn, til at komme her og tale mig til rette? Hvor stor en mand I end ellers kan være, så er I dog her kun gæst i en anden mands hus og det endda en selvbuden, mens jeg er gammel i gårde på Nielstrup."

"Forholder det sig, som han siger?" spurgte Laurents Jakob, uden at bryde sig om Herlufs afvisning.

"Min tro nej," svarede Jakob med indædt harme. "Krænkelsen kom fra ham. Hvor uhøvisk en karl han er, hørte I jo før, da han skældte mig ud for en slyngel."

"Ja, det står jeg ved," sagde Herluf, "og jeg kaldte dig så med rette, ikke fordi du krænkede mig, men fordi du talte ringeagtende om den jomfru, som jeg agter højere end alle andre."

"Ja," udbrød Steen, som var kommet på benene, "Jakob sagde, at Lisbeth løber gal med eder i skoven, og det er ingen løgn. Men det er du sagtens ikke vidende om, Laurents?"

Da Laurents ikke gav noget svar, sagde Herluf til ham:

"Jeg formoder dog, at I ved noget derom, men at I vil være så billig at indrømme, at et møde i tugt og ære med den person, man har kær, ikke kan komme nogen kvinde til forklejnelse. Det kan man ikke kalde at løbe gal. Jomfru Lisbeth har givet mig sin

tro, jeg har ved Eskild begæret hende af hendes fader og er ikke blevet helt afvist. Hvis I er vidende om det, hvad jeg formoder, at I er, da må I tage de ord i eder, som I før sagde og erkende, at jeg just er på ret vej."

Laurents blussede af forbitrelse, men han havde et stort herredømme over sig selv.

"Det er rigtigt," svarede han med uventet rolighed, "jeg ved besked; men den sag vedrører ikke mig. Jeg er lige glad, hvad vej I går, når I kun holder eder fra min. Jeg talte eder til før, som jeg gjorde, for at forebygge blodsudgydelse."

Den overlegne tone, hvori dette blev sagt, tirrede i høj grad Herluf. Han havde skarpe ord på tungen, men Laurents oppebiede ikke hans svar. Han drejede sig om på hælen og gik hurtigt hjem ad gården til.

"Så den sag vedrører ikke ham, den stornæsede karl," sagde Herluf, idet han så efter Laurents, som forsvandt mellem træerne: "Det kan han bilde en tosse ind!"

"Nu," sagde Jakob i en spydig tone, "det vil jo være en lykke for dig, om Laurents Axelsøn trækker sig tilbage. Da bliver vel kysten klar for dig."

"Gå nu helst!" Sagde Herluf. "Jeg gider ikke længere mundhugges med dig, og at fægte med dig, det er ved min helgen kun en ringe fornøjelse."

"Sagen er ikke endt hermed," svarede Jakob med et giftigt blik, "det skal du få at fornemme!"

"Ja," sagde Herluf, "jeg kan tænke mig, at du vil lave et stort nummer ud af dette. Gå nu kun hjem, lyv og pral og svært mig, det bedste du kan. Der har du din smørstikker," sagde han så,

idet han kastede kniven hen til Steen. "Vær glad over, at jeg skånede dig og ikke garvede din ryg."

Derpå gik han ind i skoven, mens Jakob hentede sit sværd, stak det i balgen og gik med Steen til den modsatte side, hjem ad gården til. En stund vandrede de sammen i fortrædelig tavshed.

"Hvad gør vi nu?" spurgte omsider Steen.

"Jeg frygter," svarede Jakob, "at for tiden er der intet at gøre. Vi må helst fortie dette. Havde vi haft det held at træffe Lisbeth hos ham, da ville det været en anden sag. Men gemt er ikke glemt. Jeg skal nok få ram til ham til sidst."

"Men nu skilles snart vore veje, Jakob," sagde Steen i en mismodig tone, "så jeg vil ikke få den part i din hævn, som tilkommer mig. Desuden frygter jeg, at Herluf vil vedblive med at efterstræbe Lisbeth. Han kan ikke holde sig fra hende og vil snige sig efter hende. Da vil hun være uden beskyttelse. Bliv hos os, Jakob, og drag med os til Sjælland."

"Gerne gør jeg det," svarede Jakob, "men hvorledes skal det sættes i værk?"

"Jo," sagde Steen, "fader er dig god. Du har forstået at indynde dig hos ham, og jeg har altid talt godt om dig. Jeg skal skaffe dig en indbydelse til at følge os til Sjælland og være vor gæst en stund der."

"Tak om du vil," svarede Jakob, idet han klappede Steen på skulderen. "Gerne bliver jeg hos dig, og det kunne nok lyste mig at se enden på dette eventyr."

9. Et godt råd

Den tredje dags morgen forkyndte fru Cæcilie, at hun var karsk nok til at kunne rejse.

"Ved Guds moder," sagde hun til sin ægteherre, "hellere vil jeg døje ondt på rejsen end blive her en dag længere."

"Lad os dog håbe, mit hjerte," svarede hr. Torben, "at du vil bedre dig ved at komme i bevægelse og nyde luften; men ellers er jeg enig med dig. Jo før vi kommer bort fra denne hvesperede, som Nielstrup nu, Gud bedre det, er blevet for os, desto bedre. Dog bør det gå smukt og glat med afskeden. Vi bør vise et mildt åsyn til alle sider, selv hvor det falder os surest, og lade som intet. Så svanger med ufred er nu luften her, at et uoverlagt skarpt ord kan gøre samme virkning som en gnist i et fad kartovekrudt. Lisbeths ære kan endnu reddes, når vi ser os vel for."

Lisbeths ære, det ville sige den rige og ansete fæstemand, som hendes forældre havde udset til hende. Laurents Axelsøn havde nemlig gjort mine til at trække sig tilbage, men havde dog slutteligt ladet sig berolige ved hr. Torbens forsikring om, at Lisbeths tilbøjelighed for Herluf ikke var andet end en barnenykke, som ville gå over, når de blev fjernet fra hinanden.

Sagen var, at Lisbeth havde gjort et dybt indtryk på Laurents Axelsøns hjerte, som rummede stærkere følelser, end hans koldsindige væsen lod formode; men han havde ikke let ved at give sine følelser udtryk, og han havde også hidtil kun fået ringe lejlighed dertil. Han var højsindet nok til at kunne ægte den jomfru, han havde fået kær, selv om hun havde været fattig, når

hun kun var ham jævnbyrdig. I det sidste lå der ingen særlig stolthed, for byrden var en skranke, som ingen adelsmand i de tider overskred. Men her var nu alt forenet, skønhed, rigdom og god gammel byrd. Og da han selv bragte anseelse og i alles øjne var en hædersmand, kunne der ikke tænkes et mere ligeligt parti. Lisbeths forældre var i deres gode ret, idet de af al magt stræbte at fremme det; forholdt det sig end således, at de lagde mere vægt på bejlerens anseelse og rigdom end på hans personlige værd. Der var intet andet i vejen end en i deres øjne ubegribelig genstridighed hos et barn, som ikke selv vidste, hvad hun gjorde, denne for de tiders mennesker gådefulde hindring, at hjertet kræver sin ret.

Men den unge, genstridige jomfru, som havde alle imod sig, og som man skulle tro måtte være i vånde, hun følte sig nu glad, uden at nogen anede den sande årsag. Herlufs tilsagn om, at han ville gå sine egne veje og vide at finde hende, hvor hun så var, det var kildespringet til hendes glæde. Hun var den eneste af hele selskabet, som mødte til aftensmåltidet frisk i sind og uden tynge.

Ja, der sad nu den hele kreds for sidste gang omkring hr. Tyges og fru Annes overdådige bord, lod som ingen ting og talte om alt, undtagen om det, de tænkte på. Der var lummert i hallen. I deres ansigts sved åd de den lækre mad og drak den ædle vin, men de gjorde det til gavns. Hverken heden eller de urostanker, der rørte sig hos flere af bordgæsterne, formåede at formindske deres madlyst eller tørst. Derfor var vore fædre så stærke både til at tåle sindsrørelser og udholde strabadser.

Oldemoder var med ved det gilde. Hun sad ved den ene bordende mellem Tyge Lunge og fru Cæcilie, husfruen ved den

anden bordende mellem hr. Torben og fru Mette Rosenkrantz. Eskild Gøye sad ved siden af Tyge Lunge og selskabets yngre medlemmer på begge sider i broget rad. Men at fordelingen af pladserne ikke var tilfældets værk skønnedes deraf, at Lisbeth var blevet så godt garderet. Hun sad nemlig mellem Laurents Axelsøn og Jakob Olufsen. Lige over for dem sad Herluf mellem Margrethe Bille og Lisbeths søster Kristine. Lisbeth og Herluf fik dog så den fornøjelse, at de kunne se på hinanden, og det undlod de da heller ikke. I øvrigt indlod Lisbeth sig venligt med Laurents Axelsøn, som ved denne lejlighed fik tungen godt på gled, mens Herluf næppe svarede Margrethe, når hun tiltalte ham.

Da den første stærke madlyst og tørst var stillet, rejste hr. Torben sig og drak på oldemoders vel, idet han med mange fagre ord takkede hende for al den omhu, hun i sin tid havde vist Lisbeth, og mindedes tillige med nogle bevægelige ord hendes hedenfarne husbond, hr. Ove.

"Ved min helgen, fru Maren," udbrød Eskild Gøye muntert, "I har vogtet vel på pigebarnet. Se på hende! Hun blusser som en rose, er vel næret og munter som et kid."

Men oldemoder rystede på hovedet og slog afværgende med hånden. Dog undlod hun ikke at takke sin dattermand for den skønne mindetale og tilføjede, at hendes vilje i hvert fald havde været god.

Lisbeth gjorde imidlertid sin skyldighed som rose, idet hun blev blussende rød, men derpå stak hun i at le, mens Margrethe så studsende på hende og undrede sig over hendes muntre lune.

Der kom flere søde og falske ord fra hr. Torben, idet han takkede sin gode svoger og hans hustru for den nydte gæstfrihed og udtalte sin glæde over at have tilbragt en fornøjelig tid i så godt selskab.

Der var bedre klang i Eskild Gøyes ord, da han takkede for sig og sine, men så gjorde han hr. Torben den tort at tilføje, at det måske også ville vise sig, at han og hans frænde Herluf ikke havde været her ganske omsonst. Han sagde det kun for at ærgre Lisbeths fader, og det lykkedes ham også fuldkomment, men da denne hentydning ikke blev besvaret, fremkaldte den kun almindelig tavshed ved bordet og en veksling af betydningsfulde blikke.

Straks efter blev måltidet hævet, og hr. Torben tøvede ikke længe med at beordre fru Cæcilies karm kørt frem, og at svendene skulle komme med hestene. Trosvognen med færdesskrinene var allerede kørt ned til Kragevig, hvor den skude lå, som havde ført hr. Torben og hans selskab hid fra Vordingborg og nu skulle skibe dem samme vej tilbage.

Det varede imidlertid en stund, inden karmen og ridesvendene kom, og kvinderne benyttede lejligheden til at tage afsked med hinanden. Det gik for nogles vedkommende ikke af uden kys og omfavnelser. Lisbeths afsked fra oldemoder var meget hjertelig, og den gamle gav hende sin velsignelse. Fru Mette Rosenkrantz lod Lisbeth temmelig tydeligt mærke, i hvilken grad hun var genstand for hendes medlidenhed, og fru Annes afskedshilsen havde et stænk af det samme, uagtet den var mere hjertelig. Dette anfægtede ikke Lisbeth synderligt. Men da Margrethe gjorde et forsøg på at dække over sagernes sande stilling, idet hun nærmede sig og rakte sin hånd frem til

farvel, flød bægeret over for Lisbeth. "Ej, fy!" udbrød hun, idet hun vendte Margrethe ryggen uden at modtage hånden. Margrethe besvarede denne fornærmelse kun med et smil og et skuldertræk. "Fnys du kun," tænkte hun. "Nu drager du langt bort, men Herluf bliver hos mig!"

Blandt mændene sporedes ikke noget af den munterhed, som ellers plejer at følge på et godt måltid og et drikkelag. Eskild og Herluf gik frem og tilbage i borggården, fordybet i samtale; hr. Torben stod med de andre ved tårndøren og kunne ikke skjule sin utålmodighed over staldfolkenes smøleri. Tyge Lunge var ærlig nok til ikke at ytre nogen forundring over sin svogers hastværk. Han tilbød endogså selv at gå ned i staldgården og se, hvorledes det havde sig, men hr. Torben bød i en barsk tone Steen Basse at gå det ærinde.

Idet Steen gik forbi Herluf, sendte han ham et gnistrende blik. Den kække ungersvend var rasende over sit nederlag ved hyldebusken, og den omstændighed, at han ikke kunne få hævn, gjorde ham ikke blidere. Men han indså, at den hele affære havde fået et for ham selv og Jakob så ydmygende udfald, at de stod sig bedst ved at tie. Laurents Axelsøn ville hellere alt andet end at hjælpe sin medbejler til en helteglorie, han tav også, og således fik ingen af de andre noget at vide om det lille ublodige drama ved hyldebusken.

Endelig kom karmen rumlende ind i borggården. Dette solide køretøj, som med sine stolper og forhæng mest lignede en seng på hjul, blev trukket af fire kraftige heste, der styredes af en gråskægget køresvend. Men ved siden af gik to vogndrenge, der skulle være til hjælp ved indtræffende vanskeligheder. Deres nærværelse tydede på, at der ikke ville

blive tale om at køre stort hurtigere end i fodgang. Endogså den korte køretur ned til Kragevig ville tage lang tid, for det havde øsregnet om natten, og vejen lignede et morads. Det var i de tider ingen let sag at rejse for et herskab, som ville frem med bekvemmelighed og sikkerhed.

Efter karmen fulgte herrernes heste, ført ved tøjlen af stalddrenge, og til sidst kom de ti ridende og væbnede svende, som dannede togets eskorte. Nu kom også hushovmesteren til syne med bord- og kældersvendene. De opstillede sig ved tårndøren for at gøre ære af det bortdragende herskab og modtage den pengegave, som de ventede at få, og som heller ikke udeblev. Herrerne samlede sig om karmen, og kort efter viste damerne sig.

Fru Cæcilie og Kristine blev hjulpet op i vognen, men Lisbeth tøvede. Hun kastede et sky blik til Jakob. Hun var blevet ængstelig til mode ved at høre, at han skulle med, så til Herluf, rakte ham hånden, og ligesom for at minde ham om det løfte, han havde givet hende, at han skulle vide at finde hende, hvor hun så var, sagde hun til ham:

"Lid vel, kære Herluf, indtil vi atter mødes!"

Fru Anne og fru Mette vekslede et meget sigende blik, men hr. Torben trådte nu til, greb Lisbeth ved hånden og sagde i en barsk tone: "Nu fort med dig og op i sædet!" Hun steg ind i karmen, og fru Kristines kammerpige og Lucie hoppede efter. – Hr. Torben steg til hest, Laurents, Jakob og Steen Basse var allerede i sadlen, det hele tog satte sig i bevægelse og drog buldrende ud af borggården og videre fort over vindebroen.

De bortdragende efterlod ikke tomhed. Deres fjernelse var en lettelse for alle de tilbageblivende, alene Herluf undtagen.

Eskild Gøye genvandt sit muntre lune og erklærede, at hvis man ville have ham og alle hans en lille stund endnu, så ville han blive til aften. Svaret lød: jo længere des bedre! De gik så alle ned til egen og bænkede sig der. Drikkevarer blev hentet, og sladderen gik muntert, men Herluf tog kun ringe del i samtalen og fjernede sig snart. Han søgte hen til den gamle hyldebusk, som ikke var langt derfra. Der sad han, fordybet i mindet om mødet med Lisbeth, akkurat som han havde gjort, da Jakob og Steen kom over ham, og han blev også denne gang vækket af sine drømme, men på en helt anden måde. Han hørte en kjoles raslen, og straks efter stod til hans overraskelse Margrethe for ham. Han rejste sig, men hun fik ham til at sætte sig igen og tog selv plads ved hans side.

"Kære Herluf," sagde hun ydmygt, "svarlig længes jeg efter at skrifte for eder og bede eder om tilgivelse for, hvad jeg har gjort."

Trods alt var Herlufs vrede på Margrethe ikke så overvættes stor, og det var ham en tilfredsstillelse at se den ellers så stolte og spydige jomfru komme ydmygt bedende til ham. Men han vidste heller ikke besked til bunds, og det anede ham ikke, at det var Margrethe, der havde sendt Jakob ud for at lure på Lisbeth og ham. Han vidste jo også med sig selv, at han ikke var uden skyld, og end ikke i dette øjeblik havde Margrethes yppige skønhed ganske mistet sin tiltrækningskraft for ham. Hun skønnede hans svaghed af hans usikre blik og vedblev mere dristigt:

"Lad nåde gå for ret, Herluf! Jeg kan ikke forsvare, hvad jeg har gjort, det ved jeg, men jeg gjorde det af kærlighed og i nidkærheds pine. Der var en stund, da du var min," vedblev

hun, idet lidenskaben brød frem hos hende, og hun tiltalte ham med det fortrolige Du, "kan du nægte det? Men så kom en jomfru med en større medgift, et tosset barn med gule lokker, mig i vejen og –"

"Holdt, Margrethe!" udbrød Herluf, idet han løftede hånden, "sig helst ikke mere! Jeg vil ikke høre det, men du skal få svar på tiltale. Vel er det ikke ganske usandt, hvad du der sagde, men det skal du vide, at aldrig har jeg været din uden i et minut, ingen sinde har du fortrængt Lisbeth fra den plads, hun har haft i mit hjerte, fra hun var barn. Og nu har jeg givet hende min tro, så dermed er sagen afgjort og –"

"Ej hør!" udbrød Margrethe. "Det må jeg tilstå, at du forstår at klare for dig. Lisbeth skulle blot vide, hvor falsk du har været imod hende, og i hvilken grad du har sveget hende. Jeg tåbe, som løb til hendes moder, og ikke gik til hende selv og åbnede hendes øjne!"

"Det ville have været spildt umage," svarede Herluf, "for jeg har selv skriftet for hende og tilstået hende min svaghed. Hun tilgav mig på grund af min oprigtighed og sætter nu trygt sin lid til mig. Det kan hun, intet skal mere rokke min troskab mod hende."

"Ej, hvor du med et er blevet fast," udbrød Margrethe i en spydig tone. "Nu," vedblev hun efter et øjebliks tavshed, "jeg må da finde mig i min skæbne, men lad os dog vedblive at være venner, da vil tiden dog gå lysteligst for os på Krenkerup, hvor vi jo skal blive en stund sammen."

"Nej, Margrethe," svarede Herluf i en fast tone, "deraf bliver der intet. Jeg vender ikke for denne sinde tilbage til Krenkerup."

"Ikke?" udbrød Margrethe højligt overrasket. "Der stikker Lisbeth bag ved!"

"Nej," svarede Herluf, "det er min egen fri beslutning, og intet af det, du har sagt mig i dag, er egnet til at rokke den, tværtimod er den nu blevet end mere befæstet."

"Tør jeg være så dristig at spørge," sagde Margrethe med et lurende blik, "hvor du da agter dig hen?"

"Det må du gerne vide," svarede Herluf. "Det er ingen hemmelighed. Jeg har allerede underrettet Eskild derom. Jeg har et ærinde nede på Ryde. Jeg har endnu et lille mellemværende at afgøre med min eftermand på gården, Anders Hjort. Han er mig endnu halvhundrede daler skyldig, og de penge vil jeg hente."

"Rid mig det ind!" udbrød Margrethe forbitret. "Nej, jeg gætter, hvor det er, du har ærinde, og hvor det er, du drager hen. Men nu vil jeg ikke skåne dig længere, men vise dig den skæbne, der venter dig, som i et spejl. Du vinder ingen sinde Lisbeth Torbensdatter, aldrig giver hendes forældre deres minde til eders trolovelse. Skuffelse og ydmygelse er det, der venter dig. Ja, selv om det utænkelige skulle ske, at du fik din vilje, da bliver det ikke til andet, al den stund Billernes ganske slægt er imod dig og vil behandle dig med hån og foragt. Du vil blive krænket og nedværdiget, og lad os så se, om din kurrende due vil formå at trøste dig for det! Bryd af, mens det er tid, Herluf, det er mit råd til dig, og min forstand siger mig, at det er et godt råd."

"Men mit hjerte siger mig, at det er et slet råd," svarede Herluf, idet han rejste sig.

"Nu," sagde Margrethe, idet hun fulgte hans eksempel, "dit hjerte siger så meget, snart et, snart et andet. Det kunne være værd at få at vide, hvad der er dets sande mening."

"Det skulle jeg mene er kundbart nok," svarede Herluf heftigt.

"Ja, for alle undtagen for mig," gensvarede Margrethe, idet hun så ham dristigt ind i øjnene med et harmfuldt blik. "Dog," vedblev hun, idet hun fattede sig, "jeg er ikke kommet for at gøre dig bebrejdelser. Jeg vil kun sige dig, at hvis det går dig så ilde, som jeg har forudsagt dig, og du trænger til trøst, da kom til mig! Du ejer ingen mere tro veninde end Margrethe Pedersdatter."

Derpå forlod hun ham, mens han sank tilbage på bænken og blev siddende der en stund, hensunket i grublen, et bytte for urolige og pinlige tanker.

De vekslede ikke flere ord for den gang, men ved afskeden om aftenen fik Herluf et blidt smil af hende og et varmt tryk af hendes bløde hånd.

"Lid så vel, til vi ses igen, Herluf," sagde Eskild til sidst. "God lykke med farten til Ryde! Klem Anders Hjort bravt, så du får nogen mønt ud af ham, ha, ha!"

10. På Næsbyholm

Da hr. Torben med sit rejseselskab havde nået Næstved, viste det sig, at han ikke agtede at drage lige til Allindemagle, således som bestemmelsen oprindeligt havde været. I stedet for at følge Ringsted-vejen, som var den nærmeste til Allindemagle, slog de ind på vejen til Sorø, som gik i retning af Næsbyholm, og Lisbeth fik at vide, at derhen skulle de og dvæle der i flere dage. Derover blev hun mod i hu, da hun frygtede, at Herluf nu ville tabe sporet og forfejle hende. Men den sorg kunne hun have sparet sig, for en af Laurents Axelsøns svende havde fortalt Ditlev, at hr. Torben først agtede sig til Næsbyholm, så at hans herre ville få huset fuldt af gæster, og der ville da blive lige så muntert på Næsbyholm, som der havde været på Nielstrup.

"Ved du hvad," sagde Jakob til Steen Basse, da de, ridende gennem skoven, nærmede sig Næsbyholm, "jeg har en fornemmelse af, at vi har Herluf i hælene på os."

"Nej," svarede Steen, "så gal tror jeg dog ikke, at han er."

"Du skal ikke sige det," sagde Jakob, "al den stund ét kvindehår drager stærkere end ti par øksne. Men lad ham kun komme, jeg skal have et øje på hver finger og passe ham op."

Laurents Axelsøn, som var redet i forvejen, stod ved tårndøren og modtog sine gæster på det venligste og mest høviske. Særligt ydede han Lisbeth sin hyldest.

"Vær velkommen, kære jomfru Lisbeth," sagde han, idet han trykkede hendes hånd, "en hjertens glæde vil det være mig, om I kan finde behag i Næsbyholm og vil dvæle her en stund."

"Ej, det skulle gå underligt til, om hun ikke fandt sig vel her," sagde Lisbeths moder, da hun selv kun svarede med et tvungent smil og et stumt nik.

Oppe ved indgangen stod en statelig kvinde, som måtte gøre fyldest for den manglende hustru. Det var Karen Ottesdatter, oprindelig Laurents Axelsøns amme og fostermoder, siden i mange år hans faders, gamle hr. Axel Pedersens, husholderske på Varberg. Da han var gået hjem til sine fædre, trådte Karen i sit diebarns brød og styrede hans hus, men hun var tillige som en anden moder for ham og havde hans fulde tillid og fortrolighed. Hun var bondefødt, men dog af en god, gammel hallandsk æt og en vel oplært kvinde. Hun førte sig med værdighed og indgød alle agtelse. Hr. Torben og fru Cæcilie vidste helt vel, hvor meget Karen Ottesdatter havde at sige på Næsbyholm, og hvor stor pris Laurents Axelsøn satte på hende. De fandt det derfor rådeligst at stå på en god fod med hende, hilste på hende uden hovmod og trykkede venligt hendes hånd. Hun gengældte hilsenen ærbødigt, men uden slavisk ydmyghed. Da hun fik øje på Lisbeth og havde fået at vide, hvem hun var, udbrød hun:

"Ej, fru Sidsel, hvilken rosensblomme har I ikke der, et herligt skud på den gamle stamme!"

Men Lisbeth, som på rejsen havde fået besked om Karen Ottesdatter, målte hende med øjnene og gik forbi hende ind i hallen, uden at række hende hånden. Det var ganske vist i den stolte unge jomfrus øjne formasteligt, at en ufri kvinde teede sig i deres nærværelse, som om hun var deres lige, men det skærpede dog hendes uvilje, at det var Laurents Axelsøns fostermoder, der viste sig så nærgående. Hun så farer alle

vegne, og straks slog den tanke ned i hende, at denne kvinde skulle være et redskab til at vende hendes hu til fostersønnen. Denne hendes mistanke ville være blevet fuldstændig bekræftet, hvis hun havde kunnet høre de ord, som blev vekslet mellem hendes moder og Karen Ottesdatter, da hun havde fjernet sig.

"Hun er lidt spansk, som I så," sagde fru Cæcilie, "men hun mener det ikke så ilde."

"Nu, kære frue," svarede Karen med et smil, "ungdom og visdom følges sjældent ad. Sært ville det også være, om en jomfru, som eders datter, af stor byrd, rig og dertil mere fager end de fleste, ikke følte sit værd. Men det bæres mig for, at hun og jeg dog lige fuldt inden ret længe ville blive gode venner."

"Ret så, Karen," sagde fru Cæcilie med et nik, "just det ønsker jeg!" –

I de påfølgende dage gjorde Laurents sit muligste for at skaffe sine gæster tidkort og behage Lisbeth, og nu, da hun var overladt til sig selv, kom hendes ungdommelige, naturlige livsglæde for en stund til sin ret. Det forlystede hende at se den store hønsegård og de bure, hvori Laurents havde nogle ræve, en ulv og en bjørn foruden nogle rovfugle. Der var også en tam hind, som gik frit om på gården. Den kom villigt hen til hende og åd brød af hendes hånd. Men gladest blev hun, da Laurents førte hende og de andre ind i ridestalden. Hun havde aldrig før set så prægtige heste.

"Vil I som jeg, kære venner," sagde Laurents, "da gør vi i morgen et slag gennem skoven. Her er ingen jagt nu, men et ridt kan også være godt."

"Ved min helgen ja," svarede Jakob. "Den skov tykkes mig næsten ikke at have nogen ende, og den hæver sig med stolte

åse. Det er ikke her, som på Lolland, hvor alt er så flakt som et logulv."

"Men man rider ikke så mageligt her," sagde Laurents. "Dog, mine heste skulle bære eder slankt over bjergene. Disse er alle omtrent lige gode. Se nu på dem og vælg hver sin! Jeg slår kun kors for David, den sorte vallak hist henne i den brede bås, det er min livhest."

Steen Basse fandt stort behag i sin frændes og værts smukke tilbud og var ikke længe om at vælge en ung fuks, der så tilstrækkelig vild ud af øjnene. Jakob udvalgte en mere solid ganger, men Lisbeth holdt sig tilbage og Kristine sagde:

"Vælg helst for mig, Laurents! Jeg er ikke så stor en kender, at jeg af dyrenes udseende kan skønne deres egenskaber. Jeg må have en tålig ganger."

"Det skal I få, Kristine!" svarede Laurents, idet han pegede på en mørkebrun, fed hoppe. "Se, det er Maren. Hun er god og vil aldrig tage tøjlen fra eder og hun har, som I ser, fire stærke stolper. Hun står fast og går sikkert. Men hvad det angår at have en tålig ganger," vedblev han, idet han vendte sig til Lisbeth, "da tykkes det mig, at I, min kære unge frænke, må være meget trængende dertil, eftersom I er kommet lige ud af klosterskolen og vel nu ikke i to år har siddet i en saddel."

"Ej," svarede Lisbeth, "jeg red før den tid som en dreng, og jeg tror ikke, at jeg endnu har glemt mine gamle kunster."

"Vel," sagde Laurents, "men kom dog og se!"

Så førte han hende ned i enden af stalden, åbnede en dør, som førte ind til et aflukke og trådte derind, fulgt af Lisbeth. Der gik en skøn, gråskimlet hoppe i frihed. Dens skabning var symmetrisk, dens ben fine, men så dog ud til at være stærke.

Både manken og halen var lange og silkebløde, dens hoved fint og vel dannet, dens øjne fromme. Den vrinskede, da den så sin herre, gik hen til ham og lod sig kærtegne.

"I kan trygt komme hen til hende," sagde Laurents. Lisbeth gjorde det og dyret lod sig klappe af hende. "Hun hedder Ruth," vedblev han. "På dens hesteryg sidder man som i en gynge, og hun er den eneste af mine heste, som i et løb kan tage det op med David."

Lisbeth udtalte sin beundring over det skønne dyr, uden at ane, at Laurents havde noget bag øret med den sidste bemærkning. Men det viste sig allerede på den første ridetur. Han lod nemlig David strække ud, Ruth ville ikke give sig og således kom Laurents og Lisbeth langt forud for de andre og fik lejlighed til at samtale en stund i enrum. Nu viste Laurents sig som den mand, han egentlig var. Det lykkedes ham at fængsle sin skønne ledsagerinde og han skræmte hende ikke fra sig ved noget elskovsord. Havde Lisbeths hjerte ikke forud været fanget, da ville det sikkert have bøjet sig til denne ædeltsindede mand. Hendes forældre begyndte at tro, at det ville ske, men der var en, der så dybere i tingen, og det var Jakob Olufsen.

"Her er lysteligt at være," sagde Steen Basse en aften til ham, da de gik til sengs i deres fælles kammer. "Hvilken gård og hvilken mand!"

"Ja," svarede Jakob, "det må jeg lade Laurents Axelsøn, at han har vist sig at være en anden mand, end vi troede. Han er ikke dum og heller ikke hverken koldsindig eller dvask. Men det batter ikke, Steen! Han kan gøre, hvad han vil, han vinder dog ikke din genstridige søsters hjerte."

"Men så må hun jo være forrykt," udbrød Steen i stor harme.

"Ja," svarede Jakob med et nik. "Det er det hun er, troldgjort og ganske forrykt." –

Jakob tog ikke fejl i, at Lisbeth, uagtet skinnet var imod hende, dog hang med uformindsket styrke ved sit hjertes ven. Stundom, når hun var gået til hvile og lå og tænkte over dagens hændelser, da blev hun, uagtet hun ikke var sig nogen egentlig utroskab bevidst, dog til mode, som om hun uforvarende havde vist sin ædle vært for stor venlighed og gjort sig skyldig i forræderi imod Herluf. Da flød hendes tårer, og hun bad de elskendes patronesse, den hellige Katharina, om tilgivelse for sin brøde.

Lucie hørte en aften et af hendes hjertesuk, men der fik stakkels Lisbeth kun ringe trøst. Lucie var ligesom Steen kommet til den mening om Næsbyholm, at der var lysteligt at være, og af Karen Ottesdatter havde hun fået så meget godt at høre om Laurents Axelsøn, at hun var i færd med at udmale sig, hvor herligt det ville være, om Lisbeth blev husfrue på Næsbyholm.

"Hvo ved," dristede hun sig nu til at sige, "om ikke den hellige Katharina ser umildt til dig af en ganske anden årsag, nemlig fordi du ikke vil give den gode mand gehør, som nu bejler til dig og vil lægge alt, hvad han ejer, for din fod."

"Hvad, dit kryb," udbrød Lisbeth i største harme, "vender du dig nu også imod mig og går over i fjendens lejr? Hvad bilder du dig ind?"

"Skæld mig ud for hvad du vil," svarede Lucie med grædende stemme. "Jeg har ikke fortjent slig krænkende tiltale af dig, allermindst nu, da jeg viser, at jeg ikke er det du der kaldte mig,

al den stund jeg ikke snakker dig efter munden, men giver dig tvært imod din vilje mit bedste råd."

"Nu, Lucie," sagde Lisbeth efter et øjebliks tavshed, "forlad mig min hidsighed! Jeg mente det ikke så ilde. Men jeg trænges nu så hårdt fra alle sider, at min tålmodighed er nær ved at briste. Men det bånd, som binder mit hjerte til Herluf, det vil ingen sinde briste, lid på det!"

Dog havde hun svært ved at rede sig ud af det garn, hun nu var hildet i. Hun havde dog fået så megen godhed for Laurents, at hun ikke kunne bære det over sit hjerte at krænke ham ved at vise ham følelig kulde, og han havde hidtil ikke vovet nogen tilnærmelse, som kunne bringe hende i forlegenhed. Alt vedblev da at gå som hidtil. Lisbeth levede som i en drøm, af hvilken hun nu og da vågnede for at spørge sig selv: hvor bliver Herluf af? Men hendes forældre var bristefærdige af utålmodighed over, at det ingen ende fik og at sagen ikke kom til den ønskede afgørelse.

Da Lisbeth en halv snes dage efter ankomsten om aftenen søgte op til sit kammer, traf hun Karen Ottesdatter, som stod på gangen udenfor sin kammerdør.

"Kom dog engang og se ind til mit, kære jomfru Lisbeth, om I vil gøre mig den ære," sagde Karen venligt. "Jeg bor skønt."

Den opfordring kunne Lisbeth ikke godt afvise, og det så meget mindre, som hun efterhånden var kommet på en venlig fod med Karen. Hun gik da ind med den gamle i kammeret og undlod ikke at prise dets skønne udstyrelse. Karen havde endogså et smykkeskrin, fuldt af temmelig kostbare sager.

"Se," sagde hun, "alt dette har jeg foruden meget andet godt fået til løn for lang og tro tjeneste. Men jeg bærer næsten aldrig

noget deraf, det er for stadseligt til mig. Man bør aldrig hige efter at hæve sig over sin stand. Dog er de mindegaver mig dyrebare, jeg skiller mig ikke ved dem. Men når jeg ligger i min grav, da kan min søstersøn, som skal være min arving, tage dem og gøre dem i penge."

"Han får ikke så ringe en arv," sagde Lisbeth, idet hun tog flere af smykkerne frem og betragtede dem. Vel var de smykker, hun var vant til at se, langt kostbarere, men det var dog et særsyn at finde slige klenodier i en bondekvindes besiddelse. "Det kan ikke behage eders herskab," vedblev Lisbeth, "at I aldrig bærer de smykker, det har skænket eder."

"Jo," svarede Karen, "mens gamle hr. Axel var i live, da måtte jeg til det nu og da ved højtider, sidst ved Laurents dåb, det er nu fem og tyve år siden. Hvor er alle de år blevet af? Endnu ser jeg kun barnet i ham og har ham så kær, som var jeg hans kødelige moder. Og han er kærlighed værd, så god og ærlig, han er og har været siden den dag, han kunne skønne. Har I ikke samme mening om ham?"

"Jo visselig," svarede Lisbeth uden at se op, "jeg har ikke mærket til andet end godt hos ham."

"Og han er from," vedblev Karen, "uden den magtsyge og det hovmod, som stikker i hans brødre. De har drevet det vidt, det er sandt, og er i rigdom og vælde næsten kongens lige, men hvad vil udgangen på det hele blive? Al overvættes ting fanger gerne en ond ende. Men Laurents har den sande visdom inde, ynder et roligt liv og passer helst sit eget. Dog fattes der ham et til at være glad, en god hustru, som kan blive ham en medhjælp og forsøde hans dage."

Lisbeth, som hidtil havde været tilsyneladende ivrigt beskæftiget med at betragte og undersøge smykkerne, rejste sig og sagde, idet blodet fo'r op i hendes kinder:

"Nu, Karen, det vil næppe falde eders herre svært at finde en slig hustru, om han er til sinds at gifte sig."

"Ja," svarede Karen, "om han da vil tage til takke, men han vil have det bedste, og han er ikke videre godt skåret for tungebåndet og forstår sig kun lidet på de bejlerkunster. Han lader kold, og dog slår ikke et varmere hjerte i noget menneskes bryst."

"Derom tvivler jeg ikke," sagde Lisbeth i en utålmodig tone, bød Karen kort godnat og gik.

Men da hun havde lukket døren efter sig og gik ned ad gangen, kom en af fadeburspigerne imod hende, stak en seddel i hånden på hende og forsvandt lige så hurtigt, som hun var kommet. Med sedlen i sin hånd og bankende hjerte ilede Lisbeth op på sit kammer, for hun tvivlede ikke om, at det måtte være et budskab fra Herluf, og det viste det sig da også at være, men brevet var meget kort. Det indeholdt kun følgende linjer:

> "Jeg er i Glumsø. Kom i morgen årle, når dagen gryr, ned til fiskerhytten ved Tjustrup sø, der vil du finde mig. Tag Lucie med. Herluf."

Lisbeth læste sedlen atter og atter, indtil skriften løb i et for hende, sank så om på bænken og brast i gråd, men det var glædestårer. Således fandt Lucie hende, da hun kort efter trådte ind. Lisbeth vinkede ad hende og rakte hende sedlen, og da Lucie var lige så godt oplært som sit herskab, kunne hun tyde

skriften. Da hun havde læst sedlen, lod hun den falde, slog hænderne sammen og udbrød:

"Guds moder se i nåde til os, skal vi nu til det igen!"

"Er du ræd," sagde Lisbeth koldsindigt, "da bliv til huse. Jeg går så alene."

"Ak, kære Lisbeth," sagde Lucie med bevæget stemme, "betænk dog vel, hvad det er, du gør! Du vil komme til at angre det."

"Luften her på Næsbyholm har ikke været god for dig, Lucie," svarede Lisbeth. "Du er blevet blødsindet. Du omgås da ikke med den tanke at ville forråde mig?"

"Jeg burde gøre det," sagde Lucie i sin vånde.

"Ja, gør det kun," svarede Lisbeth, idet hun rejste sig, "men det bliver der intet af, førend jeg er fort. Jeg spærrer dig inde, min dukke, og så får du blive her, indtil jeg er vendt tilbage."

Men Lucie tænkte ikke for alvor på at forråde sit herskab, og Lisbeth tvivlede alligevel ikke om sin fostersøsters troskab. De kom da snart til forsoning og lagde sig så med klæderne på for at tage sig en lille hvile, indtil den kommende dag gryede.

11. I fiskerhytten

Herluf havde ikke begivet sig blindt ud på sin rejse. Han havde indviet sin frænde og velgører i sagen, og Eskild havde stået ham bi på enhver måde og endogså forstrakt ham med penge. "Jeg ser," sagde han til Herluf, "at du må løbe den line ud, der er ikke andet for." – Den muntre Eskild gik så med liv og lyst ind på at drøfte planen til det eventyr.

"Men," sagde Eskild, "se dig dog nu vel for! Du vil da vel ikke drage lige op til Næsbyholm og falde med døren ind i huset der?"

"På det lav nej," svarede Herluf. "Jeg agter at skjule mig et sted i nærheden af gården og derfra skikke bud til Lisbeth for at få hende i tale."

"Vel," sagde Eskild, "tag da ind i Glumsø. Den by ligger kun en halv stunds gang fra Næsbyholm og der vil du være på min grund."

Eskild Gøye ejede nemlig lige som så mange andre herremænd, strøgods omkring i landet, og deriblandt var et par fæstegårde i Glumsø.

"Se, der er nu Morten Prip; han er sikker," vedblev Eskild. "Tjente min salig fader i mange år med troskab og fik så den gård, han nu sidder inde med, til løn. Han vil for min skyld modtage dig med venlighed og yde dig gæstfrihed."

"Men betænk," indvendte Herluf, "at han aldrig har set mig for sine øjne. Du må give mig et vidnesbyrd med, som kan overtyde ham om, at jeg er den, jeg udgiver mig for og kommer fra dig."

"Det skal du få," svarede Eskild, "men det bliver ikke noget skriftligt, al den stund Morten lige så lidet kan tyde skrift som en stud. Se, her er noget, som er bedre!"

Så tog han en skøn sølv-jagtfløjte, som han bar hos sig i en snor, og hvorpå hans våbenmærke, de tre ibskaller, var indgraveret, løste den og rakte Herluf den.

"Når Morten får den at se," vedblev han, "da ved han besked. Mangen god gang har han hørt fløjt af den, når vi var på jagt og han førte hundene."

Herluf takkede sin gode frænde og gemte jagtfløjten i sin inderste lomme. Dog tøvede han nogle dage på Nielstrup for at herskaberne på Næsbyholm kunne blive trygge og ikke lade Lisbeth strengt bevogte, men omsider drog han af med Ditlef, og de nåede uden forhindring Glumsø.

Jagtfløjten gjorde den ventede virkning på Morten Prip, som dog ikke ganske kunne skjule sin forundring over dette uventede og hemmelige besøg. Men Herluf indviede ham straks i sagen og viste ham fuld fortrolighed. Rigtignok kløede Morten sig bag øret, da han fik at vide, hvad det gjaldt, for uagtet hans fornemme gæst ikke ville rigtig ud med sproget, tvivlede han dog ikke om, at meningen var at voldføre jomfru Lisbeth, og hendes fader var en mægtig mand, hvis arm rakte langt.

"Nu," sagde han dog til sidst, "når alt kommer til alt, da er hverken hr. Torben eller Laurents Axelsøn mit herskab, og siden min kære herre begærer dette af mig, så vil jeg være ham til vilje og løbe den risiko."

Herluf takkede ham og udspurgte ham derpå om egnens beskaffenhed og om han vidste et bekvemt sted til at mødes i smug.

"Jo nok," svarede Morten, efter at han havde tænkt sig lidt om, "jeg må tro, at fiskerhytten, som ligger ved søen ikke langt fra gården, må være god til det brug."

"Vel," sagde Herluf, "jeg vil i dagens løb selv gå ud og søge den op. Men nu gælder det at få et brev skikket op til gården og bragt jomfru Lisbeth sikkert i hænde."

"Jeg tror, at det lader sig gøre," sagde Morten. "Min nabo Peder, hans datter Karen, tjener deroppe i fadeburet. Ved hendes hjælp vil vi få det besørget. Prent I nu det brev og giv mig det, da skal det nok komme frem."

Herluf fik snart den korte skrivelse prentet, Morten gik med den til Per, som sendte sin søn, en liden dreng, op på gården med den, og den kom, som vi har set, Lisbeth rigtigt i hænde.

Da Herluf havde redet de sidste par mile om natten for at komme uset til Glumsø, og han var indtruffen dertil, inden solen stod op, havde han dagen for sig, men han længtes svært efter at komme ud på opdagelse. Han gav sig derfor næppe tid til at sluge et par skefulde af den grød, som Mortens hustru satte for ham, og gik så, efterladende Ditlev med påbud om at blive stille på gården og passe hestene.

Morten viste ham en sti, som han skulle følge, og han gik trøstigt ad den ind i skoven, men den tabte sig snart, han forvildede sig mellem skovåsene, og efter at han længe havde flakket forgæves om, satte han sig på en træstub for at hvile ud. Han havde ingen anelse om, hvor han var, men han var nærmere ved gården, end han troede og ikke langt fra den vej, ad hvilken Laurents Axelsøn plejede at ride ud med sine gæster.

Pludselig hørte han hovslag, tale og latter, det hele tog red i nogen afstand forbi ham uden at blive ham va'r, og nu fik han

sin hjertenskær og alle sine venner eller rettere uvenner fra Nielstrup at se. Laurents red i spidsen med Lisbeth ved sin side. Hun så munter nok ud, og et skønt syn var det at se hende sidde så yndefuldt og frit i sadlen. Efter dem fulgte hr. Torben og fru Cæcilie, som denne dag havde ladet sig overtale til at ride med. Til sidst kom Kristine mellem Jakob og Steen Basse. Inden de forsvandt, fik Herluf et glimt at se af Jakobs mørke, ildevarslende åsyn og af Steens lyse og muntre.

Da de var forsvundet mellem træstammerne, rejste Herluf sig og blev længe stående i dybe tanker. De var af pinlig art. Han havde tænkt sig Lisbeth fuld af længsel og sorg, ilde til mode ved det tryk, hun nu levede under, men nu havde han set hende ride glad og i bedste velgående ved siden af den mand, som hendes forældre ville påtvinge hende. Havde hun glemt ham og trods alle løfter ladet sig fange? Han kunne ikke tro det muligt, men dog kunne han ikke få bugt med sin uro og følte en levende trang til at se hende en gang endnu. Han blev derfor, hvor han var, i det håb, at de ville vende tilbage ad samme vej.

Han måtte vente en god stund, men endelig hørte han hovslag, skønt i en anden retning, ilede efter lyden, skjulte sig bag en busk, og nu fik han sin lyst stillet. Det var Laurents og Lisbeth, som kom langsomt ridende ad en af skovens mange stier, og nu var de alene. Laurents talte og Lisbeth lyttede til hans ord. Vel kunne Herluf ikke høre, hvad der blev sagt, for Laurents talte med dæmpet røst, men han så det af det spændte udtryk i Lisbeths åsyn og især af hendes skødesløse holdning i sadlen og de løst hængende tøjler, at hun var stærkt fængslet og betaget, og dette var ham nok. Selv om han havde kunnet høre, hvad Laurents sagde og han havde fået at vide, at Laurents ikke

sagde et ord om kærlighed, men at han kun fortalte om en hændelse i sin ungdom, da han havde været i livsfare, ville det ikke have frikendt Lisbeth i hans øjne. Den åbenbare deltagelse, hvormed hun lyttede til hans medbejlers ord, var i hans tanker nok til at fælde hende. Hans harme var så stor, at han nær var vendt tilbage til Glumsø og draget bort med uforrettet sag, men han betænkte sig dog, brød igennem skoven, kom ned til søen, fandt fiskerhytten og vendte så tilbage til Glumsø. Der blev han siddende for resten af dagen på en bænk i Morten Prips kålhave og grublede. Han blev efterhånden roligere og tænkte, at Lisbeth dog muligt ikke var så skyldig, som han havde troet, men at hun var i fare for at blive besnæret og falde fra, den tanke kunne han ikke blive kvit. Hvad var der at gøre?

Lige som han havde gjort sig selv det spørgsmål, kom Ditlev slentrende ud i haven, gik hen til ham og sagde:

"Kan I ikke give mig noget at forrette, herre? Tiden falder mig ulidelig lang. Morten Prip har ikke mange ord til mig, og hans kvinde ser surt. Hun er led ved at have os og siger, at vi vil bringe hendes husbond i fortræd."

"Det vil ikke vare længe," svarede Herluf. "Du holder vel pinen ud dagen til ende. Har du sørget for hestene?"

"Ved min helgen, det har jeg," svarede Ditlev. "Jeg har striglet dem, så de skinner som silke og stoppet dem med æde, så de er nær ved at revne."

"Vel," sagde Herluf, "gå da op på høstænget og tag dig en hvile der. Sovende mand gør ingen dumheder."

Men Ditlev lod sig ikke således spise af. Han var vant til at have frit sprog, da hans herre havde ham meget kær. Han var også en sjælden flink svend, altid munter og usvigelig tro. Han

krævede aldrig sin løn, og da Herluf engang ville give ham et par gylden, afviste han dem, idet han sagde: "Lad det vente til bedre tider, herre! I har pengene behov og mig fattes intet."

"Med forlov," spurgte han nu, uden at røre sig af pletten, "skulle vi ikke op på gården?"

"Vist ikke, dit dumhoved," svarede Herluf. "Du må da kunne skønne, at havde det været meningen, da ville jeg ikke være krøbet i skjul her i Glumsø. Men jeg vil have jomfru Lisbeth i tale. Jeg har fået skikket bud til hende og har sat hende stævne årle i morgen et sted her i nærheden."

"Da tykkes det mig dog," sagde Ditlev oprigtigt, "at det var en lovlig lang rejse at gøre blot for at veksle nogle ord."

"Pas dig selv, Ditlev," svarede Herluf barskt.

"Nu herre," udbrød Ditlev, "om I så bliver aldrig så kruset i hovedet, så skal I dog høre mig. Det tykkes mig ved min helgen, at nu er der snakket nok om den sag. Gør den kort af! Tag jomfruen med eder, og jeg må tro, at hun gerne løber af gårde med eder. Hun har eder så kær, siger Lucie, at I kan få hende til at gøre, hvad det skal være. Tag hende op bag på eders hest, jeg tager Lucie for min part, og så rider vi glade ud i landet hver med sin."

"Nu, det må jeg sige, Ditlev," svarede Herluf med et smil, "du ved at hitte på råd! Men bi nu til i morgen, da vil du få at se, hvad det bliver til."

Tilfreds med det svar, som jo ikke var helt afvisende, fjernede Ditlev sig og hans herre fortsatte sine overvejelser, som ved Ditlevs mellemkomst havde fået et stød fremad. Han mente selv, at det, Ditlev havde foreslået, var den eneste måde, hvorpå han kunne bjerge Lisbeth. Den tanke, at bortføre, eller som det

kaldtes, at voldføre Lisbeth, havde ikke været ude af hans sind, siden de skiltes på Nielstrup og efter det, han havde oplevet og set denne dag, modnedes den til beslutning.

Men nu gav han sig, idet han fulgte sin hjertenskærs eksempel, til at tænke grundigt over sagen og komme på det rene med, hvor han skulle føre hende hen, og den hellige Katharina hjalp ham til at hitte på en udvej. Pludselig mindedes han, hvad Lisbeth i sin tid havde fortalt ham om et besøg, hun som barn, inden hun kom til Nielstrup, havde gjort med sine forældre i Roskilde. Den rejse var blevet foretaget i anledning af, at hendes søskendebarn, den forældreløse Dorothea Eriksdatter var blevet indsat i St. Clara jomfrukloster. Men blandt patricierne i Roskilde havde Billerne frænder, idet en fjernere frænde, Esbern Nielsen Bille, havde indgiftet sig i Glyncelinernes æt, som i sin tid var indvandret fra Venden, den samme slægt, som siden antog navnet Mule. Uagtet den var adelig, havde den dog slået sig ned blandt borgerne og beklædt flere overordnede borgerlige stillinger i den gamle kongestad. Der levede en sønnedatter af Esben Bille, fru Inger, som enke i et skønt hus. Hos hende var hr. Torben taget ind, og Lisbeth mindedes endnu al den venlighed, gamle fru Inger havde vist hende. Nu mente Herluf, at denne gamle ansete kvinde, som i ingen henseende havde noget at frygte af hr. Torben, ville vise Lisbeth medlidenhed og give hende tilflugt i sit hus. Med hovedet fuldt af denne plan og med det faste forsæt ikke at sky noget middel, som kunne formå hende til at gå ind derpå og flygte med ham til Roskilde, red han den næste morgen med Ditlev gennem skoven ad fiskerhytten til.

Det var en dejlig, klar julimorgen, den skønne, skovkransede sø lå spejlklar, og himlen lyste af morgenrøden, men Herluf havde nu ingen sans for al denne naturens herlighed. Ankommet i nærheden af hytten, steg han og Ditlev af hestene, som blev bundet ved et træ. Herluf gik ind i hytten og lod Ditlev blive udenfor for at holde vagt.

Fiskerhytten var kun et åbent skur med rørtag. Der stod en bænk, og i en krog lå der nogle fiskeredskaber og et bundt hasselkæppe. Herluf satte sig på bænken og grublede over, om Lisbeth ville ofre en ringe del af sin ære for hans skyld. Dette skulle blive prøvestenen på, om hun endnu havde ham kær eller ikke.

Han kom ikke til at vente længe. Da solens første stråler pippede frem, kom Ditlev løbende og råbte ind i hytten til ham: "Nu kommer de." Lisbeth lod Lucie blive udenfor hos Ditlev og trådte alene ind i hytten. Først da hun kom til syne, rejste Herluf sig og hun fløj ham om halsen. Han kunne føle hendes hjertes slag, så stærkt bankede det, ikke alene af fryd, men også af angst, for hun mente at have set et glimt af Jakob Olufsen, da hun og Lucie sneg sig ud af gården.

"Herluf!" sagde hun, flere ord kunne hun ikke straks få frem, men i tonen lå hele hendes kærligheds ømhed. Men han tav og gengældte ikke hendes kærtegn med den sædvanlige varme. Endelig slog han hendes kåbehætte til side, så hende ind i øjnene og spurgte: "Hvor lider du?"

"Jeg lider så vel," svarede hun, "som jeg har kunnet, når du ikke var hos mig, min ven! Ingen har fortrædiget mig –"

"Ha, ha," faldt Herluf ind med en bitter latter. "Nej, det vil jeg tro! Man fortrædiger ikke gerne den, man vil lokke i en fælde."

"Hvad mener du med den tale?" spurgte Lisbeth, idet hun skiftede farve.

"Du gætter, hvortil jeg sigter," svarede Herluf uformildet. "Lisbeth, Lisbeth, aldrig havde jeg troet, at jeg skulle få årsag til at tvivle om din troskab imod mig. Men hvorledes nu end sagen står, så vær dog ærlig imod mig."

Lisbeth følte sig dybt krænket, men følelsen af, at hun dog ikke havde vist sig så fast i forholdet til Laurents Axelsøn, som hun burde, lammede i det første øjeblik hendes tunge. Men hun genvandt hurtigt sin fatning.

"Tror du, ven," spurgte hun med et sørgmodigt smil, "at jeg ville have vovet mig til dette møde, hvis mit hjerte ikke brændte for dig nu, som før?"

Herluf følte sig slået af det argument, men dog ikke helt overbevist.

"Lad mig dog høre," vedblev Lisbeth, da hun ikke fik noget svar, "hvad det er, der har indgivet dig mistillid til mig? Har onde tunger allerede nået dit øre, så kort tid du end har været her?"

"Nej, Lisbeth," lød Herlufs svar, "jeg dømmer efter selvsyn. Vid, at jeg i går vandrede her i skoven og uset to gange så dig ride forbi med Laurents Axelsøn. Den anden gang var I alene. Så huldsaligt du smilte til ham og så begærligt du lyttede til hans ord! Den gang var jeg sikkert ikke i din tanke."

"Kunne du høre, hvad han sagde?" spurgte Lisbeth.

"Nej," svarede Herluf, "men det var ganske ufornødent."

"Mener du?" spurgte Lisbeth, "da skal du dog vide, at du gerne måtte hørt hvert ord, han sagde. Han har aldrig talt om kærlighed til mig."

"Det vil nok komme, når han først har fået gjort dig tryg," svarede Herluf.

"Skulle det ske," sagde Lisbeth, "da vil han blive bestemt afvist, hvor kan du tvivle derom? Men hør nu, kære ven, du har begæret ærlighed af mig, og den skal du få. Så god og ædelsindet har Laurents vist sig imod mig, at jeg ikke har kunnet bære det over mit hjerte at støde ham bort ved uvenlighed, det er hele sagen. Han er kun som en ven for mig."

"Ej hør," udbrød Herluf, "der tilstår du selv din svaghed! Må jeg da ikke tænke, at nu, da du er Laurents Axelsøns gæst, og han daglig sværmer om dig, mens dine forældre sikkert gøre alt for at få dig smedet til ham, at det da til sidst vil ende med, at du giver tabt, og at vennen bliver til elsker og din fæstemand?"

"Aldrig gør jeg det!" udbrød Lisbeth med blussende kinder og et funklende blik.

"Nu, mit hjerte," svarede Herluf, "jeg vil tilstå, at om du gjorde det, da handlede du klogt. Som Laurents Axelsøns hustru vil du få gode dage, af mig har du kun fået pine og besvær og får ikke heller andet."

"Ak Herluf," udbrød Lisbeth, "hvor kan du være så hård imod mig!" Derpå brast hun i gråd og sank til hans bryst. Han satte sig på bænken og drog hende ned til sig, kyssede hendes tårer bort og sagde derpå:

"Nu Lisbeth, jeg tror dig, men du er dog kun et menneske, og du er i fare. Det kan og må ikke vedblive at gå på den vis. Vi kommer ikke målet nærmere ved at lege skjul i skoven. Der skal noget mere til."

"Hvad da?" spurgte Lisbeth, idet hun så på ham med et spændt blik.

"Det, du hidtil har afvist som krænkende for din ære. Du må sætte din lid ganske til mig og fly herfra med mig. For at sige dig dette, er jeg kommet. Som et vidnesbyrd om din kærligheds oprigtighed forlanger jeg dette af dig. Viser du mig af, da frygter jeg, at jeg må opgive ævred, og at du har set mig for sidste gang."

Lisbeth blev siddende nogle øjeblikke stum, mens hun holdt hans hånd fast i sin.

"Du trænger mig hårdt, kære ven," sagde hun omsider med usikker røst. "Men mit hjerte siger mig, at har jeg intet andet valg, da bør jeg følge dig. Jeg kan, Guds moder se i nåde til mig, ikke andet."

"Ret så, mit hjerte!" Udbrød Herluf, drog hende til sig og gav hende et kys.

"Dog ikke," tilføjede hun, "førend du har gjort mig klog på, hvor du vil føre mig hen."

"Det har jeg betænkt," svarede Herluf, "jeg vil føre dig til Roskilde og give dig i din gamle frænkes, fru Ingers varetægt. Hvad siger du til det?"

"Fru Inger," udbrød Lisbeth overrasket, idet hendes åsyn oplivedes, "nu det lader sig høre! Skønt det ikke er let at forudse, hvad modtagelse jeg vil få der. Dog efterlader du mig i hvert fald der i gode hænder. Men når skal det gå for sig?"

"Når," svarede Herluf, "nu straks på stand. Vi tør ikke forspilde det gunstige øjeblik."

Det gav et sæt i Lisbeth.

"Hvorfor ikke lige så godt straks som siden, når det dog skal være?" spurgte Herluf.

"Men skal jeg da løbe gennem landet med dig på mine fødder," sagde Lisbeth, hvem hjertet sad i halsen.

"Vist ikke," svarede Herluf, "min hest står tæt herved."

"Men jeg må have Lucie med, om jeg skal redde en stump af æren," sagde Lisbeth.

"Til hende har vi Ditlevs hest. Du sætter dig op hos mig, Lucie hos Ditlev. Men det skal ikke vare længe. Når vi er kommet så langt herfra, at vi mener os i sikkerhed, da skal jeg skaffe dig og Lucie heste. Jeg har penge nok."

Men det stod skrevet i stjernerne, at Herlufs vel udtænkte plan skulle strande, og at Lisbeth ikke for denne sinde skulle komme til Roskilde. Der hørtes nemlig i det samme fodtrin uden for, en kun alt for vel kendt skikkelse viste sig ved hyttens døråbning, vendte sig om og råbte tilbage:

"Ved min helgen, de er her, kom nu og se selv!"

Det var Jakob, som denne gang havde bedre held med sig, end ved hyldebusken på Nielstrup. Da han så Lisbeth og Lucie snige sig ud af gården, gættede han straks, hvad det gjaldt, Herluf måtte være i farvandet. Han listede sig efter dem for at forvisse sig om, i hvad retning de gik; men da han så, at de slog ind på den sti, som førte ned til søen, vendte han om, løb tilbage til gården, underrettede hr. Torben om, hvad der var på færde og fik ham på benene. De slap imidlertid ikke ubemærkede bort, for Laurents kom til, løb efter dem og sluttede sig, meget imod hr. Torbens vilje, til dem.

Hr. Torben brød først ind i hytten og greb Lisbeth i armen.

"Er du der, din rendemaske!" råbte han forbitret. "Vi må rødme af skam over dig. Nu fort med dig!"

Men Herluf rev hans arm bort og sagde: "I overlade helst til Lisbeth selv, om hun vil gå eller blive!"

"Ej hør til den frække karl!" udbrød hr. Torben. "Men nu skal I vide, Herluf Pedersen, at efter som I har brudt den akkord, som Eskild indgik på eders egne vegne, så er det nu ganske og aldeles forbi mellem os. Viser I eder oftere, hvor vi er, da lader jeg eder jage af gårde med en hundepisk."

"Havde vi så sandt blot en pisk her," råbte Jakob, "da kunne vi gøre det straks."

"Her bliver ingen pisken af," sagde Laurents, idet han trådte til. "Her er vi på min grund, og her har jeg at befale."

"Ved min helgen, Laurents," udbrød Torben, "du er den koldsindigste bejler, jeg i mine levedage har kendt."

"Sig hellere, at jeg var," svarede Laurents i en sørgmodig tone. "Jeg begærer ikke mere din datter af dig, ikke fordi jeg mener, at hendes skam er så stor, men fordi jeg nu skønner, at hendes hjerte ganske er vendt fra mig."

I det samme kom Ditlev og Lucie, som ikke havde holdt god vagt, men fordybet sig i skoven, løbende og trængte ind i hytten. Lucie ilede hen til Lisbeth, mens Ditlev stillede sig ved sin herres side og drog sit sværd.

"Stik sværdet i balgen, Ditlev," sagde Herluf, "ikke vil jeg fægte med min hjertenskærs fader."

"Ret så," sagde Laurents. "Men gå nu helst til huse, kære jomfru Lisbeth! I kan intet vinde ved at blive her."

"Nej," svarede Lisbeth, idet blodet fo'r op i hendes blege kinder, "jeg viger ikke herfra, førend jeg ved Herluf i sikkerhed."

"I kan være tryg," sagde Laurents, "der skal ikke blive tilføjet ham nogen overlast."

Men Lisbeth tøvede dog, idet hun kastede et blik på Jakob, som stod der med knyttede hænder og så på Herluf med et gnistrende blik.

"Gør, som han siger, mit hjerte," bad Herluf. "For denne sinde må vi opgive ævred. Vær uden bekymring for mig! Jeg skal vel vide at værge for mig, om det skulle blive fornødent."

Lisbeth gik da, idet hun tilkastede Herluf et smerteligt blik og forlod, fulgt af Lucie, hytten.

"Men nu," sagde Laurents derpå til Herluf, "skal I dog vide, at uagtet jeg ikke har villet nedlade mig til at tage hævn over eder, derfor ringeagter jeg eder ikke mindre for eders skammelige adfærd, at I har lokket en ung dydig jomfru til stævnemøder og sat hendes ære og rygte på spil. Ene for hendes skyld har jeg skånet eder. I har fortjent straf, men nu slipper I, fordi det er at håbe, at sagen da neddysses og ikke vorder kundbar. Er der nogen gnist af ædelsind i eders kærlighed til jomfru Lisbeth, da fjerner I eder på stand, forlader min grund og forsvinder, som I er kommet. Gør I ikke det, da må I tage følgerne."

"Hav tak, Laurents Axelsøn, for den nåde, I har vist mig!" svarede Herluf spydigt. "Men efter den tiltale, I der har givet mig, mener jeg, at vi er kvit. Jeg gad vidst, hvad ret I har til at dømme og straffe mig. I indgyder mig ingen frygt, om I så blæser eder nok så meget op. Visselig vil jeg forlade eders grund, jeg har ikke nødig at fjerne mig langt for at nå det, men jeg drager ikke bort, førend jeg selv vil."

"Dette går over stregen," råbte hr. Torben i sin forbitrelse, men Laurents sagde: "Kom, lad os gå! Hvad gavner det at vedblive at stå her og mundhugges med ham? Han fortrækker nok."

Han fik så hr. Torben med sig, men Jakob kunne ikke modstå fristelsen til at nyde sin sejr og håne Herluf.

"Det er en lang rejse, du har måttet gøre herop," sagde han i sin spydigste tone, "og det ganske omsonst, al den stund jeg føler mig forvisset om, at det har været din hensigt at voldføre Lisbeth. Der fik du en lang næse. Men dog er du sluppet nådigt og må prise din lykke, for havde Laurents Axelsøn ikke været from og dum som et får, da skulle du ved min helgen fået en anden konfekt!"

Herluf sprang hen i hyttens krog, greb en tyk hasselkæp i bunken, fo'r ind på Jakob og pryglede løs på ham, idet han råbte:

"Der har du den og den, din lumsker og lurer!"

Jakob ville gribe for sig med hænderne, men Herluf holdt ham fast i trøjekraven, og slagene faldt så hurtigt og sikkert, at han næsten gik fra sans og samling. Han fik et slemt rap tværs over ansigtet, og da han ville gribe efter sit sværdfæste, fik han et over hånden, som lammede den, mens Ditlev stod og godtede sig og lo. Til sidst sank Jakob i knæ og bad om nåde.

"Ja, jeg tænker, at nu har du fået nok for denne sinde," sagde Herluf, idet han holdt inde. "Nu har du fået nogle af de stryg, du tiltænkte mig, og jeg må tro, at en god kæp som denne bider nok så godt som en pisk. Nu er du vel prydet! Dit åsyn og dine lemmer vel med må have fået den farve, som dit navn lyder på og spiller vel endda i alle regnbuens farver. Let dig så, din hund, og se at komme fort!"

Jakob rejste sig med besvær og stod et øjeblik og snappede efter vejret. Hæslig var han at se til med sit skamferede ansigt, som blodet løb ned over, og af hans mørke øjne lyste hele det

glødende had, han så længe havde næret til sin ungdomsfælle og som nu var steget til raseri. Han ville tale, men kunne ikke få et ord frem. Han måtte nøjes med at true ad Herluf med sin knyttede hånd, men det stumme svar sagde mere end alle ord. Da han var forsvundet, sagde Ditlev:

"Det var en spas, herre, men den kan blive dyr. Nu går han hjem og får alle gårdens svende pudsede efter os. Vi må fort."

"Ja," svarede Herluf, "nu er det rådeligt. Bring hestene hid!"

Hestene havde stået roligt og var i god behold. Hurtigt sprang de begge i sadlen, red gennem skoven til Glumsø, tog i hast venlig afsked med Morten Prip og drog så sønder på. Gram i hu var Herluf, men han fandt dog trøst i den tanke, at nu var Lisbeths trolovelse med Laurents Axelsøn blevet forpurret. Han havde så dog ikke gjort den lange rejse helt forgæves.

Men Jakob var imidlertid hurtigt kommet til kræfter, og da hr. Torben og Laurents gik langsomt og ofte standsede, for de var indviklet i en heftig ordstrid, lykkedes det ham snart at komme dem så nær, at han kunne råbe dem op. De vendte sig og blev højst forbavsede over at se Jakob komme med et blodigt ansigt og sønderrevne klæder. De fik straks forklaring.

"Han og hans svend har overfaldet mig og skamslået mig," råbte Jakob, idet han udmattet sank om på en vindfælde, som lå ved fodstien. Således søgte han at redde æren ved at foregive, at der havde været to om ham.

"Ej, Laurents," udbrød hr. Torben, "der ser du, af hvad sort den karl er, som du har tilsagt fred! Vil du også lade dette hengå ustraffet?"

"Efter dem, efter dem!" fremstødte Jakob med sin både af smerte og lidenskab dirrende røst. "De har brudt landefreden

og er hjemfaldne til straf."

Men Laurents tog sagen koldsindigt. Han havde kun ringe tanker om Jakob og havde indbudt ham til Næsbyholm alene for ikke at støde hr. Torben for hovedet. "Visselig," sagde han, "skal synderne få deres straf, om det lykkes os at pågribe dem. Men jeg må dog tro, at I selv har nogen skyld. I må have tirret Herluf Pedersen, inden det kom så vidt, for en slagsbroder er han ikke, men snarere I selv, det er jo nu anden gang, at I har været efter ham."

Hr. Torben spurgte, hvad det sigtede til, og fik så underretning om dysten ved hyldebusken på Nielstrup.

"Ej så, Jakob!" udbrød han. "Tak have I, fordi I har set på vort bedste og gjort, hvad I kunne, for at bjærge Lisbeth."

"Da mener jeg dog, Torben," sagde Laurents, "at en mand ikke fortjener tak for, hvad han gør af nidkærhed og ondskab, og begge gange er han jo kommet galt fra det. Men når man ukaldet blander sig i andres sager og spiller lurer, da fortjener man ikke bedre medfart, end den, I har fået, Jakob Olufsen."

"Og det siger I til mig, som er eders gæst, og hvem I burde vise velvilje og yde beskyttelse," udbrød Jakob forbitret, idet han trods sin svie sprang op.

"Ja, vel er I min gæst," svarede Laurents, "og I skal blive behandlet, så jeg kan forsvare det. Lad os nu se at nå op til gården. Der vil jeg give eder i Karens hænder, og hun vil snart få eders skrammer helet."

Så gik de, Jakob støttet til hr. Torbens arm, og idet han bandede sin onde skæbne.

Straks, da de var kommet hjem, gav Laurents sig med tilsyneladende iver til at gøre sin skyldighed, idet han bød en

halv snes svende at ride ud for at opsøge og gribe Herluf. Men da han ønskede alt andet end at få den fange i sin vold, hviskede han svendenes fører nogle ord i øret, som bevirkede, at forfølgerne gav sig god tid. Og det gjorde de så meget hellere, som Jakob ikke havde behøvet lang tid til at gøre sig ilde lidt af alle på gården, så hovmodig og bydende var ved enhver lejlighed hans optræden. Svendene undte ham da de prygl, han havde fået og var ingenlunde begærlige efter at hævne ham.

De red da i god ro og mag ud og vendte først tilbage silde om aftenen med den besked, at vel havde de omsider fået underretning om, at Herluf Pedersen og hans svend havde fået tilhold hos Morten Prip i Glumsø, men da de nåede derhen, var de for længe siden redet derfra, Morten vidste ikke hvorhen. At de havde været hos Morten, det var sandt. Der havde de tilbragt den meste tid og slået en svir af med Morten, som blev meget munter, da han fik at vide, at Herluf havde klaret så vel for sig og pryglet sin modstander sønder og sammen.

12. Farvel

Efter at hr. Torben havde forvisset sig om, at Lisbeth var kommet vel hjem og befandt sig på sit kammer, og Laurents havde pålagt Karen Ottesdatter at tage sig af Jakob, gik de hver til sit. Hr. Torben begav sig op til sin hustru for at bringe hende den bedrøvelige efterretning om den nye slemme streg, Lisbeth havde spillet dem, men Laurents gik ind i sit allerhelligste, brevkammeret. Der var han mindst udsat for at blive forstyrret, og der blev han nu siddende en stund, nedsunken i græmmelse.

Uagtet han havde haft magt nok over sig selv til at beherske sig i de andres nærværelse, sank han nu, da han var alene med sig selv, sammen. Han var dybt rystet og hans hjerte fuldt af sorg. Han havde troet at være nær ved sine ønskers mål, og nu var hans håb brat blevet tilintetgjort, pustet ud som et lys af en kastevind. Nu følte han først ret, hvor dyrebar Lisbeth Torbensdatter var blevet ham, og at hun ville være uerstattelig for ham. Dog indså han, idet han tænkte over hendes hele færd under hendes ophold i hans hjem, at han intet havde at bebrejde hende. Hun havde kun vist ham venlighed og intet derudover.

Men han bebrejdede sig selv, at han havde gjort sig indbildninger og især, at han trods sin viden om Lisbeths hengivenhed for sin barndomsven havde fortsat sin bejlen. Nu havde han fået at mærke, at den elskov var alt andet end en barnestreg, men det tjente til hans undskyldning, at en ung jomfrus modvilje i slige tilfælde næsten altid uden stor vanskelighed blev overvundet. Alle bøjede de sig for forældrenes

og frændernes vilje, og man hørte intet om, at der kom ulykker ud af det. Men det var blevet hans lod at træffe på en undtagelse fra reglen, en ved ydre og indre fortrin lige udmærket jomfru, højsindet og med en stærk vilje, som med lidenskab holdt fast ved sin ungdomskærlighed og var rede til at tage kampen op mod alle samfundets stormagter. I et sligt tilfælde at bruge list og vold, det var i hans øjne en dødssynd. Han var straks kommet på det rene med, at han burde trække sig tilbage, og han følte sig forvisset om, at enhver ædelsindet mand og kvinde i landet ville give ham medhold deri. Men så dyb og ægte var hans kærlighed til Lisbeth, at han nu trods sin hjertekvide stillede sig det mål for øje, at gøre hvad han kunne, for at frie hende fra den overlast, der sikkert ventede hende.

Så vidt var han kommet i sine overvejelser, da det bankede på døren. Det var hans kammersvend, der kom med den hilsen og bøn fra hr. Torben og fru Cæcilie, om han ville umage sig op i fruerstuen, hvor de befandt sig.

Der var det imens gået varmt til. Lisbeths moder blev aldeles overrumplet af den Jobs-tidende, hendes husbond bragte hende. Hun havde ikke mærket andet, end at Lisbeth skikkede sig, og hendes glæde derover havde været stor. Nu blev hun aldeles ude af sig selv, og havde hendes ægtefælle ikke holdt hende tilbage med magt, ville hun straks være faret op til Lisbeth og have lagt hånd på hende.

"Tæm din hidsighed, Sidsel," sagde hr. Torben, da hun halvt afmægtig var sunket ned i sin hyndestol. "Dette er hårdt at gå på, det tilstår jeg, men dog bør vi overveje, inden vi skrider til handling. Først må vi have Laurents i tale. Han tager sagen roligt, vil du få at mærke."

"Jeg tvivler ikke derom," svarede fru Cæcilie bittert, "han har ved Guds moder taget sagen med stor ro og varet sig. Nu melder han sig fra og det med rette. Hvem vil ægte en jomfru, som løber i skoven med en anden mand?"

"Ganske vist," svarede hr Torben, "har Laurents erklæret, at han agter at trække sig tilbage, men da han tillige sagde, at han trods alt ikke nærer nogen ringeagt for Lisbeth og øjensynlig fremdeles er hende god, er det tænkeligt, at han lader sig omstemme, og det vil vi nu forsøge."

Laurents fulgte opfordringen og indfandt sig straks. Han gik hen til fru Cæcilie, som brast i gråd ved synet af ham, og greb hendes hånd.

"Ja, ja, kære Sidsel," sagde han, "det er en svar sorg, denne morgen har bragt os."

"Skam har den bragt os," svarede fru Cæcilie, idet hun tog sin hånd til sig og tørrede sine øjne. "Lisbeth har vanæret os ved sin ubluhed, men hun skal blive tugtet således, at de nykker vel til sidst vil forgå hende."

"Ker dig ikke om, hvad Sidsel siger i hidsighed," sagde hr. Torben til Laurents. "Hun mener det ikke så slemt. Men i hvert fald giver jeg aldrig mit minde til, at vor datter bliver torteret. Dertil har jeg hende trods alt dog for kær."

"Det er mig såre kært at høre," sagde Laurents bevæget. "I kommer desuden ingen vej med hende uden med det gode."

"Som om det ikke var blevet forsøgt," udbrød fru Cæcilie, "men hvad hjalp det?"

"Dog tror jeg, det ville have hjulpet," sagde hr. Torben, "hvis Herluf, den frække karl, havde holdt sig fra hende."

"Holdt sig fra hende!" udbrød fru Cæcilie. "Det ville han nok have gjort, om hun havde holdt sig fra ham. Dette møde har været en længe forud aftalt sag, derom føler jeg mig forvisset. Jeg tænker, Gud se i nåde til os, at det ender med, at hun løber af gårde med ham."

"Nej, kære Sidsel, nej," sagde Laurents i en bestemt, afvisende tone, "så vidt vil din ærekære datter aldrig gå."

"Kun Gud selv ved det," sagde Lisbeths fader i en bekymret tone. "Slig blind elskov kender hverken lov eller styrsel, den er som en hvirvelvind, der river et menneske ned i en afgrund. Lad os gøre, hvad vi formår, for at fri det stakkels barn fra en slig ond skæbne. Stå du os bi dermed, Laurents! Du dømmer jo Lisbeth mildt og bærer ikke nag til hende, og at din person ikke er hende imod, det har vi i disse dage fået vidnesbyrd nok om. Giv da ikke ævred op! Lad os blive sammen, da kan muligt alt endnu vorde godt."

"O ja, kære Laurents," sagde fru Cæcilie, "vis dig langmodig! Muligt får Torben dog ret i, at Lisbeth endnu kan komme til fornuft. Det skal du vide, at der findes ingen mand i landet, hvem jeg hellere vil have til dattermand, end dig."

Det stod at læse i Laurents Axelsøns åsyn, at det kostede ham en svær kamp at holde fast ved sin beslutning og opgive ævred, men han vandt dog sluttelig sejr over sig selv.

"Kære venner," sagde han i stor sindsbevægelse, "hav tak for eders gode mening om mig og eders hengivenhed for mig! Dette går mig nærmere til hjerte, end jeg kan udsige med ord. Men jeg har overvejet sagen nøje med mig selv og kan ikke fravige den beslutning, jeg i samråd med Gud og alle hellige og min samvittighed har taget. Jeg skal sige eder årsagen. Den

brud, jeg skal fæste, må komme villigt. Kommer hun med tvang da vil det kun blive til ulykke for os begge, således som Lisbeth og jeg nu engang er beskafne."

"Ja nok," svarede hr. Torben, "det sidste, du der sagde, har sin rigtighed. Lisbeth er gal af elskov til en usselryg og du lader dig kyse af hendes nykker, således er I beskafne. Men, kære ven, hvis du tog skeen i en anden hånd og lod hende mærke, at du har en vilje, da ville nykkerne nok forgå hende. Nu, Laurents, du er i din gode ret, når du trækker dig tilbage, vi har intet at bebrejde dig. Vi tænker kun på vor datters sande vel."

"Jeg gør lige så," sagde Laurents, "men jeg skønner, at jeg formår lige så lidet i den sag, som I. Dog ønsker jeg at gøre hende det gode, jeg kan, og jeg vil helst skilles i venlighed fra hende. Derfor begærer jeg en samtale med hende i enrum, om I da tilsteder det, og hun selv indvilger deri."

Lisbeths forældre gav med glæde deres samtykke, i det håb, at der muligt dog kunne komme noget godt ud af det, og Lisbeth gik efter nogen betænkning ind derpå. En time efter mødtes de i hallen.

Den var et stort og efter de tiders målestok prægtigt udstyret rum, et vidnesbyrd om ejerens rigdom. Vel var der lavt til loftet og loftsbjælkerne var mørke af ælde og sodede af røg. Men væggene var behængte med skønne, brogede tæpper, og nogle steder hang der brynjer, skjolde, sværd og lanser. Dog var disse våben ikke blevet båret af Laurents Axelsøns fædre. De skrev sig fra borgens bygherre, Anders Olufsen, som havde levet på dronning Margrethes tid. Men over kaminen prangede de Thotters våbenskjold med dets fire felter, to røde og to gyldne. Skænkebordet bugnede af svære sølvforgyldte vinkander og

bægre, og det store, gulvfaste egetræs bord var blankt som et spejl, mens alle bænkene var dækket af prægtige, bløde hynder. Ofte i disse dage havde Laurents i tanken set Lisbeth som husfrue indtage hædersplads en for bordenden og frydet sig ved indbildningen, men nu da han trådte ind i hallen, blegnede al dens pragt i hans øjne.

Lisbeth var der. Hun sad på en løjbænk i en vinduesfordybning øverst oppe i hallen, så ud og vendte ryggen til, men da hun hørte den kommendes trin, rejste hun sig og vendte sig imod ham. Hun bar sit hoved lige så stolt, som ellers, men hendes øjne var røde af gråd og hendes blik usikkert. Der var en underlig blanding af trods og forlegenhed over hende, aldrig havde hun vist sig mindre til sin fordel, men det samme gjaldt i endnu højere grad Laurents. Uagtet han selv havde begæret denne sammenkomst, følte han sig dog nu, da det kom til stykket, helt forvirret og kunne ikke få et ord frem. Jomfruen genvandt først sin fatning.

"Hvilken ære," sagde hun, "har I ikke vist mig, Laurents Axelsøn, ved at begære en samtale med mig! Uagtet I sagde i morges, da I med de andre overrumplede os, at efter eders mening er min skam ikke så stor, nærer I dog sikkert ringeagt for mig i eders hjerte."

"Kære jomfru Lisbeth," svarede Laurents, som nu var blevet sig selv igen," forjag en slig uretfærdig tanke! Men nu, da jeg ser, at I har tænkt således om mig, glæder det mig dobbelt, at I forundte mig denne sammenkomst, så at jeg kan få eder overbevist om det modsatte."

"Da har I vel dog tænkt, at jeg holdt eder for nar," sagde Lisbeth med et usikkert blik; "men det var ikke min mening,

skønt jeg har vist mig mere venlig, end jeg burde, således som jeg var stillet."

"Hav tak, kære jomfru Lisbeth," udbrød Laurents, "for den mildhed, I viste mig, hav tak for de frydefulde dage, jeg fik held til at nyde i eders selskab. De vil aldrig gå mig af minde."

"O Laurents," sagde Lisbeth bevæget, "I er alt for god! Men dog," vedblev hun, idet hun tog sig i det, "fatter jeg ikke, af hvad årsag I siger mig dette nu, da I har løst fader fra hans ord og ganske givet afkald på mig. Derved må det jo nu blive, ikke så?"

"Ja," svarede Laurents med et suk, "tænk ikke, at jeg foregøgler mig andet. Når eders hjerte så længe har været en anden mands ejendom, da kan I ikke mere skænke det bort, og det var det, jeg eftertragtede, ikke eders person, hvor fager den end er. Jeg drager ikke med til Allindemagle, så nu vil I ikke mere blive ulejliget ved efterstræbelser fra min side. Vi skilles nu snart, måske for aldrig at mødes mere. Men den skilsmisse falder mig tung, og jeg har ikke kunnet gå til den uden at tage venlig afsked med eder og give eder et godt råd."

"Jeg vil ikke," vedblev han, idet Lisbeth så på ham med et spændt blik, "sige noget ondt om eders hjertenskær. Han er en fager og ridderlig mand, mig langt overlegen i ydre fortrin, så det undrer mig ikke, at jeg er kommet til kort der."

"O nej," faldt Lisbeth ind, "det er ikke det, der har gjort sagen af. Jeg har jo elsket ham fra dengang jeg var barn, hans skikkelse er blevet mig så kendt og kær, at det aldrig er kommet i mine tanker at sammenligne ham med andre mænd. Han er som sammenvokset med mit hjerte. Det vil briste, om han nogen sinde bliver revet fra mig. Jeg vil elske ham til min død, elske ham med alle hans fejl. Jeg ved helt vel, at han har

sådanne, men de er kun små imod den fejl, som er større end nogen anden i denne gerrige verdens øjne, den nemlig, at han er fattig og intet ejer."

Der fik Laurents læst til bunds i Lisbeths hjerte, og han følte med dobbelt smerte, hvor stort hans tab var, idet Forsynet havde nægtet ham den lykke at vinde det. Og al denne dybe, trofaste kærlighed, tænkte han, bliver ofret på en uværdig! Hun vil kaste sig hen til ham, om hun kan få held dertil. Hos mig ville hun været i havn, men hvad nytter det nu at tænke på det. Han blev siddende, hensunket i dybe tanker, indtil Lisbeth, for at gøre en ende på den lange, pinlige tavshed, spurgte ham, hvad det var for et råd, han ville give hende.

"Gerne," sagde hun, "lytter jeg til et råd af eder, kære Laurents, for I er i sandhed min ven, skønt det undrer mig, at I nu gider ofre et sådant på mig."

"I skal få det, kære jomfru Lisbeth, enddog jeg forudser, at det ikke vil behage eder. Jeg tænker på eders fremtid, der nu ser mørk og truende ud. I har selv afpælet den vej, I vil gå, men hvorhen vil den føre eder? Eders forældre venter sig det værste, at I kan lade eder forlede til at sætte alle hensyn til side og flygte fra hjemmet med en mand, som ikke selv har tag over hovedet og intet hjem at byde eder. Men det holder jeg for ganske utroligt. En jomfru med eders dømmekraft og fasthed indlader sig ikke let på sligt."

Lisbeth blev blussende rød og gjorde mine til at svare, men betænkte sig dog og tav.

"Dog, kære jomfru," vedblev Laurents, efter at han et øjeblik havde ventet på det svar, som ikke kom, "disse stævnemøder er ligesom skridt hen ad den farlige vej, jeg før nævnede. Mit råd

til eder er da dette – indlad eder ikke oftere derpå! Nej, det er min bøn til eder, at I for fremtiden vil vogte bedre på eder selv! Dybt ville det smerte mig at opleve at høre, at skam og elendighed var kommet over eders hoved. Sligt blev sandelig ikke sunget ved eders vugge."

Hvor ofte havde Lisbeth ikke sagt sig selv det, hun nu måtte høre af Laurents. Hun havde ment at stå fast, og dog havde hun ladet sig lokke og rive med. Det var såmænd ikke hendes fortjeneste, at hun endnu sad der som en jomfru, der havde reddet sin ære. Det, hun denne morgen havde oplevet, havde været en rift i hendes æresdug. Men nu følte hun sig drevet til at se anderledes på tingen og mene, at hun tidligere havde været snæversynet. Dog havde hun ikke let ved at klare det, Laurents sagde om Herlufs fattigdom, og at han fandt det utroligt, at hun ville løbe bort med en mand, som ikke havde tag over hovedet og intet hjem at byde hende. Men hun mente, at skønt dette så tankeløst ud, var det dog kommet med nødvendighed. Det var blevet fordret af hende som et bevis på hendes kærligheds oprigtighed, og hvorledes skulle det desuden blive dem muligt at komme sammen på anden måde?

Laurents var altså ganske slået af marken med sit gode råd, og den tanke opstod hos hende, at dette møde kun var et maskeret forsøg af Laurents på at nærme sig hende igen. Hun havde god grund til at drage denne slutning, da han var alt for forstandig en mand til ikke at indse, at han som Herlufs medbejler aller mindst egnede sig til at give hende råd.

Men medens disse tanker tumlede sig i hendes hoved, sad hun som en støtte, med hænderne foldet over brystet og så tavs hen for sig. Hun var alt for snild en evadatter til at give sig blot

og desuden trods sin ungdom temmelig erfaren i at klare vanskelige stillinger. Hun indlod sig altså slet ikke på nogen redegørelse.

"Nu have I tak for eders godhed," sagde hun blot, idet et fint smil krusede hendes skønne læber. "Jeg tvivler ikke om, at eders mening har været den bedste."

"Vi skilles dog så som venner?" spurgte Laurents med en pinlig følelse af, at han havde begået et misgreb og lidt et nederlag.

"Visselig," svarede Lisbeth, idet hun rakte ham hånden. "Stedse vil jeg mindes eder med taknemmelighed og regne det venskab, I har vist mig, for en ære."

Han greb hånden, trykkede den krampagtigt og gik hurtigt ud af hallen. Men han kunne ikke slippe for at give Lisbeths forældre beretning om, hvorledes sammenkomsten var løbet af. Han klarede for sig ved at sige, at Lisbeth havde hørt sagtmodigt på de formaninger, han havde givet hende, og at de var skiltes som venner.

"Det lyder såre skønt," sagde Lisbeths moder, "men jeg kender hende bedre. Hun har sat dig en voksnæse på, og den er du løbet med."

"Hold helst dine spydigheder for dig selv, Sidsel," sagde hr. Torben i en skarp tone. "Lisbeth er ærlig, hun bedrager ingen."

"Nu, Laurents," spurgte fru Cæcilie, "lad os da høre, hvad svar hun gav dig. Lovede hun bod og bedring?"

"Nej," svarede Laurents forlegent, "det gjorde hun vel ikke, men hun hørte på mig uden at vredes, og det tykkes mig at være meget, eftersom jeg jo ingen ret har til at give hende råd. Det var vel tåbeligt af mig at indlade mig derpå, men det skal Gud

og alle hellige vide, at jeg gjorde det i den bedste hensigt. For øvrigt var hun åben og oprigtig nok imod mig og lagde ikke dølgsmål på, hvorledes det har sig mellem hende og Herluf. Jeg fik det sørgeligt bekræftet, at hvad hun end ellers gør eller lader, så opgiver hun ikke ham. Dog er det måske at håbe, at hun alligevel lægger sig på hjerte min formaning, eller rettere min bøn, som lød på, at hun aldrig mere burde sætte sin ære på spil ved at løbe til hemmelige møder."

"Det kan du bilde dig ind!" svarede fru Cæcilie. "Hvor I mænd dog kan være enfoldige! Men du, Laurents, er dog den sagtmodigste af alle de mænd, jeg har kendt. Der mangler nu kun, at du skal gå i forbøn for Herluf Pedersen og råde os til at kaste Lisbeth hen til den usselryg."

"Nu driver du spot med mig," udbrød Laurents, idet han rejste sig, rød af vrede.

"Kom, Laurents, og gå med mig," sagde hr. Torben, "det er til ingen nytte at fortsætte denne ordstrid."

Derpå gik de, men næppe var døren lukket efter dem, førend fru Cæcilie gik ud af den modsatte dør, ilede hen til Lisbeths kammer, brød ind til hende og tildelte hende en kraftig ørefigen.

"Dit utaknemmelige skarn," råbte Lisbeths forbitrede moder, "din tøjte, som ikke kender til blussel, jeg skal vide at tæmme dig! Det er lykkedes dig at stikke Laurents blår i øjnene, og du har fået din fader gjort dum, men med mig skal du ikke have samme held. Spiller du os et sligt puds en gang til, da skal du for alvor blive spærret inde."

"Gør det hellere straks," svarede Lisbeth, som stod og stirrede på sin moder med et blik, som glødede af trods, "for det sværger

jeg, at får jeg lejlighed dertil, da gør jeg det igen som jeg har gjort i dag, og mere til."

"O, kære frue," råbte Lucie til fru Cæcilie, "vær dog ikke så hård?"

"Nu, er du der, din laptaske," sagde fru Cæcilie, idet hun greb Lucie i armen, "du, som, i stedet for at gøre din pligt og advare mig, har været Lisbeth til vilje og hjulpet hende til at vanære sig! Vid, at nu har du snart været den længste tid i vort hus. Når vi er kommet hjem, da skal du skikkes bort."

"Jeg tåler det ikke, moder," sagde Lisbeth, "den dag, I jager Lucie af gårde, da går jeg med hende."

Lucie stak i at græde. Fru Cæcilie vedblev at råbe og rase, og det gav et sådant spektakel, at det lokkede hr. Torben hid. Ved synet af ham sank hans hustru om på en løjbænk og udbrød:

"Nu bliver ondt værre, Torben! Hun håner mig og gør oprør mod sin egen moder."

"Da frygter jeg såre for," svarede hr. Torben, "at det er dig selv, som ved din hidsighed har voldet det oprør. Sig mig, Lisbeth, hvad her er foregået."

Lisbeth afgav sin beretning, som hendes fader hørte uden at afbryde hende, og han gav hende intet svar, men hvad han tænkte, det viste sig, for han greb sin hustru i armen og sagde koldt og fast: "Kom, nu går du med mig!"

Fru Cæcilie følte sig overvældet og gik med uden at gøre modstand. Da de var kommet ud på gangen, sagde hr. Torben til hende:

"Du har dér handlet stik imod min bestemte vilje, og det vidste du. Jeg tåler det ikke, Sidsel!"

"Jeg skønner, hvorledes sagen står," svarede hun i en grædende tone, "du holder med vort vanartede barn mod hendes moder."

"Ja, ved min helgen," sagde hr. Torben, "du gør, hvad du kan, for at drive mig dertil. Se dog sagen an på den rette måde og erkend, at du nedværdiger dig selv og udretter dog intet. Agt dit eget og mit blod i vor datter og handler ikke med hende, som om hun var en tjenestekvinde."

Fru Cæcilie vendte sig i stum forbitrelse fra ham og gik ind på sit kammer, mens han gik ned i hallen, hvor han havde efterladt Laurents.

"Du får ikke fred i dit hus, førend vi er herfra," sagde han til Laurents, efter at han havde fortalt ham, hvad der var foregået. "Men det skal ske snarest, enddog det bedrøver mig dybt, at det er kommet således."

"Forhast dig dog ikke," bad Laurents. "Gerne beholder jeg eder her det længst mulige."

Så usigelig svært faldt det ham at skilles fra Lisbeth. Men hr. Torben fandt det dog rådeligst først at høre sin vrede hustrus mening og ved at vise hende dette hensyn igen at komme på en bedre fod med hende. Han gik da op til hende for at tale med hende om sagen.

"Hvad tykkes dig, mit hjerte!" spurgte han, "skal vi nu bryde op eller tøve her en liden stund endnu? Laurents vil ikke slippe os, og desuden er jeg kommet i tanker om Jakob Olufsen. Ham kunne vi da ikke lade helt i stikken."

"Ikke det!" udbrød fru Cæcilie. "Lad ham blive her og så siden skøtte sig selv, den lede karl! Aldrig har jeg kunnet fatte, af hvad årsag du slæbte ham med herop."

"Nu," svarede hr. Torben, "det var for at fornøje Steen. Men du må da ellers tilstå, at Jakob har set på vort bedste og gjort os gavn. Hvad vil du så?"

"Nu," svarede fru Cæcilie med en stram mine, "siden du viser mig den ære at spørge mig om min mening, da skal du få den. Jeg drager helst herfra den dag i morgen."

Med den besked gik hr. Torben ned til Laurents, og de blev enige om at gå en mellemvej, ikke bryde af med usømmelig hast, men blive sammen et par dage endnu.

"Hvad Jakob Olufsen angår," sagde Laurents, "da må jeg give Sidsel medhold. Nyt nu lejligheden til at blive ham kvit. Han er desuden slet selskab for Steen. Karen siger, at på mindre end fjorten dage vil hans sår ikke være nogenlunde helede, hans næse er jo næsten flakt."

"Og så skulle vi bebyrde dig med ham i al den tid," sagde hr. Torben.

"Nej," svarede Laurents, "byrden bliver Karens, og hun døjer den nok. Jeg bliver ikke til huse, jeg vil ikke være her, så længe luften her forpestes af den lede karl, som ligger deroppe og bander og skælder. Jeg har ærinde i Ringsted. Vil du som jeg, da følges vi ad så langt og skilles først der."

Hr. Torbens svar blev et hjerteligt håndtryk, men jo flere beviser, han fik på Laurents' hjertensgodhed og venskab, desto mere forøgedes hans sorg over den forestående skilsmisse. Og nu havde han det ubehagelige hverv at underrette Jakob Olufsen om, at han ville blive efterladt på Næsbyholm, og det var omtrent det samme som at vise en gæst døren; for Jakob var jo indbudt til at gøre hele turen med. Men hr. Torben kunne ikke slippe. Han skred da straks den næste morgen til værket.

Da han trådte ind i kammeret, fandt han Steen siddende ved Jakobs seng. Drengen så ganske ophidset ud, og det var ikke så underligt, for Jakob gjorde ikke andet end at fylde ondskab i ham. Nu blev han til sin store misfornøjelse vist ud, og så snart hr. Torben var blevet alene med Jakob, lod han denne vide, at afrejsen skulle gå for sig snarest, og at de var nødt til at forlade ham.

"Det er mig såre ukært," tilføjede hr. Torben for at strø lidt sukker på pillen, "men vi kan ikke tøve her, indtil I bliver karsk, og her vil I nyde god pleje og intet savne. Men det er tilrådeligt, at I derefter, så snart ske kan, søger tilbage til hjemmet og holder eder rolig der."

"Ej, jeg forstår," mumlede Jakob under det bind, han havde over næsen. "Nu, da I ikke længere har brug for mig, kaster I mig bort som et unyttigt redskab."

"Hvad siger I dér, mand," udbrød hr. Torben i stor harme, "når har jeg tilkendegivet eder, at jeg havde brug for eder? Nej, I har selv trængt eder på og listet eder ind blandt os ved at dåre Steen. Jeg er ved min helgen glad over, at min unge søn nu kommer ud af eders kløer."

"Gid fanden havde eder, I stornæsede, utaknemmelige gamle karl," lød Jakobs venlige svar. "Jeg giver eder døden og djævelen!"

–

Mens hr. Torben således hurtigt fik sin sag klaret, sad Laurents inde hos Karen Ottesdatter, hvor han befandt sig i en ulige vanskeligere stilling. Først spurgte han, hvorledes det gik hende med Jakob Olufsen, om han var medgørlig.

"Han medgørlig!" udbrød Karen. "Mange syge og sårede har jeg i mine dage plejet, men aldrig har jeg haft en værre

bandskrop mellem mine hænder. Hans onde sind vil forhale hans helbredelse. Men han er jo dog et menneske og et hårdt lidende. Den, der gav ham de stryg, har sandelig ikke lagt fingrene imellem. Men jeg skal gøre, hvad jeg kan, og pleje ham med omhu."

"Jeg er led ved, at dette er blevet dig påbyrdet, kære Karen," sagde Laurents, "men jeg er jo uden skyld idet. Jeg bør dog lade dig vide, at det hele kommer til at hvile på dig. Om to dage, når mine gæster bryder op, drager jeg med dem og gør dem følgeskab til Ringsted. Der har jeg ærinde og vil forblive der i nogen tid."

Da Karen så på ham med et forskende blik, uden at give noget svar, vedblev han:

"Du ved vel, hvad her er foregået?"

"Ja," svarede Karen forbeholdent, "jeg har hørt noget."

"Og hvad tænker du derom?" spurgte Laurents videre.

"Nu," sagde Karen, "siden du spørger, får jeg vel give svar. Jeg tænker, at nu har Lisbeth Torbensdatter sat sig ud af spillet. Er du den mand, jeg altid har anset dig for at være, da kan du ikke ønske til hustru en så letfærdig jomfru, som hun har vist sig at være."

"Deri," svarede Laurents, "har du tænkt rigtigt, men årsagen til, at jeg trækker mig tilbage, er ikke det, du kalder hendes letfærdighed. Hun er ikke letfærdig i mine øjne, fordi hendes hjerte hænger fast ved den mand, som hun har haft kær fra sin barndom af. Jeg har talt med hende derom, hun har skriftet for mig, og da jeg skønner, at hendes hjerte ganske er vendt fra mig, så er jeg nødsaget til at lade hende fare."

"Nu," sagde Karen efter et øjebliks betænkning, "siden du vedbliver at følge hende, hænger dit hjerte dog ved hende."

"Der traf du det!" svarede Laurents med et tungsindigt blik.

"Da ville jeg ønske, at du aldrig havde set hende for dine øjne!" udbrød Karen i stor harme. "Men Gud og alle hellige være prisede, fordi du nu bliver hende kvit. Glad blev jeg, da jeg kom til kundskab om, at du havde udkåret denne fagre, snilde og rige jomfru, men nu siger jeg dig, at skulle det dog ske, at du indførte hende som din hustru, da går jeg af gårde."

"Nu, Karen," svarede Laurents med et sørgmodigt smil, "da er jeg sikker nok på ikke at miste dig. Men hør nu, hvad jeg forlanger af dig. I den korte tid, jomfru Lisbeth endnu bliver her, da må du ikke vise hende nogen hånhed, men behandle hende med al ære. Hendes moder har gjort, hvad hun kunne, for at nedværdige sin egen datter, idet hun har lagt hånd på hende –"

"Der var fru Sidsel i sin gode ret," udbrød Karen.

"Nej, det var hun ikke," svarede Laurents, "eftersom hr. Torben strengeligt havde forbudt hende at forgribe sig på deres datter. Jomfru Lisbeth trænger til oprejsning for den ilde medfart, der er overgået hende, og den skal hun få, så længe hun er min gæst. Nu kender du min vilje, og jeg tvivler ikke om, at du vil rette dig efter den og ikke, om der skulle falde onde ord fra fru Sidsel, deraf lader dig forlede til at handle mig imod."

Efter at Laurents havde sagt dette med eftertryk, gik han, men da han var borte, slog Karen hænderne sammen og udbrød: "Gud Herren se i nåde til os, at en jomfru, hun være nok så fager, kan få en sådan magt over en ellers så betænksom og forstandig mand, som Laurents er! Men dette er trolddom og

djævelskab." – Dog rettede hun sig efter det påbud, hun havde fået, uagtet det faldt hende svært.

Efter at Laurents således i forening med Lisbeths fader havde gjort, hvad han kunne, for at værne om Lisbeths ære og fred, nød han i nogle dage endnu den smerteblandede glæde af hendes selskab. Hun var ret munter, for det havde indgydt hende håb, at hendes fader dog sluttelig havde vist, at han var herre i sit hus. Og Laurents fik held til at se Lisbeth sidde på ærespladsen ved bordet i hallen; for hendes moder hævnede sig ved hårdnakket at holde sig på sit kammer og udeblive fra alle måltider. Og hun havde Kirstine hos sig. Lisbeths søster var ganske enig med moderen, og mens der vistes Lisbeth ære i hallen, blev hun lastet med stærke ord oppe i fruerstuen.

Den tredje dag brød de så op og fulgtes ad til Ringsted, hvor Laurents tog afsked med Lisbeth og sagde hende vemodigt farvel. Men også hun var bevæget og hendes farvel hjerteligt. Det smertede hende dog at skilles fra så trofast en ven, som hun agtede så højt, men hvem hun ikke kunne elske. "Hav hjertens tak for alt godt, kære Laurents," det var hendes sidste ord til ham.

Men Jakob brød op fra Næsbyholm, så snart det var ham muligt. Tyendet fulgte ham hujende ud af gården, da han red bort med sin svend, så ilde lidt var han blevet.

Så drog han forbitret sønder på og nåede i god behold Ourebygård, hvor han torterede sine nærmeste med sit onde lune og sværtede Lisbeths rygte, det bedste han kunne.

13. Et familieråd

En mil nord for Ringsted, ved Gyrstinge sø, lå Allindemagle, som hr. Torben havde arvet efter sin fader Bent, og både i faderens og hans egen tid var gårdens tilliggende blevet forøget, så den nu var en ganske smuk ejendom. Her var hr. Torben født, og her havde han levet, indtil han for nogle år siden blev kronens pantelensmand på Abrahamstrup og var flyttet derhen.

Gamle Bent havde allerede været en flink godssamler, men han blev langt overgået af sin søn. Ingen af dem var besjælet af nogen høj ærgerrighed; de eftertragtede ikke rigets store embeder og spillede ingen fremragende rolle i statslivet. De gik kun ud på at forøge deres gods og derved skabe en solid grundvold, på hvilken slægten kunne hæve sig. Dette opnåede de for en stor del ved at gifte sig ind i rige familier, som var nær ved at uddø, for hvor der ingen mandlig arving var, blev døtrenes arvepart jo desto større.

Bent havde lagt godt for ved at ægte en sådan broderløs jomfru, Inger Torbensdatter Galén. Hun var meget rig og tillige af høj byrd, da hendes fader nedstammede fra Hviderne og moderen, Kirstine Eriksdatter Barnumsen, i femte led fra ingen ringere end hertug Knud, kong Valdemar Sejers søn med Esbern Snares enke, fru Helene, hertug Guttorms datter. Og da samtidigt Bents frænde, Margrethe Billes bedstefader Jakob, ægtede Inger Galéns søster Gyda, så kom der dansk kongeblod ind i disse to grene af Billeætten, og både Lisbeths og Margrethes selvfølelse blev ikke ringere ved det. Men ingen af

forfædrene, hverken Bent eller Jakob, lagde vægt derpå. Derimod vurderede de desto højere fordelen af ved deres ægteskaber at komme i forbindelse med landets mægtigste og mest godsrige slægter. Og hr. Torben skred videre på banen ved sit andet ægteskab med Cæcilie Lunge, hvis slægt også var rig og havde den ønskede egenskab at være nær ved at uddø. På hende strømmede den ene store arv efter den anden ind, og hun berigede sin husbond i den grad, at det nok kunne falde ham lidt svært at være herre i sit eget hus. Men han erhvervede rigtignok ved sin egen driftighed og snuhed endnu mere. Han skyede hverken vold eller list, når det gjaldt at berige sig, han sejrede næsten i enhver retstrætte, og således var han nu blevet en af landets rigeste mænd.

Hver gang han genså Allindemagle, kom han til at tænke på, hvor lavt han havde stået for tyve år siden, og hvor højt han nu havde svunget sig op. Da nød han sin triumf, og den samme følelse greb ham også nu, da han nærmede sig den gamle borg og det arnested, hvor han havde siddet og udklækket så mange snilde planer, og hvorfra han havde vundet så mange sejre. Han følte trang til at lette sit hjerte for noget af den stolthed, det svulmede af, og han savnede Laurents Axelsøn, som altid plejede med tålmodighed at høre på hans udgydelser.

Med et suk så han til Lisbeth, som red ved hans side. Hun havde fået nok af at sidde i karmen lige overfor sin barske og tavse moder, hvorfor hun i Ringsted havde udbedt sig og fået tilladelse til at ride den sidste mil med sin fader og Steen.

"Se, Lisbeth," sagde hr. Torben, da de nærmede sig Allindemagle, "der have vi det kære, gamle hjem! Føler du ingen glæde ved at gense dit fødested?"

"Nu, fader," svarede Lisbeth, idet hun kastede et blik til det skumle kastel nede ved søens bred, hvor hun første gang havde set dagens lys, "det er ved den lange adskillelse næsten blevet nyt for mig. Men," tilføjede hun med et kærligt blik, "hvor du er glad, der vil jeg også stræbe at være det."

"Ret så, mit barn," svarede Lisbeths fader mildt. "Se at få ro i blodet! Da nærer jeg det håb, at også din moder vil fange lysere tanker."

Men det håb nærede Lisbeth ingenlunde. Med en følelse af uhygge red hun over vindebroen ind i borggården, idet hun tænkte: Hvad mon der venter mig her? Med Guds hjælp da ingen ny bejler!

Men denne frygt viste sig ganske ugrundet. De levede stille på Allindemagle, og Lisbeth havde kun sin søster Kristine og sin broder Steen til selskab, men de fulgte hende også over alt. Det var hende ikke tilladt at færdes ude alene med Lucie, for så vidt var hun under tvang, og det kammer, hvori hun og Lucie blev anbragt, havde en beliggenhed, som gjorde flugt umulig. Lisbeth mærkede naturligvis godt, at hun blev bevogtet, men hun trøstede sig med, at de ikke skulle blive ret længe i dette fængsel, således kaldte hun dette sit fødested.

Hendes fader havde imidlertid pålagt både Kristine og Steen at vise sig venlige imod hende. Søsteren efterkom dette pålæg så nogenlunde, men for den unge broder gik det lettere, end man skulle have troet. Nu, da han var blevet skilt fra Jakob Olufsen og ikke længere blev ophidset af ham, gjorde ungdommen og hans naturlige gode lune sin ret gældende. Den før så fortrydelige ungersvend kom til erkendelse af, at hans søster Lisbeth var en munter pige, i hvis selskab han kunne

finde tidkort. Fulgt af et par svende, som førte årerne, roede de, når vejret var smukt, ud på søen og lå der i timevis, mens Steen medede og Lisbeth forkortede tiden for ham, Kristine og Lucie ved at synge viser for dem og slå luttens strenge dertil. Hun havde en blød, klar stemme og stor kærlighed til sang og strengeleg, som var blevet hæmmet i de bevægede dage, hun havde oplevet på Nielstrup, men som nu vågnede i sin fulde styrke.

Mens hun sang, og de klare toner lød over søen, gik hendes tanker til hendes fraværende ven. Hvor færdedes han, og når skulle hun se ham igen? Det vidste hun ikke, men hun tvivlede ikke om, at det før eller siden ville ske. Hun havde nemlig, inden hun forlod Næsbyholm, på samme måde som forrige gang, fået en seddel fra ham, hvorpå han, inden han forlod Glumsø, i hast havde skrevet følgende:

> Kan du få bud og brev til mig, da skik det til Krenkerup. Er jeg der ikke, så ved Eskild, hvor jeg er. –

Der ventedes imidlertid gæster, for straks efter ankomsten til Allindemagle havde hr. Torben skikket bud efter sin yngre broder, Peder Lykke, og dennes hustru Anne Grubbe, som boede på slægtens ældste stamgård, Solbjærggård nede ved Slagelse. De to brødre forligtes godt, og efter den ældste broder Eriks død, som var indtruffet for nogle år siden, var de blevet knyttet endnu nærmere til hinanden, idet de var værger for Eriks umyndige børn. I denne stilling gjorde de sig i kærlig forening al den fordel, de kunne, tilegnede sig foreløbigt broderens efterladte ejendomme og stak størsteparten af indtægterne i deres egne lommer.

Mens denne fornøjelige forretning blev besørget i brevkammeret, udøste fru Cæcilie sit hjerte for sin svigerinde i fruerstuen. Fru Anne blev højlig forundret over alt det, hun nu fik at høre om Lisbeth, og som hun ikke havde nogen anelse om. Men da hun lykønskede Lisbeths moder til, at hun havde fået sin yngste datter karsk tilbage og udtalte sin glæde over, at Lisbeth havde vokset sig så smuk, så gik der straks hul på posen, og fru Anne fik den hele begrædelige historie om Lisbeths bedrifter.

"Du lykønsker mig til min datters fagerhed," udbrød fru Cæcilie, "men jeg siger: gid hun var grim som en ugle, da ville hun ikke have fanget de nykker."

Fru Anne hørte til i stum forbavselse, men sagde til sidst:

"At Lisbeth løber efter en stodder, som Herluf Pedersen og har afvist så god en mand, som Laurents Axelsøn, det går over min forstand."

"Over min med," svarede fru Cæcilie bittert. "Der må være trolddom med i spillet. En ond ånd må have indgivet mig den tanke at sende Lisbeth til Nielstrup, hvor hun faldt i den usselrygs hænder."

"Vist ikke," sagde Anne. "Det var begribeligt, at du gjorde det, da Lisbeth jo var et vanskeligt barn, og du havde nok om ørerne med dine andre børn. At det skulle gå, som det gik, var jo ikke til at forudse."

"Nu, lige meget," svarede fru Cæcilie, "men Fanden er nu engang faret i barnet, og det bliver jo længere jo værre med hende. Hun trodser mig, og Torben har vist sig svag i det stykke. Han støtter mig ikke, som han burde, og dog skal Gud vide, at jeg kun vil mit barns sande vel."

"Derom nærer jeg ikke ringeste tvivl," sagde fru Anne.

Men hvad hun tvivlede om, men ikke sagde, det var, at Lisbeths forældre havde taget hende på den rette måde. Hun bad derfor om tilladelse til at gå ind til Lisbeth og forsøge at snakke hende til rette.

"Gør det kun," svarede fru Cæcilie, "men jeg siger dig forud, at din gang vil blive ganske forgæves. " –

Lisbeth blev ikke glad, da hun så faster Anne træde ind ad døren. Fru Anne var en trivelig kvinde med et par små kloge øjne og med et kendeligt præg af myndighed og fasthed over sig, og da hun bød Lucie at fjerne sig, så gættede Lisbeth straks, hvad det gjaldt.

"Kom," sagde fru Anne, idet hun tog sæde på en løjbænk. "Sæt dig hos mig, så vil vi snakke lidt med hinanden."

Lisbeth fulgte opfordringen med åbenbar uvilje, men satte sig dog, skønt så langt fra sin faster, som pladsen tillod.

"Det har været mig en glæde, Lisbeth," begyndte fru Anne, "at gense dig, så stor du har vokset dig og så fager du er blevet. Jeg ville ved Guds moder næppe have genkendt dig, om jeg havde truffet dig et andet sted. Så tænkte jeg: af det barn vil hendes forældre få ære og glæde, men til min sorg hører jeg nu, at det ikke står så vel til. Din moder græmmer sig over dig og efter det, hun har betroet mig om din færd, må jeg mene, at hun har god og gyldig årsag dertil. Du har uden dine forældres vidende givet din tro til en mand, som i ingen henseende er dig værd, og som dine forældre med god grund forkaster, du er gået til møder med ham i smug og har vraget den fæstemand, som dine forældre havde udset til dig og som er en af de ypperste i

standen. Du benægter det ikke? Nu, da har din moder kun talt sandhed."

"Kære faster," udbrød Lisbeth, "befat eder helst ikke med den sag og lad mig med fred! Men, kan jeg forstå, moder har skikket eder hid for at revse mig og det forklarer sagen."

"Nej," svarede fru Anne, "det har din moder ingenlunde gjort. Jeg er kommet af min egen fri vilje, skønt med din moders minde. Hendes græmmelse bedrøver mig, og jeg har også ondt af dig. Så tænkte jeg, at jeg burde prøve på at gøre dig seende, for, min dukke, du er jo stærblind. Du stormer løs med lukkede øjne og skønner ikke, hvorledes det vil ende. Nu, ungdom og visdom, de følges ikke gerne ad, men din dårskab, den overgår dog alt, hvad jeg hidtil har set og erfaret."

"Det vil jeg tro," svarede Lisbeth med et stolt smil. "Alle jomfruer lader sig jo sælge som kvæg og giver sig køberne i vold, er han dem end nok så led."

"Ej hør!" udbrød fru Anne, "du må altså efter det, du der sagde, ringeagte alle dydige og forstandige jomfruer i det ganske land?"

"O nej," svarede Lisbeth, "det gør jeg dog ikke. Mange af dem er vel bedre end jeg, undtagen i dette ene stykke. Jeg regner mig det til ære, at jeg bliver min hjertenskær tro og indbilder mig, at min kærlighed kan bære det op med den, der afmales os i så mange gamle viser."

"Der har vi det!" udbrød fru Anne, idet hun slog hænderne sammen. "Nu skønner jeg, hvorfra giften er kommet ind i dit hjerte. Fordømte være de letfærdige viser, som er digtet af elskovssyge mænd og forpester luften for pigerne allerede i vuggestuen."

"Men de er dog så skønne," svarede Lisbeth, idet hun så hen for sig med et sværmerisk blik, "og når man selv elsker, da erkender man, at de også er sande."

"Dit hoved er ganske forvirret, barn," sagde fru Anne, som nu slog over fra vrede til medlidenhed. "Du kan ikke mere skelne vrangt fra ret. Og du er blevet oplært i et klosters hellige paulun! Den tugt, du fik der, har nok været derefter. Hvor er din rosenkrans? Jeg har ingen set ved dit bælte."

"Min rosenkrans," svarede Lisbeth, idet hun så op med et usikkert blik, "den ligger vel forvaret i mit smykkeskrin. Nu, kære faster," vedblev hun mere frejdigt, "når sandheden skal siges, da forholder det sig således dermed, at jeg i Maribo måtte bede så mange paternostre og aver og høre så mange messer, at jeg blev led derved. Men derfor har jeg dog ikke forglemt Guds moder eller den hellige Katharina, hvem jeg daglig anråber om beskærmelse for Herluf og mig, så at det til sidst må forundes os at komme sammen."

"Der kan ikke times dig nogen værre ulykke, end om din bøn bliver hørt," sagde fru Anne strengt.

"Da sagde dog," svarede Lisbeth livligt, "søster Bertha i Maribo ikke sligt til mig. Til hendes omhu var jeg betroet. Hun er ældre end jeg og mere forfaren. Allerede som barn blev hun sat i klostret, men da hun kom til skels år og alder, blev hun misfornøjet med sine kår og sukkede under den tvang, der hvilede på hende. For hende åbnede jeg mit hjerte og betroede hende, at der var en ungersvend, hvem jeg havde fået kær fra min tidlige barndom af, men at han var arm og ejede intet. "Det er lige meget," svarede hun, "er han god og har dig kær, da hold fast ved ham! Hvad er guld og gods imod et trofast hjerte?" Men

da jeg lod hende vide, at mine forældre er meget rige og har deres gods såre kært, da forbandede hun menneskenes store begærlighed og syndige gerrighed. Se, faster, det har jeg siden tænkt over og spurgt mig selv: mon det er Gud og alle hellige mindre mishageligt, end det, I kalder min vildfarelse?"

"Gud se i nåde til dig, barn, så underlige tanker, der kan spøge i dit hoved," udbrød fru Anne forarget. "Vid, at dine forældres rigdom er Gud velbehagelig, al den stund de ofrer meget gods til kirker og klostre, ja, de har jo stiftet en messe i Antvorskov til deres forældres og deres egne sjæles frelse, og den vil blive læst over dem og over deres børn, dig selv med indbefattet, når I engang blive stedet til hvile hos eders fædre. Dine forældre giver Gud, hvad Guds er, derfor har de en god samvittighed."

"Nu, faster," svarede Lisbeth, "skulle vi på den vis købe os ind i Himmerige, da vil Herluf være ilde faren, med mindre han bliver min, så vil han være hjulpen."

"Det vil han komme let til," sagde fru Anne, "og jeg frygter såre, at Gud og de hellige kun ville få lidet at se af dit gode, når han først har fået fingre i det. Han vil forøde det, lige som han forødte sin fædrenearv."

"Nu," svarede Lisbeth med et tirrende smil, "det var snart gjort. Han havde kun lidet at slå sig løs med, stakkel!"

"Lisbeth, Lisbeth," udbrød fru Anne højlig forarget, "du går med hele dit tankesæt ganske ud af din æt! Man skulle ved Guds moder tro, at du var en skiftning, som en trold lagde i vuggen, mens han bortførte det rette barn."

"Ha, ha," lo Lisbeth. "Nu tør jeg vel sige, faster, at underlige tanker også kan spøge i eders hoved. Men nej, jeg føler helt vel,

hvad blod det er, som flyder i mine årer."

"Da se til, at du ikke gør det skam," svarede fru Anne i sin skarpeste tone. "Vogt vel på din ære! Hidtil har du ruttet med den, lige som Herluf med sit gods. At løbe i skoven med ham og kysses der, det var ved min helgen ikke ærefuldt, hvad det så ellers var, og at vrage så god og hæderlig en mand, som Laurents Axelsøn, det var en tossestreg. Gud Herren oplyse din forstand, ellers vil det gå dig ilde!"

Derpå gik hun af stuen i vrede. Hun anede ikke, at Lisbeth, uagtet hun havde holdt sig så kækt, nu brast i gråd. Dog var det ikke anger, men afmægtig harme, der fik tårerne til at flyde. Hun havde atter ret fået at føle, hvor håbløst det for øjeblikket så ud for Herluf og hende, men ellers var der jo intet sket, og derfor fattede hun sig hurtigt igen.

Faster Anne gik imidlertid tilbage til Lisbeths moder og tilstod, at hun var kommet til kort. Dog berettede hun ikke mere af den forefaldne samtale, end hvad hun mente, at hendes heftige svigerinde kunne tåle at høre, for hun mente Lisbeth det godt og ville ikke sætte mere ondt mellem hende og hendes moder, end der allerede var.

"En stivnakke er din gode datter, det er vist og sandt, Sidsel," sagde hun til sidst, "og dertil snild. Der er ikke den ting, hun ikke kan give svar på, og hun smutter en af hænderne som en ål. Men nu er der snakket længe nok, noget må der gøres."

"Da mener jeg dog," svarede fru Cæcilie, "at alt er gjort, som gøres kunne."

"Nu, vi får se," sagde fru Anne. "Hvad om vi tilkaldte vore mænd og holdt råd med dem?"

"For mig gerne," svarede fru Cæcilie i en ligegyldig tone. "Det måtte da være, at din husbond kunne hitte på noget. Torben er i vildrede og ved hverken ud eller ind."

Fru Anne gik så ind til sin husbond og satte ham ind i sagen. Det forundrede ham højligt at høre, at Lisbeths forældre ikke kunne få hende til at skikke sig. Et sligt tilfælde var aldrig før forekommet i slægten. Han mente, at ris ville være det virksomste middel, men fru Anne skammede ham ud, fordi han ikke kunne hitte på andet og lod ham vide, at hun selv vidste et bedre råd, som hun nu meddelte ham og bad ham bringe i forslag, da hun forudså, at det ville gøre bedre virkning på hans broder, når det kom fra ham end fra hende selv. Som en lydig ægtemand lovede Peder Lykke at gøre sit bedste, og derpå gik de sammen ned i hallen, hvor hr. Torben og fru Cæcilie allerede havde indfundet sig.

Peder Lykke lignede i det ydre ikke sin ældre broder. Han var en lille mager mand, ikke stort federe end en stork på næbbet, som et gammelt ord siger, men hans små plirrende øjne var kloge nok.

"Hvad må jeg høre, Torben," sagde han, idet han satte sig og gned sig i hænderne. "Forholder det sig virkelig så, at Lisbeth gør sig ud til bens? Skam få hun!"

Han var åbenbart i rigtig godt lune, og det havde hr. Torben også været, inden han blev hentet til denne fortrædelige rådslagning. Han havde nemlig lige opgjort regnskabet med sin broder og medværge, og afviklingen af et fordelagtigt pengemellemværende var som et styrkende sjælebad for dem begge.

"Nu, Peder," svarede hr. Torben forbeholdent, "det var ellers ikke min mening, at du og din gode hustru skulle besværes med dette anliggende. Det vil kun til ingen gavn forstyrre glæden under vor korte samvær her på Allinde."

"Sig ikke det, sig ikke det," gensvarede Peder med en ny hændergnidning. "I hvert fald bør brødre og søstre dele sorgerne så vel som glæderne med hinanden og stå hinanden bi med råd og dåd."

"Har du noget godt råd at give os i denne brydsomme sag?" spurgte hr. Torben med en tvivlende mine.

"Måske dog," svarede Peder med et blik til sin hustru, "Anne og jeg, vi er af den formening, at Lisbeth bør fjernes fra hjemmet og anbringes på et sted, hvor hun er sikker for Herluf Pedersens efterstræbelser."

"Et sådant sted findes ikke i det ganske land," sagde hr. Torben, "med mindre du mener, at jeg skulle indespærre hende i et kloster, men på slig voldshandling indlader jeg mig ikke."

"På det lav nej," svarede Peder. "Hun må et sted hen, hvor hun kan finde tidkort, så hun glemmer sine nykker og dog er i sikkerhed."

"Og hvad skulle det være for et sted?" spurgte hr. Torben utålmodigt.

"Dronningens fruerstue," svarede Peder. "Skik hende til hove og lad hende blive en af fru Dorotheas jomfruer, således som jo to af hendes søstre i sin tid har været før hun."

Og da Peder Lykke således havde afskudt den pil, som hans kloge hustru havde lagt på strengen for ham, gned han sig i hænderne og sank tilbage i sædet. Men hr. Torben studsede og så til fru Anne.

"Det er dig, som har hittet på det!" sagde han.

"Mener du?" svarede hun med et smil. "Nu lige meget, men at Peder mener som jeg, det kan du skønne deraf, at han har gjort sig til talsmand for dette forslag. Sig os nu, hvad du tænker derom."

"Jeg ved det ikke så lige," svarede Torben. "Lad høre din mening, Sidsel!"

"Ej hvad," udbrød fru Cæcilie i en bitter tone, "der spørges vist stort om min mening."

"For Gud gør der så," sagde hr. Torben. "Uden dit minde skal der intet foretages med Lisbeth."

"Nu," sagde Lisbeths moder, "min mening er snart sagt. Den er, at hoflevned ofte kun er genvej til Helvede. Hverken Else eller Regitze havde anden gavn af at være der, end at de blev pyntesyge."

"Nej, hør, ved du hvad, Sidsel," udbrød fru Anne, "der går du ved Guds moder over stregen! Kong Kristiern er en gudfrygtig og retskaffen mand og fru Dorothea en ærbar og dydig kvinde. Fanden har vist kun sjældent ærinde til det herskab. Du kan ikke give din datter i bedre hænder."

"Det vil sige," sagde fru Cæcilie i en spydig tone, "at hun ikke er i gode hænder hos sin egen moder. Men det skal du vide, at fejlen just stikker i, at jeg i sin tid lod hende slippe mig af hænde. Alle mine døtre er blevet vel optugtede og har fået god skik på sig, alene Lisbeth undtagen, fordi hun opvoksede uden tugt. Man skal revse godt barn, at det ikke bliver ondt, ondt barn, at det ikke bliver værre. Nu får jeg min straf, fordi jeg i en usalig stund gav Lisbeth fra mig, og at indhente det forsømte, det er mig jo forment."

"Ja, kære Sidsel," sagde hr. Torben, "og det af den årsag, at Lisbeth nu er vokset fra riset, og du må dog tilstå, at du ikke magter hende længere. Jo mere jeg tænker over Peders og Annes forslag, desto bedre huer det mig. Vær nu god og sig ja!"

"Nu," sagde fru Cæcilie, idet hun rejste sig, "da jeg står ene mod tre, kan jeg lige så godt først som sidst give mig. Lad det da ske! Men se nu til, hvad der kommer ud deraf! Jeg vasker mine hænder."

Derpå gik hun af stuen, idet hendes husbond så bekymret efter hende.

"Ker dig ikke om, at hun kun uvilligt gav sit samtykke," sagde fru Anne. "Jeg skal vide at snakke hende til rette og få hende god igen."

"Vel, vel," sagde hr. Torben. "Men nu kommer det an på, om der er en plads ledig i dronningens fruerstue."

"Ej, det jævner sig vel," sagde fru Anne. "Hvad tænker du derom, Peder?"

"Nu," svarede Peder med en lille hændergnidning, "jeg mener, at det er som fod i hose. Herskabet afviser ikke let en jomfru af vor æt, aller mindst en jomfru som Lisbeth, der vil blive en pryd for hoffet. Dernæst har vi jo den gode Gørvel næst ved gryden."

Fru Gørvel Andersdatter Lunge, en frænke af fru Cæcilie, var nemlig dengang hofmesterinde.

"Og så Bent," sagde fru Anne, "han kan klare sagen, så den ikke vil volde dig ulejlighed. Han er jo nu mere i København end på Søholm og hans fæstemø har dronningens øre."

Lisbeths ældste broder Bent var nylig blevet trolovet med enkefru Ermegaard, den indflydelsesrige rigsråd Eggert Frilles datter og eneste barn. –

Da den beslutning, der var blevet taget, blev meddelt Lisbeth, smagte hun først lidt på det. Hun gættede naturligvis straks, at hun skulle sendes til hove for at glemme Herluf. Men så slog den tanke ned i hende, at når hun slap bort fra det strenge tilsyn i hjemmet, ville hun have langt lettere ved at sætte sig i forbindelse med Herluf. Hun gjorde altså ingen indvendinger, og hendes moder lod sig snakke til rette, for hun måtte dog erkende, at det nu var hende en lettelse at blive Lisbeth kvit.

Peder Lykke og Anne Grubbe drog så tilbage til Solbjærg i den tro, at de havde gjort en god gerning, mens Lisbeth fulgte sine forældre og søskende op til Abrahamstrup. Inden en måned var gået, fik de besøg af Bent, som kunne melde, at sagen var bragt i orden, og at Hendes Nåde havde antaget Lisbeth som en af sine jomfruer.

Nu blev der stor travlhed med syning og baldyren, for at Lisbeth kunne optræde med et udstyr, der sømmede sig for en Billedatter. Og idet hun mere og mere glædede sig til den frihed, der ventede hende, arbejdede hun selv så muntert med, som om det var hendes brudeudstyr, hun havde mellem sine hænder.

14. Mellem troldstene

Herluf havde sat kåsen ad Lolland til og indfandt sig på Krenkerup, omtrent fjorten dage efter at han havde forladt gården. Han forefandt endnu gæsterne fra Skåne. Hans broder Steen følte sig vel på det skønne Krenkerup, hos sin muntre frænde, og Eskild var glad ved hans selskab. Steens hustru Anne havde fundet nåde hos fru Mette, fordi Anne tålmodigt hørte på hendes udgydelser og aldrig havde sagt hende imod. Endelig dvælede Margrethe helst der, hvor hun havde håb om før eller siden at gense Herluf, og det håb gik da også nu i opfyldelse.

Herluf blev modtaget på det venligste, og ingen gjorde ham noget spørgsmål om, hvor han havde været, eller hvad han havde taget sig for, undtagen Eskild, hvem Herluf skyldte en redegørelse, og som nu fik sin videbegærlighed tilfredsstillet ved en samtale i enrum. Det godtede ham at høre, at Jakob Olufsen havde hentet sig en dragt prygl.

"Ved min helgen, Herluf," sagde han, "det gjorde du godt. Du har gjort dine sager, som det anstår en mand af vor æt. De Blaa'er er nogle usselrygge og fortjener det ikke bedre. Men ellers ved jeg ikke, hvad du har vundet ved det lange ridt, undtagen nogle kys."

"Nej, kære Eskild," svarede Herluf, "ved skæbnens ugunst blev det ej til andet, men det var ikke meningen, derimod at voldføre Lisbeth, og efter nogen betænkning gik hun ind derpå. Men ligesom vi ville i sadlen og af sted, blev vi overrumplet af Jakob, forbandet være han, så det blev til intet."

"Nu Herluf," udbrød Eskild, "det må jeg sige, at du er karl for din hat! Men Guds død, mand, hvor ville du have gjort af jomfruen? Du ville da ikke have ført hende herned til Krenkerup?"

"På det lav nej," svarede Herluf. "Vel tør man sidde sin ven nær, men man må ikke sidde låret af ham. Jeg ville have ført hende til hendes gamle frænde, fru Inger i Roskilde. Der ville hun have været vel hyttet, indtil vi kom til forlig med hr. Torben."

"Hvad I ingen sinde ville have opnået," sagde Eskild med stor bestemthed. "Han ville have gjort sin datter arveløs, og fattigdom og nød ville have gjort målet fuldt for Lisbeth og dig. Har du pigen i sandhed kær, da prøv ikke oftere på det."

"Visselig har jeg hende så kær, som du der sagde," svarede Herluf, "og hvor stor hendes kærlighed til mig er, det har hun fuldelig bevist derved, at hun var villig til at følge mig. Dernæst nærer jeg tvivl om at hendes fader, når det kommer til stykket, vil vise sig så grum, som du tror. Men for øjeblikket er der intet at gøre, jeg må se tiden an."

"Nu," svarede Eskild, "i den tale er der dog et gran af fornuft. Men hør et råd til: vogt dig for Jakob, han er en lumsk hund!"

"Å hvad," sagde Herluf med et smil, "jeg må dog tro, at han nu har fået nok." –

Margrethe modtog selvfølgelig Herluf med hjertelig varme. Hendes øjne strålede ved gensynet, hun gjorde ham ingen spørgsmål og nævnede end ikke Lisbeths navn, og det lykkedes hende så listeligt at få ham draget ind i den tryllekreds, hvor hun havde haft ham før.

Således hengled fjorten dage for Herluf som en drøm. Selvfølgelig mærkede han den understrøm af lidenskab, som dulgte sig bag Margrethes munterhed, men han gjorde sig ingen skrupler ved at nyde det behag, han fandt i hendes selskab. Hvad skade tog Lisbeth af det, hun hverken så eller hørte, og deri lå ingen utroskab hos ham. Han turde vel unde sig denne tidkort under adskillelsens savn og bitterhed.

Men nu nærmede sig den dag, da han måtte give afkald på denne lystelige tidkort, og det var han just ikke glad ved. Da sagde hans broder Steen til ham:

"Jeg har et forslag at gøre dig. Følg med os over til Skåne og vær en stund vor gæst på Ingelstad."

"Du have tak, broder," svarede Herluf, "men jeg fjerner mig nødigt så langt. Jeg har et bånd på mig, ved du nok."

"Ja vel ved jeg noget derom," sagde Steen, "enddog du ikke har undt mig din fulde fortrolighed. Dog skønner jeg af det, jeg ved, at det bånd, du taler om, er skørt og bristefærdigt. Smøg det af dig, kast det bort og bliv igen en mand!"

"Ikke," svarede Herluf, "bliver jeg bedre mand ved at bryde mit givne ord. Dertil står ingenlunde min hu, tværtimod agter jeg at holde det ubrødeligt."

Steen så til ham med et tvivlende blik. Det var ikke undgået hans opmærksomhed, hvorledes Herluf og Margrethe havde det med hinanden, og det havde voldet ham glæde, men han fandt det dog rådeligt ikke at slå på den streng.

"Nu Herluf," sagde han, "jeg vil ikke sige mere om den brydsomme sag, du får råde dig selv. Men jeg kan ikke indse, at det behøver at afholde dig fra at gøre en liden lystfart med os til Skåne. Du har jo desuden intet at tage dig for, tiden vil falde dig

ulidelig lang, og du vil fange griller. Men drager du med os, vil du få tidkort nok. Du har jo aldrig før været i Skåne, der er meget nyt for dig at se."

Men Herluf blev ved sit afslag, uagtet Margrethe gjorde ham det svært. Vel opfordrede hun ham ikke ligefrem til at tage med, men hun talte med så megen vemod om den forestående adskillelse, at det ikke forfejlede at gøre indtryk på ham.

Da skete der noget, som gjorde sagen af. En dag, da han havde været ude og jage på egen hånd, og han fulgt af Ditlev red hjem, hørte han pludselig en raslen som af en armbrøst, der går af, og i det samme kom en jernbolt susende, gik gennem hans hattepuld og borede sig ind i et nærstående træ. Han vendte sin hest og red med Ditlev tilbage i den retning, hvorfra skuddet var kommet, men ugerningsmanden slap bort gennem krattet, uden at de fik så meget som et glimt at se af ham.

"Hvad tænker du om dette?" spurgte han Ditlev, da de havde vendt deres heste og red op ad gården til.

"Nu, herre," svarede Ditlev, "eftersom der ikke det jeg ved af, færdes stimænd her på egnen, så er der vel kun én mand, som kan have gjort dette, han, hvem I pryglede sønder og sammen ved Tjustrup sø. Jeg ved, at han er kommet hjem i god behold."

"Der kan ingen tvivl være om det, Ditlev," sagde Herluf. "Nu bliver her utrygt for mig at være."

Derover grublede han så den næste dag. Afvæbnet i tvekamp, tænkte han, og pryglet halvt til døde, har den nidding ingen anden udvej til at få hævn end snigmord. Forsøget vil sikkert blive gentaget, og det tykkes mig ikke at være fejhed at gå af vejen for det. Jeg drager med til Skåne.

Stor blev glæden hos de andre, da han lod dem vide, at han havde forandret sin beslutning, størst selvfølgelig hos Margrethe. Hun havde ikke ofte bud til Himlen, men ved denne lejlighed opsendte hun dog en bøn til jomfru Maria og takkede Guds moder, fordi hun havde maget det så, at hun fik sin vilje. De skibede så alle fire over til Skåne og drog gennem landet til Steens gård Ingelstad, men der blev de ikke ret længe, Margrethe skulle nemlig hjem til sin moder, fru Margrethe Brahe, der sad som enke på Lyngbygård, et par mile øst for Lillø og det nuværende Christiansstad, og de andre gjorde hende følgeskab derop.

På dette gamle herresæde havde stammoderen til denne gren af Billeætten, fru Kristine Barnum, henlevet sine sidste dage som Torben Galéns enke, og der havde brylluppet stået mellem hendes døtre, Inger og Gyda og Bent og Jakob Bille. Der havde Jakobs søn Peder, Margrethes fader, levet i nogle år med sin hustru, og der var Margrethe født.

Uagtet hendes moder, da faderen døde, var en ung enke, en af dem, hvorom det i de tider hedte, at enhver burde beflitte sig på dem, for at de kunne vorde forsørgede, havde hun dog ikke giftet sig igen. Men den mand, hun havde været knyttet til, var også en af dem, som sent glemmes.

Han havde givet et vidnesbyrd om sin karakters trofasthed, som var sjældent i de tider. Da nemlig alle andre faldt fra den ulykkelige Erik af Pommern, blev han sin herre og konge tro og fulgte ham endogså i landflygtighed. Han blev på skyggesiden, hvor der hverken var ære eller vinding at hente, mens hans fleste frænder, navnlig Torben Bille, ved ethvert tronskifte søgte

over på solsiden til de ny magthavere, hvor der vankede både gunst og gave.

I øvrigt havde fru Margrethe med stor dygtighed styret godset for sine børn, som var umyndige, da faderen døde. Men hun havde en god støtte i sin broder, Per Brahe, som sad på fædrenegården, det nærliggende Widskøfle, hvorfra hun selv var kommet, og hun samstemmede ganske med hans hustru, fru Merete Thott. Denne kække kvinde havde i den sidste svenskerkrig under sin mands fraværelse tappert forsvaret Widskøfle, så at fjenden måtte drage bort med uforrettet sag, og fru Margrethe, der allerede dengang sad som enke på Lyngbygård, havde gjort sine sager lige så godt. De to gårde var de eneste der på egnen, som ikke blev hærgede i den krig.

Af så ædel og god rod var Margrethe Bille kommet både på fædrene og mødrene side, men hun gjorde det gamle ord til skamme, som siger, at æblet triller sjældent så langt, at det ikke smager af roden. –

Herluf blev venligt nok modtaget af fru Margrethe, uagtet hun havde hørt et og andet om ham, der måtte nedsætte ham hos en så strengt retskaffen og husholderisk kvinde, som hun var. Men det lykkedes ham snart at indynde sig hos hende. I sin person og sit væsen havde han en nøgle, som næsten over alt oplukkede kvindehjerterne for ham, og fru Margrethe kom da snart til den slutning, at han måtte være bedre end sit rygte.

Med forundring iagttog Herluf Margrethes færd i hjemmet. Her, under sin moders øjne, syntes hun at være en ganske anden Margrethe end den, han hidtil havde kendt, from, føjelig og ligefrem. Var det forstillelse, eller havde hun været således, inden hun drog ud i verden, og lidenskaben kom op i hende?

Herluf var tilbøjelig til at tro det sidste. Men snart dukkede den gamle, kendte Margrethe frem igen, især når de var alene, og det fik de god lejlighed til, da de af og til vandrede med hinanden i gårdens nærmeste omegn. Deres fortrolighed havde også gjort et skridt fremad, idet de nu for alvor var blevet Dus. Dette var ganske vist det sædvanlige mellem svogre og svigerinder, men Herluf havde i begyndelsen instinktmæssigt holdt sig tilbage og indskrænket Du'et til Margrethes søster, hans broderkone.

Omegnen var ingenlunde skøn, flad, bar og stenet. Jorden var oversået med sten af forskellig størrelse, men enkelte af dem var så store som huse og virkede meget overraskende, når de pludselig dukkede frem. Og det gør de endnu den dag i dag, for de ligger urokkede på deres plads, således som de har ligget i århundreder eller årtusinder. Bønderne kaldte dem troldstene, for sagnet fortalte, at en mægtig trold engang i gamle dage i sin vrede over messesangen og klokkeklangen fra kirkerne, der skurrede ilde i hans øren, havde slynget disse stene ud over egnen.

Disse mærkelige stene havde straks tildraget sig Herlufs opmærksomhed, og en smuk, klar dag i august indfriede Margrethe et løfte, hun havde givet ham, om at føre ham ud til den største af dem alle.

Da de havde nået målet for deres vandring, og Herluf havde udtalt sin forundring over klippeblokkens størrelse, satte de sig bag den i det grønne, i skyggen af nogle birketræer, som groede tæt op ad stenen og dannede en yndefuld krone over den.

Snart var de fordybede i samtale. Margrethe havde efterhånden lokket Herluf ud af hans tilbageholdne stilling, det

ene udenværk var faldet efter det andet, og nu overgav fæstningen sig ganske. Margrethe fik en omstændelig beretning om alt, hvad der var hændet ham på Næsbyholm. Hun hørte med spændt opmærksomhed på ham, mens snart et smil, snart et lille lynglimt fra hendes mørke øjne røbede, hvad hun følte ved det, hun fik at høre.

"Nu," sagde hun, da hun havde fået alt at vide, "det var vel, at du garvede Jakob Olufsens ryg. Han er en ond og træsk karl, endskønt jeg på dine vegne bør være ham takskyldig, fordi han hindrede dig i at løbe bort med Lisbeth. Der ville kun være kommet elendighed ud af det. Men vil du tro, at han en dag dristede sig til at gøre mig et tilbud? Han bejlede for alvor til mig, men jeg viste ham af, skønt på lempelig måde."

"Det forundrer mig højligt at høre," udbrød Herluf. "Hans hu stod jo til Lisbeth."

"Nu," svarede Margrethe med et ejendommeligt smil, "han har vel, siden han ikke kunne få det bedste, besluttet sig til at nøjes med det næstbedste, min ringe person."

Herluf hensank i grublen. Nu forstod han først til fulde Jakobs dybe had til ham. Både hos Lisbeth og hos Margrethe var han kommet Jakob på tværs.

"Når jeg viste ham af med lempe," vedblev Margrethe, "da var det, fordi jeg frygtede for, at han skulle stræbe dig efter livet, for han mærkede, at jeg var dig huld."

"Din frygt var grundet," svarede Herluf, "for han har to gange været efter mig."

Så fortalte han hende både om overfaldet på Nielstrup og om snigmordsforsøget på Krenkerup, og det løb Margrethe koldt

ned ad ryggen ved at tænke på, hvor nær hendes maskepi med Jakob kunne have skilt Herluf af med livet.

"Jeg vil tilstå," sluttede Herluf, "at det sidste gjorde sit til, at jeg drog herover med eder. Til at falde i et baghold og blive snigmyrdet havde jeg kun ringe lyst."

"Lige meget af hvad årsag du drog med os," svarede Margrethe med bevæget røst. "Gud og alle hellige være prisede, fordi du er her i behold!"

Hun så på Herluf med et tåreblændet blik, men i det blik lå som et helt bundt af elskovspile, og han kunne ikke modstå det. Han blev grebet som af en rus ved bevidstheden om sin magt over kvindehjerter, drog hende til sig og kyssede hende atter og atter. Hun troede, at nu var hun ved målet, men i det samme skræmmedes de op ved en skrattende lyd af latter og fo'r fra hinanden. For dem stod en gammel mand med et langt, hvidt skæg, en kroget næse og et par små plirrende øjne. Han var simpelt klædt, men dog ikke som en bonde, og han havde en tyk knortekæp i hånden. Herluf blev til mode, som om det var trolden, der havde vist sig for dem, men han vågnede straks til bevidsthed om, at det var et lyslevende menneske. Margrethe kendte ham godt. Det var gamle Peder Egetside, en af Widskøfles forhenværende ejere. Margrethes morfader, Axel Brahe, havde købt ham ud, men han havde betinget sig aftægt på gården og dagligt en ret stegt fisk, hvorfor han gik under navnet Peder Stegefisk. Han var en munter gubbe, og Margrethe havde ofte drevet spas med ham, når hun kom til Widskøfle, men han havde ikke i lange tider været på Lyngbygård.

"Det er Peder Egetside fra Widskøfle," sagde Margrethe, idet hendes kinder blussede, "han, om hvem jeg fortalte dig forgangen dag. Han er min gode ven."

"Og han der din bedre ven," sagde Peder, idet han pegede på Herluf. "Det er vel så den unge mand, som fulgte med eder herop?"

"Ja," sagde Herluf barskt, "jeg er Herluf Pedersen af ætten Gøye."

"Nu," sagde Peder, "det er en god æt, og I er en vakker mand at se til. Til lykke, Margrethe! Når skal fæstensøllet drikkes?"

Margrethe takkede i sit hjerte gamle Peder Stegefisk for de ord, men hvor snarrådig hun end ellers var, kunne hun dog denne gang ikke hitte på svar. Hun så til Herluf med et bedende blik. Men han var nu kommet til besindelse og til fuld bevidsthed om den vanskelige stilling, hvori hans letsindighed havde bragt ham, for det var trods alt dog ingenlunde hans hensigt at bryde med Lisbeth.

"Peder Egetside," sagde han efter en for Margrethe pinlig pause, "ker eder ikke om, hvad I så. Det var kun skærts."

"Hi, hi," lo Peder, "da tykkes det mig dog, at der var god, fast alvor i de kys."

"Nu," sagde Herluf efter et øjebliks betænkning, "dette er i alt fald noget, som jomfru Margrethe og jeg har mellem os. Vi ønsker ikke, at det for tiden skal komme til andres kundskab. Dertil har vi vore gode grunde. Er I jomfru Margrethes ven, da fortier I det, så det ikke giver sladder."

"Er det også din mening, Margrethe?" spurgte den hårdnakkede gamle Peder.

"Vel er det så," svarede Margrethe i en usikker tone.

"Nu, da tand for tunge," sagde Peder og holdt så stokkens håndtag for sin skæggede mund. "Dog på ét vilkår."

"Og hvad er det for et?" spurgte Margrethe.

"Kun dette," svarede Peder, "at når fæstensøllet engang skal stå, jeg da bliver buden med til gæst."

"Det lover jeg eder," svarede Margrethe med et smil.

Derpå rejste hun sig, og de gik alle tre hjem ad gården til. Margrethe var bedre til mode, end hun længe havde været, for Herluf havde jo ved at udtale, at han kun ønskede deres forhold holdt hemmeligt for tiden, gjort hende en indrømmelse, som var mere værd end alle kys. Tiden ville vel nok bringe det til det, hun higede efter, et brud med Lisbeth. Hun gik forud og sladrede med Peder Stegefisk, mens Herluf fulgte efter, skamfuld og mørk i hu. Han var dog nu en usselig fange, bundet til to sider.

"Men sig mig dog, Peder," spurgte Margrethe, "hvorledes er det gået til, at I er kommet herover, I, som ellers aldrig plejer van at gå uden for Widskøfle borgeled?"

"Nu," svarede Peder, "din morbroder bad mig dog en gang at gøre ham og Merete følgeskab over til jert, og så påkom der mig lyst til at lufte mit skæg."

"Så morbroder og moster er her?" udbrød Margrethe.

"Vel er de det," svarede Peder, "men jeg steg af karmen på vejen, thi formedelst den stærke varme er vi agende, da jeg ville hen og se til min gamle ven, den store troldsten. Mindst havde jeg ventet at finde dig, min dukke, der i så kært selskab. Men vær tryg, det skal vorde fortiet!" Og så klappede han sig på munden med stokken. –

I hallen oppe på gården sad fru Margrethe med sine nys ankomne gæster. Hun havde budt dem hjerteligt velkommen, for hun blev altid glad ved at se sin broder og hans hustru. De var alene i hallen, da Steen med sin hustru og svoger, husets unge søn Axel, var redet over til Lillø for at gæste Iver Axelsen, Laurents' siden så berømte broder og fru Meretes frænde. Herluf havde meldt sig fra, idet han erklærede, at han ikke havde lyst til oftere at betræde en af de Axelsønners grund, og Margrethe fik et anfald af huslighed og brugte det som et påskud til at blive hjemme, hvad dog ikke hindrede hende i at løbe til troldstenen med Herluf. Steen gættede den sande årsag til, at Margrethe blev hjemme, men det glædede ham, for det var jo netop hans ønske, at der skulle blive et par af Herluf og hende.

Inden ret længe gik døren til hallen op, og Margrethe trådte ind med Peder Egetside og Herluf. Han havde gjort mine til at undvige, men Margrethe forlangte, at han skulle gå ind med og hilse på hendes morbroder og moster.

"Ej, er I endelig der," sagde Per Brahe til Peder Stegefisk. "Fik I held til at møde trolden?"

"På det lav nej," svarede Peder. "Jeg traf lysteligere selskab, som I ser. Jeg fandt Margrethe siddende ved den store troldsten med denne vakre ungersvend, og de blev så rædde ved at se mig, som om jeg havde været trolden selv, hi, hi!"

"Det kommer af eders lange skæg," svarede Per Brahe. "Med det kyser I kristne mennesker."

Herluf blev nu forestillet for Per Brahe og fru Merete, kom i snak med Per og kunne således ikke slippe bort, uagtet han følte sig ilde til mode i Peder Stegefisks selskab. Den muntre

gubbe nikkede nemlig et par gange til ham og Margrethe og holdt stokken for munden, som om han ville forsikre dem om sin tavshed.

Imidlertid havde fru Margrethe med stor forundring hørt på beretningen om, at hendes datter, hvem hun troede sysselsat på anden måde, var strejfet ud med Herluf, og hun ville lige til at fjerne sig med Margrethe for at få at vide, hvorledes det hang sammen, da hendes broderkone vinkede ad hende og fik hende ind med i fruerstuen.

"Nu skal du erfare årsagen til, at vi er kommet herover i dag," sagde fru Merete, da de var kommet til sæde, "at sige *min* bevæggrund, da jeg fandt det rådeligst ikke straks at indvie Per i dette. Jeg havde hørt noget om, at Margrethe jævnligt strejfer ud alene med Herluf Pedersen. Jeg tænkte, at du måtte være uvidende derom, men nu ved jeg da, at du har fået vidnesbyrd om, at det virkelig forholder sig så. Det er uskikkeligt, du bør ikke tåle det."

"Merete," svarede fru Margrethe, "jeg har nok mærket noget dertil, men ikke vidst, at det gik så vidt, som jeg nu må tro, at det gør, eftersom den mistanke ligger nær, at Margrethe har holdt sig hjemme alene for at kunne løbe om med Herluf Pedersen. Hidtil tænkte jeg dog, at der ikke behøvede at være noget uskikkeligt idet, da svogre og svigerinder jo gerne har det sammen som søskende."

"Jo vist!" udbrød fru Merete. "Nej, nu skal du høre, hvorledes sagen står. Herluf Pedersen er ikke fri. Han bejler til en anden jomfru, hvem han har givet sin tro, og det er Lisbeth Torbensdatter."

"Ej, det er mig kun kært at høre," svarede Margrethes moder, "al den stund Herluf, når han har bundet sig til en anden jomfru, ikke kan lægge sig efter Margrethe. Han er en vakker, høvisk ungersvend, men eftersom han har forødt sin fædrenearv og er fattig som en kirkerotte, kan jeg ikke ønske ham til dattermand."

"Nej," sagde fru Merete, "men tingen er, at han har troldgjort Margrethe og synes at bejle til hende. Hvor meget han mener med det, skal jeg lade være usagt, men det er åbenbart, at Margrethe lægger an på ham. Lisbeths forældre ville nemlig ikke give deres minde til trolovelsen med Herluf, og nu benytter Margrethe lejligheden til at drage ham over til sig."

"Det kan jeg ikke tro muligt," udbrød fru Margrethe. "Det er en stærk beskyldning, du der fremkommer med, Merete! Hvorfra har du den kundskab?"

"Nu," svarede fru Merete, "kilden er ikke så meget ren, men dog vist troværdig. Jeg ved det fra Maren, som jo var med Margrethe nede i Danmark. Kammerpiger har ofte skarpe øjne og lange øren. Men i øvrigt synes det, der er foregået nede på Nielstrup, at have været kundbart blandt alt tyendet. Nu, Maren kom i forgårs over til vort for at se til sin søster, fadeburspigen Mette. Jeg spurgte hende om, hvorledes rejsen var gået. Hun svarede forblommet, men da jeg trængte ind på hende, plaprede hun det hele ud."

Da fru Merete havde gjort nærmere rede for Marens meddelelser, sagde hun:

"Hvis dette står til troende, og det gør det sikkert, for pigen kan da ikke have opfundet alt det, da må Herluf Pedersen være en letfærdig karl. Som han har løbet med Lisbeth Torbensdatter

nede i Danmark, således løber han nu med Margrethe her. Han har to strenge på sin bue, men den gamle vil sagtens vise sig at være den stærkeste, eftersom den største medgift er at hente hos Lisbeth Torbensdatter. Jeg forestiller mig, at han opgiver ikke hende, så længe der er mindste håb. Margrethe kan blive narret til sidst, og imens sætter hun sit gode navn og rygte på spil. Herluf Pedersen må herfra. Se snarest at blive ham kvit, det er mit råd til dig."

"Ak ja," svarede fru Margrethe i en sorgfuld tone, "på råd er der altid godt køb, men det er ikke let at skønne det rette. Du ved, Merete, at sjældent i mit liv var jeg rådvild, men i denne sag er jeg det. Ugørligt synes det mig at være uden åbenbar årsag at vise en gæst af gårde, som endda er min dattermands broder."

"Jeg får så dog tale med Per derom," sagde fru Merete. "Vi hitter vel på råd. Men vil du slet intet gøre selv?"

"Jo," svarede fru Margrethe. "Jeg vil tage pigebarnet for. Hun skal ud med sproget." –

Hun skred ufortøvet dertil. Først ville Margrethe slå sagen hen og erklærede, at det hele ikke havde noget på sig, men trængt af sin myndige moder, der nu var blevet så meget vidende, måtte hun give sig og gik til bekendelse. Og nu, da masken var revet af hende, satte hun alle hensyn til side og trodsede sin moder.

"Herluf," sagde hun, "har givet mig vidnesbyrd nok om, at han har mig kær. Spørg ham selv ad! Han skal blive min," tilføjede hun lidenskabeligt og vildt. "Lisbeth skal ikke have ham!"

"Du vil vanære os ved din ubluhed," svarede Margrethes opbragte moder. "Men jeg skal vide at tæmme dig!"

Dog blev hun forskånet for at prøve sine kræfter på den genstridige datter. Hendes broder tog sagen listeligt i sin hånd, idet han indbød Herluf til den næste morgen at følge med over til Widskøfle, være hans gæst nogle dage og prøve hans jagt.

Til Margrethes store skuffelse og harme modtog Herluf med slet dulgt glæde indbydelsen. Det anede Margrethe, at han ikke ville vende tilbage og at han var i færd med at slippe hende af hænderne.

Hun havde imidlertid så megen magt over sig selv, at hun skjulte, hvad hun følte og tog venligt afsked med Herluf, som om hun intet havde at bebrejde ham. Men inden han forlod Widskøfle, fik han at vide, hvorledes det stod til med hende. Da nemlig Steen et par dage efter red over til Widskøfle i den hensigt at hente Herluf tilbage til Lyngbygård, medgav Margrethe ham et brev til Herluf.

"Jeg ynkes over dig formedelst din svaghed," skrev hun, "for du har mig dog kær, og jeg forundrer mig over din blindhed, for Lisbeth bliver dog aldrig din. Men jeg kan ikke for alvor vredes på dig, dertil har jeg dig for kær. Jeg ser det i ånden, at du engang vil vende tilbage til mig, og da skal du finde mig tro, om jeg da er over jorden."

Men brevet gjorde intet indtryk på Herluf. Lisbeths billede, som en stund var blegnet i hans hjerte, fik igen liv. Han skriftede for sin broder, og denne måtte med bedrøvelse erkende, at når det havde sig således med Herluf, da ville hans stilling på Lyngbygård nu blive uholdbar.

De skiltes så, Steen drog alene tilbage til Lyngbygård, mens Herluf til Per Brahes og fru Meretes store tilfredshed, efter at have taget venlig afsked, red sønder på. De formaninger, Per Brahe havde tiltænkt Herluf, blev sparet, og han steg i sin værts og værtindes agtelse derved, at han fortrak frivilligt.

Han flakkede så en tid om og besøgte nogle frænder og venner, men sidst på efteråret viste han sig atter på Krenkerup, hvor han blev en lidet munter selskabsbroder for sin gode frænde.

Det var ikke så meget anger over den utroskab imod Lisbeth, som han havde gjort sig skyldig i, der plagede ham, som harme over den vanskelige og ydmygende stilling, hvori han befandt sig. Hvad skulle det blive til med Lisbeth? Han havde øjeblikke, da han erkendte, hvor højt Lisbeth stod over Margrethe og da hans gamle kærlighed til hans barnebrud havde overtaget. Da fik han en følelse af det hjerteløse i at bryde med hende. Men han havde også øjeblikke, da han angrede, at han ikke havde givet sig helt hen til Margrethe og således gjort en ende på pinen, for der syntes jo ikke at være den ringeste udsigt til, at Lisbeth kunne blive hans. Vaklende frem og tilbage og et bytte for modstridende følelser, blev han mørk i hu, indesluttet og uomgængelig.

15. Danmarks blomst

Lisbeth var kommet til hove i et heldigt øjeblik.

1460 var et lykkeligt år, som hævede kong Kristiern den første til magtens højeste tinde, og da dets sol gik ned, kunne han med stolthed se tilbage på sin kongegerning i de tolv år, han havde beklædt tronen. For tre år siden var han, efter at han havde fordrevet den svenske konge, Karl Knudsen, blevet valgt til konge i Sverige og kronet i Uppsala. Således havde han fornyet Kalmarunionen og kunne smykke sit kongelige hoved med de tre nordiske rigers kroner. Men dertil var kommet en ny tilvækst af magt, idet han efter sin morbroder hertug Adolfs død, som var indtruffet i foråret, var blevet kåret til hertug i Slesvig og greve af Holsten.

Nu var kong Kristierns stilling mere glimrende, end nogen anden dansk konges før ham. Fra de nordlige ishave og ned til Elben, fra Norges kyst og til Ruslands grænser adlød alt hans scepter. Dette store resultat skyldtes for en ikke ringe del hans egen handlekraft, men da bladet vendte sig og modgangens dage kom, skulle det dog vise sig, at han ikke ganske var sin store opgave voksen, men det lå dulgt i fremtidens skød. Hidtil havde han haft lykken med sig, og lykkens børn prise deres moder. Altid var han en vænnesæl, huldsalig herre, som undte alle det godt, og i disse medgangsdage var han det dobbelt. Han drog adelen til sig, og det gik muntert til ved hans pragtfulde hof, for sparsommelighed hørte ikke til hans dyder. Svenskerne kaldte ham den bundløse taske, og hans ødselhed skulle også

blive en væsentlig medvirkende årsag til, at hans store planer til sidst strandede.

Nu ville Hans Nåde have en glad jul, og landets gode mænd og kvinder var såre villige til at hjælpe ham til den. Nogle af dem havde også forretninger at afgøre, og således blev hovedstaden overfyldt af gæster. Lisbeths forældre havde også indfundet sig, men de var mest kommet for at se, hvorledes det gik Lisbeth ved hove. De boede i et smukt lille hus, som lå i Skindergade, og som hr. Torben ejede. Der opholdt han sig altid, når han var i København. Men de viste sig ofte ved hove, især Lisbeths moder, som var kommet i stor gunst hos dronning Dorothea, og deri så Lisbeth med grund ikke noget godt tegn. Hun mærkede snart trykket af sin moders nærværelse. Hofmesterinden, fru Gørvel, som havde modtaget hende venligt, viste nu større strenghed og hvad hendes medsøstre, de andre hofjomfruer angik, da var misundelse over den opsigt, hendes skønhed vakte, den fremherskende følelse.

Også Lisbeths broder Bent viste sig temmelig kold imod hende, men hans trolovede, fru Ermegaard Frille, Philip Axelsøns enke, kom hende venligt i møde, og Lisbeth troede at have vundet en veninde i hende, men hun blev snart bedrøveligt overbevist om det modsatte. Hun åbnede sit hjerte ganske for sin tilkommende svigerinde, men det viste sig, at denne snilde kvinde ingenlunde havde indladt sig med hende for at trøste hende, men for at kue hende. Hun indbildte sig, at hun let kunne få bugt med så ungt et blod og bringe hende til fornuft. Men hun fik andet at mærke og så slog venligheden over til vrede.

"Du er en tåbe," sagde fru Ermegaard. "Da jeg først så dig, tænkte jeg, at du havde bedre forstand og var kommet til besindelse. At du hænger fast ved den Herluf Pedersen, det er ved Guds moder en dårskab uden lige. At tænke sig, at du vil sætte alt på spil for et flødeskægs skyld, som intet ejer og intet gælder! Du er kommet i foragt derved og på kant med hele din slægt. Tag dig sammen og slå ham af tankerne, det er mit råd til dig, og andet råd vil du ikke hente dig hos nogen moders sjæl."

"Nu have du tak for den skrappe tale," svarede Lisbeth med et trodsigt smil. "Du sagde mig ikke der noget nyt. Enhver moders sjæl, som har været i lag med mig, har sagt mig det samme, så du må tro, at jeg kan den lektie udenad. Gå du nu til moder, eller Bent, eller hvem det er, som har pudset dig på mig, og sig dem, at det højligt forundrer mig, at de endnu kunne være i tvivl om, hvorledes jeg er til sinds. Ingen og intet i verden skal få held til at drage mit hjerte fra Herluf, og jeg kerer mig ikke en døjt om, hvad andre tænker om ham." –

Men hvor kækt end Lisbeth klarede for sig, følte hun sig dog nu mere hjælpeløs end nogen sinde, og hendes hjerte var dybt bekymret. Hendes forventning om, at Eskild Gøye og Herluf ville komme til byen og vise sig ved hove, var blevet skuffet, hun havde intet bud fået fra Herluf, hun vidste ikke, hvor han færdedes og hun havde intet middel til at få sendt bud til Krenkerup. Men dog havde hun ikke tabt troen på sin lykkestjerne. Bekymringerne tog ikke roserne af hendes kinder eller stråleglansen af hendes dejlige øjne, og hun bar hovedet lige så højt som før.

Det så hendes forældre og frænder til deres forundring, da hun i dronningens følge indfandt sig til en stor banket, som

kongen gav først i december. Den blev holdt i den riddersalsbygning, som kongen havde ladet opføre, og som dannede en tilbygning til det gamle slot. Den bestod af et eneste vældigt, skønt udstafferet rum. Der skulle ikke alene kong Kristiern, men hans efterkommere i næsten tre hundrede år holde deres fester og udfolde hoffets pragt.

Mens dansen gik, sad kongen og dronningen i den øverste ende af hallen og så derpå. Til begge sider sad flere af rigets fornemste mænd og kvinder, bag kongens stol stod en af hans hofsinder, og bag dronningens sad en af hofjomfruerne. Resten af de unge hoffolk havde frihed til at danse, men for at de alle kunne få lejlighed til at nyde fornøjelsen, var det indrettet således, at de skiftede og afløste hinanden i tjenesten.

Lisbeth var just ude på gulvet. Hun dansede med dronningens hofsinde, Jørgen Sand, en smuk og høvisk ung mand og øvet danser. Når Lisbeth kom forbi herskaberne, så hun op til kongen, som om hun fandt trøst i at betragte ham. Hun havde ellers, da hun første gang stededes for ham, følt sig skræmmet af den kæmpestore person. Han var jo højere end de fleste andre mennesker, ikke langt fra halvfjerde alen høj og dertil skulderbred, og i øvrigt velskabt. Lisbeth havde hørt fortælle om hans vidunderlige legemsstyrke, at han kunne knække de hårdeste nødder mellem fingrene, løfte en panserklædt mand op i stiv arm og sætte ham sagtelig ned på den anden side, og i dystløb kastede han enhver modstander af sadlen. Da Lisbeth havde fået ham at se, troede hun på sandheden deraf, men uagtet han gjorde indtrykket af at være en vældig stridsmand, var der dog intet barskt ved ham. Hans øjne var milde, hans bøjede næse havde en fin og ædel form,

intet skæg skjulte hans veldannede mund og hage, og hans kastanjebrune hår faldt smukt og blødt ned fra hans isse. Han var jo også endnu en ung mand, kun fire og tredive år gammel. Hans fem år yngre gemalinde så ældre ud end han. Dronning Dorotheas træk var blevet skarpere, og hendes åsyn havde et strengt præg. Lisbeth havde en anelse om, at Hendes Nåde ikke var hende god, og deri tog hun ikke fejl. Fru Cæcilie havde nemlig åbnet sit hjerte for dronningen og sat hende i kundskab om, hvor megen græmmelse hun og hr. Torben havde haft af denne datter, dog uden at fortælle alt og blotte Lisbeth alt for meget. Men dronningen vidste nu besked om Lisbeths ufornuftige tilbøjelighed for Herluf Pedersen, og at hun var blevet sendt til hove for at glemme ham.

"Hun bærer prisen frem for alle jomfruer, som her er til stede," sagde kongen til dronningen, da Lisbeth gik forbi dem i dansen med Jørgen Sand. "Hun er langt den fagreste, og ingen af de andre kan måle sig med hende i ynde."

"Ja," svarede fru Dorothea, "hun indbilder sig det tænkeligt selv. Der findes mere bly jomfruer i flokken end hende."

Men deri gjorde Hendes Nåde dog Lisbeth uret. End ikke al den hyldest, mændene viste hende, havde fået hende til at tabe hovedet og for hendes hjerte havde den ingen værdi. Men kongen havde ret i, at hun overstrålede alle de andre jomfruer, og det ikke alene ved sin skønhed, men også ved sine klæders og smykkers pragt. Dejlig var hun at skue i sin røde, guldindvirkede silkekjortel og det violblå fløjlskorset. Og hun bar smykker, som en fyrstedatter kunne misundt hende, navnlig de kostbare hægter, som sammenholdt korsettet lige fra bæltet og op til halslinningen. De var store og sølvforgyldte, og

hver af dem bestod af et trekantet våbenskjold mellem to stående kongelige løver. På skjoldene såes flere adelige slægters våbenmærker, deriblandt ikke alene Billernes eget, men også Galénernes, som førte tanken tilbage til slægtens kongelige oprindelse gennem Lisbeths oldemoder, Kirstine Eriksdatter Barnum.

Lisbeth bar disse gamle familiearvestykker og sin øvrige pragt som en hverdagsdragt. Hendes skikkelse havde udviklet sig og fået mere fylde og anseelse, ingen pragt tyngede den. Hendes fader sad og glædede sig over sin fagre og rigt smykkede datter og fattede håb om en bedre fremtid for hende, mens hendes tanker var langt borte, og hun så alt det, der foregik omkring hende, som gennem et slør.

Da blev hun vækket af Tale Baad, den yngste af hofjomfruerne næst hende, som kom for at kalde hende til tjeneste hos dronningen. Hun var lige så glad over at slippe løs, som Lisbeth over at blive bundet og få sig en hvile.

Hun havde imidlertid ikke siddet ret længe bag dronningens stol, førend hun opdagede en glimrende genstand, som lå på gulvet. Hun bukkede sig og tog den op, uden at blive bemærket, for alles øjne var fæstede på de dansende. Hun studsede, da hun så, at det var en af de meget kostbare diamantknapper, som kongen bar i sin trøje, og som han havde tabt. Hendes første indskydelse var at rejse sig og overrække Hans Nåde knappen, men da slog den tanke ned i hende, at den kunne blive et middel for hende til at få kongen i tale og anråbe ham om at antage sig Herlufs og hendes sag. Det var en dristig tanke og vanskelig at sætte i værk, men hun så et fingerpeg af Forsynet i den omstændighed, at den kostbare genstand var faldet i

hendes hænder. Hun stak den derfor til sig, idet hendes hjerte bankede både af fryd, håb og angst.

Kort efter standsede dansen, og musikken tav. Der blev budt forfriskninger om, og de unge herrer samledes nede ved skænken. Talen gik om de jomfruer, de havde danset med, og de vurderede deres fortrin.

"Nej, ved I hvad," udbrød Jørgen Sand, "Lisbeth Torbensdatter, hun stikker ved min helgen alle de andre. En mere yndefuld og letfodet jomfru har aldrig trådt en dans, og hendes øjne funkle som et par stjerner ved midnatstide."

"Ja," sagde en af de andre hofsinder, "hun er som en blomst, plukket i Edens have."

"Men den blomst er vokset i Danmarks have," sagde Jørgen Sand, "lad os da kalde hende Danmarks Blomst."

"Ja," udbrød en hofsinde, på hvem Lisbeths skønhed og huldsalighed havde gjort et dybt indtryk, "det skal hun hedde, og lykkelig den, som får held til at fæste den blomst i sit bælte."

Således fik Lisbeth sit skønne tilnavn og med det er hun i sagaen kommet til os.

16. Findeløn

Lykken var Lisbeth god. Kongen havde nemlig den vane om morgenen, inden han begyndte på dagens gerning, at begive sig ind i dronningens gemak og tilbringe en stund der med hende alene. Således gjorde han også nu, morgenen efter banketten, men han kom for tidligt. Dronningen havde forsinket sig og var ikke færdig med sin påklædning. Hun lod derfor, da hun havde fået melding om, at kongen var kommet til stede og ventede på hende, give befaling til Jørgen Sand, som havde post i forværelset, at gå ind til Hans Nåde og lade ham vide, at hun snarest skulle indfinde sig. Dette hørte Lisbeth, og da hofmesterinden idet samme blev kaldt ind til dronningen, passede hun sit snit og sneg sig fra fruerstuen ud i forværelset. Jørgen Sand havde imidlertid forladt sin post for at overbringe kongen den befalede melding, men derfor opgav Lisbeth ikke ævred. Hun ilede efter ham og indhentede ham ude på gangen, inden han havde nået døren til dronningens gemak.

"Jørgen," sagde hun åndeløs, idet hun greb ham i armen, "jeg har en tjeneste at bede eder om. I sagde i går, da vi dansede paduanen, at I, til tak for, at jeg undte eder den dans, ville være mig til tjeneste, når jeg ønskede det, og at jeg kunne byde og befale over eder. Står I ved det ord?"

"Ved min helgen gør jeg så," svarede Jørgen, "men tøv en kende! Jeg skal ind til Hans Nåde med en melding, men det vil kun stå et minut på. Når det er besørget, da er jeg rede til at høre eder."

"Men det er netop derom, sagen drejer sig," sagde Lisbeth i stor sindsbevægelse. "Jeg kender eders ærinde, og nu er det min bøn til eder, at I vil overdrage det til mig og tillade mig at bringe kongen den hilsen fra dronningen."

"Ej, ej," udbrød Jørgen studsende. "Nu, det er så sin sag, kære jomfru Lisbeth! Sig mig nu først, hvad der stikker bag ved det?"

"Kun det," svarede Lisbeth, "at der er noget, som ligger mig hårdt på sinde, og som jeg vil bede kongen om. Kun Hans Nåde selv kan hjælpe mig i den sag, det nytter ikke, at jeg henvender mig til dronningen, og I ved, hvor vanskeligt, for ikke at sige umuligt, det vil være for mig at få kongen i tale i enrum. Nu er der en lejlighed så gunstig, at den vel aldrig kommer igen. Vær nu god Jørgen, og føj mig, så at den ikke slipper mig af hænderne!"

Jørgen Sand havde svært ved at modstå det bedende blik fra Danmarks blomsts dejlige øjne, og han gav sig da.

"Nu," sagde han, "når alt kommer til alt, så begår jeg vel ikke nogen stor brøde ved at være eder til vilje i den sag. Og jeg må tro, at Hans Nåde vil blive vel tilfreds med byttet og huldsaligt modtage så fager en budbringerske."

Han gik derpå, fulgt af Lisbeth, hen til gemakkets dør, åbnede den og bukkede for hende, idet hun trådte ind.

Kongen, som var utålmodig over dronningens udebliven, målte gulvet med hurtige skridt, men standsede brat sin gang, da døren gik op, og stirrede forundret på Lisbeth, som nejede dybt for ham.

"Jeg kommer til Eders Nåde," sagde hun med usikker stemme, "med den hilsen fra dronningen, at, om Eders Nåde da

ikke har påtrængende forretninger, I da vil vente et lidet øjeblik, så skal hun straks indfinde sig."

Kongen var meget forundret over, at hans gemalinde, der ellers holdt så strengt på hofskik, sendte en af sine jomfruer, og ikke sin sinde til ham. Men det gik dog, som Jørgen Sand havde forudsagt. Hans Nåde lod til at være såre tilfreds med byttet, gik hen til Lisbeth, klappede hende på hendes kind og sagde:

"Du ser frisk og munter ud, mit barn, til trods for at du brugte dine fødder trods nogen i dansen i går. Ellers plejer de unge jomfruer efter en slig dyst at have blege kinder og matte øjne. Du havde moro af banketten, ej så?"

"Det havde jeg, Eders Nåde," svarede Lisbeth, idet hun fremtvang et smil, uagtet hjertet sad hende i halsen, "men jeg fik mere end moro ud deraf. Jeg gjorde et fund."

"Et fund?" udbrød kongen forundret.

"Ja, Eders Nåde, se her!" sagde Lisbeth, tog diamantknappen frem og overrakte kongen den med et kniks. "Den må høre Eders Nåde til. Jeg tror ikke, at nogen mand i riget bærer så kostbare knapper i sin trøje."

"Ved Guds moder, den er min," sagde kongen, idet han holdt knappen op og betragtede den. "Og Niels, den sløser, har ikke ved afklædningen i aftes bemærket, at den manglede. Han skal ikke dø i synden! Men nu have du tak, lille jomfru! Gå nu til dronningen og sig hende –"

"O, Eders Nåde!" faldt Lisbeth ind, idet hun rødmede dybt og bedende løftede sine foldede hænder.

"Hvad nu?" spurgte kongen i en spøgefuld tone. "Er du kanske ikke tilfreds med tak, men begærer findeløn?"

"Ja, Eders Nåde," svarede Lisbeth, "kald det kun så! Men det jeg begærer er ikke penge, eller hvad der har penges værd. Eders Nåde kan, om I vil, give mig en findeløn, som har større værd for mig end alle jordens klenodier og skatte."

"Se, se" udbrød kongen. "Hvad kan det vel være?"

"Eders nåde," vedblev Lisbeth med bevæget røst, "kan give mit hjerte fred og grunde min lykke. Ikke for at give Eders Nåde den ædelsten har jeg dristet mig til at træde eder for øje, men for at klage min nød for eder."

Nu begyndte der at dukke noget op for kongen, som dronningen havde fortalt ham om Lisbeths fortid, men han, der havde så mange vigtigere ting at tænke på, havde hørt det med et halvt øre og glemt sammenhængen dermed. Dog huskede han, at det drejede sig om en kærlighedssag og mente, at den var ham ganske uvedkommende.

"Men sig dog," svarede han i en streng tone, "af hvad årsag kommer du til mig med dit hjertesuk og går ikke til min frue, som er dit rette herskab?"

"Af den årsag," gensvarede Lisbeth, "at Hendes Nåde ikke er mig god."

"Hvad?" udbrød kongen, "da må jeg dog tro, at du er i høj gunst hos min gemalinde, siden hun skikker dig med ærinde til mig."

"Men det har Hendes Nåde ingenlunde gjort," svarede Lisbeth kækt. "Eders nåde skal finde, at jeg er ærlig. Jeg tog budskabet fra Jørgen Sand, som havde fået befaling til at overbringe det. Da jeg betroede ham, at jeg havde noget, som lå mig på hjerte, at bede Eders Nåde om, tillod han mig at gå ind i sit sted."

Da lo kongen og udbrød: "Nu, det må jeg sige, du er ikke tabt bag af en vogn!"

"Tilgiv mig min dristighed, Eders Nåde," sagde Lisbeth, idet hun så op med et bønligt blik. "Havde min nød været mindre, da ville jeg ikke indladt mig på et sligt vovestykke. Men det ser jeg grant, at ingen uden Eders Nåde har magt til at hjælpe mig."

"Nu, mit barn," svarede kongen mildt nok, "siden vi nu engang er kommet så vidt med denne parlamentering, da giv mig forklaring og lad mig vide, hvad det er, du begærer af mig."

"At Eders Nåde vil lægge et ord ind hos mine forældre for mig og min hjertenskær, Herluf Pedersen af ætten Gøye. Jeg har haft ham kær fra jeg var barn og elsker ham så såre, at jeg hellere vil dø, end miste ham. Jeg har givet ham min tro, men mine forældre ville ikke give deres minde til vor trolovelse. Og da vi greb til den eneste udvej, der stod os åben og mødtes i smug, og det blev opdaget, da blev jeg spærret inde, og min moder lagde endogså hånd på mig. Jeg er blevet sat ind i dronningens fruerstue alene i det øjemed, at mine skridt kunne blive bevogtede og min vilje bøjet. Men hvordan det end ellers går, så giver jeg mig ikke hen til nogen anden mand. Eders Nåde er min sidste tilflugt. O, hør min bøn og tag eder af mig og mit hjertes ven!"

Denne med stor inderlighed fremførte bøn gjorde øjensynligt et stærkt indtryk på den ridderlige konge, og det blev ikke ringere derved, at den blev udtalt af så skønne læber og at det blik, der hvilede bedende på ham, kom fra to så dejlige øjne. Men dog tænkte han sig om, inden han gav svar.

"Sig mig dog," spurgte han, "af hvad årsag er dine forældre så stærkt imod Herluf Pedersen? Han er jo en mand af god æt."

"Men han er arm, Eders Nåde, og ejer intet. Rig har han aldrig været, og det lidet, han ejede, er smeltet bort, fordi han ikke har vist sig at være nogen god husholder. Mine forældres hjerte hænger ved deres mammon. De vil ikke betro min medgift i hans hænder. Men derom føler jeg mig forvisset, at han vil rette sig nu, da han er blevet klog af skade."

"Nu," sagde kongen, "dette forklarer sagen. Din hjertenskær," vedblev han med et smil, "måtte hellere have haft alle andre fejl end den intet at eje. Men dine forældre vil dog dit vel og ser kun på dit bedste. Du har sat dig op mod deres vilje, du er dog, når alt kommer til alt, en oprørerske, Lisbeth Torbensdatter, ved du det?"

"Gør mig glad, Eders Nåde," sagde Lisbeth med tårer i øjnene og et smil som et solglimt, der bryder gennem en sky, "og jeg vil blive forvandlet fra en oprørerske til en kærlig datter."

"Ja, ja," svarede kongen, "når barn får sin vilje, græder det ikke mere."

Derpå blev han stående nogle øjeblikke hensunken i tanker, mens Lisbeth med bankende hjerte ventede på afgørelsen af sin skæbne. Hun troede, at når kongen antog sig Herluf og hende, da ville alle vanskeligheder blive overvundet, men Hans Nåde selv var ikke så sikker på det. Det var så sin sag for ham at blande sig i adelens familieanliggender, og det ville ikke være lysteligt for ham at lide et nederlag. Imidlertid, Lisbeth havde nu engang fundet vejen til hans hjerte. At finde så stor trofasthed i kærlighed og så megen rådsnildhed og handlekraft hos så ung en jomfru, det var noget ganske usædvanligt og vakte både medfølelse og beundring hos ham. Den vippende vægtskål sank da sluttelig til hendes fordel.

"Nu, skøn Lisbeth," sagde han, idet hans åsyn opklaredes af et smil, "du skal ikke forgæves have henflyet til min nåde og ikke gå ganske utrøstet fra mig. Jeg skal gøre for dig, hvad jeg kan. Men det vil jeg sige dig forud, at det kanske vil falde mig sværere at bjærge dig, end det faldt mig at vinde ganske Sverige."

"o, hav tak, hav hjertens tak, Eders Nåde!" udbrød Lisbeth, idet hun bøjede knæ for kongen og kyssede hans fremrakte hånd.

Men inden hun fik rejst sig, gik døren til de indre gemakker op, og dronning Dorothea trådte ind, men standsede på dørtrinnet, forbavset over det syn, hun havde for øje. Lisbeth sprang op, og et øjeblik syntes hun uvis om, hvad hun skulle gøre, men hendes instinkt indgav hende det rette. Hun nejede dybt for dronningen, gik ud af gemakket og forsvandt. Det hele gik så hurtigt for sig, at dronningen først fik tungebåndet løst, da Lisbeth havde lukket døren efter sig.

"Nu, det må jeg sige," udbrød dronning Dorothea, idet hun trådte ind, "Eders Nåde har vidst at forskaffe eder god tidkort, mens I ventede på mig!"

Både den spydige tone og den formelle tiltale viste, hvor vred kong Kristierns frue var, men han lod sig ikke anfægte deraf.

"Du tager ikke fejl deri, Dorothea," svarede han roligt. "Den jomfru, som nu gik fra os, hun forstår ved min helgen at skaffe sig gehør og holde en fast."

"Ja," sagde dronningen. "Lisbeth Torbensdatter er en heks. Alle mænd løber efter hende og kaster sig for hendes fødder. Mon Eders Nåde også vil lade sig finde i hendes tilbederes store skare?"

"Men du så jo selv, mit hjerte," svarede kongen med et smil, "at hun lå for mine fødder, jeg ikke for hendes."

"Hvad havde hun da at trygle om," spurgte dronningen uformildet, "og hvorledes har hun båret sig ad med at trænge uset herind?"

"Det gjorde hun min tro så snildt, at hun alene af den årsag fortjente at blive hørt," svarede kongen muntert. "Men kom nu, min frue og herskerinde, og vær så nådig at tage sæde! Da skal du få fuld forklaring."

Derpå førte han dronningen hen til den tronlignende hyndestol, hvori hun plejede at sidde, når hun gav foretræde, og hun satte sig i den, men ikke med synderlig værdighed, for både hendes holdning og mine røbede hendes utålmodighed. Kongen blev stående foran hende, men gjorde under den samtale, som nu påfulgte, af og til et slag frem og tilbage i gemakket. Da dronningen havde fået at vide, i hvilket ærinde Lisbeth havde søgt kongen, udbrød hun:

"Nej, aldrig i mine livsens dage har jeg kendt mage til denne jomfrus ubluhed og halsstarrighed. Det er da utænkeligt, Kristiern, at du kan eller vil indlade dig på den kildne sag og tage parti med en ulydig datter imod hendes gode forældre?"

"Jo, min tro vil jeg det," svarede kongen med stor bestemthed. "Jeg har lovet hende at tage mig af hende, og det er ikke min vane at bryde mit givne ord."

"Men hun er ganske uværdig til din beskyttelse," sagde dronningen heftigt. "Hun er en rendemaske, som er løbet til stævnemøder med sin boler og –"

"Stop!" udbrød kongen. "Brug helst ikke så stærke ord, mit hjerte, og som dertil sikkert er ganske uretfærdige. Uskyld og

sjælsrenhed lyser ud af den jomfrus øjne. Ingen får mig til at tro, at hun er løbet med en boler. Når hun havde møder med sin hjertenskær, da er det sikkert gået sømmeligt til. Og at en ung jomfru følger sit hjertes røst og holder fast ved den mand, hun har kær, det er ved min helgen en sjælden ting og taler i mine øjne til hendes ros."

Der fo'r en hastig rødme over dronning Dorotheas skarpe træk. Det, som Lisbeth Torbensdatter dér fik ros for, var netop, hvad hun selv havde undladt at gøre, da hun forskød Knud Gyldenstjerne. Sandt nok, det drejede sig for hende om store ting, det gjaldt en krone; men idet hun først drog Knud til sig og siden stødte ham bort, havde hun dog kvalt sit hjertes røst og handlet som en forræderske. Rigtignok havde tolv års lykkelige samliv med hendes gode gemal, hendes børns fader, dækket over det sår, men at der dog var blevet en lille brod siddende i hendes hjerte, det viste sig ved den stigende harme, hvormed hun modsatte sig kongens forsæt i denne sag.

"Hør dog et endnu," sagde hun. "Lisbeth Torbensdatters lykke fremmes ikke derved, at hun bliver givet til Herluf Pedersen. Han er en upålidelig karl og en ødeland."

"At han ikke har vist sig at være nogen god husholder, det ved jeg," svarede kongen. "Jomfruen har selv tilstået det. Men ellers må der vel dog være noget godt ved ham, siden hun har givet ham sin tro, og hun har jo kendt ham fra barndommen af."

"Men du vil få en hård nød at knække i hendes fader, og hendes moder vil vise sig ganske umedgørlig," vedblev dronningen hårdnakket. "Du vil lide et nederlag, og kronens værdighed vil tage skade deraf."

"Nu," svarede kongen, som imidlertid havde tænkt over sagen, "hr. Torben lader sig muligvis dog bøje. Jeg har nogle høns at plukke med ham formedelst den måde, hvorpå han styrer Abrahamstrup len. Han farer frem med utilbørlig hårdhed og griskhed. Når jeg slår på den streng, bliver han dog muligt at få i tale. Og hvad fru Cæcilie angår, da giver jeg hende i dine hænder. Du kan nok få bugt med hende, om du vil."

"Nej," udbrød dronningen, "jeg gør det ikke og kan det ikke! Jeg billiger hendes handlemåde, og hun ved det. O, Kristiern, lad dog den dårskab fare!"

"Men jeg *vil* have min vilje i denne sag," sagde kongen, som nu tabte tålmodigheden, "og når du står mig bi, da vil den lykkes. Og så vil just det forhindres, som du frygter, en forringelse af kronens værdighed, hvorimod den vil tage skade, om vi skulle føre krig med hinanden. For Gud, Dorothea, vi er gået sammen i store og vanskelige sager, lad os da ikke nu blive uens i denne sag, som i og for sig er ringe. Din forstand vil snart sige dig, at du bør føje dig."

Dronning Dorotheas forstand vandt nu, som så ofte før, sejr, og hun gav sig.

Den kongelige mellemkomst overrumplede Lisbeths forældre grundigt. Fru Cæcilie blev som ude af sig selv af forbitrelse, men hr. Torben tog sagen med større ro. Han skønnede, at han ville støde kongen slemt for hovedet, hvis han ikke føjede sig, og synke i gunst. Desuden var han, sandt at sige, træt af denne kamp med sin genstridige datter, og Lisbeths sidste dristige streg, at ty til kongens nåde, viste ham, at den var håbløs. Han gjorde derfor ikke synderlig modstand, og da Lisbeths moder så, at hun ikke alene havde sin egen husbond og kongen, men

endogså dronningen imod sig, så opgav hun ævred. Men hun gjorde det i stor forbitrelse, kaldte dronningen en falskeblakke og svor, at hun, det snareste ske kunne, ville ryste støvet af sine fødder og aldrig mere vise sig ved hove.

Det værste var næsten, at hun ikke kunne straffe Lisbeth, som jo var i dronningens brød og under Hendes Nådes beskyttelse. Dog måtte Lisbeth døje mange spydigheder og bitre ord. Men det rystede hun af sig. Hun nød sin triumf, og hendes hjerte svulmede af fryd over, at hun snart skulle nå sine brændende ønskers mål.

17. Velkomst

Det var en mørk, sludfuld dag midt i december. Regn og sne styrtede ned og indhyllede Krenkerups stolte hus som med et slør.

I et sligt vejr, da det var så lidet lysteligt at færdes ude, var vore fædre ilde stedte, og tiden faldt dem ulidelig lang. Der kunne hverken jages eller spilles bold, og af at færdes i rustkammeret og fægte en smule inden døre fik de snart nok. Der kom ingen gæster, og post og aviser var jo dengang ukendte herligheder.

Deres eneste tilflugt var da brætspillet og ølkruset, og Eskild Gøyes kår var særlig vanskelige, fordi hans hustru var en så lidet munter og omgængelig kvinde. Hun sad i fruerstuen med sit kvindelige tyende, som måtte spinde og strikke, og selv arbejdede hun med. Dog slap hun af og til arbejdet og greb til rosenkransen for at bede et Paternoster eller Ave Maria.

Eskild og Herluf sad i hallen, tæt ved den store kamin, hvori der brændte så vældigt et bål, at ildbukkene, hvorpå de svære træstykker lå, blev glødende. Hærdede var den tids mennesker til at tåle både bidende kulde og svidende varme. Men de foretrak langt den sidste, og når de ville have varmen, måtte de ikke sidde for langt fra ilden. I den anden ende af hallen var der svalt nok, hvad Eskild Gøyes smådrenge, eller adelige ynglinge, som var i hans brød, fik at fornemme, men de hjalp sig ved at røre sig så meget, som de kunne, uden at gøre for megen støj.

Deres husbond og Herluf sad nemlig og legede tavlebræt, en art skak, i dyb tavshed. De var kun én gang blevet afbrudt,

nemlig da husets liden søn Mogens blev ledet ind af sin amme for at sige sin fader godnat. Han blev taget op på skødet og kysset. Eskild Gøye var glad ved den dreng, uagtet han selvfølgelig ikke anede, at i denne pog stak rigets vordende, mægtige hofmester, som skulle blive sit fædrenelands befrier og hæve slægten til ærens og magtens højeste tinde.

Herluf gav ikke agt hverken på fader eller søn, lige så lidet som han bekymrede sig om spillets gang. Han sad hensunken i mørk grublen, og Eskild måtte flere gange minde ham om at trække.

"Du spiller mærkelig slet i dag," sagde Eskild til ham, efter at han tredje gang havde gjort ham mat. "Der er ikke megen moro ved at vinde dig over."

"Nej," svarede Herluf i en bitter tone, "jeg er en tabemand. Efter at jeg har tabt livets alvorsspil, kerer jeg mig kun lidet om at vinde i en leg."

"Du burde være blevet på Lyngbygård," sagde Eskild, idet han ragede brikkerne sammen og lagde dem i æsken.

"Ja," svarede Herluf, "om ikke for andet, så for din skyld. Du må nu være ganske led ved mig."

"Nej, ven," sagde Eskild, "deri fejler du vidt. Jeg mente, at du burde være blevet der for din egen skyld."

"Det ville jeg ikke kunnet forsvare," sagde Herluf.

"Nu," sagde Eskild med et smil, "du havde dog et godt øje til Margrethe. Du burde have taget den jomfru, du kunne få, og ladet den anden, som du ikke kan nå, fare. Men, forlad mig at jeg siger det, det har taget en mærkelig vending med din gøren og laden. Hvad du ikke kan, det vil du, men det, du kan, undlader du at gøre."

Herluf slap for at give svar, for idet samme lød de skrattende toner af portgemmerens horn, hørligt nok, skønt noget dæmpede af den tunge, regnsvangre luft.

"Hvad nu?" udbrød Eskild, idet han rejste sig. "En gæst i det Guds vejr! Han skal ved min helgen være velkommen, hvo det så end er. Løb ud, en af jer, drenge, og bring mig besked!"

Men Herluf, for hvem gæster i hans nuværende sindsstemning var en plage, forlod hallen og gik op på sit kammer.

Mere end en af drengene løb ud, men ingen af dem vendte straks tilbage og det af den årsag, at de blev stoppede af hushovmesteren, som nu trådte ind og med megen værdighed afgav følgende overraskende melding:

"Det er Hans Nådes udrider Gerbrand, som er kommet med fire ridende svende og begærer at stedes for eder, herre, for at give de brevskaber, han medfører, i eders egne hænder."

"Ej, lad ham da fluks træde ind!" svarede husets herre.

Kort efter trådte Gerbrand ind. Han havde kastet sin våde kappe og viste sig i sin embedsdragt, med en sølvplade, hvori det kongelige våben var indgraveret, på brystet.

"Det er et hårdt vejr, I er blevet skikket ud i, Gerbrand," sagde Eskild. "Hvad er der løs, krig?"

"På det lav nej," svarede Gerbrand med et bredt smil. "Hans Nåde tænker på alt andet end fejde. Herskabet og det ganske hof bereder sig til julefesten. Der vil blive store løjer, siger man."

Derpå overrakte han Eskild med et ærbødigt buk en lille taske, idet han sagde:

"Heri findes nogle brevskaber, som jeg har fået befaling til at overrække eder egenhændigt og bringe eders svar med tilbage."

Eskild tog tasken, bød hushovmesteren sørge vel for Gerbrand og hans folk; de drenge, som var blevet tilbage i hallen, blev udvist, og da han var alene, åbnede han hurtigt tasken. Han fandt to breve i den, det ene var fra Torben Bille, det andet fra dronningens hofmester, Korfits Rønnov, Eskilds gode ven. Da han så hr. Torbens håndskrift, begyndte han at ane, hvad det gjaldt, skønt han næppe ville tro det muligt. Det brev læste han først. Det lød således:

> Kærlig, broderlig hilsen sendt tilforn! Kære Eskild, jeg lader eder herved vide, at vi, betræffende det tilbud, I på eders unge frænde Herluf Pedersens vegne gjorde vor datter Lisbeth, har skiftet sind, og er vi nu villige til at antage ham som dattermand. Den fornemste årsag dertil er, at Lisbeths hjerte hænger så urykkeligt ved Herluf, at vi ynkes over hende og får nu hjælpe hende ud af den pine. Så har og Hans Nåde og fru Dorothea lagt et godt ord ind for dem, og således er Sidsel og jeg for en part dækket, eftersom vi nu har mindre ansvar, om dette ægteskab ikke bliver til gavn for vor datter. Men vi beder til, at det må lykkes. Gud og alle hellige føre det ud til det bedste! Så beder vi eder, kære Eskild, om at forglemme de uvenlige ord, der faldt os imellem på Nielstrup, og komme hid til København i følge med Herluf. Fæstensøllet skal stå her, i vort hus i Skindergade. I skal begge få så

venlig en modtagelse, at I ikke vil få årsag til at beklage eder.

Torben Bentsen
med egen hånd.

Eskild læste med megen forundring dette snildt affattede brev, hvori hr. Torben blandt årsagerne til omslaget stillede medlidenheden med datteren i første række, kongens og dronningens forbøn i anden række, og han blev da også straks ved at læse Korfits Rønnovs brev, oplyst om, at det forholdt sig ganske omvendt.

"Som du ser," skrev hr. Korfits blandt andet, "er det mærkelige sket, at Hans Nåde har givet sig af med at stifte et parti, hvad han ingen sinde før har befattet sig med, og som jo også oftest plejer at være kvindegerning; men det er også gået sært til, idet jomfru Lisbeth en morgenstund brød ind til Hans Nåde, gjorde knæfald for ham og anråbte ham om hans mellemkomst. Hun talte sin sag så vel, at Hans Nåde fattede medlidenhed med hende og tilsagde hende sin kongelige beskærmelse og bistand, og da herskaberne udøvede et stærkt tryk på jomfruens forældre, så gav de sig. Således forholder sagen sig, skønt hr. Torben gerne vil give det udseende af, at det er gået anderledes til. – Men om jomfru Lisbeth siger jeg, at der næppe i ganske Danmarks rige findes nogen anden jomfru, som kunne gjort hende det efter. Og om Herluf siger jeg, at han må være en allerhelvedes karl, siden han har kunnet tænde så brændende en lue i denne unge jomfrus hjerte, enddog hun er lige så rig, som han er fattig. Nu jeg ønsker ham til lykke og det ikke alene for den gode medgifts skyld, for i denne trofaste jomfrus bryst må der være et fast ankerhold for lykken. Herluf

griber vel til med begge hænder, men hvad dig anbelanger, kære Eskild, da har jeg forestillet mig, at du muligt ikke er lysten efter det forloverskab formedelst den afvisning, du fik af hr. Torben i sommer. Men der kan også være andet, der tænkeligt kan holde dig hjemme, således fortrydelse på Hans Nåde, fordi dommen gik dig imod i din strid med de Radsted bønder. Du ser, at vi har gjort os gisninger om din hjemmesidden, som er blevet end mere bemærkelig derved, at dine naboer både på Nielstrup og Orebygård har indfundet sig for at samles her i hovedstaden med deres frænder og tænkelig også for at være næst ved den kongelige gryde i den kære juletid, som forestår. For at gøre det kort af, Hans Nåde vil blive meget fortrædelig, hvis du ikke ved din nærværelse godkender, hvad han har gjort. Så nidkær har han været i denne sag, at han ikke alene har overdraget mig at tilskrive dig dette, men endogså tilsender dig hr. Torbens og mit brev med en af sine egne udridere, for at de kunne komme dig sikkert og hurtigt i hænde. Vær da Hans Nåde til vilje i denne sag og giv møde. Det vil lønne sig for dig. Lad endelig Herluf vide, at der er skikket bud til hans broder på Ingelstad med underretning, så at han og hans hustru kan være til stede ved fæstensøllet, som ventelig skal stå først i det nye år". –

Uagtet Eskild Gøye var en ganske vel oplært mand, tog det tid for ham at komme igennem de to breve, men ikke så snart var han blevet færdig dermed, førend han lod gå bud efter Herluf, som straks indfandt sig, da han havde fået at vide, at der ikke var kommet gæster, men kun en af kongens udridere på embedsvegne.

"Hvad giver du mig for dette?" spurgte Eskild, som stod og holdt hr. Torbens brev bag sin ryg.

"Jeg ved jo ikke, hvad det er værd," svarede Herluf i en ligegyldig tone.

"Nu, da tag og læs," sagde Eskild, idet han rakte ham brevet.

Herluf tog det og åbnede det langsomt, men han var ikke kommet ret langt med læsningen, førend hans hånd rystede og blodet skød op i hans kinder. Det gode budskab kom så uventet og overvældede ham aldeles.

"Hvad siger du nu?" spurgte Eskild, som havde stået og stirret på ham, mens han læste.

"Jeg kan næppe tro det," svarede Herluf, idet han gav sig til at læse brevet igen.

"Jeg havde ved min helgen også svært ved det," sagde Eskild. "Men se her, dette brev fra Korfits Rønnov, som fulgte med, giver fuld forklaring. Læs det! Du bør af flere årsager helst vide, hvorledes det er tilgået."

Herluf gav sig ufortøvet til læsningen, og hans vekslende minespil og et lille udråb, da han læste om Lisbeths bedrift, viste, hvor stærkt brevets indhold tog ham. Men da han var kommet til ende dermed, henfaldt han i grublen og sagde ikke et ord.

"Hvad, dit lykkens skødebarn," udbrød Eskild utålmodigt, "har du ikke et ord at sige til din kække hjertenskærs pris? Du er hende ved min helgen så stor tak skyldig, at du næppe kan få den gæld afbetalt i hele dit liv."

"Ja, Gud signe hende!" udbrød Herluf bevæget. "Og næst hende skylder jeg vor gode konge tak. Men," vedblev han, "til dem, jeg helst ville have takket, har jeg desto værre intet sådant

ærinde. Lisbeths forældre er blevet tvunget til at give deres minde til vor trolovelse, og deraf vil ikke komme noget godt. Hvad hr. Torben skriver om, at "vi", altså han og hans hustru, har fattet medlidenhed med deres datter, er løgn og falsk."

Eskild hørte med stor forundring på den tale. Han havde ventet, at Herluf ville være blevet borte i en glædesrus, og derfor følte han sig skuffet, men Herluf steg dog i hans øjne derved, at han ikke gik rent fra sans og samling over sin lykke.

"Nu, Herluf," sagde han, "det tyder på fornuft hos dig, at du ser tingen an, som den virkelig er. Det spår i mine øjne godt. Du vil tænkelig til en begyndelse møde uvilje hos dine svigerforældre, men det fortager sig vel nok, når du med tålmodighed skikker dig deri."

"Ja," svarede Herluf, "Lisbeth og jeg, vi må nu igennem det. Men det skal du vide, om du så kalder mig gal, at det er min mening, at hvis jeg havde fået hende med mig, da jeg red fra fiskerhytten ved Tjustrup sø og vi var flygtede sammen til Roskilde, da ville vi være blevet mere glade, både hun og jeg."

"Ha, ha!" lo Eskild. "Nu kender jeg dig igen, den galfrands du er."

"Vær uden bekymring for mig," svarede Herluf. "Jeg skal vide at skikke mig, enddog jeg forudser, at pinen vil blive drøj. Betænk dog, at der ikke er et venligt ord om mig i hr. Torbens brev. Men hvad min trofaste hjertenskær angår, da mener jeg, at hendes villighed til at fly og drage ud i verden med mig, det er det, jeg sidst vil glemme."

"Da var dog det, at hun gik til kongen, sværere," sagde Eskild.

"Men hvad vil nu du?" spurgte så Herluf.

"Ej," svarede Eskild, "enden bør være begyndelsen lig. Jeg drager med dig som din forlover, og jeg skal stå dig bi, om det skulle knibe for dig at skikke dig."

"Hav hjertens tak, min kære frænde," sagde Herluf, idet han trykkede Eskilds hånd med varme, "du er ikke den, hvem jeg skylder mindst tak." –

Eskild gik så op til sin hustru, fortalte hende om de mærkelige tidender, der var indtruffet, og lod hende vide, at han og Herluf anden dagen efter agtede sig til København. Fru Mette blev som himmelfalden over det, hun fik at høre, men hendes husbond blev næsten lige så forundret over, at hun, da han opfordrede hende til at følge med, erklærede sig villig dertil. Hendes bevæggrund var dog ikke deltagelse for Herluf og Lisbeth, og heller ikke var hun lysten efter hofgunst og juleløjer, men hun måtte vente at træffe sammen med flere af sine frænder, som hun i lange tider ikke havde set.

De drog så af sted med et anseligt følge, ledsaget ikke alene af deres egne tjenere, men også af Gerbrand og hans svende. Udrideren måtte ride tilbage med en tom taske, men den personlige tilsynekomst af det herskab, som han var blevet sendt til, var jo det mest fyldestgørende svar. Frost og lidt sne havde banet vejene, og da de var blevet færget over til Sjælland, gik rejsen hurtigt og glat.

De nåede København tredje dagen efter deres afrejse fra Krenkerup henad aften og sendte straks bud til gården i Skindergade og meldte deres ankomst. Hr. Torben kom ikke selv til herberget for at byde dem velkommen, derimod den ældste søn Bent. Han indbød dem til at indfinde sig den næste dag ved middagstide i hans faders hus for der at indtage et

måltid og drikke velkomstbægeret, men hans holdning var så stiv, og hans ord faldt så knapt, at Herluf fik en forsmag på, hvad han havde i vente.

Han og Eskild var derfor ikke i den bedste stemning, da de den næste dag til den berammede tid med fru Mette begav sig hen til huset Skindergade. Dog fik de af hr. Torben selv en uventet venlig modtagelse. Det lod virkelig til, at Lisbeths fader nu, da loddet var kastet, bestræbte sig for at få det bedst mulige ud af sagen. Men hendes moder viste sig desto mere kold og stram. Lisbeth var der, og hendes øjne strålede af fryd ved synet af Herluf. I øvrigt var der ingen andre til stede end Bent. De ejendommelige omstændigheder talte jo for, at der ikke var flere vidner nærværende ved det første møde end højst nødvendigt.

Først blev der ikke sagt et ord om foranledningen til sammenkomsten. Lisbeths moder beklagede fru Mette, fordi hun havde måttet gøre den lange rejse ved vintertide, men fik det beroligende svar, at rejsen var gået hurtigt og let. Omsider brød dog hr. Torben isen, tog et af de fyldte bægre, som var indbragt på en bakke, løftede det og sagde:

"Værer da nu velkomne, kære frænder, således tør jeg jo nu kalde eder!"

"Hav tak," svarede Eskild, idet han så til fru Cæcilie, som stirrede på Herluf med et isnende blik. "Enddog vi ikke burde tvivle om, at vi er velkomne, eftersom vi har indfundet os efter eders egen indbydelse, er det dog godt at få det at høre."

"Nu, nu, kære Eskild," svarede hr. Torben med en forlegen mine, "vil I som jeg, da ser vi helst ikke tilbage, men kun fremad."

Derpå drak han Herluf til.

"Vær hilset som vor vordende dattermand, Herluf Pedersen," sagde han. "Gud og alle hellige give, at det, som er kommet ved skæbnens tilskikkelse, må blive til gavn for vor kære datter og dig."

"Sker det ikke," svarede Herluf, "da skal det ikke være min skyld. Jeg vil stedse ære Lisbeths forældre, som om de var mine egne."

Lisbeth hørte med spænding på denne ordveksel, idet hun så fra den ene til den anden. Hun følte, hvor lidet hjerteligt velkomsten var faldet ud, men det var jo ikke andet, end hvad hun måtte vente sig. Hun glædede sig over Herluf, hvis holdning var værdig og mandig.

Fru Cæcilie førte nu Mette Rosenkrantz ind i sit soverum, og der blev de, mens maden blev gjort færdig og bordet dækket. Hr. Torben og Eskild fordybede sig i samtale, og således fik Herluf og Lisbeth nu lejlighed til at tale med hinanden i enrum. De gik ind i et tilstødende kabinet, og der udøste de deres hjerter for hinanden. Herluf takkede Lisbeth for hendes dåd, som havde hugget knuden over, men det forekom hende rigtignok, at hans tak ikke faldt så varmt ud, som hun havde ventet. Dog grublede hun ikke over det. I Herlufs elskovsvarme og ømhed sporede hun ingen aftagen, og de nød da en kort stund deres kærligheds fulde lykke.

Men inde hos fru Cæcilie var det sandelig ikke blide følelser, der kom til orde. Dog gik det til en begyndelse ikke værst ud over Lisbeth og Herluf. Det var deres ægtemager, de hudflettede.

"Hvor Torben dog har vist sig utænkelig svag," udbrød fru Cæcilie; "så let han lod sig kyse. Nu er vi ikke mere herrer i vort eget hus, men må danse efter Hans Nådes fløjte. Nej, da var dog kong Christoffer en anderledes from og medgørlig herre, han holdt sig på sit eget."

"Nu," svarede fru Mette, "Eskild har ikke holdt sig stort bedre end din husbond, eftersom han lod sig lokke på limpinden af Herluf og ikke holdt sig for god til at gå den døgenigts ærinde."

"Derom mener jeg dog," sagde fru Cæcilie, "at din husbond ikke godt kunne andet, end stå sin frænde bi. Han får ham jo også nu fra halsen, men vi får ham i evigt eje."

"Kan trolovelsen ikke blive forhalet?" spurgte fru Mette.

"Nej," svarede fru Cæcilie, "det lader sig ikke gøre. Hans Nåde vil snarest se det fuldbyrdet, som han i sin visdom har udklækket. Han er så forhippet derpå, som gjaldt det rigets vel. Hendes Nåde har ladet mig forstå, at hun såre uvilligt gik med til dette, men der var intet at stille op med ham."

"Nu," sagde fru Mette, "da opsæt brylluppet det længst mulige. Man kan aldrig vide, hvad der kan ske imens."

"Ja," svarede fru Cæcilie, "det vil jeg forsøge. Men hvordan det end bliver dermed, så er det svoret, at vi ikke vil have Herlufs rend på døre imens, hverken her eller på Abrahamstrup. Lisbeth skal forblive i dronningens fruerstue og under Gørvels tugt, indtil hun går ud derfra som brud." –

Måltidet blev hurtigere ført til ende, end tilfældet ville været under gunstigere omstændigheder. Fru Cæcilies isnende nærværelse udbredte uhygge over gildet og lagde endogså bånd på Eskilds muntre lune. Lisbeth så ængsteligt til Herluf, men han bevarede sin fatning og lod som intet.

"Tag dig det ikke til hjerte," hviskede Lisbeth til ham, inden de skiltes. "Moders harme vil nok fortage sig, men det må have sin tid."

"Nu, mit hjerte," svarede Herluf muntert, "vi må igennem den skærsild, inden vi kommer i paradis."

Fru Cæcilie havde maget det så, at Lisbeth kun havde fået orlov i et par timer. Hun måtte derfor tilbage til slottet kort efter, at måltidet var endt. Hun vendte ikke fuldt så glad tilbage til sit gyldne fangebur, som hun i sin første glæde over den vundne sejr havde forestillet sig det, men hendes kærlighedslykke holdt hende opret, skønt på en anden måde end før. Nu gjaldt det ikke mere kamp, men tålmod og resignation. Hun viste sig for sit vedkommende opgaven voksen, og det var, i betragtning af hendes unge alder, nok så mærkeligt, som det andet. Hun var som forvandlet, blid og god. Det som de andre havde kaldet ubluhed, gik aldeles af hende.

18. Herluf ved hove

Samlivet i hovedstaden blev dog mere lyst og muntert for Herluf og Lisbeth, end begyndelsen havde lovet. Det voldte den kære juletid med alle dens løjer. Vel undlod man ikke at søge kirkerne, høre messe og tilbede Jomfru Maria og Jesusbarnet, men den naturlige livsglæde overfløj dog andagten hos de fleste. Den ene hoffest afløste den anden, og der blev drevet mangen spas af den drøje art, som vore fædre i de tider og langt senere yndede så meget.

Der var Herluf i sit rette element. Ved sit høviske væsen og sin munterhed vandt han snart fast fod ved hove, men nådesolens stråler hvilede jo også på ham. Da han fik foretræde hos herskabet, teede han sig med belevenhed og takt, og kongen blev meget fornøjet ved at se, at den unge mand, hvis sag han havde antaget sig, viste sig at være så vakker en person og høvisk og beskeden i al sin færd.

"De to menneskebørn er som skabt for hinanden," sagde han en aften til dronningen, da han så Herluf og Lisbeth danse med hinanden ved en af banketterne i julen.

"Såmænd," svarede fru Dorothea koldsindigt, "i at træde en dans har Herluf Pedersen ikke sin lige."

Men Herluf vandt trods Hendes Nådes modvilje terræn blandt kvinderne ved hove. Endogså fru Ermegaard Frille gjorde Lisbeth en indrømmelse, idet hun sagde til hende:

"Nu, da jeg har set din hjertenskær, Lisbeth, fatter jeg din dårskab, men en dårskab er og bliver det dog lige fuldt."

De to elskende så ikke hinanden hver dag, men når de mødtes, nød de i desto fuldere mål deres kærligheds lykke og livets sødme. Ikke engang synet af Jakob Olufsen formåede at gøre noget skår i Lisbeths glæde. Han holdt sig fra dem, men de onde blikke han sendte dem, var ellers ildevarslende nok. Herluf undrede sig meget over at se Jakob, efter de prygl, han havde fået, vise sig ved hove og træde så dristigt op. Men Jakob stolede sagtens på, at sagen ikke var blevet bekendt. Mon han nu klogeligt havde opgivet sine hævnplaner? Det var lidet troligt, men han holdt sig stille, og her i byen og ved hove var lejligheden til stimandsgerning heller ikke så god som i Krenkerup skove. Dog besluttede Herluf at være på sin post, men da der intet skete, som kunne bestyrke hans mistanke, forsvandt den efterhånden.

Imidlertid kom der dog en anfægtelse over Lisbeth, nemlig da Herluf fortalte hende, at han, siden de skiltes, havde været ovre i Skåne, besøgt sin broder på Ingelstad og tilbragt en kort tid på Lyngbygård. Denne tilståelse var uundgåelig, da Steen og hans hustru nu hver dag ventedes til København, men han fortalte intet om snigmordsforsøget i skoven, da han indså, at når Lisbeth fik nys derom, ville Jakob Olufsens nærværelse indgyde hende skræk. Tillige havde han en anelse om, at Lisbeth ikke ville tro, at det var det, der havde drevet ham til Skåne, han kunne nok fundet tilflugt andet steds. Deri tog han næppe fejl. Lisbeth ville sikkert tænkt det samme, som hun tænkte nu – det er Margrethe, som har lokket ham derover med sig. Men Lisbeth var i sin lykke blevet så klog, at hun indså, at det var bedst ikke at rippe op i det gamle sår. Nu kan det jo være lige meget, tænkte hun. Og Herluf var selvfølgelig glad over, at

han slap for at skrifte, men da den fare lykkeligt var undgået, anfægtede hans samvittighed ham ikke synderligt. Nu, da han svømmede ovenpå, var den anger og de alvorstanker, som havde nedtynget ham på Krenkerup, lige som bortviskede. Men han skulle ikke slippe med det.

Gæsterne fra Skåne ankom nemlig dagen før den sidste banket blev holdt i julen, men det vidste Lisbeth ikke, da hun ikke havde set Herluf i de sidste par dage. Stor og pinlig var derfor hendes overraskelse over det syn, der mødte hende, da hun i dronningens følge trådte ind i riddersalen. Der stod Herluf og Margrethe og samtalede livligt med hinanden. Lisbeth ville næppe tro sine egne øjne, men det var Margrethe lyslevende, med de ublu, funklende øjne, smilehullerne i de friske, runde kinder og de svulmende, elskovsglødende læber.

Al farven veg fra Lisbeths kinder ved det syn. Dyb harme greb hende ved at se Herluf stå og samtale muntert med hendes træske og onde frænke, deres lykkes dødelige fjende. Nu syntes hun ikke mere, at det var lige meget, at Herluf havde været ovre i Skåne. Hvilken usalig omstændighed, at Margrethe var hans broderkones søster, så at han ikke kunne undgå hende, selv om han ville. Men at hun med bevidstheden om sin falskhed og sit forræderi dristede sig til at følge sin søster og svoger herover for at bivåne trolovelsen, for til den måtte hun jo være en selvskreven gæst, det var dog en større frækhed, end Lisbeth havde tiltroet selv så ublu en jomfru som Margrethe. Hvorledes var det dog gået til, at hun var kommet og af hvad årsag? Det første spørgsmål fik hun straks besvaret, for Herluf kom hen til hende og gav hende forklaring.

"Så du Margrethe?" spurgte han hurtigt og forlegent. "Det har vel overrasket dig at træffe hende her og ved min helgen mig ikke mindre. Det er gået således til, at hun var hos Steen og Anne på Ingelstad, og da hun ikke var lysten efter at vende tilbage til hjemmet, havde hun intet valg og måtte følge med dem herover."

Men at årsagen til, at Margrethe havde forladt Lyngbygård, var den, at hun var kommet på kant med sin moder for Herlufs skyld, det fik Lisbeth selvfølgelig ikke at vide. Hun hørte imidlertid næppe, hvad han sagde. Hendes øjne var som fasttryllede til Margrethe og fulgte hende. Hun så, at Jakob kom hen til Margrethe og hilste på hende, hvorefter de fulgtes ad ned i hallen og forsvandt i gæsternes store skarer. Lisbeths hjerte sammensnøredes ved det syn. Nu havde hendes livs to onde ånder genfundet hinanden og kastede atter deres skygge over hendes vej.

"Herluf," spurgte hun med sagte, bævende stemme, "har du mig kær?"

"Hvad nu?" udbrød Herluf i en utålmodig tone. "Tvivler du derom?"

"O nej," sagde Lisbeth, "men sig dog, at du har mig kær og af dit ganske hjerte." Og da Herluf havde føjet hende deri, sagde hun: "Tak, kære ven, det gjorde mig godt at høre det, for nu, da både Margrethe og Jakob er her, da tykkes luften mig at blive tung og ulykkesvanger, jeg ser syner."

"Pin ikke dig selv så," svarede Herluf. "Du har ingen årsag til at være nidkær, men sagen er, at du ikke kan tåle synet af Margrethe. Vid, at jeg blev lige så led ved at se hende, som du."

Det var kun til hælvten sandheden, men at han nu ønskede Margrethe langt bort, det var sikkert nok.

"Give Gud," sagde Lisbeth, "at alt var vel overstået og vi kommet tilsammen."

"Det ønsker jeg selv brændende," svarede Herluf. "Ved min helgen, Lisbeth, ventetiden vil ikke blive mindst tung for mig, så megen hånhed jeg må døje af din slægt. Din fader tåler mig kun, din moder og din broder skyr mig, som om jeg var pestbefængt."

"Tilgiv mig, kære ven," sagde Lisbeth angerfuldt, "der var jeg selvkær og tænkte ikke på dig."

"Nu," svarede Herluf med et mørkt blik, "vi skal jo igennem det, og det vil gå lettest, når vi lader som intet. Gør du helst som jeg på dit felt. Se at få bugt med din nidkærhed og find dig i Margrethes nærværelse. Tro mig, at det er det klogeste. Hun har gjort dig al den skade, hun kunne, og er nu magtesløs."

"Og dog," sagde Lisbeth, "når jeg ser ind i hendes øjne, da påkommer der mig angst."

"Ej," svarede Herluf med et tvungent smil, "der fik jeg bevis for, at du ser syner. Margrethes øjne tykkes mig at være de muntreste, jeg nogen tid så, hvorledes de så ellers er."

"Mig isner de, som om jeg så ind i en elverpiges øjne," svarede Lisbeth. "Bag deres lokkende glans skimter jeg et Helvedes dyb."

Kort efter at hun havde sagt det, kom Steen, Anne og Margrethe hen til dem.

"Nu får vi da omsider held til at hilse på eder, jomfru Lisbeth," sagde Steen. "Vi har været i Skindergade, men der er I jo ikke at træffe."

"Nej," svarede Lisbeth, "jeg er som en hjemløs fugl, men nu lider det for Herluf og mig, så at vi om ikke ret længe kan sætte bo og bygge vor rede. Det er mig kært," tilføjede hun med tvungen venlighed, "at I, Steen, og eders hustru er kommet for at bivåne vort trolovelsesgilde."

"Men Margrethe er her jo også," udbrød Anne.

"Ja, jeg ser det," svarede Lisbeth, "men nu må jeg op til Hendes Nåde." Derpå rejste hun sig og gik hurtigt fra dem.

"Ja, ja," sagde Herluf undskyldende, "tjenesten går før alt."

"Ha, ha!" lo Margrethe, det var et par underlige dybe, dæmpede lattertoner.

"Du burde være blevet herfra," sagde Herluf, da Steen og Anne havde forladt dem. "Jeg fatter ikke, af hvad årsag du er kommet."

"Nu," svarede Margrethe med et af sine isnende blikke, "det lystede mig at se dig fuldbyrde det forræderi, du har begået mod mig og forvisse mig om, at du får den straf, du har fortjent, og som jeg har forudsagt dig. I de par dage, jeg har været her, har jeg fået vidnesbyrd nok om, at den hån, Lisbeths frænder viser dig, lader intet tilbage at ønske."

"Vær nu god, Margrethe," sagde Herluf i en bønlig tone. "Om du end piner mig nok så grumt, rokker du dog ikke ved det, som nu snart skal fuldbyrdes. Jeg fortjener straf, det er sandt, men ikke fordi jeg forlod dig. Derimod fordi jeg i et øjebliks svaghed, som du benyttede dig af, glemte min hjertenskær, hvem jeg havde givet min tro, og som er mig dyrebar."

"Tak for den bevægelige tale," svarede Margrethe med et smil, som gjorde Herluf ilde til mode. "Jeg mærker, at du endnu er

stærblind, men den dag vil måske dog komme, da du får øjnene op."

Derpå gik hun fra ham, og kort efter så han hende mødes med Jakob og give sig i snak med ham. Det huede Herluf godt. Han tænkte: det ender dog vel med, at Margrethe bønhører ham, og så får jeg fred.

19. Trolovelse

Det, Margrethe ikke kunne rokke, blev fuldbyrdet. Fæstensøllet blev drukket en af de første dage idet nye år, men det blev ikke noget stort gilde, hvad den snævre plads i bygården heller ikke tillod. Rigtignok kunne de i et herberge eller et gildeshus fået plads nok til at gøre en stor fest, om de havde villet, men fru Cæcilie havde besluttet, at der kongen til trods skulle gøres så lidt spræl som vel muligt af denne trolovelse. Ingen af hoffolkene blev indbudt, og det var fru Cæcilie vel til pas, at ingen af hendes tre gifte døtre, Inger, Regitze og Else eller deres mænd var i byen. Heller ikke fandt hun det fornødent at skikke bud efter Kristine, den næstyngste søn Peder eller Steen Basse, som var blevet tilbage på Abrahamstrup.

Hr. Torben gjorde indvendinger, men han kunne ingen vej komme med sin stædige hustru. Hver gang han rørte ved sagen, fik han skoser, fordi han havde ladet sig pånøde en dattermand af Hans Nåde, så at han til sidst for husfredens skyld opgav ævred.

Gæsterne blev da kun de få tilstedeværende nære frænder, Lisbeths farbroder Peder Lykke og hans hustru Anna Grubbe, morbroderen Tyge Lunge med sin hustru Anne Kabel, Eskild Gøye og fru Mette og Bents trolovede, fru Ermegaard Frille. Med de tre gæster fra Skåne, Herluf og herskabet selv udgjorde det hele selskab kun fjorten personer, og det var en meget lille forsamling i en så vigtig anledning og i så stor en æt. Men det tog Lisbeth sig ikke nær, hun længtes kun efter at få det overstået og forbindelsen fuldbyrdet, og Herluf så helst så få

som muligt af Lisbeths frænder, der næsten alle var ham fjendske.

Men hr. Torben havde en sundere og rigtigere opfattelse af sagernes stilling end hans hustru og de nærmeste frænder. Som om det ændrer ved sagen, tænkte han, at gildet bliver usømmeligt lille! Enten vi nu har handlet klogt eller ikke ved at give vort minde til denne trolovelse, så burde vi være det bekendt, som vi har gjort og ikke ved at slå knips i lommen yderligere forringe vor værdighed.

Hr. Torben var ofte gram i hu i disse dage, vred både på andre og på sig selv, men mærkeligt nok gik det mindst ud over hende, som havde voldet hele ulykken. Lisbeth viste ham også på det ømmeste sin kærlighed og taknemmelighed, og deri fandt han trøst. Hun havde dog altid været hans øjesten, og når han havde vist sig streng imod hende, da var det altid i den bedste mening. Han påskønnede, at hun nu, da hun havde nået sine ønskers mål, var blevet så blid og god. Han havde ikke fundet noget at udsætte på Herlufs færd og begyndte at fatte håb om, at det ægteskab måske dog kunne blive til lykke for hans datter.

Trods gæsternes fåtallighed og den uvillige stemning hos de fleste af dem, blev trolovelsesceremonien dog fuldbyrdet med sømmelig alvor. Ringene blev vekslet, og efter at frænderne til bekræftelse af deres samtykke, en efter en havde lagt deres hænder på fæstemandens og fæstemøens hoveder, blev Herluf Pedersen og Lisbeth Torbensdatter af Peder Lykke og Eskild Gøye på begge slægters vegne erklæret for at være rettelig trolovede ægtefolk. Trolovelsen var nemlig dengang den egentlige bindende pagt. Kirkens velsignelse som skulle komme

ved brylluppet, var kun en helligende stadfæstelse, der måtte til, inden de trolovede med ære kunne flytte sammen og dele seng og bord. Men dertil var der endnu et stød, for Lisbeths moder stod fast på, at brylluppet først skulle stå om et år, og i det punkt havde hun drevet sin krig igennem.

Efter at ceremonien var fuldbyrdet, kom lykønskningerne, hvis forskellige tone viste den usikkerhed, som herskede i den lille forsamling. Dog kom uviljen mod Herluf ikke til gennembrud, de viste sig alle høviske imod ham, og Lisbeth fik dog et par lykønskninger, som var hjertelige nok.

"Til lykke, kære Lisbeth," sagde Tyge Lunge, "det er mig kært at se dig så glad."

"Ja," tilføjede hans hustru, moster Anne Kabel, "det vil glæde oldemoder der hjemme at få tidenden om din trolovelses fuldbyrdelse. Hun var dog ofte mod i hu ved at tænke på dig og den elende, hvori du var stedet."

Noget anderledes faldt dog faster Anne Grubbes lykønskning ud.

"Nu, mit barn," sagde hun til Lisbeth, "du fik så dog din vilje. Hvad der er sket, det er dit eget værk, al den stund det ikke var i den hensigt, at jeg slog for, at du skulle skikkes til hove. Men, nu, da Gud Herren har ladet det ske, ønsker jeg af hjertet, at det må blive til lykke for dig."

"Hav tak, kære faster," svarede Lisbeth, "men sig mig nu, hvad tykkes I om Herluf?"

Hun vovede at gøre det spørgsmål, fordi Herluf, da han besøgte Peder lykke og fru Anne i deres logi, havde fået en venlig modtagelse.

"Helt godt," svarede fru Anne efter et øjebliks betænkning. "Jeg føler mig forvisset om, at du får en god og venlig husbond i ham."

Det svar faldt som en lille solstråle i Lisbeths hjerte, for der var få mennesker, hvis dom hun satte højere end faster Anne Grubbes, og lade ganske hånt om frændernes dom, det turde hun dog ikke. I det hele taget følte hun sig mindre stærk nu, da Herluf syntes at være taget til nåde af alle, end før, da hun for hans skyld lå i kamp med sine nærmeste. Endogså hendes moder viste sig mindre frastødende, eller hun bevarede i det mindste anstanden. Og Lisbeth gjorde da lige så der, hvor det faldt hende sværest, idet hun ikke vægrede sig ved at modtage Margrethes lykønskning og hendes fremrakte hånd. Margrethe var lutter smil og spillede sin rolle som en munter og uinteresseret deltagerske i festen til fuldkommenhed.

Gildet var overdådigt nok, og den gode mad og vin gjorde sit til at mildne sindene og løse tungebåndene. Da der var blevet drukket på de nyforlovedes vel, slog Eskild Gøye sig løs med munter snak. Han var en mand, som altid søgte at få det bedste ud af enhver ting, og denne gang lykkedes det ham så godt, at han endogså én gang fik fru Cæcilie til at le, en bedrift, som hr. Torben var ham usigelig taknemmelig for, for han havde i længere tid ikke set så meget som et smil på sin vrede hustrus åsyn.

Men dette lille glimt af munterhed hos værtinden forsvandt brat, da hushovmesteren kom og meldte, at hr. Korfits Rønnov havde indfundet sig for at hilse på herskabet. Straks efter trådte han ind, hr. Torben sprang op, gik ham i møde og trykkede hans hånd med varme.

"Det må jeg lide, Korfits," sagde han muntert. "Kom og tag sæde! Visselig ville vi have skikket bud efter dig, havde ikke de snævre rum i dette vort lidet hus nødsaget os til at indskrænke gæsternes antal så stærkt."

"Hav tak, Torben," svarede hr Korfits, idet han gengældte håndtrykket. "Men tænk ikke, at jeg kommer her som dryntelgæst, og for egen regning. Jeg kommer på Hans Nådes vegne for at overbringe hans kongelige lykønskning i anledning af dagens glædelige begivenhed, enddog jeg rigtignok, på grund af vort gamle venskab, Torben, udbad mig det som en gunst at måtte være Hans Nådes budbringer ved denne lejlighed."

Derpå henvendte han et par lykønskende ord til fru Cæcilie, som kun svarede ved at neje dybt og stift. Han gik så hen til Herluf og Lisbeth, som tillige med det øvrige selskab havde rejst sig og talte dem til.

"Hans Nåde," sagde han, "har pålagt mig at bevidne eder sin deltagelse i anledning af eders nu lykkeligt fuldbyrdede trolovelse og udtale hans bedste ønsker for eders fremtid. Men," vedblev hr. Korfits, "Hans Nåde mener endda at være i gæld til eder, jomfru Lisbeth, al den stund I dog ingen findeløn fik for den kostbare ædelsten, I bjærgede for ham. Og enddog dette ikke er bryllup og der ikke gives brudeskænk, har det dog lystet Hans Nåde at skikke eder dette som en liden mindegave og et vidnesbyrd om hans synderlige gunst."

Derpå overrakte han hende en safians æske, hvori der lå et skønt, gyldent brystsmykke, besat med ædle stene.

"O, Hans Nåde er alt for god!" udbrød Lisbeth, idet hun åbnede æsken og betragtede smykket, blussende af glæde, ikke

så meget over den skønne gave som over gunstbevisningen.

"Ja, ja," sagde Lisbeths fader med bevæget røst, "kong Kristiern er sandelig en god og nådig herre! Bring Hans Nåde vor tak, indtil vi kan gøre det selv."

Men Lisbeths moder sagde intet. Hun var fuld af harme over, at de på denne iøjnefaldende måde blev erindret om deres nederlag.

Mens smykket gik rundt i kredsen og blev beundret af kvinderne, lod hr. Torben bringe et skønt, sølvforgyldt bæger, fyldt med rhinskvin. Lisbeth tog det, kredensede drikken og rakte bægeret til hr. Korfits, som, inden han drak på de trolovedes vel, sagde et par venlige ord til Herluf, der besvarede dem på en passende måde. Efter at hr. Korfits havde drukket værten og selskabet til, tog han afsked og gik, fulgt af hr. Torben, helt ned i forstuen, hvor den kongelige tjener, som havde ledsaget hr. Korfits, stod og ventede på ham.

"Nu, Torben," sagde hr. Korfits, mens de gik ned ad trappen, "dette blev jo en æresdag for dig og dine, men vid, ven, at der var tiltænkt dig en langt større ære end den at se min ringe person. Det var Hans Nådes hensigt at komme selv."

"Ej så!" udbrød hr. Torben.

"Men," vedblev hr. Korfits, "da Hendes Nåde fik nys om det, satte hun sig så heftigt derimod, at han for husfredens skyld lod den spas fare."

"Når jeg skal være ærlig," sagde hr. Torben, "da mener jeg, at Hendes Nåde traf det rette. Mig ville det kongelige besøg været en glæde, men således forholder det sig ikke med Sidsel. Hun tilgiver aldrig Hans Nåde, at han blandede sig i vore sager, og hun har gjort sit muligste til at tage glansen af trolovelsesgildet.

Hans Nådes tilsynekomst ville da været hende som en brand i næsen."

"Ja, ja," sagde hr. Korfits, idet de skiltes, "var ikke vind og kvindfolk, da blev luften altid klar." –

Gæsterne brød tidligt op, for fru Cæcilies misstemning, som hun ikke kunne dølge, berøvede dem al lyst til at forlænge festen. Dog blev Eskild Gøye og fru Mette til aften, men der var intet sammenhold i den lille tilbageblevne kreds, for værtinden og fru Mette trak sig ind i soverummet, som de sagde for at tage sig en lille hvile, men i virkeligheden for at lade deres rappe tunger drøfte dagens begivenheder, og hr. Torben og Eskild blev siddende i dagligværelset, fordybet i samtale. Således fik Herluf og Lisbeth en lejlighed til at samtale i enrum, som de ikke undlod at benytte, idet de gik ind i sideværelset, trak døren til efter sig og satte sig der.

Hr. Torben og Eskild forhandlede om det vigtige spørgsmål medgiften. De bestemmelser, som Lisbeths fader i så henseende havde truffet, var allerede i det væsentlige blevet Herluf meddelt, men han erklærede, at han for sit vedkommende havde lagt sagen i sin frændes og forlovers hænder, og at han ville være tilfreds med, hvad Eskild og hr. Torben enedes om. Der var nu tid nok til at ordne den sag, for i så henseende blev der gerne ved trolovelsen kun truffet foreløbig aftale. Den egentlige afgørelse og dokumenternes besegling foregik ved brylluppet, og til det var der jo et helt år.

Derom talte Herluf og Lisbeth især. De så et fjendtligt skridt i, at moderen havde holdt så fast på denne udsættelse. Efter alt, hvad der var gået forud, talte jo meget for, at der ikke tøvedes for længe med brylluppet, så at sagen kunne få en ende. Men nu

øste Lisbeth håb af den store nåde, kongen havde vist hende ved at give hende så skøn og kostbar en findeløn. Det var åbenbart, at majestætens deltagelse for dem endnu var levende og usvækket, og på det faktum byggede Lisbeth et skønt luftkastel.

"Du må helst gå til Hans Nåde," sagde hun til Herluf, "og forklare ham sagens sammenhæng. Skån ikke moder og lad Hans Nåde vide, hvor uvilligt stemt mod dig hun fremdeles er og viser det ved enhver lejlighed. Det er at frygte, at hun, når året er udløbet, vil finde på nye påskud til udsættelse af brylluppet, så at vi har lange udsigter til at komme sammen. Bed ham tage fader for sig og prøve på at formå ham til at fuldbyrde, hvad han har begyndt, og lade brylluppet stå inden ret længe."

"Jeg skal tænke på det," svarede Herluf. "Men jeg kan ikke ganske se bort fra, at hvis kongen intet udretter, da kommer vi kun af dynen i halmen. Din moders vrede over denne nye indblanding vil blive over al måde stor og kun gøre ondt værre."

"Men jeg tror," sagde Lisbeth, "at fader vil give sig. Det er tydeligt nok, at han selv snarest ønsker en god ende på sagen. Men hør nu, kære ven, hvad jeg videre har udtænkt, og hvad der står nærmest for. Når fader og moder drager hjem, følger du med til Abrahamstrup. Det skyldes selvfølgelig moders halsstarrighed, at en slig indbydelse ikke er fremkommet, men jeg skal åbne faders øjne for, at det går sandelig over stregen, at du ikke bliver indført i mit hjem, og han vil sikkert erkende det, og moder må give sig. Og så begærer jeg orlov hos Hendes Nåde og drager med. Det vil fader sikkert ikke modsætte sig, og vi vil så tilbringe nogle glade dage med hinanden på Abrahamstrup. Hvad siger du til det?"

"Jeg siger," svarede Herluf glad, "at det er vel udtænkt og langt bedre end det andet. Gid du må have held til at få det sat i værk!"

Således endte trolovelsesdagen med lyse forhåbninger, og de skiltes glade fra hinanden.

20. Flugt

I en uge var Lisbeth i sit selvskabte paradis og levede der lykkeligt med sine forhåbninger om en bedre tid, uagtet hun i de syv dage ikke fik Herluf at se. Hun anfægtedes ikke af, at hendes medsøstre i fruerstuen mere og mere trak sig tilbage fra hende. Fru Ermegaard gav hende en forklaring, som lød rimelig nok.

"De er alle," sagde hun til Lisbeth, "nær ved at sprække af misundelse over den store gunst, Hans Nåde har vist dig. Jeg tænkte straks mit, da jeg så hr. Korfits trække æsken frem, og vi fik at vide, fra hvilket højt sted den gave kom. Det bares mig for, at Hans Nåde ikke kunne have gjort dig noget værre end dette, og det er da også slået til. Næsten alle har vendt sig fra dig, og ingen er mere gram end Hendes Nåde selv."

"Det er ilde," svarede Lisbeth i en temmelig rolig tone. "Ikke tænkte jeg mig, at kongens venlighed mod Herluf og mig ville få så store følger. Du ser vist syner, Ermegaard."

"Min tro gør jeg ej," lød fru Ermegaards svar. "På kongen vogter alles øjne, han tør ikke give sin værdighed bort, således som Hans Nåde i dette tilfælde har gjort. Men du gik der til den rette, Lisbeth, al den stund han, når han får lov til at råde sig selv, kan, om jeg tør sige det, bære sig ad som en god tosse."

"O," udbrød Lisbeth, "give Gud, at der var mange sådanne tosser her i verden!"

"Nu, Lisbeth," sagde fru Ermegaard, "jeg har talt rent ud af posen til dig for at vare dig ad. Hovmod dig ikke af den gunst, kongen har vist dig, og byg ikke på den. Hans Nåde har alle

imod sig i denne sag, fornemmelig kvinderne med fru Dorothea i spidsen. Det er en ulige kamp, og han vil komme til kort. I dit sted ville jeg se at komme bort fra hove, mens legen er god, eller inden den bliver værre."

"Men jeg ønsker jo intet hellere," udbrød Lisbeth, "kan du hjælpe mig dertil, da vil jeg takke dig mangfoldigt."

Derpå indviede hun sin svigerinde i den plan, hun havde lagt, men da fru Ermegaard hørte, at hun ville have Herluf med til Abrahamstrup, rystede hun på hovedet. Dog lovede hun at gøre sit bedste, og hun talte virkelig til fru Cæcilie om sagen, men hun blev bestemt afvist, og derved opnåedes kun, at hr. Torben blev forberedt og advaret.

"Hvis du," sagde fru Cæcilie til sin gemal, "tvært imod den trufne aftale tager Lisbeth ud af dronningens fruerstue og slæber Herluf med dig til Abrahamstrup, da må du drage derhen uden mig. Jeg tager så ned til Egede og vil blive der, indtil luften på Abrahamstrup atter er blevet ren."

Det skønne Egede var den gård, fru Cæcilie havde arvet efter sin farbroder, den barnløse hr. Anders Jepsen Lunge, og der kunne hun sidde på sit eget. Men hr. Torben kunne ikke bære tanken om en sådan skilsmisse, der, uagtet den kun skulle være midlertidig, dog lignede et brud. Da derfor Lisbeth kom til sin fader med sin begæring, fik hun afslag, skønt med venlige ord.

"Det kan ikke lade sig gøre, kære barn," sagde han, "i det mindste ikke for tiden. Din moder vil ikke vide af nogen forandring i den trufne bestemmelse, og hun er ikke i en sådan sindsstemning nu, at hun kan tåle at have Herluf nær på livet. Vi må altså se an. Bi og vær tålmodig, da jævner det sig vel."

Men da Lisbeth havde fået dette nye bevis på, at hendes fader dog ikke var herre i sit eget hus, da sank hendes mod. "Bi og vær tålmodig," det var al den trøst, hun havde at give Herluf, da de næste gang mødtes.

"Vi kan for tiden intet gøre," sagde hun til ham, "men når vi holder ud, da vil det blive godt til sidst, derom føler jeg mig forvisset."

"Vi har jo intet andet valg, mit hjerte," svarede Herluf i en modfalden tone. "Dog må du tilstå, at det er en over al måde bitter skuffelse, at de vanskeligheder, der optårner sig omkring os, snarest er blevet større efter vor trolovelse, end de var før. Jeg er nær ved at tro, at det ville være bedst for os begge, om vi skiltes for en stund, og jeg drog tilbage til Krenkerup med Eskild."

"O nej," bad Lisbeth bønligt, "gør for al ting ikke det! Bliv her i min nærhed, så kan vi dog ses og holde hinandens mod opret."

Men de skulle dog skilles, og skilsmissen var nærforestående. Den blev imidlertid hidført på en måde, der kom ganske uventet, uagtet rigtignok al ting omkring dem antog et stedse mere ildevarslende udseende. Det fik de især at mærke på en banket, som blev holdt ved hoffet omtrent fjorten dage efter trolovelsen. Ikke alene viste Lisbeths frænder Herluf stedse mindre hensyn, men alle trak sig tilbage fra ham. Endogså hos kongen sporede Lisbeth aftagende nåde, næsten kulde, når hun og Herluf kom i hans nærhed. Hvad var dog årsagen til, at når de under hvilen mellem dansene sad sammen, da blev der tomt omkring dem?

Lisbeth grublede forgæves over dette særsyn. Hverken af hendes frænders uvenlige stemning imod Herluf eller af

misundelsen på hende kunne hun forklare sig dette almindelige udslag af ringeagt. Hun vidste ikke, at bagtalelsens slange hvislede i alle kroge.

Det var Jakob Olufsens værk, skønt Margrethe havde indgivet ham tanken. Disse to havde, harmfulde over den store nåde, kongen viste Herluf og Lisbeth, fornyet deres gamle hævnforbund. Jakob gik jo stadigt og pønsede på hævn, og nu blev han af Margrethe belært om, at der gaves snildere og for ham selv mindre farlige midler til at tage hævn over Herluf, end blanke våben, nemlig bagtalelsens gift, og Jakob løste opgaven mesterligt. Han fortalte alle, som ville høre på ham, om Herlufs og Lisbeths stævnemøder i fortiden og opdigtede en historie om, at han engang havde overrumplet dem i en usømmelig stilling i hinandens arme i græsset. Han blev troet af de fleste, for hvornår er menneskene uvillige til at høre ondt om næsten?

Jakob havde intet andet formål end hævn, men Margrethe foresvævede der et uklart håb om, at hun på den måde kunne nå sit mål, uagtet dette håb stred mod al fornuft. Hun blev da også selv overrasket, da hun fik at vide, at hendes og Jakobs onde anslag var lykkedes så vel og havde fået en langt større rækkevidde, end de med rimelighed kunne vente.

Det var sent på natten, dansen var sluttet, og de fleste gæster havde forladt slottet, deriblandt også Steen med sin hustru og Margrethe. Kongen og dronningen var allerede for en time siden brudt op og havde begivet sig fra riddersalsbygningen over til deres bolig på slottet, ledsaget af deres følge. Men nogle af hofsinderne og hofjomfruerne havde fået tilladelse til at blive, og blandt de sidste var Lisbeth. Både Korfits Rønnov og fru Gørvel havde fået befaling til at blive til stede for at påse, at

alt gik ret og sømmeligt til. Men omsider gav de tegn til opbrud, og Lisbeth og Herluf måtte skilles.

Imidlertid tøvede dog nogle af de unge mænd og blev stående oppe ved skænken, hvor de til afslutning tømte nogle bægere, lo og sladrede. Jørgen Sand og Jakob Olufsen var iblandt dem. De var blevet gode venner, for de mødtes i deres nag til Herluf. Jørgen havde nemlig en tid indbildt sig, at Lisbeth var ham god, og derfor var det en bitter skuffelse for ham, at Herluf kom for en dag og gjorde sin ældre ret til "Danmarks blomst" gældende. Men hvad der især fyldte hans hjerte med harme, det var den omstændighed, at han selv havde været godtroende nok til at skaffe Lisbeth ind til kongen og således hjulpet sin medbejler til sejr. Nu hadede han Danmarks blomst og kaldte hende en falskeblakke, som havde leflet med ham og holdt ham for nar. Han lånte altså Jakobs onde snak et villigt øre og gjorde sit til, at bagtalelsen bredte sig.

"Det er, som jeg siger," bemærkede Jakob til en af de andre sinder. "Så hedt har det været mellem de to, at Herluf Pedersen helst snarest må føre sin fæstemø til brudeskamlen, ellers turde det ende med et hastværksbryllup."

"Således forholder det sig uden tvivl," udbrød Jørgen Sand, og uagtet de færreste af tilhørerne troede derpå, lo de dog overlydt deraf, og ingen tog de bagtalte i forsvar.

Herluf gik i det samme forbi, henad udgangsdøren til, og uagtet han ikke havde hørt, hvad der blev sagt, anede det ham dog, at den hånlatter var møntet på ham. At han ikke tog fejl deri, det fik han snart at mærke, for da han trådte ud i slotsgården, kom Jørgen Sand, hvem vinen var gået til hovedet, tumlende efter ham og tiltalte ham.

"Nu, Herluf Pedersen," sagde han i en spotsk tone, "hvor lider egentlig eders fagre fæstemø? Bærer hun endnu sin jomfrukrans med ære? Man kunne ved min helgen fristes til at tvivle derom, så meget hun er løbet i skoven med eder."

"Træk, din nidding," råbte Herluf rasende. Hans sværd fløj af skeden, men i sin hidsighed huggede han efter Jørgen, inden denne havde fået sit sværd draget, og sårede ham i den venstre arm. Det blev altså et overfald fra Herlufs side, og en mand af drabantvagten, som i nogen afstand havde været vidne dertil, men ikke hørt de krænkende ord, hvormed Jørgen Sand havde udæsket sin modstander, kom løbende og greb fat på Herluf for at fængsle ham som den, der havde brudt freden i kongens gård. Men Herluf, som vidste, hvor streng straf gårdsretten fastsatte for den brøde, rev sig løs, huggede efter drabanten og flængede ham i ansigtet. Både drabanten og Jørgen Sand gjorde anskrig, men Herluf løb, og da portvagten sad og drak og doblede i vagtstuen, lykkedes det ham at slippe ud af slottet.

Han løb lige til det herberge, hvor han havde logi sammen med Eskild og hans hustru, fik Eskild banket op og fortalte ham i åndeløs hast, hvad der var hændet.

"Guds død," udbrød Eskild, "nu er du om en hals. Du vil blive fængslet, anholdt og stillet for gårdsretten. Kongen kan ikke fri dig derfor, selv om han ville, hvad jeg ingenlunde føler mig forvisset om, da jeg tydeligt har kunnet mærke på Hans Nåde, at han ikke er dig så god, som han var fra først af."

"Hvad skal jeg da gøre?" spurgte Herluf.

"Du må fly og bringe dig i sikkerhed," svarede Eskild. "Når du er af vejen, kan kongens vrede få stunder til at lægge sig."

"Det vil jeg gøre," sagde Herluf, "og det uden tøven."

"Men hvor vil du bjærge dig?" spurgte Eskild.

"På Ingelstad," svarede Herluf uden betænkning.

"Nu," sagde Eskild, "det er tilstrækkeligt langt borte, men Steen er jo her."

"Det er lige meget," svarede Herluf, "han vil snart komme efter. Jeg ved, det er hans bestemmelse at drage hjem om nogle dage. Underret ham om min flugt og om årsagen dertil. Bring så også," tilføjede han, idet han så på Eskild med et usikkert blik, "Lisbeth min kærlige hilsen, forklar hende sagen, så hun forstår, at jeg gjorde det af nød."

Men således forholdt det sig ikke ganske. Han greb med begærlighed lejligheden til at slippe bort, kunne han end undskylde sig med, at det var Eskild, der havde rådet til flugt. Hans tålmodighed var til ende, og hans kærlighed til Lisbeth ikke stærk nok til at bære så mange forhånelser for hendes skyld. Derom vidste Margrethe besked, for Herluf havde i den sidste modgangstid jævnligt søgt hen til hende og søgt trøst og opmuntring i hendes selskab. –

Han fik nu Ditlev purret ud, slog sin kappe om sig, og efter at have trykket Eskilds hånd til farvel ilede han med sin tro svend ned til havnen. Det lykkedes dem at få hyret en båd, og med den slap de lykkeligt over til Skåne. Da slotsvagten en time efter kom til herberget for at fængsle Herluf, var han borte.

Det jublede i Margrethes hjerte, da hun fik at vide, at Herluf nu var blevet adskilt fra Lisbeth og på vej derhen, hvor hun helst ville have ham. Hun påskyndede afrejsen, og snart nåede de Ingelstad, hvor de fandt Herluf i god behold.

Men Lisbeth blev forfærdet, da Eskild den næste morgen kom op på slottet og fortalte hende, hvad der var hændet

Herluf, og at han var blevet nødsaget til at flygte. Eskild gjorde sit muligste for at fjerne hendes frygt for følgerne, og det lykkedes ham også til dels, men da hun fik at vide, hvor han var flygtet hen, lagde der sig en dødelig bleghed over hendes åsyn, og hun blev et øjeblik stum. Dog fik hun bugt med denne anfægtelse. Hun holdt hovedet klart og indså, hvor meget der talte til undskyldning for hendes ven. Hun bestyrkede sig i sin tro på hans kærlighed; det var jo utænkeligt, at han nu skulle have i sinde at ville bryde med hende. Det hele var kommet som en overfaldende ulykke, og alt kunne blive godt endnu. Om Margrethes og Jakobs ranker vidste hun jo intet. Dog var det et nyt kors, hun måtte bære på sin kærligheds trange sti, at vide Herluf på Ingelstad hos Margrethe. Men Eskild lovede hende, at han ville gå til kongen, og når kongen blev underrettet om sagens sammenhæng, ville han forhåbentlig lade nåde gå for ret, så at Herluf om ikke længe trygt kunne vende tilbage til Danmark.

Men det viste sig, at kongen var endnu mindre nådigt stemt, end Eskild havde ventet. Bagtalelsens røst var også nået til ham gennem dronningen. Han tvivlede om Lisbeths ære og dyd, og over Herluf brød han ganske staven. Jakob havde sørget for, at alt det nedsættende, der kunne siges om Herluf, i forstørret målestok var blevet meddelt kongen, i hvis øjne Lisbeths fæstemand nu kun var en ødeland og en pigejæger. Det undrede derfor ikke Hans Nåde, at Herluf nu var optrådt som slagsbroder. Eskilds veltalende og tillige vel grundede forsvar for Herluf faldt ganske til jorden.

"Det er rimeligt nok," sagde kongen til sidst, "at I, Eskild Mogensen, forsvarer eders frænde det bedste, I kan. Det ville

ikke være smukt, om I lod ham i stikken. For eders skyld vil jeg lade ham løbe og ikke gøre videre ved sagen. Men jeg vil aldrig mere se ham for mit åsyn. Jeg har sandelig fået fortrædeligheder nok, fordi jeg lod hjertet løbe af med mig og antog mig ham og hans genstridige fæstemø. Det er vel, at vi nu er blevet ham kvit. Lad ham da blive i fred, hvor han er. Men det skal I vide, at viser han sig igen på denne side Sundet, da lader jeg ham gribe og sætte i Blåtårn."

Med den besked måtte Eskild gå. Rigtignok håbede han, at dette ikke var kongens sidste ord i sagen. Han kendte Hans Nådes milde sindelag. Men for øjeblikket var der intet at stille op, og den fjerne udsigt til Herlufs benådning i fremtiden var kun en ringe trøst for Lisbeth. Nu, da det var åbenbart, at også kongen havde taget sin hånd fra Herluf og hende, fattede hun en sådan lede ved hoffet, at hun lod sine forældre vide, at hun ikke ville blive længere i dronningens fruerstue; tog de hende ikke ud, så løb hun derfra. Men det viste sig, at hun i dette tilfælde ikke havde så svært ved at få sin vilje. Hofmesterinden lod nemlig sin frænke, fru Cæcilie, vide, at dronningen helst ville være Lisbeth kvit. Nu var Lisbeths moder rigtignok vel tilfreds med, at Herluf var faldet i unåde, hvilket hun åbenbart havde dronning Dorothea at takke for. Men dog følte hun sig krænket over, at Hendes Nåde viste Lisbeth døren. Hun fik da hr. Torben til straks at bryde op. Først i februar drog de hjem, og Lisbeth fulgte med sine forældre til Abrahamstrup og gemte sig der.

Men også Eskild Gøye havde nu fået nok af byen og hoffet. Han drog tilbage til Krenkerup med sin mistrøstige hustru. Hun havde imidlertid fået talt tilstrækkeligt med sine frænder

De var næsten alle strengt kirkelige, i deres øjne var den muntre Eskild Gøye en ugudelig krop. Udslaget blev da, at fru Mette ikke længe efter forlod sin mand og indgav sig i Mariager kloster. Eskild lod hende uden sorg fare og tog sig en anden hustru, der stod ham bedre an.

21. Solen går ned i øst

Hr. Torben var glad ved atter at være i hjemmet. Som en lille konge sad han på Abrahamstrup, regerede over sit len og førte tøjlerne med fast hånd. Han havde tillige erhvervet sig den nærliggende store hovedgård Svanholm, og styrelsen af den gav ham nok at bestille. Rigtignok tog den næstyngste søn Peder del i det, for han skulle engang arve gården, men han var endnu ung, kun et par år ældre end Lisbeth, altså uerfaren. Hans fader måtte derfor afgøre alt væsentligt selv.

Fru Cæcilie gik og raslede med nøglerne og styrede huset med ikke mindre fast hånd. Til hendes forundring holdt Lisbeth sig ikke tilbage, men viste sig villig til at gøre gavn i huset. Fru Cæcilie havde ventet, at hendes fagre datter, som så længe havde været hendes myndighed unddraget og indåndet hofluften, ville have betragtet sig som en privilegeret person og en slags fornem gæst i hjemmet, og det ville hun ikke have haft noget imod, for hun så helst så lidt som muligt til det fagre ansigt og den yndefulde skikkelse, der havde voldet hende så megen sorg og harme. Hun havde næsten ikke mere nogen følelse af, at Lisbeth var hendes eget kød og blod.

Men Lisbeth havde, så snart hun var kommet til ro i hjemmet, fattet den beslutning, at hun ville forsøge at bryde den hårde skal om sin moders hjerte og finde vej ind til det. Hun gik imidlertid meget varsomt til den vanskelige gerning og viste navnlig sin klogskab deri, at hun ingenlunde prøvede på at trænge sig frem foran sin ældre søster Kristine. Hun underordnede sig denne så vel som moderen.

Rigtignok lod fru Cæcilie sig ikke deraf forlede til at tro, at Lisbeth havde skiftet sind, hvad Herluf angik, men hun tog dog imod datterens tilbud om at gøre gavn, og ved den fælles deltagelse i den samme gerning blev der lige som bygget en bro imellem dem. Men Lisbeth havde med grund antaget, at når den gode forståelse skulle bevares, måtte hun så meget som muligt undgå at nævne Herlufs navn. Derfor blev hun højlig overrasket, da hendes moder en dag selv bragte ham på bane, men det blev rigtignok ikke til glæde for hende.

"Har du ingen tidender fået fra Herluf?" spurgte hendes moder.

"Nej," svarede Lisbeth med en sorgfuld mine. "Hvorledes skulle det gå til, uden at det var blevet bemærket?"

"Nu," sagde fru Cæcilie, "her løber bissekræmmere gennem landet og de plejer at være villige budbringere, når de bliver godt betalt."

"Nej, kære moder," svarede Lisbeth, "var det sket, da ville jeg ikke fordulgt det."

"Ikke?" spurgte fru Cæcilie tvivlende. "Jeg har tænkt som så, at når man som du, længe har gået bag sine forældres ryg, da lægger man ikke let den dølgevane af."

"Men nu er det jo ganske ufornødent at dølge noget," svarede Lisbeth. "Herluf er jo min fæstemand, og inden ret længe vil han være min husbond."

"Du forglemmer," sagde fru Cæcilie, "at han er i kongens unåde og hjemfalden til straf. Vover han sig hid, da vil han blive fængslet."

"Den hindring kan blive fjernet, inden året er løbet rundt," svarede Lisbeth, "og efter hvad Eskild har sagt mig, må jeg tro,

at det vil lykkes før eller siden."

"Han vender ikke tilbage, selv om kongen benåder ham," sagde fru Cæcilie. "Du vil aldrig mere få ham at se, det er min tro, og det bør du være belavet på."

"Skulle det gå så ilde," svarede Lisbeth heftigt, "da vil det ikke være kongens men eders unåde, moder, som bærer skylden. Skammeligt har I ophidset fader og alle vore frænder imod ham. Det er den sande årsag til vor ulykke. Men I kan spare eder al umage. I skal ikke få held til at rokke min tro til Herluf."

"Mon jeg også bærer skylden for, at han har gået og leflet med Margrethe?" spurgte fru Cæcilie i en spydig tone. "Du ved det sagtens ikke og din fader og jeg var også længe uvidende derom. Havde vi vidst det, da ville hverken bønner eller trusler have kunnet formå din fader til at indvilge i trolovelsen; men siden er vi blevet mere vidende."

Lisbeth sad der bleg og kunne ikke svare et ord.

"Du er gået om med et bind for øjnene," vedblev Lisbeths ubarmhjertige moder, "men det er min pligt at gøre dig seende. Du aner vel heller ikke, hvor megen sladder der er gået om Herluf og dig. Man har sagt, at Herluf er kommet dig for nær, men jeg vil vise dig retfærdighed og sige, hvad jeg også har sagt til andre, at det vil jeg dog nødigt tro, men om det andet, Herlufs utroskab, derom føler jeg mig forvisset."

"Sig helst ikke mere, moder," bad Lisbeth med lav røst.

"Ja," vedblev fru Cæcilie, "dette er en besk skål for dig at tømme, men det bør ske. Betænk dog, hvorledes Herluf der løb sin vej, i stedet for at blive og tage sin straf som en mand, han er dog ellers ikke ræd af sig. Men at han løb til Skåne, det forklarer sagen. Jeg tænker, at han nu vandrer om på Ingelstad

med den jomfru, som han har troldgjort, lige som han har troldgjort dig, og som kun alt for gerne trøster ham. Sig ham op, Lisbeth, det er mit råd til dig. Så redder du dog din ære."

Så gik hun af stuen og efterlod Lisbeth rystet og badet i tårer. Men Lisbeth tilkæmpede sig snart fatning og fik sine tanker klarede. Hun vidste jo dog, at denne ulykke var kommet over Herluf ganske uden hans egen skyld, og Eskild havde fortalt hende, at han selv havde rådet Herluf til at fly. At han i sin nød tyede til sin broders fjerne hjem, det lå jo lige for. Vel voldte det hende bekymring at vide ham hos Margrethe, men han havde jo været der før og var dog vendt tilbage til hende, endda inden trolovelsen. At han nu, da hun var hans trolovede brud, skulle tænke på et så sort forræderi, som at bryde med hende, det hverken ville eller kunne hun tro, hvor meget han så end vandrede med Margrethe og lod sig trøste af hende.

Rådsnild som hun var, fattede hun nu en beslutning, som, hvis det lykkedes hende at drive sagen igennem, med ét slag kunne gøre ende på hele elendigheden. Hun gik til sin fader og klagede sin nød for ham.

"Jeg længes svarligen efter Herluf," sagde hun. "Tillad, at der bliver skikket et bud over til Skåne, så at jeg kan få tidender fra ham."

Lisbeths fader fæstede sit blik på hende og bemærkede hendes åsyns bleghed og hendes spændte blik. Hun havde i det forløbne år udviklet sig herligt, hendes former var blevet mere runde, hendes ansigtsfarve mere frisk, hendes øjne mere strålende. Som en halvt udfoldet rosenknop var hun kommet fra Maribo kloster, men snart var knoppen blevet til blomst, og denne havde holdt alt, hvad knoppen lovede. Ingen af de mange

anfægtelser, der var kommet over hende, havde skadet hendes sundhed eller sat mærke i hendes åsyn. Men siden hun var kommet tilbage til Abrahamstrup, var der foregået en forandring med hende. Hun havde begyndt at skæmme sig, uden at hendes fader var blevet det va'r. Men nu fik han med et øjnene op og følte anger over, at han siden hjemkomsten havde bekymret sig så lidet om hende.

"Nu, mit barn," svarede han mildt, idet han klappede hende på kinden, "din bøn er rimelig og den skal blive opfyldt. Vil du have brev til Herluf, da skriv det kun, og det skal fluks blive afsendt."

"Tak, kære fader," sagde Lisbeth, "men du skal vide, hvad jeg ønsker at skrive til ham, for det tør jeg ikke gøre uden dit minde."

"Hvad kan det vel være?" spurgte hr. Torben, idet hans ansigt lagde sig i alvorlige folder.

"Jeg vil bede ham komme herover straks og helst følge tilbage med buddet, om han kan," svarede Lisbeth resolut og så på sin fader med det spændte blik, som ikke huede ham.

"Men det er jo ganske ugørligt, barn," sagde hr. Torben, idet han slog afvisende med hånden. "Han er jo i kongens unåde og så at sige landflygtig."

"Jeg mener dog, at det lader sig gøre," svarede Lisbeth roligt og bestemt. "Det vil blive ubemærket, at han kommer herover til os, der bor så afsides, og når han er her, så er han her. Hans Nåde skikker næppe sine drabanter så langt bort for at anholde ham. Men så må vi forsøge at udvirke benådning for Herluf, og det vil næppe falde svært. Jeg forestiller mig, at det vil hue Hans

Nåde godt, at Herluf kækt har hugget knuden over og er vendt tilbage til mig."

"Det er muligt," sagde hr. Torben, "men din moder giver ikke sit minde dertil. Kommer Herluf her i utide, da forlader hun os og flytter til Egede, dermed har hun truet."

"O, kære fader, lad eder ikke kyse så let!" svarede Lisbeth. "Der er et stykke fra at sige sligt og gøre det. Og hør nu," vedblev hun i en indsmigrende tone, "hvad jeg har udfundet. Jeg mener, at det vil blive til gavn for eder at få Herluf hertil og have ham om eder. I har dog mange brydsomme sager mellem hænderne, Bent er jo langt borte og må passe sit eget, Peder formår kun lidet og Steen er kun en dreng. I må derfor stole på fremmede. Tag da imod den søn, jeg har tilført eder. Vel har Herluf ikke været fornuftig, da han havde noget at råde over, men han er dog snild og villig. Under eders styrelse vil han sikkert gøre gavn, og han vil selv lære derved. Gør det, kære fader! Jeg føler mig forvisset om, at I ikke vil komme til at angre det."

Med stor forundring hørte Lisbeths fader på hende. Hvad hun der havde udfundet, var så snildt og vel betænkt, og det mishagede ham ingenlunde i og for sig. Vel kunne han klare sig uden Herluf, men han begyndte dog at blive gammel, så at han nok kunne trænge til lettelse. Han vidste med sig selv, at havde han kunnet handle frit, så ville Herluf have været på Abrahamstrup. Men forholdene var nu engang således, at han ikke kunne regne uden sin hustru og desuden ville hans ældste søn i høj grad misbillige hans handlemåde, hvis han lod Herluf få hånd med i sagerne. Dog var det jo ikke nødvendigt, fordi Herluf kom til Abrahamstrup og således blev dog det snildeste punkt i Lisbeths forslag uden lang betænkning strøget.

"Dine tanker er løbet for vidt, mit barn," sagde han omsider. "Der kan ikke være tale om, at jeg så at sige skulle tage Herluf i mit brød. Men det er unyttigt at snakke om det, eftersom det i enhver henseende er utilrådeligt at lokke ham herover nu. Du må slå det af tankerne."

"Siger I det, fader," udbrød Lisbeth, idet blodet skød op i hendes kinder, "da er jeg som et forladt barn og må kaldes faderløs. Jeg har kun en moder og hun er mig ond. Så får jeg gå og sørge mig til døde."

De ord ramte Lisbeths fader lige i hjertet. Han mandede sig op og sagde, skønt i en noget usikker tone:

"Nej, mit barn, nej, det skal du ved min helgen ikke! Jeg får forbarme mig over dig. Jeg vil straks gå til din moder og tale med hende om sagen." –

Da fru Cæcilie fik at vide, hvad der var på færde, fo'r hun til hr. Torbens store forundring ikke op i vrede.

"Gør, hvad du vil, Torben," sagde hun koldsindigt. "Der er næppe stort vovet ved det, for det er min tro, at han sidder fast der, hvor han nu er. Han kommer ikke. Men skulle det mod al forventning dog ske, da ved du, hvad jeg vil gøre, og deri står min beslutning fast."

"Det får ikke hjælpe, Sidsel," svarede hr. Torben med uventet fasthed, "jeg vil løbe an derpå. Jeg udholder ikke at se Lisbeth gå og græmme sig og svinde hen."

"Ja," sagde fru Cæcilie i en medlidende tone, "jeg kan forestille mig, hvorledes hun har skabet sig for dig, stakkels tøs, og så har du straks givet dig."

"Sidsel," udbrød hr. Torben opbragt, "du er ved min helgen alt for grum og mere hård end det sømmer sig for et kristent

menneske, end sige en moder, at være."

"Nu," svarede fru Cæcilie med et spotsk smil, "den beskyldning må jeg vel foreløbigt lade blive siddende på mig. Men når enden er der, da ville vi tales ved. Går det, som jeg venter, da vil det sidste blive værre end det første, og du skal da nødsages til at erkende, at jeg, som avede Lisbeth og gav hende sandhedens drøje kost, traf det rette og kun gjorde min skyldighed som en god og velmenende moder."

"Jo, jeg forstår!" sagde hr. Torben i en bitter tone, "du ønsker det værste, for at du kan få ret. Men jeg ønsker det, som nu må kaldes det bedste, at Lisbeths fæstemand vender tilbage til hende og at vi så, det snareste ske kan, gør deres bryllup. Og det skal du vide, at hvis du løber herfra og ned til Egede, da handler du ganske uforsvarligt og mere uforstandigt, end vor unge datter nogen sinde gjorde."

Derpå gik han og huggede døren i efter sig. Endelig blev Lisbeths udsagn bekræftet, at når det kom til stykket, var hendes fader dog herre i sit hus. Han fik sin løn i hendes jublende glæde, da han lod hende vide, at han gav sit samtykke til, at hun indbød Herluf til at komme. Om hendes moder sagde han kun, at vel var hun fremdeles uvillig, men dog havde hun ikke ligefrem modsat sig det, og Lisbeth udfrittede ham ikke om, hvad hendes moder havde sagt. Hun følte sig stærk nu, da hun havde sin fader på sin side og gav sin moder en god dag.

Brevet til Herluf blev straks skrevet og var et levende vidnesbyrd om hendes dybe kærlighed. Herluf fik den glæde, der nu fyldte hendes hjerte, frisk. Hun udmalede for ham de herlige dage, de nu skulle tilbringe i hendes hjem, og udtalte sit håb om, at alt måtte blive maget så, at han kunne blive der i

fred, indtil brylluppet skulle stå. "Der kan du se," skrev hun til sidst, "at det er gået, som jeg spåede, da jeg sagde, at alt nok ville blive godt til sidst." –

Brevet blev den næste dag afsendt med Bertel, en pålidelig karl, som i mange år havde været i hr. Torbens brød og havde kendt Lisbeth fra hun var ganske lille og havde givet hende mangen god leg dengang. Af Lucie havde han hørt noget om Lisbeths genvordigheder og blev nu glad ved at høre, at det tegnede til, at bedre dage ville oprinde for husets unge datter, der altid viste ham så mildt et åsyn og talte ham så venligt til. I bedre og pålideligere hænder kunne Lisbeth ikke betro sit brev. Og han fik en væbnet svend med til sin beskyttelse.

Nu kom der en tid, da Lisbeth levede i en verden af lykkelige drømme. Hendes moder plagede hende ikke. Hvad fru Cæcilie end tænkte, så beholdt hun det for sig selv, men kløften mellem moder og datter var atter blevet udvidet, deres samarbejde ophørte, og de vekslede ikke mange ord med hinanden. Kristine viste sit mishag ved sure miner og tvære svar, når Lisbeth tiltalte hende, og Steen Basse lagde ikke skjul på sin store misfornøjelse med, at der var blevet sendt bud efter Herluf. Men Lisbeth havde Lucie at trøste sig med, for hun var dog ikke blevet afskediget, fordi hun var en flink pige og nyttig i enhver retning. Lisbeth havde til sin glæde genfundet hende på Abrahamstrup og straks gjort fordring på hende. Fru Cæcilie modsatte sig ikke, at den kammerpige, som Lisbeth havde haft ved hove, blev afskediget og Lucie indtrådte i sin gamle plads. Nu var der jo ingen fare mere på færde med stævnemøder. Dårskabernes mål var blevet fuldt ved trolovelsen.

Det var atter blevet forår. Skoven begyndte at grønnes og fuglene sang. Også Abrahamstrup var tæt omgivet af skov, så at Lisbeth og Lucie lige så lidt her, som på Nielstrup, behøvede at gå langt for at fryde sig over det vågnende liv i naturen. De tilbragte da også en stor part af dagen i det fri, Lisbeth havde ofte sin lut med og sang viser for Lucie, helst den om kong Gørvel og jomfru Ellensborg. Hun fremmanede mindet om den uforglemmelige aften, da hun i skovens gemme ved Nielstrup havde givet Herluf sin tro, og han havde svoret hende troskab, og hun følte sig tryg og glad.

"Ved du, hvad han sagde til mig, " udbrød Lisbeth, da hun en aften sad med Lucie under en hængebøg, hvis nedhængende grønnende grene dannede et naturligt lysthus. "Han sagde: før skal solen gå ned i øst og stå op i vest, end jeg sviger dig! Det var faste ord, Lucie, bedre end nogen ed. På dem har jeg bygget, og det skal nok vise sig, at jeg har bygget på fast grund."

Lucie tænkte rigtignok, at det dog kun var ord, men hun sagde intet, som kunne nedslå Lisbeths nyfødte håb. Ja, hvor let spirer ikke håbet atter frem i et ungt, sundt hjerte, selv om storme har rokket ved træets rod.

Men tiden gik, og Bertel vendte ikke tilbage. Han var draget af sted midt i marts, og nu var de sidst i april. Da begyndte Lisbeth at blive ængstelig til mode og de fremspirende roser på hendes kinder blegnede. Ofte stod hun ved borgeledet og stirrede ned ad vejen, som førte til færgestedet over til Frederikssund. Endelig en aftenstund så hun og Lucie to ryttere nærme sig.

"Det er Bertel," råbte Lisbeth, tog sit halsklæde af og viftede med det.

Ja, det var Bertel, og det lod til, at han havde opdaget dem, for han satte sin hest i raskere gang. Lisbeth løb ham i møde og råbte til ham:

"Gud være lovet, at du endelig kom! Traf du min fæstemand og fik du ham givet mit brev?"

"Vel gjorde jeg så, det er blevet rigtigt besørget," svarede Bertel, idet han hilste hende ærbødigt. "Men jeg traf ham ikke på Ingelstad, jeg måtte helt ud til Lyngbygård. Der var han med de andre, al den stund gamle fru Margrethe var vandret heden. De havde lige flyet hende til jorde og var i færd med at holde skifte efter hende. Dette voldte, at jeg måtte vente så længe, inden Herluf Pedersen fik sit svar skrevet."

"Ej så!" udbrød Lisbeth, "men du har dog brev med til mig. Giv mig det!"

"Jeg skal ikke kunne sige, hvad det er, jeg har i tasken," svarede Bertel, "men jeg har fået strengt pålæg om kun at give det i hr. Torbens egne hænder."

"Nu," svarede Lisbeth med feberagtig hast, "da skynd dig til huse, så at jeg kan få at vide, hvad det er."

Hr. Torben og fru Cæcilie sad i hallen, da Lisbeth trådte ind, efterfulgt af Bertel, som gav sin husbond en kort beretning om sin rejse, afleverede tasken og fjernede sig derpå.

Hr. Torben blev siddende med tasken i hånden, som om han ventede, at den skulle åbne sig af sig selv.

"Luk den dog op," sagde fru Cæcilie, "så at vi kan få rede på tingen."

"Giv hid, fader," sagde Lisbeth, "der må jo være brev til mig."

Hr. Torben åbnede tasken og tog det eneste brev frem, som lå i den og følte på det. Det var tykt og indeholdt noget mere end

en skrivelse.

"Nej, Lisbeth," sagde han derpå, grebet af bange anelser, "udskriften viser, at brevet er stilet til mig. Gå du helst på dit kammer. Når moder og jeg har læst brevet, da skal vi komme til dig og give dig underretning."

"Nej, ved Guds moder, om jeg gør!" svarede Lisbeth. "Jeg vil vide, hvad det er, han skriver og det på stand."

"Nu, som du vil," sagde hr. Torben, skar silkesnoren over, tog brevet frem, læste dets begyndelse, sænkede det derpå og så på Lisbeth med et sorgfuldt blik.

"Hvad er det?" råbte Lisbeth. "Hold mig ikke længere på pinebænken!"

"Nu, stakkels barn, du må jo igennem det," svarede Lisbeths fader i en sorgfuld tone, tog den genstand frem, som lå i omslaget, og rakte hende den. Det var en lille rund æske. "Se," sagde han så, "det er den fæstensring, du gav ham, som han sender dig tilbage. Det, skulle jeg mene, ville have været svar nok, selv uden skrivelse."

"Ej," udbrød Lisbeths moder, "så fik jeg dog ret!"

Lisbeth tog ikke æsken. Hun stod som forstenet og stirrede på sin fader med et tomt blik, men hendes moders skadefro udråb vakte hende af bedøvelsen.

"Jeg vil se det sort på hvidt, før jeg tror det!" sagde hun med halvt brusten stemme, rev brevet ud af sin faders hånd og gav sig til at læse det.

Jo, det var Herlufs håndskrift, derom kunne der ikke være nogen tvivl. Bogstaverne svømmede først i et for hende, men hun fik bugt med sin svaghed og læste det hele igennem uden at standse. Nu fik hun det sort på hvidt, at han brød med hende.

Brevet var stilet til hendes fader, for at han kunne meddele hende indholdet med varsomhed, som om noget af den art ville være i stand til at formilde det hårde slag. Hun gættede da også straks den sande årsag, som naturligvis var, at han ikke havde haft mod til at henvende sig til hende selv. Dernæst gjorde han rede for den vanskelige stilling, hvori han var blevet bragt ved den hån og ringeagt, hvormed Lisbeths frænder og især hendes egen moder havde behandlet ham. Rigtignok var det hans fjenders ondskab, der havde bevirket hans flugt, men han tilstod, at han allerede inden det var kommet så vidt, havde tænkt på at hæve forbindelsen, og jo mere han siden havde tænkt derover, desto mere havde han følt sig overbevist om, at det var hans pligt at gøre det. Som forholdene nu engang var, kunne der ikke komme lykke ud af det ægteskab. Det havde faldet ham svært at fatte denne beslutning og han vidste, at det i øjeblikket ville volde Lisbeth smerte, men han håbede dog, det skulle slutteligt vise sig, at han ved at trække sig tilbage, havde gengivet hende hendes hjertefred. Hun ville med Gud og alle helliges bistand komme i havn hos en anden mand, som anstod hendes slægt og således blive forligt med den.

Men Lisbeth troede ikke et ord af alt dette. Herluf havde vel skrevet, men ikke forfattet det brev. Det var Margrethe, der talte til hende igennem disse løjede ord, hendes navn kunne godt stået under det.

Da Lisbeth havde læst brevet og tømt dette smertensbæger til bunden, blev hun nogle øjeblikke stående som en støtte med brevet knuget i sin hånd. Alt hvad hun havde gjort, stridt og lidt for sin troløse hjertenskærs skyld fo'r gennem hendes sjæl som en række syner. Hun kastede brevet fra sig og udbrød i en

hjerteskærende tone: "At han kunne gøre det!" hvorpå hun sank bevidstløs om på gulvet.

22. På Lyngbygård

Margrethe nød sin sejr, men det var ikke faldet hende så ganske let at vinde den. Vel havde Herlufs glæde ved gensynet været overvættes. Han priste sin lykke, fordi han nu var sluppet ud af det slaveri, hvori han så længe havde været, og viste sig som så fyrig og øm en elsker, at Margrethe ikke i så henseende havde noget at klage over. Men når hun erindrede ham om sagernes stilling og viste ham nødvendigheden af, at han måtte gøre alvor af det og bryde med Lisbeth, så søgte han udflugter.

"Nu, Herluf," sagde hun en dag til ham, "din frillekone vil jeg ikke være. Du skal få at mærke, at jeg dog sætter min jomfruære lige så højt som Lisbeth. Vil du ikke bryde med hende og hæve trolovelsen, da må vi skilles."

Så kom Herluf i klemme, dog ikke fordi hans hjerte mere hang ved Lisbeth. Han var kommet ganske på det rene med, at Lisbeth og han ikke passede sammen. En jomfru med så højtflyvende et sind var ikke noget for ham. Så havde han altså allerede glemt det, som han for ikke længe siden havde sagt til Eskild på Krenkerup, at det, han sidst ville glemme, var, at Lisbeth havde vist sig villig til at flygte og drage ud i verden med ham. Det havde hun dog ikke holdt sig for god til. Men nu, da Margrethe ganske havde fået ham indenfor sin tryllekreds, skød han tanken om alt, hvad Lisbeth havde gjort og ofret for hans skyld, fra sig. Det forholdt sig nu engang så, at Margrethe og han, de var som skabte for hinanden, ved hende var der ingen tynge af nogen art, i hendes selskab var han altid glad, i hendes elskov var der noget berusende.

Men dog faldt det ham svært at skride til værket og bryde med Lisbeth. Han kunne dog ikke ganske lukke øjnene for, at den smerte og ydmygelse, han derved ville berede hende, havde hun ikke fortjent af ham. Og hertil kom hensynet til hans gode frænde Eskild, der i den sag havde vovet sig så vidt frem for hans skyld.

Da indtraf Lisbeths brev, og det gjorde ikke pinen ringere for ham. De varme, kærlige ord fandt dog idet første øjeblik vej til hans hjerte. Og nu havde hun atter slået et slag for ham og, som det syntes, endelig vundet sejr. Hendes jublende glæde over, at nu lå vejen til lykken banet for dem, voldte ham smerte.

Men han lod Margrethe læse brevet, hun skønnede straks faren og rustede sig til at afvende den.

"Hvad har hun dog ikke måttet døje for min skyld," udbrød han bevæget.

"Nu, kære ven," svarede Margrethe koldsindigt, "det tykkes mig dog, at hvad du har måttet døje for hendes skyld, det er nok så grumt. Se dog ret på sagen! Det hele er kun blændværk. Hun nævner ikke sin moder med et ord, og deraf må vi slutte, at fru Cæcilie er dig lige så gram, som hun var før og frænderne vel lige så. Kun hr. Torben har i et svagt øjeblik ladet sig aflokke tilladelsen til, at du må komme. Den af Lisbeth så skønt afmalede lyksalighed på Abrahamstrup vil blive til et helvede for eder begge, især da for dig, for, dit hjerte er dog nu hos mig, Lisbeth vinder det aldrig tilbage. Du kan dog umuligt blot for at redde æren gå tilbage idet slaveri og atter blive en genstand for de hoffærdige Billers hån og foragt. Ved Guds moder, din stilling har været en mand af ære ganske uværdig, ofte har jeg rødmet på dine vegne. Nej, vær du glad, fordi skæbnen magede

det så, at du kunne ty herover til mig og mine. Vi har dig alle kær, agter og ærer dig. Gør nu skridtet fuldt ud og send Lisbeth uden omsvøb din opsigelse."

"Ja, du har ret, det må ske," svarede Herluf. "Men hvormed skal jeg begrunde opsigelsen?"

"Det hitter vi nok ud af," svarede Margrethe, "vi vil drøfte det med hinanden."

Men uagtet Margrethe lagde ham det klart nok for, hvorledes det skulle gøres, var det ham ikke muligt at få pennen i gang. Til sidst sagde han, at han ville henskyde sig under sin landflygtighed og kongens unåde som en uoverstigelig hindring for at komme til Abrahamstrup. Vel forkastede Margrethe ganske den tanke, for det ville jo kun være galgenfrist, og så var de lige nær. Dog holdt han fast derved, men under disse overvejelser hengik der et par dage, og imidlertid indtraf der noget, som ganske lukkede den påtænkte udvej for ham.

Der kom nemlig bud og brev fra Eskild, som meldte ham, at kongen havde været i Vordingborg, og at Eskild havde været derovre for at gøre Hans Nåde sin opvartning; at han havde benyttet lejligheden til atter at tale Herlufs sag, og denne gang havde han haft bedre held med sig. Kongen havde bekvemmet sig til at lade nåde gå for ret og ville slå en streg over det forefaldne. Men Herluf ville dog komme til at erlægge en bøde og betale Jørgen Sand og drabanten for sår og svie.

"Det får jeg nok punge ud med," skrev Eskild, "men tag dig ikke det nær, det bliver næppe store sager. Nu er du altså frank og fri og kan vende tilbage, når du vil. Kom snarest til mig, så

vil vi her på Krenkerup overveje, hvad vi skal gøre for at bringe dig på ret kant med din fæstemøs slægt."

Nu var Herluf hårdt trængt og kom i stor vånde. Dette var som et fingerpeg af Forsynet, der viste ham, hvad vej han skulle gå. Og hvor stor og velgrundet ville hans gode frændes harme ikke blive, når han erfarede, at Lisbeth var blevet forstødt.

Da Margrethe mærkede, at Herluf vaklede, blev hun for alvor bange, men så tog hun sin tilflugt til tårer og omfavnelser, og det lykkedes hende da også at få bugt med hans skrupler. Men da han alligevel ikke kunne komme til rette med at skrive til Lisbeth, rådede hun ham til at omgå Lisbeth og stile svaret til hr. Torben. Imidlertid kasserede hun brevet som alt for ydmygt og satte et andet op for ham, som han skrev af. Lisbeth havde altså gættet rigtigt i, at det var Margrethe, der talte til hende gennem det brev. Også var det Margrethe, der sørgede for, at fæstensringen blev vedlagt.

Brevet blev afsendt, og nu var altså kysten for så vidt klar. Men der kunne naturligvis ikke tænkes på trolovelse og bryllup, førend Lisbeth havde løst Herluf fra hans forpligtelse til hende. Hvis hun gik ind derpå, så var sagen afgjort, for når begge parter var enige om at hæve trolovelsen, så var forbindelsen dermed opløst.

Altså ventede Margrethe med stor spænding på svaret. Hun tænkte sig nemlig den mulighed, at Lisbeth ville holde fast på sin hjertenskær til det yderste, og det kunne i hvert fald give en slem forhaling. Men hr. Torbens svar, der kom så hurtigt, som den lange afstand gjorde det muligt, viste sig at være ganske efter ønske.

"Min datter," skrev han til Herluf, "vil ikke spilde noget ord på eder. Hun sender eder hermed den fæstensring, I gav hende, tilbage. Hvor stor smerte og krænkelse eders opsigelse har voldt hende, det kan I selv regne ud. Men jeg vil lade eder vide, at vi, hendes forældre, søskende og frænder, vi takker Gud, fordi han har friet hende for at blive bundet til så ussel og troløs en karl, som I har vist eder at være."

Det skudsmål faldt dog Herluf for brystet, men Margrethe lo, da hun havde læst brevet, kastede det på ilden og sagde:

"Så, Herluf, nu er det pust overstået, og vejen ligger solbeskinnet for os."

Dog forestod der endnu Herluf den pinlige gerning at skrive til Eskild, og det måtte han gøre selv. Han belagde sine ord, så godt han kunne og undlod ikke at erindre sin frænde om, at denne i sin tid selv havde rådet ham til at blive ved Margrethe og lade Lisbeth fare. Nu angrede det ham, at han ikke dengang havde fulgt det råd, for hvis han havde gjort det, så ville han være sluppet for alle de krænkelser, som de Biller havde tilføjet ham og gennem ham slægten Gøye. Dog, bedre silde end slet ikke. Bruddet var nu fuldbyrdet og sagen dermed ganske til ende.

Men han omtalte ikke, at Lisbeth havde tilskrevet ham og på sin faders vegne indbudt ham til at komme til Abrahamstrup. Til sidst skrev han:

"Enddog dette tog så ilde en ende, er jeg dig dog, kære Eskild, stor tak skyldig for al den tjenstvillighed, du har vist mig i denne ulyksalige og brydsomme sag. Men nu vil du ikke mere blive ulejliget af mig. Jeg vender ikke så snart tilbage til Danmark, men skal jeg erlægge en bøde, da vil jeg kunne

udrede den selv. Så skal og de penge, som du ved nogle lejligheder har forstrakt mig med, vorde dig tilbagebetalt ærligt og redeligt til sidste hvid. Margrethes arvelod gør mig til en velstående mand. Vort bryllup skal stå det snareste ske kan, og vil vi bo og bygge her på Lyngbygård i fællig med Margrethes broder, unge Axel." –

Men Eskild brød sig ikke om Herlufs undskyldninger og forklaringer. Han så på kendsgerningen, at Herluf havde brudt med sin trofaste fæstemø og det kunne han trods alt, hvad der havde været i vejen, ikke billige. Han havde fattet stor godhed for Lisbeth, men han betragtede det tillige som en æressag for ham selv, at forbindelsen blev fuldbyrdet. Der var jo nu ikke stort mere end et halvt år til, at den af Lisbeths forældre fastsatte ventetid var udløbet, og han gad da nok have set, hvorledes det skulle blive muligt at forhindre brylluppet. Men han havde desuden, således som han havde antydet i sit brev, til hensigt at skride ind før og minde hr. Torben om de hensyn, han skyldte sin vordende dattermand. Men nu var visen ude, der var intet at gøre, og han stod der som en nar.

Først besluttede han slet ikke at værdige Herluf noget svar, men da han ikke længe efter fik nys om, hvad der var gået forud for bruddet, men som Herluf havde været snedig nok til at stikke under stolen, så kogte hans harme over, og han sendte Herluf et svar, som havde både næb og kløer.

"Du har," skrev han, "opført dig æreløst og gjort vor æt skam. Jeg vil ikke mere kendes ved dig."

Dette var hårdt at døje for Herluf, og det var kendeligt nok, at han tog sig det nær. Men Margrethe lod Eskilds brev gå samme vej som hr. Torbens, i ilden.

"Lad nu," sagde hun så til Herluf, "også disse onde ord være udviskede af dit minde så fort, som flammerne fortærer papiret, hvorpå de var skrevet. Gud Herren være priset, fordi du nu er her, langt borte fra alle besværlige frænder og dine avindsmænd, i havn hos mig." –

ja, i havn var de kommet, da Eskilds brev indtraf, og det var sket med hast. Margrethe stod på, at båndet mellem Herluf og hende skulle knyttes snarest muligt, for at Herluf omsider efter alt det, han havde gået igennem, kunne komme til ro. Hun fik hans broder Steen på sit parti og drev således sin krig igennem. Kun to måneder efter fru Margrethes død blev trolovelsen fuldbyrdet, og vielsen fulgte lige efter, men det foregik ganske i stilhed. Foruden Steen, Anne og Axel var kun til stede de andre medarvinger, Margrethes to andre søstre, Birthe med hendes mand Kjeld Nielsen Algudsen og den ugifte Gjertrud, som Birthe havde taget til sig. Ikke engang frænderne på Widskøfle blev indbudne, så at Peter Stegefisk blev narret og fik hverken fæstensøllet eller bryllupskosten at smage. Margrethe indrettede det således med velberåd hu. For Herlufs frænder var de sikre, men hendes egne kunne ulejlige hende ved at udfritte hende. Navnlig frygtede hun i så henseende sin morbroder Per Brahe og hans djærve hustru. Men nu havde hun tydeligt nok vist dem, at hun ikke ønskede nogen som helst indblanding i sine sager.

Således stræbte Margrethe at værne om sin surt erhvervede lykke. Men denne hensynsløshed mod frænderne og dette brud på skik og brug, straffede sig. Ikke alene gav dette hastværksbryllup anledning til sladder, men de gæster, som var værd at have, holdt sig fra gården, og de, som kom, hørte ikke

til den bedste sort. Ved at leve i slet selskab droges både Herluf og Axel stedse dybere ned. Tiden gik med svir og spil, de levede i sus og dus og bekymrede sig ikke om gårdens styrelse. Margrethe, som forudså, hvad ende det ville tage, bebrejdede Herluf hans letsindighed og foreholdt ham det skammelige i, at han hjalp hendes unge broder med at forøde formuen, men han var døv for alle advarsler og afviste hende barsk. De mundhuggedes daglig, og Margrethe så til sin græmmelse, at netop da hun havde fået Herluf knyttet til sig ved et uløseligt bånd, havde hun mistet ham.

Roden til ondet lå nemlig dybere end i denne strid om husholderiskhed. Da den første tid med dens sanserus var forbi, fik Herluf øjnene op for, hvad det var for et bytte han havde gjort, idet han brød med Lisbeth og tog Margrethe. Den blide, ømme elskerinde havde forvandlet sig til en trættekær, herskesyg kvinde, som ville mestre ham og gøre ham til en slave af sine luner. Nu havde han øjeblikke, da han kunne tænke, og der faldt et skærende lys over det rænkespil, som Margrethe havde drevet med ham.

Til sidst blev han ganske led ved hende, men han måtte jo nu leve med hende i det helvede, han havde beredt sig selv. Han søgte selvforglemmelse på bunden af bægeret og tidkort i utugtige kvinders selskab. Således sank han stedse dybere, næsten al ridderlighed og høviskhed gik af ham, mens han skred sin undergang i møde og slæbte sin unge svoger med sig.

23. Hvad Lisbeths hu stod til

Mens Herluf ovre i Skåne nød livet i fulde drag lige indtil dets bærme, gik Lisbeth på Abrahamstrup og sygnede hen.

Da hun vågnede af sin afmagt, følte hun en underlig tomhed i sit hoved, og benene svigtede hende. Hun blev bragt til sengs og de andre troede, at det ville ende med en hjernefeber, men det blev dog ikke tilfældet. Det ville været en velgerning for hende, om en alvorlig sygdom havde nedsænket hende i glemsel, og var den endt med døden, ville der næppe kunne være timedes hende noget bedre. Men hendes sunde natur sejrede, og hun måtte vandre videre på sin tornefulde bane.

Hun blev ikke syg, men dog var hun langt fra at være karsk. De strømme af tårer, hun udgød, angreb hendes bryst, og hun havde al udsigt til langsomt at tære hen. Hun klagede ikke, og der kom kun få ord over hendes læber. Hun viste ikke engang Lucie fortrolighed, men flere gange hørtes hun sige hen for sig selv: "At han kunne gøre det!" Alene med sin gud og sine helgener udfægtede hun sin strid.

Hendes hoved var nu blevet klart nok og satte hende i stand til at fuldføre nedbrydelsens værk, hele hendes fortid gled forbi hende, og hun så som i et spejl sig selv, således som hun havde været, fuld af egenvilje, hovmod og trods og grebet af en vanvittig lidenskab, kærlighed til en mand, for hvem alle havde advaret hende, og om hvis troskab hun endogså selv nu og da havde haft grund ti at tvivle. Stykke for stykke blev hendes kærligheds stolte borg nedrevet, indtil det hele lå i ruiner. Stedse sjældnere blev de svage øjeblikke i hvilke hendes

kærlighed til Herluf vågnede på ny. Det var som en hendøende flammes opblussen, indtil den ganske udsluktes og alt blev mørkt i hendes forpinte sjæl. Når hun tænkte på alt, hvad hun havde vovet og gennemgået for hans skyld, når hun mindedes hans dyre eder og så hans sorte forræderi til sidst, da fyldtes hendes hjerte med bitterhed. Hvad der kunne siges til hans undskyldning, og som hendes af og til opblussende kærlighed i begyndelsen havde holdt fast ved, det bortvejredes til sidst som avner af stormen i hendes hjerte. Hun fattede dyb ringeagt for ham og væmmedes ved at tænke på ham. Men hun væmmedes også ved sig selv og gik over stregen i sin selvfordømmelse. Hun var nu i sine egne øjne en stor synderinde, som burde gøre bod, fordi hendes hjerte så længe havde været bortvendt fra himlen. Dag og nat opsendte hun bønner til Jomfru Maria og hendes søn, brændende bønner om nåde og tilgivelse, også for hendes synd mod hendes forældre, som, det måtte hun nu erkende, kun havde villet hendes vel, om end hendes moder havde vist en hårdhed, som var blevet skæbnesvanger. Hun kunne nemlig ikke værge sig for den tanke, at hvis hendes moder havde vist større mildhed, da ville ulykken ikke være sket. Men hvorledes turde hun gå i rette med sin strenge moder nu, da udfaldet havde vist, at hendes mistillid til Herluf havde været fuldt berettiget? Og kunne hun ønske det skete usket? Nej! Bedre var det dog at slippe, end at gå ind til et ægteskab, som ville have bragt bitter skuffelse, så at det sidste ville blevet værre end det første.

Altså måtte hun jo være Margrethe taknemmelig, som havde frelst hende for en sådan vanskæbne? Men når hendes tanke faldt på Margrethe, da greb skinsygens furier hende,

elskovsflammen i hendes hjerte blussede op på ny, og hendes tanker forvirredes. Men så tog hun sin tilflugt til bønnen og rejste sig igen fra sit nederlag. Med den lidenskabelighed, der lå i hendes natur, hengav hun sig til andagt, påkaldte sine helgeners bistand og kastede sig i Guds moders arme. Hendes rosenkrans lå ikke mere i hendes smykkeskrin, hun havde den altid mellem hænderne.

Det endte da med, at hun fattede den beslutning, at hun ville være Kristi brud, sige verden farvel og gemme sig i et kloster. Der ville verdens hån ikke kunne nå hende, der ville hun finde fred. Men hun forudså, at hendes forældre og frænder ville modsætte sig denne hendes beslutning, og derfor tøvede hun med at give den til kende. Hun mærkede på dem alle, hvad de ventede sig af hende, nemlig at hun skulle mande sig op og søge oprejsning i et passende ægteskab. Mon de tænkte på Laurens Axelsøn? Hun sendte denne sin trofaste ven en venlig tanke, men hun følte sin uformåenhed i at gøre fyldest som hustru, og han ville vel også betakke sig for at knytte sin skæbne til en forskudt og vraget jomfru, som desuden nu kun var en ruin af det, hun havde været. Al fylde var veget fra hendes skikkelse, hendes ansigtstræk var blevet skarpe, men hendes øjne var ikke matte. De var blevet større og strålede ofte af en unaturlig glans.

Hendes forældre iagttog med bekymring hendes tilstand og hendes kræfters aftagen. Hos fru Cæcilie var moderkærligheden omsider vågnet. Nu, da hun så sin datter så fuldstændig nedbrudt, fattede hun medlidenhed med hende. Hvad skulle hun desuden nu vredes over på sin stakkels datter, som havde lidt fuldstændigt skibbrud og lå der som en knækket

blomst? Fru Cæcilies ilde spådomme var jo gået i opfyldelse, og intet er så skikket til at afvæbne et menneske, som at det får ret. Hun havde nu heller ikke tænkt sig, at virkningen på Lisbeth af bruddet med Herluf ville være blevet så stærk. Den elskovssyge måtte vel gå over nu, da årsagen til den for bestandig var fjernet, og for det krænkende ved sagen havde det enfoldige pigebarn åbenbart kun ringe sans. Hvad det ville sige, at en Bille-datter var blevet forsmået og forskudt og det af en stodder som Herluf Pedersen, det var ikke gået rigtigt op for Lisbeth, hun tænkte kun på tabet af sin fæstemand. Dog måtte fru Cæcilie jo være glad over, at det var gået, som det gik, og den følelse bidrog også betydeligt til at dæmpe hendes harme. Hun kunne da også vaske sine hænder og skyde al skylden over på sin ægteherre, for det vidste Gud og hvert menneske, at hun havde gjort sit yderste til at hindre denne trolovelse.

Men intet af alt dette kom til orde, når hun var inde hos Lisbeth, lige så lidet som Lisbeth åbnede sit hjerte for sine forældre. Hun blev plejet med omhu, og hendes moder talte trøstende og opmuntrende til hende. Hun lod sig bevæge til at forlade sengen, uagtet hun gjorde det nødigt, fordi der derved blev gjort brud på hendes afsondrede og ensomme liv. Men alt, hvad hendes forældre sagde til hende, gik ud på at give hende lyst til livet og til at vende tilbage til verden, og fra alle andre, fra hendes søskende og fra Lucie med, lød den samme formaning. Således hårdt trængt fra alle sider følte Lisbeth sig ofte fristet til at komme frem med det, hun havde på hjerte, men hun forudså, at det ville vække en storm i familien, og derfor krympede hun sig derved. Men endelig tilbød der sig en lejlighed, hvor det kom af sig selv.

Det skete en smuk aften i løbet af sommeren, da hun med sine forældre, Kristine, Peder og Steen Basse sad under de blomstrende linde i haven. Den dalende sol kastede sin glans over træer og buske, luften var svanger med vellugt, og droslen lod sine fløjtetoner høre fra den nærliggende skov. Men Lisbeth sad der bleg og stum, uden sans for naturens skønhed og livets herlighed.

Da forkyndte hendes fader, at han en af dagene agtede sig ned til Søholm og at han ville tage dem alle med. Lisbeths søskende jublede ved at høre det, men selv sagde hun ikke et ord.

"Hvad siger du til det, Lisbeth?" spurgte hr. Torben.

"Om I så synes, kære fader," svarede Lisbeth, "da lad mig helst blive til huse. Jeg har ikke kræfter til at udholde så lang en rejse."

"Min tro har du så," sagde fru Cæcilie i en skarp tone. "Du er kommet dig bravt, siden jeg fik dig revet ud af sengen. Hvad du trænger til, det er frisk luft og bevægelse, så og at færdes blandt andre mennesker og fange lysere tanker."

"Men dertil står ikke min hu, moder," svarede Lisbeth med usikker røst.

"Hvortil står den da?" spurgte Lisbeths fader. "På Søholm vil du jo ikke komme blandt fremmede. Det vil fornøje Bent at gense dig, og vi vil træffe både hans trolovede og hendes forældre der. Det lod Bent mig vide i den skrivelse, jeg fik fra ham med hans budsvend i går, og han bad os komme ned til ham, så mange som vi er. Dette er foranledningen til den påtænkte rejse, Lisbeth! Ikke har jeg haft for øje at slæbe dig bort fra hjemmet, enddog det mener jeg og din moder med, at

gives der noget menneske, som du vil have gavn af at være sammen med, og som kan hjælpe dig på ret kant igen, så er det fru Ermegaard."

Men Lisbeth gyste ved tanken om at gense denne sin verdenskloge og raptungede frænke efter det nederlag, hun havde lidt, og hendes mishag ved tanken derom viste sig så levende i hendes udtryksfulde åsyn, at hendes moder udbrød:

"Hvorfor plaprede du nu det ud, Torben? Det er jo det samme som at kyse hende derfra. Men, Lisbeth, du kan lige så gerne springe, som krybe idet. Du må ud af din forborgenhed. Vi kan ikke forsvare at lade dig gå her og græde øjnene ud af hovedet på dig og sygne hen. På den vis bliver det kun til pine for dig selv og for os andre med."

"Jeg ved godt, hvad Lisbeths hu står til," sagde Steen Basse med en vigtig mine. "Hun vil bort herfra og helst være os alle kvit."

"Hvad er det for snak, dreng?" sagde Steens fader barskt.

"Jo," vedblev Steen uanfægtet, "Lucie har luret hende det af og betroet mig det. Hun vil give sig i kloster og være nonne!"

"Ja, nu er det sagt," udbrød Lisbeth, idet hun rejste sig, "og hav tak, Steen, fordi du sagde det, enddog din mening dermed ikke var den bedste. I mange lange dage og vågne nætter har jeg grundet over den sag, kære fader og moder, og jeg er kommet til den slutning, at verden og jeg, vi passer ikke mere for hinanden; vi må skilles, jeg er ganske klar på det. Men jeg har tøvet med at fremkomme med det, fordi jeg måtte vide, at det ville være eder imod og det går mig dog til hjerte, at jeg atter skal volde eder bedrøvelse." Og så brast hun i gråd.

"Græd ikke, Lisbeth," sagde hendes fader, idet han drog hende til sig og klappede hende på kinden. "Du har ved min helgen udgydt tårer nok, siden denne elende kom over dig."

"Giv eders minde dertil, kære fader og tillad mig at gå i kloster," svarede Lisbeth, idet hun tilkæmpede sig fatning, "da vil min gråd høre op, og jeg blive glad. Men formener I mig det, de vil jeg som moder sagde, græde øjnene ud af hovedet på mig og sygne hen."

"Du bliver dig selv lig," sagde Lisbeths moder, hvis tilbageholdte forbitrelse nu brød løs, "og det sidste med dig bliver næsten værre end det første. Et sorgens barn har du været for os, og du bliver aldrig andet, det er åbenbart."

"Nu, nu, Sidsel," sagde hr. Torben, "tag det mere roligt og bliv ikke ubillig i din harme. Den ulykke, der er overgået Lisbeth, er så overvældende stor, at jeg kan forstå, at alt mod og livslyst er forgået hende, men hun kan rette sig igen. Dit forsæt kære barn," sagde han til Lisbeth, "er af en så alvorlig art, at vi ikke kan gå hovedkulds til det. Den sag må overvejes, og du må prøve dig selv bedre for at komme til vished."

"Det haves ikke nødigt, kære fader," sagde Lisbeth, "men kan det ikke være andet, da må jeg bie og beflitte mig på tålmod. Men det siger jeg forud, at I ikke må vente, at jeg skal skifte sind."

"Der har vi det!" udbrød Lisbeths moder. "Hun vil have sin vilje, nu ligesom forrige gang, det koste, hvad det koste vil. Hvad mente du da," spurgte hun Lisbeth, "med de tårer, du fældede før, fordi du atter voldte dine forældre bedrøvelse? De var falske."

"Nej, moder," svarede Lisbeth, "de kom sandelig fra hjertet. Jeg har været eder en ulydig datter, det erkender jeg. Men sidst var det min egen syndige vilje, som jeg trodsede igennem, nu er det Guds vilje, som skal fuldbyrdes, og den tør jeg ikke modsætte mig. Der er ikke mere trods i mig, kun ydmyg hengivelse i min skæbne, men det fylder mit hjerte med sorg, at Guds vilje går imod eders. Dog håber jeg, at I til sidst vil indse, at jeg har valgt det rette."

"Ej, jeg gider ikke længere høre på dit præk," udbrød Lisbeths moder, idet hun rejste sig og gik op på gården.

Dermed begyndte de anfægtelser, som nu kom over Lisbeth, og som undertiden var så pinlige, at hun var nær ved at tabe modet. Dog fik hun i den nærmeste fremtid mere fred, end hun havde ventet. Hr. Torben tog nemlig sin hustru for og fik hende gjort begribeligt, at det klogeste ville være at fare med lempe.

"Nu ved vi," sagde han, "hvad Lisbeth har sat sig i hovedet, men vi vil lade, som om det slet ikke var sagt, ikke give hende lejlighed til at fremkomme med mere af den sort, men sker det dog, da ikke ægge hende ved skarp modsigelse, men slå det hen. På den vis, tænker jeg, vil hun, alt mens tiden går, arbejde sig træt, og det vil ende med, at hun lader de klosternykker fare."

"Jeg tvivler om, at du vil få ret i det," svarede fru Cæcilie, "men lad os da prøve det. I alle fald er dette bedre end at mundhugges med hende."

Efter at hr. Torben således havde tæmmet sin hustru, tog han børnene for og gav dem en skrap formaning om at skikke sig og ikke fortrædige Lisbeth ved drilleri. For Peders vedkommende var den advarsel overflødig, da han var en godmodig,

spagfærdig yngling, som aldrig ragede uklar med sine søskende. Derimod trængte Kristine til den formaning og da især den stridbare Steen Basse. Han gav sin fader et næsvist svar, men fik en forsvarlig kindhest, som lukkede munden på ham. Nu måtte han indskrænke sig til at vise Lisbeth et muggent ansigt, men det tog hun sig ikke nær.

Da Lisbeths fader således havde skaffet hende fred, smigrede han sig med det håb, at hun ville skikke sig og tage med til Søholm. Men deri blev han fuldstændig skuffet, hun fastholdt bestemt sin vægring.

"Der kan du se, hvorledes hun er," sagde fru Cæcilie til sin ægteherre, "ganske den gamle, fuld af egenvilje og trods. Kun svøber hun sig nu i helligheds kåbe. Da hendes ustyrlige elskov gjorde hende rasende, fik hun kongen til forbundsfælle, men nu rykker hun frem med Gud Herren selv og Himlens hellige i følge."

"Du må ikke tvivle om hendes oprigtighed," sagde hr. Torben, "skønt vildfarende er hun, al den stund hun næppe i nogen klosterbo vil finde det, hun søger."

"Nej, det er sikkert," udbrød fru Cæcilie, "verdslighed og kødelighed regerer for tiden blandt nonnerne, og hun vil kun finde helligheds skin, hvilket kloster hun end vælger. Og så skulle vi vel ofre store penge, for at hun kan sidde på stads der. Så kunne Herluf Pedersen lige så gerne være løbet med hendes medgift."

"Nu, Sidsel," svarede hr. Torben, "alt hvad der må siges hende, det skal hun få at vide, om hun fastholder sit forsæt. Foreløbig er det klogest at tie sagen til døde og lade hende være i fred. Det

vil ende med, at hun forgår af kedsomhed. Nej. Sidsel, lad os ikke straks opgive ævred."

"Du kan spare dig alle dine kunster," sagde fru Cæcilie. "Det vil ende også denne gang med, at hun løber af med dig og får sin vilje."

Men hr. Torben blev ved sit. Lisbeth fik tilladelse til at blive hjemme, men Kristine måtte ofre sig, blive hos hende og vogte på hende. De andre drog så til Søholm og blev der en hel måned.

24. Sankt Klara

Lisbeth sad en smuk dag i eftersommeren under de høje linde og læste i sin legendebog. Den havde hun fået i Maribo klosterskole, men ikke sat pris på den før nu. Da hendes hjerte svulmede af livslyst, og hun troede at kunne finde et paradis her på jorden, da lystede det hende ikke at læse om de heftige martyrers og martyrerskes kampe og pinefulde død. Men nu, da hendes jordiske paradis var blevet til et helvede, kunne de henfarne ånder få hende i tale. Hun blev grebet af begejstring ved at læse om deres store standhaftighed i troen på Frelseren, og hun tvivlede ikke på sandfærdigheden af beretningerne om de mirakler, de havde gjort både i levende live og efter døden. Hun levede med dem som i en drøm, stred og led med dem. Men hun blev vækket af drømmen ved tanken om, hvor ringe i sammenligning dermed det offer var, hun kunne bringe som vidnesbyrd om sin tro.

Men der havde dog også levet både mænd og kvinder, som blot ved åndens gerning og uden at måtte lide martyrdøden havde fået deres navne indskrevet i Himlens bog og vundet helgenglorien. Indbildte hun sig da at kunne nå så højt? Ingenlunde, men hvad der under denne læsning stadigt sysselsatte hendes tanker, det var at træffe valget af den helgen, under hvis beskyttelse hun skulle give sig, og i hvilket kloster hun skulle lade sig indskrive.

Under denne selvprøvelse og disse overvejelser gik tiden hurtigt for hende. Altså holdt hendes faders beregning ikke stik. Hun arbejdede sig ikke træt ved sin grublen og forgik ikke

af kedsomhed, fordi hun blev overladt til sig selv. Men alene var hun jo heller ikke, og mod al forventning fandt hun både tidkort og trøst i sin ældre søsters selskab. Vel havde Kristine været fortrædelig, fordi hun måtte blive hjemme og ikke kunne drage til Søholm med de andre, men den store mildhed og ydmyghed, som nu fremlyste af hendes ulykkelige unge søsters væsen, havde snart afvæbnet hende. Hun var godhjertet af natur, og hun havde fra først af haft Lisbeth kær, men Lisbeths eventyr med Herluf, som hun forargede sig over, havde fjernet dem fra hinanden, og den strenge moders påvirkning havde uddybet kløften. Men i disse dage, da hun var alene med Lisbeth, så hun med mildere øjne på sin ulykkelige søster og viste hende kærlig deltagelse, uagtet hun rigtignok lige så lidet nu som før billigede, at Lisbeth ville give sig i kloster. Men hun havde undgået at slå på den streng, og således var deres samværen hidtil løbet fredeligt af.

Lisbeth sad med hænderne foldede i skødet og hensunken i tanker, da Kristine kom hen til hende. Hun lukkede legendebogen, som lå opslået ved Lisbeths side på bænken, og satte sig hos hende.

"Du læser og tænker for meget, søsterlil," sagde hun. "På den vis genvinder du aldrig de tabte kræfter. Kom og gå en vending med mig i skoven, det vil friske dig op."

"Nej, kære Kristine," svarede Lisbeth, "benrørelse gør ingen gavn på mig, mit åndedræt besværes kun derved. Jeg lider bedst, når jeg er i ro. Men hvad har det at sige, hvorledes det går med mit stakkels legeme, når kun min sjæl bliver hjulpet vel gennem Skærsilden og havner i Paradis?"

"Der er ingen mening i den tale," sagde Kristine i en utålmodig tone. "Den er både syndig og tåbelig, syndig, fordi det er Gud Herren mishageligt, at vi til ingen gavn forkorter vort liv, og tåbelig, fordi dine bønner, om du så bad tusinde i døgnet, dog ikke ville strække til for at hjælpe din sjæl gennem Skærsilden. De messer, vore forældre har stiftet i Antvorskov, kirkens forbønner og den part i dens tjeneres gode gerninger, som vi har erhvervet os ved vort mammon, det må til, ja derpå kommer det fornemmelig an, og i de goder får du part, selv om du bliver i verden og lever der med os andre. Det er både faders og moders mening om tingen og min med, men du vil nu være klogere end alle os andre."

"Nej, Kristine," sagde Lisbeth uden vrede, "ingenlunde indbilder jeg mig, at jeg kan undvære kirkens forbønner, men at vi skulle kunne købe os en plads i Himmerige ved vort mammon, det er i mine øjne en formastelig tanke. Så ville jo de rige få den øverste plads i Paradis. Ja, jeg har ikke hittet på det. Søster Bertha i Maribo fortalte mig, at en munk, hvem de andre holdt for en kætter, havde sagt det. Det forekom hende at være god kristelig tale og mig med. Dog, lad os nu ikke strides derom. Hellere vil jeg sige dig, hvad jeg sad og tænkte på, da du kom. Jeg overvejede, hvilket kloster jeg skulle vælge."

"Det bliver vel Maribo," svarede Kristine, "hvor du gik i skole, og hvor du samlede dig den gudelige lærdom, du sidder inde med. Der vil du også være langt fra hjemmet, og det er vel det, du attrår."

"Bliv nu ikke bitter, Kristine," svarede Lisbeth mildt bebrejdende. "Nej, min hu står til et kloster, som ligger langt nærmere, nemlig Sankt Klara i Roskilde, dér hvor Dorothea er.

Det skal fryde mig at gense denne min barndomsveninde og vandre ved hendes side på helligheds vej."

"Gud nåde os for selskaberinde, du dér får!" udbrød Kristine. "Hun længes efter den verden, som du higer bort fra. Al hendes tragten går ud på at slippe bort fra klostret, inden hun skal aflægge løftet."

"Derom ved jeg intet," sagde Lisbeth. "Men skulle det forholde sig så, da skal min skæbne belære hende om, at hun gør klogest i at blive i den helligheds paulun, hvor hendes forældre indsatte hende."

Så fordybede hun sig i minderne fra den rejse, hun havde gjort til Roskilde med sine forældre, og talte om den glæde, hun havde følt ved at gense sin barndomsveninde. Hun var dengang otte år, Dorothea ti. Dorothea havde en tid været i besøg på Allindemagle, og der havde de leget mangen god leg med hinanden. Men især dvælede hun ved erindringen om sit besøg i klostret og fortalte om, i hvilken grad hun havde følt sig grebet af gudstjenesten og klarissernes skønne sang.

"Også," sagde hun, "fortalte abbedissen mig den hellige Klaras levnedsløb. Dengang gjorde jeg mig ikke mange tanker om det, men nu har jeg gransket den hellige kvindes levnet og fundet, at der er nogen lighed mellem hendes skæbne og min, hvor højt hun end ellers står over mig. Også hende ville hendes forældre gifte bort mod hendes vilje, men hun flygtede til et kloster, hvor hun fandt beskyttelse og vejledning af Sankt Franciscus. Det endte med, at hun selv stiftede et nonnekloster af franciskanerordenen, og efter hende fik nonnerne navn af klarisser."

"Det lader du da være at gøre hende efter," sagde Kristine med et smil.

"Visselig," svarede Lisbeth. "Men hør nu videre! Sankt Klara var ikke ene om det. Hendes søster Agnete sluttede sig til hende og stod hende bi. I forening stiftede de klostret."

"Er det møntet på mig?" spurgte Kristine i en skarp tone. "Vid, min dukke, at selv om du evnede at stifte et kloster, så ville jeg ikke hjælpe dig med det."

"Nu, Kristine," svarede Lisbeth sørgmodigt, "jeg havde dog forgangen nat en drøm om dig. Jeg drømte, at vi sad der, hvor vi nu sidder, og at jeg talte så indtrængende til dig, at du billigede mit hellige forsæt. Det endte med, at du besluttede dig til at gå i kloster med mig og vandre med mig ad helligheds vej, ligesom Agnete gjorde, da hun sluttede sig til sin søster Klara."

"Ja, hvad kan du ikke falde på at drømme, som du er stedet!" udbrød Kristine i en medlidende tone. "Lige fra du var barn, har du levet i en drøm, og da du eftertrykkeligt blev vækket af den, så faldt du straks hen i en anden. Nu, jeg tilstår, at din sidste drøm er af en bedre sort end den første, men da du går over stregen, så vil også den ende med skuffelse."

"Ej hør!" udbrød Lisbeth, idet hendes øjne funklede, og der fo'r et rødmeblus over hendes blege kinder. "Nej," vedblev hun med fast stemme, "bliver jeg skuffet på den vej, jeg nu har betrådt, da lever Gud Fader ikke i Himlen, og da er Jomfru Maria og hendes søn kun skygger. Jeg ser til min sorg, Kristine, at du dog ikke er bedre end alle de andre, trods al gang til messer, knæfald og fremsagte bønner et gudsforladt verdensbarn."

"Se, nu har du lyst mig i ban," svarede Kristine med et tirrende smil. "Jeg ser en vordende abbedisse i dig. Men vid, at du bag de hellige mure, hvor du søger hen, vil finde mennesker af samme sort som vi, om de ikke er værre, fordi de smykker sig med en løjet helligheds skin. Da du kom ud fra Maribo kloster, så du sagen, som den virkelig er. Intet har forandret sig uden du selv. Jeg troede, at du nu var ydmyg, men nu mærker jeg, at den gamle hovmodsdjævel dog stikker i dig."

"Tak, fordi du sagde det," svarede Lisbeth sagtmodigt. "Jeg trængte vel til at høre det. Der stikker vist mere end én djævel i mig endnu, som ikke bliver uddrevet, førend jeg kommer under klostertugt." –

Således endte denne samtale mellem de to søstre dog fredeligt, men Lisbeth tog lære af den. Hun indså, at hun var gået over stregen, og besluttede at holde sig mere tilbage, skønt hun derved gik glip af den trøst, som Kristines selskab for en stund havde ydet hende. Men Lucie var heller ikke mere stort for hende, for hun græd, hver gang Lisbeth talte om at gå i kloster. Således var Lisbeth atter ganske henvist til sig selv. Men hun mente at have Gud og alle hellige på sin side og følte sig stærk. Hun var overbevist om, at når hun stod fast, så måtte hendes forældre til sidst føje sig og give slip på hende. Men de anfægtelser, hun skulle gennemgå, inden hun nåede målet, blev dog større, end hun havde ventet.

25. Farvel til verden

Et par dage efter kom de andre tilbage fra Søholm. De var muntre og meget opbyggede af den fart. Lisbeth fik tidligt og silde at høre, hvor meget hun havde tabt ved at blive hjemme. Men de var alle venlige imod hende, endogså hendes moder. Hun udtalte straks sin glæde over, at Lisbeth øjensynligt var kommet sig godt, siden de skiltes fra hende. Det var også til en vis grad tilfældet. Den fred, hun havde nydt, havde været hende gavnlig. Men Lisbeths glæde over hendes nærmestes venlighed blev kun kortvarig, for hendes moder sagde til hende:

"Du skal se, at når vi får muntret dig lidt, da vil du atter få runde kinder, du vil blive karsk og glad, og de klosternykker vil forgå dig."

Så skønnede Lisbeth, hvorledes det havde sig med hendes forældres og søskendes overraskende venlighed. Den var fra deres synspunkt godt ment, men de handlede efter en aftalt plan og havde stiftet en sammensværgelse imod hende. At det forholdt sig således, det kom hun ganske på det rene med, da hun fik nys om, hvad de havde brygget sammen på Søholm. Julen skulle fejres i stor stil på Abrahamstrup, og frænder fra alle kanter af landet skulle indbydes og var allerede til dels indbudt. Nu skulle hun altså stilles lige overfor hele sin slægt, og der skulle udøves et tryk på hende, som hun ville have svært ved at modstå. Dog følte hun hos sig selv kraft dertil, skønt hun forudså, at dysten ville blive hård. I ethvert fald måtte hun nu gennem den skærsild. Hun trøstede sig med det håb, at det dog

var muligt, at hun blandt sine mange slægtninge kunne finde nogle, som billigede hendes forsæt og ville stå hende bi.

Hun indså imidlertid, at det for øjeblikket snarere ville gøre skade end gavn at røre ved sagen. Hun gemte derfor sine klostertanker hos sig selv, ja, hun tog endogså del i forberedelsen til festen, som begyndte meget tidligt, for så vidt hendes kræfter strakte til. Da hendes fader bemærkede det, blev han glad.

"Det må jeg lide, Lisbeth," sagde han. "Nu kendes det på dig, at du er i færd med at vorde sund både på sjæl og legeme."

"Nu, kære fader," svarede hun, "jeg er ikke glad ved dette, men jeg har villet vise eder, at min sjæl trods det, I kalder mine klosternykker, ikke er syg og jeg ikke et vanmægtigt, unyttigt menneske. Så ville jeg heller ikke gerne, enddog jeg selv ikke kan være glad, forstyrre andres glæde."

Det svar huede Lisbeths fader ilde, og han talte med sin hustru derom. Fru Cæcilie havde imidlertid fået at vide af Kristine, at Lisbeth omgikkes med den tanke at indgive sig i Sankt Klara kloster i Roskilde, og så greb hun til den udvej at pudse sognepræsten, hr. Niels i Dråby, på hende.

Denne guds mand havde nemlig et forsvarligt horn i siden på franciskanerne eller gråbrødrene i Roskilde, som tiggende til visse tider gennemstrejfede hans sogn. De var så begunstigede af paverne, at de turde prædike og endogså høre skriftemål og meddele absolution i enhver egn uden at behøve biskoppernes eller præsternes tilladelse. Hr. Niels hadede synet af disse barfodede tiggermunke med deres strikke om livet og deres pose på ryggen. Det var ham da en fryd at få lejlighed til at give sin harme luft. Han afmalede franciskanerne og deres færd

med de sorteste farver for Lisbeth. Fortalte hende, at de ganske satte den strenge klosterregel, som de var undergivet, til side. Der var påbudt dem fattigdom, og dog samlede de sig rigdomme, de skulle leve i tavshed og streng afholdenhed, og dog mæskede de sig, ja nogle af dem holdt endogså forargelig omgang med kvinder. Og deres søstre, klarisserne, var ikke stort bedre, deres liv var idel forfængelighed og vellevned. Han frarådede hende bestemt at indgive sig i det kloster og helst, som nu tiderne engang var, ganske at opgive de klostertanker og blive i hjemmet hos sine gode forældre. Der ville hun være bedst hyttet.

Hr. Niels havde ingenlunde helt uret i de beskyldninger, han rejste mod franciskanerne og klarisserne. Klostersamfundene var i det hele taget både i åndelig og sædelig henseende i forfald, det havde både gejstlige og læge folk allerede fået øjnene op for, men det svækkede ikke deres tro på forbønnernes, sjælemessernes kraft, og deres overtroiske frygt for Skærsildens pine var så stor, at de vedblev med at ofre guld og gods til kirker og klostre for at salvere deres sjæle. Det misbilligede hr. Niels selvfølgelig ingenlunde. Han mente kun, at disse store gaver ofte blev givet i uværdige hænder, og at de fattige sognepræster i en sørgelig grad var kirkens stedbørn.

Lisbeth hørte længe på præstens udgydelser uden at tage til genmæle, og af denne hendes tålmodighed drog han den slutning, at hans kraftige ord havde gjort den tilsigtede virkning, men han fik snart noget andet at mærke. Da han omsider tav, ikke fordi han havde udtømt sit stof, men fordi han tabte vejret, så hidsigt og hurtigt havde han talt, tog Lisbeth endelig ordet.

"Ærværdige fader," sagde hun ærbødigt, men roligt og fast, "jeg ved, at det ikke står så vel til i klostrene, som det burde. Ikke alene har jeg hørt noget derom, men jeg har selv set og erfaret det, da jeg var i Maribo for at blive oplært. Dog mindes jeg, at der i brigittinernonnernes brogede flok fandtes nogle hellige kvinder, som mente det oprigtigt med deres gudsfrygt og for alvor havde forsaget verden. Jeg ynkedes over dem, fordi jeg dengang var et vankundigt og verdsligsindet barn, men nu er det anderledes. Jeg føler mig forvisset om, at slige hellige kvinder findes over alt, også i Sankt Klara kloster, og når jeg kommer derhen, hvad jeg håber før eller siden vil ske, da agter jeg at slutte mig til dem."

"Du vil blive skuffet, du vil blive skuffet, barn," svarede hr. Niels ivrigt. "Vel bedes og synges der i Sankt Klara, men det er kun bedrag. Når man ser til bunds i tingen, da finder man ikke mere hellighed dér end i et værtshus. Ak, Lisbeth, du er dog mit sognebarn, enddog du ved at bortskikkes fra hjemmet blev unddraget al sjælerøgt fra min side. Nu havde jeg dog håbet at kunne gøre gavn ved at retlede dig, men ser, du er vorden både døv og blind."

"Tak, ærværdige fader, for eders omhu for min sjæl," svarede Lisbeth. "I mener mig det sikkert på eders vis godt. Dog skal jeg ikke nægte, at det højligt forundrer mig, at I, en Guds mand og kirkens tjener, fordrister eder til at fraråde mig at forsage verden, tage sløret og blive Kristi brud."

"Nej hør," udbrød hr. Niels, "nu bliver I ond, lille jomfru." Og ved at sætte I for Du viste han, hvor stor hans vrede var, og at han tog afstand fra sit sognebarn. "Den beskyldning, at jeg skulle ville hindre eders helliggørelse, den kan jeg ikke lade

sidde på mig. Gud og alle hellige findes sandelig andre steder end i klostrene. I har dem her i Dråby kirke og i mig en skriftefader, som aldrig svigtede sin pligt."

"Nu, kære hr. Niels," sagde Lisbeth med et lille smil, "jeg tror det bedste om eder, men i denne sag har I forivret eder og ikke truffet det rette. Dog vredes jeg ikke på eder, fordi I har blandet eder i mine anliggender og væltet eder ind på mig, al den stund I sikkert ikke er kommet ukaldet. I er gået mine forældres ærinde, ej så?"

"Vel er jeg det," svarede hr. Niels uforbløffet, "og det mener jeg at kunne forsvare."

"Men ser I," sagde Lisbeth, "det var ikke Guds ærinde. Jeg agter og ærer mine forældre. Fader og moder er gode, men Gud er end bedre, og hans befaling må adlydes fremfor deres."

Hr. Niels stod et øjeblik stum og stirrede på sit fagre sognebarn. Hans forbavselse over at finde så overlegen en ro og tankens klarhed hos så ung en jomfru var stor, men forbitrelsen over det nederlag, han havde lidt, dog større, og den blev ikke mindre derved, at han måtte erkende, at han, som hun sagde, havde forivret sig. Han havde taget for hårdt fat og malet for sort i sin skildring af klosterlivet og derved givet sin snilde modstanderske våben i hænde imod sig. Han trøstede sig imidlertid med den tanke, at det sagtens ville have været lige meget, hvad han så havde sagt, og det kunne han roligt gøre. Hans blandede følelser fik luft i følgende udbrud:

"I er forstokket og hoffærdig, Lisbeth Torbensdatter. Gud give eder større ydmyghed og bedre forstand!"

Så drejede han sig om på hælen og forlod hende uden at give hende sin velsignelse. Men da fru Cæcilie fik underretning om

præstens nederlag, blev hun yderst forbitret.

"Hvad gør vi nu?" spurgte hun sin ægteherre.

"Helst intet," svarede hr. Torben, "vil du som jeg, da lader vi også dette gå ind ad det ene øre og ud af det andet og ser tiden an."

Og det gjorde de så. Allerede fjorten dage før jul begyndte gæsterne at komme, og så gik det slag i slag, indtil huset var fuldt og hvert rum belagt. Nu var Lisbeth omgivet af muntre livslystne frænder, hvis hele tragten stod i skarp modsætning til hendes egen. Virkningen blev da også en ganske anden end den tilsigtede. Hun følte sig ikke draget og lokket, men frastødt. Der var da heller ikke mange kære og kendte ansigter blandt dem, hun nu fik at se, for hendes syvårige fraværelse fra hjemmet havde gjort hende fremmed for hendes slægt. I de fleste frænders øjne læste hun forundring og forargelse. De fortrædigede hende vel ikke, men der var dog kulde i luften mellem hende og dem.

Dette var ikke mindst tilfældet med de to af hendes egne gifte søstre, Inger og Else, som ikke havde set hende, siden hun var barn. Skylden lå til dels hos hende selv, da hun holdt sig tilbage, fordi hun frygtede for at blive plaget med formaninger og råd, hvis hun indlod sig dybere med dem. De udlagde det som hoffærdighed, og hvad de tænkte og følte, det fik Kristine at vide.

"Jeg begriber ikke," sagde fru Inger en dag, "at der er gået så stort ry af Lisbeths dejlighed. Hvor er den blevet af?"

"Ja," svarede Kristine, "hun har skæmmet sig svært, men det tykkes mig dog, at hun er fager nok endnu. Kunne vi blot få lidt

kød på kinderne og liv i hendes øjne, så ville hun snart blive den gamle igen."

"Da er der dog liv nok i øjnene," sagde fru Else; "som de kan funkle! Hun ser på os, som om hun ville sige: Kom an!"

"Ak ja," sagde Kristine, "det stakkels barn er jo nu på kant med alle, mener sig stadigt udsat for angreb og sætter sig derfor i forsvarsstand. Jeg laster hende for hendes første dårskab og billiger ikke, at hun nu går over stregen til den anden side og vil forsage verden, men jeg mener dog, vi bør betænke, hvor hårdt hun er blevet straffet, og snarest have medlidenhed med hende."

"Men straffen har ikke bøjet hende," sagde fru Inger. "Hun sidder på sin helligheds trone og ser ned på os andre. Det fik jeg at mærke, da jeg forgangen dag beklagede hende for den ulykke, der er overgået hende, og lastede Herluf Pedersen for hans skammelige adfærd, da sagde hun: "Om du så synes, Inger, da nævn ikke ham og rip ikke op i det sår i mit hjerte, som endnu ikke er lægt og bliver det kanske aldrig. Men hvad det angår, at du ynker mig, da turde det være, at I, som bliver i verden, er mere at ynke end jeg, hvis hu står til at forlade den."

–

Der var adskillig ungdom til stede, således Lisbeths søskendebørn både fra Nielstrup og Solbjerg, men de sidste, Billerne, var hende temmelig fremmede, og af Lungedøtrene viste kun den ældste, Maren, hende virkelig deltagelse. Dog misbilligede også hun Lisbeths forsæt at ville give sig i kloster. Heller ikke der fandt Lisbeth forståelse og sympati, så at hendes forventninger i så henseende syntes ganske at skulle blive skuffede. De andre unge gjorde hende nærgående spørgsmål, ja

drev endogså spøg med hende, fordi hun ville være nonne. Der var nu mere tankeløshed end ondskab idet, og Lisbeth blev snart færdig med dem.

Men der var en af gæsterne, som Lisbeth ikke kunne vise således af og slippe fra, og det var faster Anne Grubbe. Hun følte oprigtig deltagelse for Lisbeth og gjorde sig ikke til af, at hendes ilde spådomme ikke alene var gået i opfyldelse, men endogså blevet overtrufne. Hun var da også blevet højligt overrasket, for vel havde hun ventet sig alt muligt af Herluf i retning af letsindighed, men ikke noget så hjerteløst, og som desuden stred mod hans egen fordel. Hans adfærd var en gåde for hende, men følgerne af den havde hun for øje, synet af Lisbeths afmagrede skikkelse og sorgfulde åsyn havde bevæget hende. Hun ville og måtte gøre et forsøg på at frelse sin unge, ubesindige frænke fra den nye elendighed, hun nu stod i begreb med at styrte sig i. Hun gik da en morgenstund til Lisbeth på hendes kammer, og der sad de alene, ansigt til ansigt, ligesom de for halvandet år siden havde siddet sammen på Allindemagle, men under ganske andre omstændigheder. Dengang gjaldt det at dæmpe Lisbeths livsmod og kue hendes trods, nu derimod at rejse hende fra hendes nederlag og gengive hende lyst til livet.

"Det er gået dig ilde, stakkels barn," sagde hun, "og jeg forstår helt vel, at den hjertesorg, der har ramt dig, har givet dig lede til livet. Men det kan drive over, og du kan atter vorde karsk og glad. Overil dig nu ikke, men se dig vel for. At en ung fager jomfru som du, dertil med en god medgift, begraver sig i et kloster, det er ikke, det, jeg mindes, forekommet før. Når du først sidder i cellen og ikke kan slippe ud af den igen, da vil dit

unge blod banke i dine årer, og du kan komme til bitterligt at angre, hvad du har gjort. Betænk dog, barn, at du kun er sytten år."

"Men jeg føler mig så gammel, som var jeg syvti år," svarede Lisbeth i en sorgfuld tone. "Det må I dog tilstå, kære faster, at jeg har prøvet og lidt mere i et år end de fleste andre mennesker i hele deres levetid."

"Hvad ved du om, hvad andre har lidt?" sagde faster Anne. "Hovmod dig nu ikke af din ulykke og tænk ikke, at den går over alle andres, ligesom du hovmodede dig af din lykke, da du havde den."

"Ak, kære faster," svarede Lisbeth, "jeg er sandelig nu ydmyg nok. Jeg vil gemme mig i et kloster og dø der, er det hovmod?"

"Visselig," sagde faster Anne, "kan der dølge sig hovmod også i det, ringeagt for alle, som bliver i verden og står under dig i hellighed. At det står således til med dig, det frygter jeg. Men hvad det angår, at du vil gemme dig i et kloster og dø der, da siger jeg, jo vist! der kan du komme til at bie længe på døden. I kloster, der bliver man gammel, tyk og fed. Får du hastigt ende på det der, da må det være, fordi du kvæles af vellevned."

"Jeg skal sørge for, at det ikke bliver enden med mig, kære faster," svarede Lisbeth med et sørgmodigt smil. "Jeg vil spæge mit kød, og det kan da ikke blive mig forment, eftersom jeg deri kun adlyder klosterreglen. Så agter jeg også i følge den at bære en hårsærk inderst på mit legeme, to brædder skal være min seng og en halmsæk min hoveddyne."

"Men det vil ikke blive dig tilladt," sagde faster Anne i en utålmodig tone. "Den strenge regel er for længe siden blevet lempet og følges ikke mere. Forsøger du på at trodse det

igennem, da bliver du en brand i næsen på dine medsøstre og vil ikke kunne nære dig."

"Nu, vi får se," svarede Lisbeth urokket. "Visselig vil jeg prøve på det, og det skal undre mig højligt, om klostrets forstanderske tør forbyde mig det."

"Du taler, som om du alt var i Sankt Klara," sagde faster Anne. "Se nu først til, om det vil lykkes dig at drive din krig igennem. Sker det, da kan både dine forældre og vi andre vaske vore hænder. Du er blevet advaret nok. Ansvaret falder på dig selv."

"Det gør det," svarede Lisbeth. "Men hvis jeg bliver hindret i at udføre mit hellige forsæt, da bliver ansvaret deres, som volder det."

"Der er intet udkomme med dig, så halsstarrig og raptunget du er," sagde faster Anne og gik af stuen i vrede.

Følgerne af, at Lisbeth så bestemt havde afvist sin faster, viste sig snart. Hun mærkede det grant på sine forældres og frændernes væsen, at de var blevet underrettet om det forefaldne. De viste hende større kulde, og når hun trådte ind i hallen, tav de brat, hvoraf hun sluttede sig til, at de havde talt om hende og givet deres forargelse luft. Og da hun ofte mærkede, at hun ved sin nærværelse var dem til byrde, trak hun sig tilbage og tilbragte den meste tid på sit kammer. Men netop nu, da hun næsten havde opgivet alt håb og var hensunken i dybt mismod, blev der rakt hende en hjælpende hånd.

Hendes moster, fru Anne fra Nielstrup, der så vel som hendes husbond, Tyge Lunge, var blandt gæsterne, var den eneste, som ikke havde plaget Lisbeth med nogen hentydning til sagernes stilling. Lisbeth udlagde dette som ligegyldighed, men der tog hun fejl. Hendes moster havde endogså flere gange, når de

andre lastede hende, taget hende i forsvar. Ikke fordi hun billigede Lisbeths forsæt at gå i kloster, men da hun fik at vide, hvor fast Lisbeth holdt ved sin beslutning, mente hun, at det ikke kunne forsvares at modsætte sig den. Hun misbilligede den hårdhed, hvormed de andre dømte hendes unge frænke; det var i hendes øjne ubarmhjertighed. Hun havde det jo for øje, hvor meget Lisbeth led ved at være på kant med hele sin slægt og ved den pinefulde uvished, hvori hun levede. Når hun desuagtet stod fast, da var det et vidnesbyrd om, at hendes klostertanker ikke var nogen nykke, men et udslag af hendes hjertes trang.

Skønt Lisbeth altså heller ikke her, hos sin gode og fromme moster, fandt fuld forståelse og samstemning, så dog medfølelse, og hun fik det omsider at vide.

"Kære Lisbeth," sagde fru Anne en dag kort før jul til hende, "hvor gerne holdt ikke også jeg på dig og så dig glad vende tilbage til livet, men da din hu så afgjort står til at forsage verden, så mener jeg, at det er synd at hindre dig deri. Stod det til mig at gøre sagen af, da skulle du få din vilje."

"Tak for det trøstens ord, kære moster," svarede Lisbeth, idet tårerne brød frem hos hende, "det kom på et trængende sted. Kan og vil du gøre noget for at hjælpe mig ud af denne urolige verden og ind i klostrets paulun, da vil jeg takke og velsigne dig."

"Nu, mit barn," svarede fru Anne, "jeg skal gøre, hvad jeg kan. Alene formår jeg ikke meget, men det er dog muligt, at jeg kan finde hjælpere."

Hun talte så med sin husbond om sagen, og det viste sig, at han tænkte ganske som hun.

"Ved min helgen," sagde han, "jeg har ofte, siden vi kom hertil, tænkt, at det kunne være godt at få ende på denne pine, som til ingen gavn fortrædiger os alle, mens stakkels Lisbeth græmmer sig til døde. Men hvorledes stiller vi det an?"

"Gå til Sidsel og prøv at snakke hende til fornuft," svarede fru Anne. "Hun er dog din søster og må give dig gehør. Af hende afhænger dog egentlig sagen, skønt du selvfølgelig også må tale med Torben. Dog er dette mindre vigtigt, for hvad Sidsel vil, det vil også han."

Men Tyge Lunge forkastede sin hustrus forslag, for da han ikke stod sig videre godt hverken med sin svoger eller sin søster, forudså han, at han ville blive afvist.

"Nej, mit hjerte," sagde han, "jeg må skyde en anden mand frem, og en mand må det være, for kvinderne har ophidset hinanden og er som besatte i denne sag. Der er ikke fornuft i nogen af dem uden i dig."

Han fik så Lisbeths farbroder, Peder Lykke, fat og talte med ham om sagen. Da viste det sig, at Peder også nærede ganske de samme tanker som han.

"For Gud," sagde han, "jeg har længe forundret mig over Torbens og Sidsels halsstarrighed. De burde dog nu kende deres egen datter og vide, at når Lisbeth vil noget, da er hun ikke til at rokke. Jo, jo, der er mere stål i den lille jomfru end i ti mænd! Først når hun bliver føjet, får hun fred og vi med. Det går da også over stregen, at vi som kirkens tro børn ville formene hende at forsage verden. Men, kære Tyge," sluttede Peder, idet han gned sig i hænderne, "skal vi udrette noget, da må vi gribe sagen an, så det får klem."

Det første, Peder Lykke så gjorde, var, at han henvendte sig til sin hustru. Han ville ikke handle bag hendes ryg, uagtet han ikke kunne vente at få medhold hos hende, så vred var hun nu på Lisbeth. Dog nærede han et svagt håb om, at når han fremstillede hende sagen på den rette måde, så ville hendes gode forstand sige hende, at han havde ret. Men den kloge Anne Grubbe viste sig ved denne lejlighed helt stædig og urimelig.

"Nej, Peder," gav hun til svar, "jeg vil ikke række hånden til det, du nu har for. Tvende gange har jeg nu ulejliget mig for at hjælpe din broderdatter til rette på hendes knudrede vej, og begge gange er jeg blevet afvist med en selvsikkerhed og et hovmod, der sømmer sig ilde for så ung en jomfru. Og dog kom jeg til hende begge gange med mildhed og i den bedste hensigt. Forrige gang drev hun sin krig igennem og fik sin vilje. Se, hvorledes det endte! Tror du, at der vil komme noget bedre ud af det, hun nu har sat sig i hovedet?"

"Gud og Sankte Klara må vide det," sagde Peder, "men dette tykkes mig dog at være noget bedre og af en højere slags end at løbe gal med Herluf Pedersen. Men nu skal jeg sige dig noget, mit hjerte, og det er, at Lisbeth vil få sin vilje også denne gang. Kan du tvivle om det, som selv har fået at mærke, hvor fast hun står på sit forsæt? Hvad det gælder om er altså kun at forkorte pinen for hende selv og hendes forældre, og det, mener jeg, er en god gerning."

"Lige meget," svarede fru Anne i en fortrædelig tone. "Jeg misbilliger det, Lisbeth har for. Jeg har sagt min mening og nu at råde til det modsatte, ville være at slå mig selv på munden. Jeg gør det ikke. I øvrigt er jeg nu så led ved at se på Lisbeths bededagsansigt, at jeg ikke skal græde den dag, hun drager af."

"Ej, ser vi det!" udbrød Peder med et smil, "så er du dog for så vidt på vort parti, og jeg regner dig for en forbundsfælle."

Derpå skred han videre i værket og talte med Lisbeths søstre Else og Inger og deres mænd, Gregers Ulfstand og Johan Oxe. Hos dem fandt hans ord let indgang. De syntes også, at det var sundest at få ende på pinen og fred i huset.

Så kom det da over Lisbeths forældre, så det havde klem og aldeles overrumplende. Endnu samme aften, da de ældre sad sammen i hallen, bragte Peder Lykke sagen på bane, og under den drøftelse, som fulgte på, skønnede hr. Torben snart, at han havde dem alle imod sig, både broderen, svogeren og begge svigersønnerne. Kun mændene talte, kvinderne tav. Dog lod fru Cæcilie nu og da høre fra sig med et lille udbrud.

"Ej se," sagde hun, "I har nok stiftet en hel sammensværgelse imod os!" Men der var mere spydighed end vrede i tonen. Hun hørte roligt nok på Peder Lykke, som især førte ordet.

"En sammensværgelse, kalder du det Sidsel," sagde han, "såmænd, men til eders eget gavn. Der har jo stedse været god samstemning i vor slægt, og i ethvert vigtigt anliggende er frænderne altid blevet hørt. I ville da vel også, Torben og Sidsel, ved denne lejlighed låne øre til os, og overveje, om det råd, vi giver eder, ikke skulle fortjene påagtelse."

"Vel, Peder," sagde hr. Torben, "vi vil ikke lukke vore øren til. Tal du kun. Men vi vil dog siden handle, som det tykkes os bedst."

"Forstår sig," svarede Peder med et nik og en lille hændergnidning. "I råder over eders egen datter og kan gøre med hende, hvad I vil. Men hør nu, hvad jeg har at sige. Hvad først det angår, at Lisbeth vil give sig i kloster, da mener jeg at

det er en sag mellem hende og Gud og alle hellige, som vi ikke tør blande os i. Hun går ikke dertil i overilelse, men med velberåd hu efter den overfaldende ulykke, som har rammet hende, og det ville da være ukristeligt at hindre hende deri."

"Det er muligt," sagde hr. Torben. "Men Lisbeth voldte dog for så vidt ulykken selv, som hun tvært imod sine forældres vilje og sine frænders råd hang fast ved den usselryg, der sveg hende."

"Sandt nok," sagde Tyge Lunge, "men desto hårdere faldt slaget, da det ramte hende, og det tykkes mig dog, at hendes trofasthed mod den mand, hun havde kær, snarere må roses end lastes."

"Det er sikkert og vist," udbrød Gregers Ulfstand, "i det stykke står Lisbeth som et mønster for alle jomfruer."

"Ja," sagde Lisbeths moder, "i det stykke har vort stakkels barn sandelig været tosset nok."

"Men hør nu videre," sagde Peder Lykke, idet han igen tog fat, "det huer mig godt, at Lisbeth vil til Roskilde og det af flere årsager. Der har jo vor slægt i et århundrede haft rod og der har vi endnu frænder. Der tjente flere af vore fædre kirken tro, fornemmelig da vor farbroder, Peder Lykke, hvis navn jeg bærer, og som sad i Roskilde som en vældig bisp og gjorde sin stand og vor slægt stor ære. Endelig er det mig kært, at Lisbeth vil indgive sig i Sankte Klara, al den stund hun der kommer sammen med Dorothea og muligt kan få skik på det viltre pigebarn, der har voldet os så mange bryderier. Det ville ikke være ilde, vel Torben?"

"Såmænd," svarede Torben, på hvem dette argument gjorde mere indtryk end alle de øvrige.

Men han blev hjulpen endnu bedre på gled af sin anden svigersøn Johan Oxe. Denne sindige unge mand havde endnu ikke sagt et ord. Han sad og tænkte, mens de andre talte, og han havde fæstet sin tanke på det, der lå nærmest, hvad de andre havde undladt.

"Det tykkes mig, kære fader," sagde han til hr. Torben, "at I ikke har nødig at nære så store betænkeligheder ved at lade Lisbeth få sin vilje, al den stund hun jo ikke straks kan krybe i nonnekutten og lade sit fagre hår falde for saksen. Hun skal jo først være på prøve som novice i klostret i et år, og i den ventetid kan hun skifte sind. Nu er hun så højt opsat, men det er dog muligt, at hun, når hun ved selvsyn er blevet kendt med de klarissers hellighed, da betakker sig og atter vender næsen hjemad."

"Der sagde du ved min helgen et sandt ord!" udbrød Lisbeths fader livligt. Det var åbenbart, at uagtet han havde forsøgt at holde sig stram, så nærede han dog lønligt det samme ønske, som de andre, nemlig at få ende på pinen. Og det lod næsten til, at det samme var tilfældet med Lisbeths moder, uagtet hun ikke ligefrem vedgik det. Da hr. Torben spurgte hende om hendes mening, svarede hun koldsindigt:

"Nu Torben, det er åbenbart, at du er ved at falde fra og give dig. Så går det mig, lige som da vi forrige gang rådslog om vor genstridige datters ve og vel, jeg står næsten ganske alene. Det er da til ingen gavn, at jeg strider imod. Lad det da ske, men det beder jeg eder mindes, at det er hårdt imod min vilje, og kommer der elendighed også ud af dette, da bliver ansvaret eders."

Derpå rejste hun sig og forlod hallen, fulgt af Anne Grubbe, der lod nogle vrede ord falde om mændenes tåbelighed og godtroenhed.

"Nu har du at resolvere," sagde Peder Lykke til sin broder. "Hvad bliver det så til?"

"Ej hvad," svarede hr. Torben, "der er ikke mere at snakke om den ting. Vi må lade vort stakkels barn fare. Give Gud og alle hellige, at det må blive til velsignelse for hende!"

Moster Anne bad om at måtte meddele Lisbeth udfaldet af rådslagningen og fik tilladelsen. Men da Lisbeth hørte, at alle hindringer for hendes klostertrang var bortryddet, brast hun i heftig gråd. Moster Anne troede, at nu, da det kom til stykket, fortrød Lisbeth dog sin beslutning, men den gråd var kun et udslag af hendes sindsbevægelse, da den spænding, hvori hun så længe havde gået, pludseligt blev hævet. Hun fattede sig snart, faldt sin gode moster om halsen, kyssede hende og takkede hende for hendes bistand.

Hun viste fra nu af de andre et roligt og glad åsyn, var kærlig mod sin fader og bestræbte sig for at formilde sin moder. Det sidste lykkedes rigtignok ikke. Fru Cæcilie tog sagen som noget, der ikke vedkom hende, men hun lod dog nu sin datter være i fred.

Lisbeth tog med de andre i kirke og hørte julemessen. Ved den lejlighed fik hun talt med hr. Niels og lod ham vide, at hendes forældre nu havde givet deres minde til, at hun forsagede verden og gik i kloster. Hun bad ham om hans velsignelse, og den fik hun da også, men han føjede dog til: "Gud Herren være med dig, stakkels barn, når du kommer i lag

med de letfærdige kvinder, som dølger deres hjerters råddenskab under helligheds kåbe."

"Det skal nok vise sig, ærværdige fader," svarede Lisbeth uanfægtet, "at de ikke er så slemme, som I mener." –

Hun tog ikke del i de juleløjer, som nu gik for sig på gården, men holdt sig dog ikke så meget for sig selv og vandt ved sin mildhed og sagtmodighed de fleste af sine søskendes og frænders hjerter. Hun genvandt noget af sit gamle huld og fik atter lidt farve på sine kinder. Men da Kristine deraf tog anledning til at bede hende betænke sig endnu en gang, inden hun begravede sig i klostret, sagde hun med et sørgmodigt smil:

"Ak, søsterlil, lad dig ikke bedrage af dette sundheds skin. Jeg er dog som en ormstukken frugt, hvis dage er talte." –

Dagen før gæsterne brød op, kaldte Lisbeth sine søstre og Maren Lunge op til sig, tog det skrin frem, hvori hun opbevarede de smykker, hun turde kalde sine egne. Hun uddelte dem iblandt dem og de tog imod gaverne, vel modstræbende, men dog ikke ufornøjede.

"Nu," sagde hun, "da jeg skal sige farvel til verden, er dette stads mig hverken til glæde eller gavn. Kun dette," vedblev hun, "vil jeg beholde. Dette vidnesbyrd om min dårskab skal ikke bevares. Når jeg kommer til Roskilde, da vil jeg sælge det og give pengene til de fattige."

Det var det prægtige smykke, som kongen havde givet hende i findeløn. Med megen beklagelse så søstrene det skønne klenodie vende tilbage til skrinet.

Peder Lykke og hans hustru drog imidlertid ikke bort med de andre. Han yndede ikke halvgjort gerning. Lisbeths indskrivelse

i klostret måtte forberedes og meldes. Hr. Torbens helbred var imidlertid allerede dengang vaklende og en rejse ved vintertide var ikke tilrådelig for ham. Peder påtog sig da hvervet, drog ned til Roskilde, besørgede det fornødne og så med det samme til Dorothea. Hun blev højlig forundret, men meget glad ved at høre, at hun ville få sin fordums legesøster til selskab.

Da vinteren var til ende og forårets milde luftning gik over landet, slog afskedens stund.

"Nu skal vi skilles, kære Lucie," sagde Lisbeth til sin tro tjenerinde. "Gid du må blive forenet med din hjertenskær og vorde lykkelig med ham."

"Ej, blæse med ham," svarede Lucie, idet hun faldt Lisbeth om halsen, "jeg følger dig, om det så skal være i døden."

Lisbeth modsatte sig det, men mente forøvrigt, at det ikke ville blive tilladt. Imidlertid erfarede hun til sin forundring, at således var det netop hendes forældres vilje. Vel forsynet med klæder og ledsaget af sin kammerpige blev Lisbeth sendt til Roskilde, som om det kun var meningen, at hun skulle tilbringe nogen tid der i behagelig afsondring.

Hendes fader og Kristine fulgte hende derud. Fru Cæcilie ville ikke med.

"Jeg vil ikke," sagde hun, "hjælpe til at begrave min datter levende."

26. Klosterliv

En smuk junidag, torsdag efter Trinitatis, genlød gamle Roskilde by af klokkeklang og munkesang. Kristi Legemsfest blev fejret med en stor procession, hvori hostien blev båret under en baldakin til almindelig beskuelse og tilbedelse. Den var udgået fra domkirken, men efterhånden som den rykkede frem, sluttede udsendinge fra de andre kirker og fra klostrene sig til den. Den gik hele byen rundt, og det var en lang vej, for Roskilde, indtil for ikke længe siden Danmarks gamle hovedstad, var endnu dengang en stor by med ikke mindre end tyve kirker og seks klostre. Klokkerne fra alle disse helligdomme udsendte deres mangestemmige, rungende toner over byen, mens processionen skred frem, og den store menneskeskare, der havde samlet sig, knælede, idet hostien blev båret forbi.

Ud fra Sankt Klara kloster skred en skare nonner med priorinden, Cæcilie Pedersdatter, i spidsen. Hun var en trivelig kvinde med et godlidende åsyn, men uden synderlig værdighed i sin holdning. Franciskanernes prior førte klarisserne hen til brødrene, og de sluttede sig så til dem. Alle var de iført franciskanernes askefarvede kjortel og gik med sandaler under de nøgne fødder.

Men sidst i nonnernes række gik to jomfruer i novicernes snehvide kjortler. Det var Lisbeth og Dorothea Eriksdatter, som endnu ikke havde kunnet bekvemme sig til at aflægge løftet og tage sløret. Hun ville da heller ikke være gået med i processionen, hvis Lisbeth ikke havde overtalt hende dertil.

Hendes åsyn var friskt og blomstrende, hendes øjne løb uroligt rundt i folkeskaren, som om hun søgte nogen. Men Lisbeths åsyn var blegt og hendes blik drømmende. Hendes tanker færdedes på himmelske stier, og der gik hun oftest alene. Hun havde allerede erfaret, at de fleste nonners hjerter trods al bøn og sang hang ved jorden, i så henseende havde hr. Niels ikke løjet dem synderligt på.

Da de kom forbi Sankt Laurentius kirke på torvet, så Lisbeth op til tårnet, fra hvis glughuller klokken udsendte sine toner. De havde en særlig dyb og alvorsfuld klang, som om klokken ville indskærpe tilhørerne den bøn, der stod indridset på dens malmside:

> O bone Laurenti, martyr, venerande per orbem,
> Renibus ex nostris exstingue libidinis ignem.
>
> O, gode Laurentius, hædret som martyr på jorden,
> udsluk i vore nyrer vellystens ild.

Da Lisbeth og Dorothea kom tilbage til klostret, gik de ind i den rummelige celle, som de beboede i forening og havde der Lucie hos sig.

Der stod tre gode senge og fandtes flere bekvemmeligheder. Der var flere sådanne større rum i den anselige klosterbygning, som ædle og rige kvinder, der i fortiden havde indgivet sig i klostret uden dog alle at tage sløret, havde benyttet. Den navnkundigste af dem var kong Erik Menveds gemalinde, den ulykkelige dronning Ingeborg. Hun havde, som bekendt, trukket sig tilbage til Sankt Klara kloster, efter at hun havde mistet sit fjortende og sidste barn, en lille søn, som faldt ud af karmen, da hun kørte fra Abrahamstrup. Det var rigtignok

næsten halvandet hundrede år siden, men dog gik der sagn i klostret om, at dronning Ingeborg havde boet i det kammer, som nu var blevet Lisbeth anvist, og havde udåndet der. Det var i hvert fald det største og bedste kammer i klostret, og priorinden mente, at det bedste var ikke for godt til så ædel og rig en jomfru, som Lisbeth Torbensdatter. Desuden havde Kristine, inden hun drog hjem, ladet priorinden vide, at hendes søster var skrøbelig, og at hendes helbred krævede skånsel. Det var da også meningen, at Lisbeth skulle have haft det gode kammer for sig selv, men hun havde af egen fri vilje taget Dorothea ind til sig. Dog havde hun forbeholdt sig en liden, snæver celle, som lå ved siden af, for at hun kunne trække sig tilbage til den, når hun ville pleje sin andagt. –

Da de var kommet ind i kammeret, kastede Dorothea sig på en løjbænk og udbrød:

"Så, det var den helligdomsgang! For dig Lisbeth, var dette noget nyt, men jeg er forlængst blevet led ved de skuespil. Kom, Lucie, og hjælp mig af med denne mummedragt."

Derpå smøgede hun den hvide novicekjortel af sig, og en skøn verdslig dragt kom til syne. Så stak hun fødderne frem, bød Lucie løse sandalerne af og fik sine bløde fløjlssko på.

"Du er et fortabelsens barn, Dorothea," sagde Lisbeth, som sad og så på hende med rosenkransen mellem sine hænder.

"Ej, hvad," svarede Dorothea med et hovedkast, "jeg er kun det, som du vil vorde, når du har været her i nogen tid."

"Aldrig vil det ske," sagde Lisbeth, idet hun slog kors for sig.

"Sig ikke det!" udbrød Dorothea. "Tøv, indtil du ret har fået pinen at føle."

"Hvilken pine?" spurgte Lisbeth. "Det tykkes mig ved Guds moder, at du nyder frihed nok."

"Ja, af en klosterjomfru og novice at være, men jeg tør dog ikke forlade klostret, og det ventes af mig, at jeg skal tage sløret. Mine forældre, Gud tilgive dem det, satte mig herind, da jeg var barn og ikke forstod, hvad det ville føre til. Da fader og moder var døde, holdt mine formyndere, din fader og farbroder Peder, på, at det skulle blive ved mine forældres bestemmelse, og da Jens, som, husker du vel nok, er den ældste af mine brødre, kom til skels år og alder, var han enig med dem deri. Alle mine søskende ville sikkert samstemme med ham deri, og det er let nok at forstå, al den stund, at når jeg vender tilbage til verden og kræver mit, da vil deres arvelod forringes."

"Det er skammeligt," udbrød Lucie, som med stor opmærksomhed havde lyttet til Dorotheas fortælling.

"Gå af stuen, Lucie," sagde Lisbeth, "dette er ikke noget for dine øren."

Lucie adlød naturligvis, men hun følte sig dybt krænket ved denne afvisning. Hun mærkede i det hele taget, at siden Lisbeth havde fattet hellighedstanker, var der rejst en skillemur imellem dem. Hun ville da heller ikke være fulgt med Lisbeth til klostret, hvis hun ikke havde håbet ved sin nærværelse at kunne bidrage til, at Lisbeth skiftede sind og vendte tilbage til hjemmet. Og Lisbeth ville ikke have taget Lucie med, hvis ikke hendes forældre så bestemt havde forlangt det.

Hun skønnede da også snart, hvilket hverv Lucie havde fået, og derfor undte hun hende ikke mere sin fortrolighed.

"Men sig mig dog," spurgte Lisbeth, da Lucie var gået og havde lukket døren efter sig, "hvad er det dog, der drager dig så

stærkt tilbage til verden? Men det er sandt, skønt ældre, er du dog kun et barn imod mig. Du ved ikke, hvad den verden, som du higer efter at slippe ud i, giver."

"Det, som drager mig ud af klostret," svarede Dorothea med funklende øjne, "er just det, der har jaget dig herind. Jeg har en hjertenskær, og han," tilføjede hun hensynsløst, "er af en bedre sort end den nidding, som sveg dig."

"Hvor i al verden har du fået ham fra?" udbrød Lisbeth.

"Husker du Vincents Dyre?" sagde Dorothea. "Skønt han var ældre end os, legede han dog med os. Han har været to gange her i Roskilde og så begge gange ind til mig. Priorinden var så nådig at tilstede det, da han jo er min frænde, uagtet klosterreglen forbyder, at nogen mand betræder klostrets grund, undtagen klostertjenerne. Men her har været flere mænd herinde end Vincents, må du vide, i hvad ærinde, det skal jeg lade være usagt. Nu, første gang trolovede vi os, anden gang lagde vi planen til min flugt. Og visselig ville jeg rendt af klostret, om han var kommet for at hente mig, men hans forældre fik nys om sagen og forpurrede det. Det skrev han mig til og lod mig dernæst vide, at han ikke derfor opgav ævred. Han vil komme igen, og da skal vi nok mage det så, at vor flugt lykkes."

Med stor sindsbevægelse hørte Lisbeth den bekendelse og mindedes smerteligt sit eget mislykkede forsøg på at ville fly med Herluf. Men siden hun var kommet til Roskilde havde hun fået øjnene op for sin dårskab, for hun havde set ind til gamle fru Inger og vist hende fuld fortrolighed.

"Hvad ville I have gjort, om jeg var tyet til eder?" spurgte hun den gamle.

"Ak, kære barn," svarede fru Inger, "hvad skulle jeg have gjort andet, end at skikke dig tilbage til dine forældre?"

Det fortalte Lisbeth nu Dorothea og tilføjede:

"Vær sikker på, at hvor du end løber hen, da vil der blive nogen skikket ud for at hente dig hjem, og du vil blive sat i klostret igen. Hvoraf ved du dernæst, at din hjertenskær er trofast? Du kender ham så lidet. Ak, Dorothea, lad den galskab fare! Slå dig til ro her, hvor det var dine forældres vilje, at du skal være. Bliv hos mig! Lad os i forening dyrke Gud og alle hellige og som to søstre bede og synge os ind i Himmerige."

"Du er god, Lisbeth," svarede Dorothea, ikke ubevæget, "bedre end jeg. Men du skal nu først gennem det, som ligger bag mig. Der var en tid, da min sjæl stræbte til Himlen lige som din nu. Da anråbte jeg Guds moder om bistand til at vorde hellig og ren, men de bønner faldt uhørte til jorden. Gennem den verdslighedens dunst, hvori vi lever inden disse mure, som kaldes hellige, kan intet nå til Himlen."

"Du taler der imod dit bedre vidende," sagde Lisbeth heftigt, "du ved helt vel, at her er nogle gode, fromme søstre i klostret, som ikke er blevet smittet af den verdslighedens dunst, hvorom du taler. Dem har jeg søgt op, mens du skyer dem. Hvis priorinden havde ben i næsen, da kunne luften snart blive ren her i klostret, men da hun nu er, som hun er, da må vi andre drive værket. Slut dig til søster Ursula, som jeg har gjort. Hun er nidkær og burde være klostrets forstanderske. Efterhånden som vi bliver flere, da vil den gode sag få fremgang og til sidst vinde sejr."

"Ej hør!" udbrød Dorothea i en spydig tone. "Så Ursula og du, I vil reformere klostret! Vid, min dukke, at her forgangen år

kom en munk af vor orden til brødreklostret og ville bringe gråmunkene til observants. Han foreholdt dem deres syndige, verdslige levnet og formanede dem til at holde sig Sankt Franciscus' regel efterrettelig. Hvad svar tror du han fik? De stenede ham ud af klostret, han havde nær sat livet til. Efter det spår jeg Ursula og dig, at hvis I farer fort, som I har begyndt, da vil det ende med, at I får eders øjne kradset ud."

Lisbeth gav et heftigt svar, og Dorothea gik fra hende i vrede. Men denne samtale havde i høj grad angrebet Lisbeth og nedslået hendes mod. Hun nærede en lønlig frygt for, at de verdslige tanker og den tvivlesyge, som regerede i Dorothea, til sidst skulle få indgang hos hende selv. Fortidens minder var blevet vakt og de syndige elskovstanker, som hun troede var blevet oprykket med rode, skød op i hendes hjerte som tidsel og tjørn.

Men hun havde nu et middel til at kue sig selv. Hun gik ind i sin lille bodscelle og blev der indtil hun havde fået bugt med sit genstridige hjerte. I cellen var der ingen andre møbler end en hård løjbænk, som nok kunne gøre fyldest for de foreskrevne to brædder til seng. Mere end en nat havde hun tilbragt på den, og hverken Dorothea eller Lucie havde kunnet få hende derfra.

På væggen hang et lille krucifiks og under det en svøbe, minder om en eller anden forlængst hensovet klarisse, som her havde hudflettet sig selv. Nu tog Lisbeth svøben, blottede sin ryg og piskede den, indtil svøben farvedes rød af hendes blod. Kun med legemlig smerte kunne hun dulme sjæleveerne og få fred.

Gudstjenesten, som for de fleste af nonnerne var trællegerning, var hendes bedste lyst. Den blev strengt

opretholdt, og priorinden tålte ikke forsømmelse i det punkt. Fra klostret til kirken og fra kirken tilbage til klostret, således var nu livets gang for Lisbeth, ikke alene om dagen, men undertiden også om natten. Uagtet hun ikke havde det nødigt, da hun jo endnu ikke havde taget sløret, og priorinden ganske lod hende have sin frihed, svigtede hun dog sjældent, og mens de fleste af nonnerne gik uvilligt til kirken og skyndte sig tilbage til klostret, når messesangen var til ende, så var det omvendte tilfældet med Lisbeth. I kirken og kun der åndede hun frit. Hendes sjæl løftedes til himlen, når den hellige sangs toner bølgede gennem kirken. Klar og blød, skønt ikke stærk, lød hendes stemme i klarissernes kor, og gladest var hun, når de til Guds moders pris sang den skønne sang "*Ave Maris Stella*", hvis latin prioren havde tydet for hende. I modersmålet lyder den omtrent således:

Hil dig havets stjerne,
gid du for os værne!
Himlens port os være,
du moder, jomfru skære.

Gabriel dig hilser,
og vi får en frelser,
navnet Eva skiftes
fred med Ave stiftes.

27. Den sidste strid

En dag først i september måned, da Lisbeth havde været et halvt år i Sankt Klara kloster, kom hr. Torben for at se både til sin datter og til sin broderdatter. Han fandt den første skæmmet og afmagret, den sidste sund og blomstrende og græmmede sig på Lisbeths vegne ved sammenligningen. Han tog Lucie for og talte med hende derom.

"Det er intet under," sagde hun, "at jomfru Lisbeth skæmmet sig, al den stund hun næsten aldrig sætter sin fod udenfor klostermuren, mens jomfru Dorothea strejfer ud så ofte hun kan, går i byen, drager frisk luft, rører sine lemmer og opmuntrer sig ved at tale med frænder og kyndinge. Lisbeth derimod græder og beder, og derved bliver det endda ikke. Ofte straffer hun sig med en svøbe, som hun har fået fat på og pisker sin ryg, så at der står blodige strimer over den."

"Gud se i nåde til os," udbrød hr. Torben, "hvorledes skal det ende! Har priorinden ikke forsøgt at få hende fra det selvpineri?"

"Vel har hun det," svarede Lucie, "men hun udrettede intet. Også har både jomfru Dorothea og jeg prøvet på at bringe hende til fornuft, men med lige så lidet held."

Hr. Torben talte så selv med Lisbeth derom.

"Mit kære barn," sagde han, "af hvad årsag er du dog så hård ved dig selv? Du har dog ingen svær synd på samvittigheden, der kunne kræve så hård en bod."

"Ak, kære fader," svarede Lisbeth, "jeg bærer på den største synd af alle, jeg har været en oprørerske mod Gud og alle hellige

og ringeagtet dem, derfor får jeg nu min straf. Men hvordan vi end er, så når vi kun gennem pine ind i Himmerige, og jeg mener som så, at jo større part af pinen vi tager hernede, desto lettere vil vi slippe gennem Skærsilden."

"Du er syg i sindet, barn," sagde hr. Torben. "Ak, kunne vi blot få din sjæl sund, da ville dit legeme også blive karskt. Kast den hvide kutte, der for dig er som et liglagen, og drag hjem med mig! Da vil din moder blive glad, og når du har fået din frihed og du atter tumler dig i mark og skov, da vil du snart igen blive den fagre og muntre jomfru, du var før."

"Nej, fader," svarede Lisbeth sørgmodigt, men fast, "just det ville dræbe mig. Jeg har valgt den bedre part og holder fast ved den. Men så vel står det ikke til med Dorothea. Hun bliver ond ved at være her. For hende vil jeg gå i forbøn. Jeg har hende kær, og en trøst ville det være for mig, om hun var af samme sind som jeg, og vi kunne vandre denne helligdomsgang med hinanden, men som hun nu engang er, bliver vort samliv snarest til et helvede. Luk klosterdøren op for hende og lad hende slippe, det er min bøn til eder, kære fader!"

Hr. Torben blev siddende nogle øjeblikke tavs og grublende. Da så han med et op, og der gled et snu smil over hans åsyn, idet han sagde:

"Det er mig kært at fornemme, at du har hjerte for Dorothea. Lad os da slutte en akkord, Lisbeth! Vil du drage hjem med mig, da tager vi Dorothea med, og hun vil blive fri. Men ellers får hun forblive her, også for din skyld. Det er dog bedre, at hun er hos dig, end ingen. Se, nu har du Dorotheas skæbne i din hånd og kan gøre hende glad med det samme du frier dig selv på en god måde ud af denne elende."

"O, fader," udbrød Lisbeth i en smertelig tone, "hvor kan I dog bære det over eders hjerte at gøre det så svært for mig! Jeg har jo intet valg. Aldrig ville jeg blive glad og dø usalig, om jeg svigtede mit kald og brød det løfte, jeg i mit hjerte har aflagt til den herre Jesus."

"Nu, Lisbeth," sagde hendes fader, idet han klappede hende på kinden, "du er en god pige og vil sikkert vælge det rette, når du får besindet dig derpå. Du har tid nok til betænkning, al den stund der jo er et halvt år, til du skal vies og tage sløret. Overvej nu sagen, og hvis du skifter sind, hvad jeg håber, da lad os det vide. Du vil blive modtaget i hjemmet med åbne arme."

"Ak, fader," udbrød Lisbeth, "hvor kan I dog miskende mig således, at I kan tro, at jeg vil eller kan gøre det, I forlanger af mig, for noget menneskes skyld? Tak for eders kærlighed og bring moder min hilsen og samme tak. Jeg tvivler ikke om, at hun også mener mig det godt. Kun skønner I ikke, hvad der tjener til min sjæls frelse."

"Ja, Lisbeth," svarede hendes fader, "se, hvor kær jeg har dig, al den stund jeg for din skyld agter at handle imod min pligt, som er at opretholde den bestemmelse, Dorotheas forældre tog med hende."

"Jeg skønner det, fader," sagde Lisbeth bevæget, "og desto tungere falder det mig at handle eder imod, men jeg kan ikke andet. Og én ting vil jeg endnu sige eder og beder eder om at lægge eder det på sinde. Det er min tro, at hvis I ikke tager Dorothea af klostret, da vil det ende med, at hun en skøn dag løber herfra."

"Ej, lad hende prøve på det!" svarede hr. Torben barskt. "Nej, Lisbeth, kun ved din hånd kan hun slippe herfra, derved er ikke

at rokke, mærk dig det!"

Han tog derpå kærligt afsked med hende og drog hjem til Abrahamstrup med håb om, at Lisbeth dog nok til sidst ville give sig, mens han efterlod hende nedsænket i dybt mismod. Og hendes stemning blev ikke bedre derved, at da hun ville gå ind i sin andagtscelle, fandt hun døren aflåset. Hun henvendte sig da til priorinden og fik det svar, at hendes fader havde forlangt det.

"'Jeg har ikke,' sagde han til mig," fortalte priorinden, "'sendt min datter til eders kloster for at få hendes helbred nedbrudt og hendes liv stækket.' Nu, lille jomfru," vedblev priorinden, "jeg gjorde mig ingen tanker om, at den gamle svøbe hang i cellen, og jeg vidste fra først af ikke, at I brugte den til at hudflette eder med. I skal vide, at jeg ikke kan tilstede sligt. Ikke vil jeg finde mig i, at vort gode kloster kommer i vanry for at være et fængsel og et marterkammer."

"Der er kun ringe fare for det," svarede Lisbeth. "Det tykkes mig ved Guds moder, at det til tider snarere ligner et muntert herberge."

Da blev den ellers godmodige priorinde for alvor vred.

"Jeg har nok mærket, lille jomfru," sagde hun i en spydig tone, "at vor klosterskik her i Sankte Klara ikke finder nåde for eders øjne, og at I, Ursula og et par andre stikker hovederne sammen, som om I ville prøve på at hidføre en forandring. Men det bliver der intet af, så længe jeg sidder i sædet. Drag eder desuden til minde, at endnu har I ikke taget sløret, I er ikke medlem af vort samfund og har intet at sige."

"Ingenlunde," svarede Lisbeth, "har jeg indbildt mig at kunne gøre gavn på anden vis end ved mit eksempel. Og siden I nu

formener mig at revse mig selv og kue mit syndige blod med svøben, så vil jeg desto mere faste og spæge mit kød. Til at æde og drikke kan I dog ikke tvinge mig."

Det gjorde hun da og blev så mager, at Lucie ynkedes over hende, men hendes sunde natur holdt hende dog længe opret. Hendes værste plage var forholdet til Dorothea, hvem hr. Torben, inden han drog af, havde ladet vide, på hvad vilkår hun kunne slippe af klostret. Han tænkte, at Dorothea så ville overhænge Lisbeth med bønner om at forlade klostret og drage hjem, og deri regnede han ikke fejl, men virkningen blev ikke den tilsigtede.

"Kan du ikke nære dig her længer," sagde Lisbeth til hende, "da skik bud efter din hjertenskær, lad dig voldføre af ham og løb så gennem landet med ham. Jeg kan ikke bjærge dig."

Men Dorothea fandt ikke noget middel til at få skikket bud til sin hjertenskær, og han kom ikke af sig selv. Hun hensank derfor i mismod og plagede både Lisbeth og Lucie med sine klager. Lucie blev til sidst helt elendig over sagernes stilling og forbandede den dag, da hun havde betrådt klostrets grund.

Trangt nok gik da vinteren for de tre, men den fik jo omsider ende, og jo nærmere Lisbeth kom den dag, da hun skulle tage sløret, desto lettere blev hendes sind. Ikke alene hendes fader og muligvis flere frænder, men også hendes moder ventedes til Roskilde for at overvære ceremonien. Fru Cæcilie var dog kommet til den slutning, at hun ikke kunne være bekendt at blive derfra, og hr. Torben smigrede sig med det håb, at når de kom begge og i følge med de nærmeste frænder, da ville de i forening kunne udøve et så stærkt tryk på Lisbeth, at hun dog til sidst opgav sin sørgelige beslutning. Men Lisbeth tænkte på

det møde med glæde og triumf. Hvad der efter de andres mening var et nederlag, det var i hendes øjne en stor sejr, og denne følelse holdt hende trods hendes tiltagende legemlige svaghed opret.

Men det stod skrevet i stjernerne, at det skulle gå ganske anderledes, end hun drømte om. Mens hun mente sig beskærmet af alle gode ånder, nærmede hendes livslykkes banemand sig for at fuldbyrde sit skæbnesvangre værk.

En dag, omtrent en uge før klostervielsen skulle finde sted, gik Dorothea og Lucie, som havde haft ærinde hos en kræmmer i byen, ned ad Algade, da Lucie pludseligt greb Dorothea i armen, standsede og sagde: "Jesus!"

"Hvad er der på færde?" spurgte Dorothea.

"Gud se i nåde til os," svarede Lucie, "det er ham, Herluf!"

To herrer var lige trådt ud fra et herberge. De var muntre og højrøstede, som om de havde talt bægrene dygtigt til. De gjorde et lille slag ned ad gaden, men vendte om og gik nu lige hen imod Dorothea og Lucie.

"Hvem af de to er Herluf?" spurgte Dorothea hurtigt.

"Den høje," svarede Lucie, men idet samme var Herluf blevet hende va'r, gik hende i møde, greb hendes hånd og udbrød:

"Gud og alle hellige være priset for dette lykkelige møde, kære Lucie! Hvor lider stakkels Lisbeth?"

Men Lucie stirrede kun på ham uden at svare, hvorfor Dorothea tog ordet.

"Lisbeth lider ilde," sagde hun. "Om en uge tager hun sløret og siger verden farvel."

"Nu, da er jeg ved min helgen kommet i rette tid!" udbrød Herluf.

"I er Herluf Pedersen?" spurgte Dorothea, og da han bekræftede det, vedblev hun: "Jeg er Lisbeths søskendebarn, Dorothea Eriksdatter, som er med hende i klostret."

"Ej så!" svarede Herluf. "Agter også I at tage sløret?"

"For ingen pris!" udbrød Dorothea. "Og kunne jeg få Lisbeth fra det, gav jeg gerne alt, hvad jeg ejer eller ejende vorder, til de fattige."

"Nu, lille jomfru," svarede Herluf, "da samstemmer vi ganske, al den stund jeg just er kommet for at tage Lisbeth af klostret og gøre hende glad."

"Nej, nu står min forstand stille!" udbrød Lucie. "Hvor kan I, som alt har en hustru, tage eder en anden?"

"Vid, min dukke," svarede Herluf, "at jeg er vorden enkemand og er nu fri."

Herlufs ledsager kom nu til og viste sig at være hans svoger, unge Axel Bille.

"Det er ikke nogen voldsgerning, vi har for," sagde han til Dorothea. "Herluf vil kun vinde sin fordums hjertenskær tilbage, når det kan ske med det gode. Det står vel til at håbe, eftersom han fordum var hende så dyrebar. Også han havde stedse hende kær, enddog det kom så ved skæbnens tilskikkelser, at han måtte bryde med hende. Når hun atter ser ham for sine fødder, da kan alt imellem dem blive godt igen."

"Derom nærer jeg stor tvivl," sagde Lucie. "Hun har revet ham ud af sit hjerte. Hvor kan I dog tro, Herluf, at Lisbeth nogen sinde mere kan sætte sin lid til eder, som sveg hende så skammeligt?"

"Vi får se, Lucie, vi får se!" svarede Herluf.

"Hvorfor skulle det ikke kunne lykkes?" sagde Dorothea ivrigt. Hun tænkte kun på sig selv og greb med begærlighed denne lejlighed, der så uventet viste sig, til at få Lisbeth ud af klostret og selv slippe fri med det samme.

"Kom," sagde Herluf, "vi vil følge eder op til klostret, og så kan vi på vejen drøfte sagen!"

De gik så forbi domkirken, op ad Badhusstræde til byens alminding, i hvis nærhed Sankt Klara klostret lå. Der var øde og ensomt, og der kunne de uforstyrret tale med hinanden.

Da Dorothea lovede sin medvirkning til at skaffe Herluf en sammenkomst med Lisbeth, var sagen for så vidt afgjort, og de havde kun at drøfte, hvorledes det skulle sættes i værk. Axel Bille mente, at Lisbeth burde forberedes på mødet, men det forslag forkastede Dorothea ganske.

"Nej," sagde hun, "bliver hun advaret forud, da vil hun være på sin post og sørge for, at der intet bliver af det. Hun må tages ved overrumpling."

Deri var Herluf ganske enig med hende, og der blev da truffet den aftale, at Herluf om aftenen skulle indfinde sig ved klostrets port, og da Dorothea stod sig godt både med portnersken og klostertjenerne, håbede hun nok, at det skulle lykkes hende at få Herluf listet ind i klostret.

"Men jeg har et vilkår at stille," sagde Dorothea til sidst, "og det er, at hvis Lisbeth beslutter sig til at fly af klostret med eder, I da tager mig med."

"Hjertens gerne gør jeg det," svarede Herluf muntert, og derpå skiltes de.

Lucie nærede store betænkeligheder ved dette dumdristige forehavende og sagde det til Dorothea, da de gik sammen

tilbage til klosteret. Men da hun dog selv intet ønskede hellere end at frelse Lisbeth fra at gå til grunde i selvpineri, så lod hun sig dog sluttelig af Dorothea overtale til at holde sig rolig og intet foretage sig for at forpurre mødet. Rigtignok forekom dette med Herluf hende at være en fortvivlet udvej, men hun tænkte sig dog muligheden af, at det kunne ende godt, eftersom navnlig hr. Torben vistnok hellere så alt andet, end at hans datter skulle gå til grunde i klostret. En lønlig tvivl om, at Herluf kom i en god og oprigtig hensigt, meldte sig rigtignok hos hende, men hun undertrykte den.

Den var imidlertid fuldt begrundet. Sagen var, at både Herluf og Axel næsten havde forødt alt, hvad de ejede, og fattigdom og nød stod for døren. Da fik de tidender fra Sjælland om, at Lisbeth endnu var ugift, men at hun havde givet sig i Sankt Klaras kloster i Roskilde og agtede om føje tid at tage sløret. Så tændtes der et lys i Axel Billes af drik og svir omtågede sjæl, og han sagde til Herluf:

"Nu ved jeg en udvej. Prøv det endnu en gang med Lisbeth! Kan du vinde hende tilbage, da vil hendes store medgift redde os. Du har hende dog endnu kær, og hendes hjerte hænger vel også trods alt endnu ved dig. Når du viser dig, falder hende til fode og beder hende om tilgivelse, da vil hun sikkert bønhøre dig, vende klostret ryggen og gå med dig."

Rigtignok studsede Herluf ved det dristige forslag, men efter en kort betænkning gik han ind derpå. Og så forsøgte han at indbilde sig selv, at han virkelig endnu havde Lisbeth kær, skønt sandheden var, at han var sunket så dybt, at kærlighed og alle ædle følelser var uddøde i hans hjerte. Det lå jo i hans blakkede natur at kunne foregøgle sig, hvad det skulle være, men i ét

punkt var han den gamle, i selvtillid. Han tvivlede ikke om sin persons dårende magt, i god tro på den var han kommet, og nu stod han ved målet. –

Lisbeth sad silde om aftenen alene i kammeret. En lampe stod på bordet foran hende, og skæret af dens lys faldt lige på hendes blege åsyn. Hun havde været fordybet i læsning og var derefter hensunken i tanker, men vågnede nu af sine drømme og kom til bevidsthed om det påfaldende i, at Dorothea og Lucie, som i mørkningen havde forladt hende, ikke var vendte tilbage, for det måtte være over sengetid. Da hørte hun fodtrin ude på gangen og troede, at det var dem, der kom, men da åbnedes døren brat, og Herluf stod for hende.

"Jesus!" råbte hun, sprang op og blev stående som forstenet og stirrede på ham. Jo, det var Herluf, skønt ikke ganske i den gamle, fagre skikkelse. Hans åsyn bar mærke af det vilde, udskejende liv, han havde ført, hans øjne havde ikke mere deres gamle glans, og der var mere frækhed end mandighed i hans holdning. Han på sin side studsede ved at se, i hvilken grad Lisbeth havde skæmmet sig. Synet af hende gjorde ham et øjeblik stum, men det bevægede ikke hans hjerte. Dristigt trådte han hen til hende, mens hun med skræk veg tilbage for ham.

"Bliv ikke ræd for mig, Lisbeth," sagde han og skønnede af udtrykket i hendes blege åsyn, at klangen af hans stemme havde rystet hende. "Jeg kommer til dig fuld af anger og for at bede dig om tilgivelse. Jeg kommer med den gamle kærlighed i mit hjerte, for sandt er det dog, at jeg aldrig har haft nogen anden kær end dig. Vid, at den lede kvinde, som lokkede mig fra dig, hun er nu død, og hun har taget det barn, hun fødte,

med sig i graven. Nu er jeg fri, og jeg takkede Gud, da jeg blev hende kvit. Vil du tage mig til nåde igen, mit hjerte, da kan endnu alt blive godt for os. Du skal komme til at sande, at nu, da Margrethe ikke mere er over jorden, er al hindring for vor lykke taget bort. Bønhører du mig, da vil jeg være dig tro til døden."

Han greb efter hendes hånd, men hun stødte ham fra sig, idet hun råbte:

"Vig fra mig, Satan!"

I det samme fløj døren op, og priorinden kom farende ind, fulgt af flere nonner. Hun havde fået nys om, at en mand var trængt ind i klostret og befandt sig inde hos jomfru Lisbeth. En af de klostertjenere, til hvem Dorothea havde betroet sig, havde nemlig fundet sin regning ved at forråde hende og åbenbare sagen for priorinden, der selvfølgelig med begærlighed greb lejligheden til at ydmyge og beskæmme den hoffærdige jomfru, som under helligheds skin havde dadlet hendes styrelse af klostret. Hun gav sig ikke tid til nærmere at undersøge sagen, bestyrkede sig i den tro, at skønt Dorothea havde rakt hånd til, så måtte jomfru Lisbeth dog selv være mester for det, og den antagelse syntes jo også at være helt rimelig. Priorinden styrtede da blindt løs på sit offer.

"Ej se," råbte hun, "I har en mand skjult hos eder på eders kammer, det må jeg sige er skønt! I har lignet vort kloster ved et muntert herberge. Ja, ved eder og eders lige kan det blive det, men det var ikke så før."

"Jeg er ganske uskyldig i dette," svarede Lisbeth med brudt stemme. "Gud være priset, at I kom! Fri mig fra dette lede selskab, og jeg vil sige eder tak."

"Hun taler sandhed," sagde Dorothea, som nu kom til og ærligt vedkendte sig sin gerning. "Det er Lucie og mig, som voldte det. Denne mand," vedblev hun, "er Herluf Pedersen, Lisbeths fæstemand, som brød med hende. Vi traf ham i staden, og han bad os om at skaffe ham adgang til hende, da hans hjerte drev ham til at bede hende om tilgivelse og forsone sig med hende, inden hun forsagede verden og tog sløret. Deri, mente vi, var ikke noget ondt."

"Pokker tro den forklaring og ikke jeg," svarede priorinden. "Der må stikke noget andet bagved. Og det var vel også tilfældet, dengang I, Dorothea, bad om at måtte se eders frænde, unge Vincents Dyre, hvad jeg var godtroende nok til at tillade. Men det påskud kan nu ikke bruges i dette tilfælde. Nu, jeg tænker, at I, Dorothea, og jomfru Lisbeth, I er to alen af ét stykke. Men jeg lader mig ikke sætte flere voksnæser på af eder. Og hvad eder, Herluf Pedersen, angår," vedblev hun, "da forføj eder nu fluks herfra og vær glad, fordi jeg lader eder slippe uden tiltale og straf."

"Jeg glad," udbrød Herluf. "Nej, jeg er såre bedrøvet, fordi min hjertenskær har vist mig så hundsk af. Skulle noget kunne gøre mig mere glad, end jeg er, da måtte det være, om I pudsede nogle af eders lejesvende på mig, så at jeg kunne garve deres rygge med mit gode sværd."

Med hånden på sværdfæstet skred han gennem nonnernes skare, adsplittede den lille flok klostertjenere, som også var trængt ind i kammeret, og gik uanfægtet ud af klostret. Udenfor stod Axel og ventede på ham. "Det glippede," råbte han til sin svoger og lidelsesfælle, hvorpå de ilede op til herberget, lod deres heste sadle og forlod skyndsomt byen.

Imidlertid havde priorinden fået kammeret ryddet, og da hun var alene med Lisbeth, Dorothea og Lucie, sagde hun:

"Nu, jomfru Lisbeth, I kan nok slutte eder til, at dette vil drage slemme følger efter sig. I er blevet beskæmmet for alles øjne, og vort kloster er blevet vanhelliget ved eders galans indtrængen. I er ganske uværdig til at indlemmes i vort hellige samfund. Når eders forældre indtræffer, da nødsages jeg til at bedrøve dem ved underretning om, hvad her er forefaldet, og bede dem tage eder hjem med sig. Her bliver ingen nonnevielse af. Ikke skal klarissernes ærefulde skrud vanhelliges af eders hykleriske og letfærdige person. Og om det kunne mage sig så, at I, jomfru Dorothea, forlod klostret med det samme, da ville det være os såre kært."

Lisbeth, som var sunket om på løjbænken, da Herluf havde fjernet sig, sad og stirrede på priorinden med et underligt tomt blik. Da sprang hun pludseligt op, der kom et skrig fra hende, og en blodstrøm styrtede ud af hendes mund og farvede hendes blege læber røde. I det samme faldt hun afmægtig om, og Lucie ilede hende til hjælp, idet hun i en hjerteskærende tone råbte:

"Jesus, vi har myrdet hende!"

Ja, det havde de, men hun levede dog natten igennem. Først da dagen gryede, kom dødens engel til hende. Hun var meget svag, men dog ved sin bevidsthed, og kunne hviske nogle ord.

Priorinden var blevet stærkt rystet ved det forefaldne, hendes gode hjerte kom atter til sin ret, hun viste sit ulykkelige offer kærlig omhu og blev hos hende til det sidste. Også lod hun sig nu af Dorothea og Lucie overtyde om, at Lisbeth var uskyldig, og at der var blevet gjort hende skammeligt uret.

"Gerne gav jeg eder oprejsning, kære lille jomfru," sagde priorinden angerfuldt; "men hvorledes skal det nu kunne lade sig gøre."

"Ifør mig klarissernes kutte og lad mig blive flyet til jorde i den," hviskede Lisbeth.

Det skete, som hun bad, og det var også den bedste oprejsning, der kunne gives hende, den sagde mere end alle ord.

Da det var sket, vinkede hun Lucie hen til sig og sagde med et kærligt smil:

"Tak, fordi du gjorde det! Og hav du også tak, Dorothea! I har hjulpet mig hastigt ud af denne onde verden."

Præsten blev nu hentet fra brødreklostret, og hun fik den sidste olie. Kort efter udåndede hun, hendes ømme hjerte ophørte at slå, og hendes rene, stærke sjæl fløj på englevinger til Himlen.

To dage efter kom hendes forældre, men der var ingen andre frænder med end Peder Lykke og Anne Grubbe. De fandt så kun et lig, men over det blege åsyn hvilede der en fred, som aldrig ses hos noget menneske i levende live og kun sjældent i døden. De var blevet rystede, da de ved ankomsten fik dødsbudskabet, men de blev dybt bevæget, da de stod ved hendes båre i klosterkirken, hvor hun lå i nonnekutten, der, som den var blevet givet hende, måtte kaldes en æresdragt.

Både Lisbeths strenge moder og Anne Grubbe følte sig afvæbnet og udgød tårer. Men den førstes sorg forvandledes til harme, da hun fik at vide, hvorledes det hele var gået til. Dorothea fik bitre ord at høre af Lisbeths moder, men ikke af hendes fader, for han følte sig som medskyldig, da han jo havde

vist Dorothea vejen til at slippe ud af klostret, når hun kunne bevæge Lisbeth til at forlade det.

"Hvad gør vi nu med Dorothea?" spurgte Peder Lykke sin broder.

"Du får vel tage hende hjem til Solbjerg," svarede hr. Torben. "Hun vil ikke kunne bjærge sig længere her i klostret."

Således nåede Dorothea dog sit mål, men kun til liden glæde for sig selv, for hendes hjertenskær havde svigtet hende og trolovet sig med en anden jomfru. Og da hendes søskende kun nødigt tålte hendes nærværelse, så vendte hun et par år efter, da priorinden var død, tilbage til klostret og endte sine dage der.

Lisbeths jordiske levninger blev ført til Antvorskov kloster, som i et århundrede havde været og i et århundrede til skulle vedblive at være Billernes lejersted. Der gemtes "Danmarks Blomst" blandt fædrene, men både deres og hendes støv er sporløst forsvundet, da klostret og den hele herlighed i tidernes løb gik til grunde.

Men det varede længe, inden døden indhentede Herluf. Vel holdt Axel og han sig endnu nogle år ved gården, og Axel tog sig endogså en hustru, men til sidst kunne det ikke gå længere. Axel solgte gården, skønt han egentlig ikke havde ret dertil, forlod hustru og børn og drog med den danske hær op i Sverige. Herluf blev ham tro og fulgte ham. De fægtede tappert nok og oplevede mange muntre eventyr, men det endte med, at Axel blev på pladsen, og Herluf fik et sår, som gjorde ham til halv krøbling for hans øvrige levetid. Så tilbragte han et par år hos sin broder på Ingelstad, men hans broderkone var ham ikke god, fordi han havde hjulpet til at forøde en stor part af hendes arv.

Han fortrak da derfra, og en skøn dag viste han sig på Krenkerup. Eskild var barmhjertig nok til at åbne sit hus for ham, og således kom Herluf til at ende i sit gode gamle tilflugtssted. Han nød trods sin skavank et godt helbred og var altid munter. Han spillede skak med sin gode frænde og vært, tømte sit krus, fortalte krøniker og sang viser. Han blev gammel og grå i vellevned, og rørte der sig nogen sinde en følelse af skam eller anger hos ham, så fik ingen det at vide. Han døde så roligt, som om hans samvittigheds regnebræt var rent og blankt, og der vistes ham den ære i graven, der tilkom ham som en mand af den gamle ædle slægt Gøye.

Om "Lisbeth Torbensdatter"

Forfatter: H. F. Ewald (1821-1908).
Første udgave: *Lisbeth Torbensdatter, Danmarks Blomst.* Livsbillede fra det femtende Aarhundrede af H. F. Ewald. Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn), København 1901. Forlægget for denne ebogsudgave er førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Petrus Christus (ca. 1410-1675): *Portræt af en ung pige* (ca. 1470).

ISBN 978-87-7628-404-6
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-632-4 (Ølstykke 2019).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk